

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ
ΔΗΜΟΣ ΕΥΡΩΤΑ

Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α

Σκάλα σήμερα την 8^η του μηνός Ιουνίου του έτους 2016 ημέρα της εβδομάδας Τετάρτη και ώρα 07:30 μ.μ., το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ευρώτα, συνήλθε σε δημόσια ειδική συνεδρίαση στο Δημοτικό Κατάστημα ύστερα από την υπ' αρ. 9498 / 03-06-2016 Πρόσκληση του Προέδρου κ. Μένεγα Σωτηρίου, που δημοσιεύθηκε στον ειδικό χώρο ανακοινώσεων και την ιστοσελίδα του Δήμου και επιδόθηκε με αποδεικτικό στα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Ευρώτα (άρθρο 64 και 67 του Ν. 3852 / 2010), για την συζήτηση και λήψη αποφάσεων στο κατωτέρω μοναδικό θέμα της ημερήσιας διάταξης:

ΘΕΜΑ: Απόφαση σχετικά με έγκριση της Α' Φάσης του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Ευρώτα 2014 - 2019

Πριν από την έναρξη της συνεδρίασης ο Πρόεδρος, διαπίστωσε ότι, σε σύνολο είκοσι επτά (27) Δημοτικών Συμβούλων, ευρέθησαν παρόντες οι:

Δημοτικοί Σύμβουλοι παρόντες

1. Σωτήριος Μένεγας, Πρόεδρος	11.Μυλωνάκου Μεταξία
2. Αποστολόπουλος Ιωάννης	12.Νταλιάνης Αναστάσιος
3. Βέρδος Δήμος	13.Παναγιωτακάκος Ηλίας
4. Γκουβούση Κρητικάκου Αργυρώ	14.Παπαγιαννόπουλος Θεόδωρος
5. Δεντάκου Ελένη	15.Παπαγιαννοπούλου Παναγιώτα
6. Ζάχος Κωνσταντίνος	16.Σάκκαρη Ιωάννα
7. Κουτσουμπός Στυλιανός	17.Σαρρής Γεώργιος
8. Μαστρογιαννάκος Παναγιώτης	18.Σωτηράκος Γεώργιος
9. Μοίρας Ηλίας	19.Τσιμπίδης Γεώργιος
10.Μπόλλας Θεόδωρος	20.Χρήστου Μιχαλούτσου Νικολέτα

Δημοτικοί Σύμβουλοι απόντες

1. Αθανασοπούλου Πολυμενάκου Γεωργία	5. Λυμπέρης Παναγιώτης
2. Βασιλάκος Λεωνίδα	6. Πολολός Παναγιώτης
3. Κατσάμπη Αλεξάνδρα	7. Φιφλής Δημήτριος
4. Κυλάκος Γεώργιος	

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 67 του Ν. 3852 /2010 στη συνεδρίαση κλήθηκαν να παραστούν, ύστερα από την υπ' αρ. 9498 / 03-06-2016 Πρόσκληση του Προέδρου κ. Μένεγα Σωτηρίου, οι Πρόεδροι

των Δημοτικών Κοινοτήτων Βλαχιώτη Μαρτσούκος Ιωάννης, Σκάλας Γκουβούση Κούρλα Ιωάννα, των Τοπικών Κοινοτήτων Αγίου Δημητρίου Ζάρακος Θεοδωρακάκος Δημήτριος, Αγίου Ιωάννη Μπόκος Ιωάννης, Απιδέας Δήμας Χαράλαμπος, Βρονταμά Απαλοδήμα Σαρρή Λυγερή Μαρία, Γερακίου Κούρλας Δημήτριος, Γλυκόβρυσης Χασάπογλου Νικόλαος, Δαφνίου Βεργυρής Γεώργιος, Έλους Κρουονερίτη Πουλάκου Πηνελόπη (Πόπη), Κροκεών Γορανίτης Σαράντος, Λεήμονα Σκάκος Νικόλαος, Μυρτέας Καρακίτσος Αλέξανδρος, Νιάτων Ζώταλης Γεώργιος, Περιστερίου Κουτσοβασίλης Πέτρος, Στεφανάς Παπαδάκος Χρήστος και οι Εκπρόσωποι των Τοπικών Κοινοτήτων Αλεποχωρίου Γεωργοστάθης Χρήστος, Αστερίου Σκεύης Δημήτριος, Βασιλακίου Κοκκόλης Κυριάκος, Γουβών Τσεμπελής Δημήτριος, Γράμμουσας Κοκκονός Γεώργιος, Καλλιθέας Μαλτέζος Θεόδωρος, Καρίτσας Αντωνίου Κωνσταντίνος, Κρεμαστής Πριφτάκης Αλέξανδρος και Λαγίου Καραμάνης Χαράλαμπος.

Οι Πρόεδροι των Δημοτικών και Τοπικών Κοινοτήτων και οι Εκπρόσωποι των Τοπικών Κοινοτήτων Αγίου Δημητρίου Ζάρακος Θεοδωρακάκος Δημήτριος, Δαφνίου Βεργυρής Γεώργιος, Έλους Κρουονερίτη Πουλάκου, Λεήμονα Σκάκος Νικόλαος, Νιάτων Ζώταλης Γεώργιος, Περιστερίου Κουτσοβασίλης Πέτρος, Στεφανάς Παπαδάκος Χρήστος, Αστερίου Σκεύης Δημήτριος, Βασιλακίου Κοκκόλης Κυριάκος, Γουβών Τσεμπελής Δημήτριος, Καλλιθέας Μαλτέζος Θεόδωρος, Καρίτσας Αντωνίου Κωνσταντίνος, Κρεμαστής Πριφτάκης Αλέξανδρος και Λαγίου Καραμάνης Χαράλαμπος απουσίαζαν αν και νόμιμα κλήθηκαν να παραστούν.

Στη συνεδρίαση αυτή δεν παραβρέθηκε ο Δήμαρχος κ. Ιωάννης Γρυπιώτης, ο οποίος κλήθηκε να παραστεί, λόγω ανειλημμένων υποχρεώσεων.

Στη συνεδρίαση αυτή παραβρέθηκε η Μαυροματίδη Μαρία, υπάλληλος του Δήμου Ευρώτα, για την τήρηση των πρακτικών.

Ο κ. Πρόεδρος, ύστερα από την διαπίστωση απαρτίας, κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης και εισηγήθηκε ως κατωτέρω τα εξής:

ΘΕΜΑ:

Αριθμός Απόφασης: 168/2016

Για το ανωτέρω θέμα της ημερήσιας διάταξης ο κ. Πρόεδρος έδωσε το λόγο στον εισηγητή κ. Σωτηράκο Γεώργιο - Αντιδήμαρχο, ο οποίος είπε τα εξής: Σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 266 του Ν.3852/2010 όπως αναδιατυπώθηκε με την παρ.10κα του άρθρου 18 του Ν. 3870/2010 (ΦΕΚ 138/09.08.2010 τεύχος Α):

«Για το μεσοπρόθεσμο Προγραμματισμό των Δήμων εκπονείται πενταετής Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, το οποίο εξειδικεύεται κατ' έτος σε ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης και Ετήσιο Προϋπολογισμό.

Το Τεχνικό Πρόγραμμα καταρτίζεται μαζί με το Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης, το οποίο αποτελεί μέρος του και επισυνάπτεται, σε αυτό, ως παράρτημα»

Στην Απόφαση ΥΠ.ΕΣ. 41179/23.10.2014 (ΦΕΚ 2970/04.11.2014 τεύχος Β')

Περιεχόμενο, δομή και τρόπος υποβολής των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού για τη δημοτική περίοδο 2014-2019 ορίζονται, μεταξύ άλλων τα εξής:

«Άρθρο 1

Περιεχόμενο Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Τα Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα συνιστούν ολοκληρωμένα προγράμματα τοπικής και οργανωτικής ανάπτυξης των Ο.Τ.Α. α' βαθμού. Αφορούν στις υποδομές και στις τοπικές επενδύσεις, καθώς και στη βελτίωση της υφιστάμενης οργάνωσης και λειτουργίας των Ο.Τ.Α., μεριμνώντας για τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου και την παροχή ποιοτικότερων υπηρεσιών προς τους πολίτες. Καλύπτουν όλο το φάσμα των αρμοδιοτήτων του Δήμου και εν δυνάμει το σύνολο των τοπικών υποθέσεων.

Για την κατάρτισή τους λαμβάνονται απαραίτητα υπόψη οι κατευθύνσεις του αναπτυξιακού σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, ο υφιστάμενος χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός καθώς και οι προτεραιότητες που απορρέουν από θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά μέσα, αναδεικνύοντας την τοπική τους διάσταση.

Άρθρο 2

Υπόχρεοι εκπόνησης

Οι Δήμοι της χώρας καταρτίζουν Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα τα οποία εξειδικεύονται κατ' έτος σε Ετήσια Προγράμματα Δράσης. Τα Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα συμπεριλαμβάνουν όλες τις δράσεις των Νομικών Προσώπων των Δήμων, εφόσον οι οικείες αποφάσεις των οργάνων διοίκησης τους έχουν εγκριθεί από το δημοτικό συμβούλιο κατά τα προβλεπόμενα στον κανονισμό λειτουργίας τους.

ΜΕΡΟΣ Α: ΠΕΝΤΑΕΤΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Άρθρο 3

Δομή των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Τα Πενταετή Επιχειρησιακά Προγράμματα περιλαμβάνουν:

1. Στρατηγικό Σχέδιο.
2. Επιχειρησιακό Σχέδιο.
3. Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης.

1. Στρατηγικό Σχέδιο Στο Στρατηγικό Σχέδιο:

- α. αποτυπώνονται τα χαρακτηριστικά της γεωγραφικής ενότητας του Ο.Τ.Α, τα χαρακτηριστικά του ίδιου του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, ως οργανισμών και αξιολογείται η υφιστάμενη κατάσταση,
- β. διατυπώνεται το αναπτυξιακό όραμα για την περιοχή του Ο.Τ.Α. και οι κατευθυντήριες αρχές, που πρέπει να διέπουν τον τρόπο λειτουργίας του και τον τρόπο διοίκησης των τοπικών υποθέσεων,

γ. προσδιορίζεται η στρατηγική του Ο.Τ.Α προκειμένου να επιτευχθεί το όραμά του.

2. Επιχειρησιακό Σχέδιο Στο Επιχειρησιακό Σχέδιο:

α. προσδιορίζονται οι αναπτυξιακές προτεραιότητες, σύμφωνα με τις οποίες διαρθρώνεται το Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες και τα θεσμοθετημένα εργαλεία χωρικού σχεδιασμού καθώς και την προώθηση της μακροπεριφερειακής στρατηγικής. Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες του Ο.Τ.Α. διατυπώνονται με τη μορφή αξόνων οι οποίοι εξειδικεύονται περαιτέρω σε μέτρα,

β. κάθε μέτρο εξειδικεύεται σε στόχους. Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι του κάθε μέτρου, κάθε υπηρεσία καταρτίζει αρμοδίως σχέδια δράσης. Οι δράσεις είναι δυνατό να είναι κατηγορίες έργων ή μεγάλα έργα ή επαναλαμβανόμενες λειτουργίες των υπηρεσιών και των οργάνων διοίκησης,

γ. προσδιορίζονται δράσεις υπερτοπικής σημασίας και προώθησης διαδημοτικών συνεργασιών διασφαλίζοντας τις αρχές της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης.

Υπεύθυνοι υλοποίησης των δράσεων μπορεί να είναι υπηρεσίες του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του. Μπορεί επίσης να είναι και σύνδεσμοι Ο.Τ.Α. στους οποίους συμμετέχει ο Ο.Τ.Α. ή οι δομές που ορίζονται ως φορείς υλοποίησης στις συμβάσεις συνεργασίας του Ο.Τ.Α. με άλλους φορείς.

δ. ομαδοποιούνται και ελέγχονται οι δράσεις για την επίτευξη των στόχων του κάθε μέτρου,

ε. ιεραρχούνται και προγραμματίζονται οι δράσεις καθορίζεται το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους,

στ. συσχετίζονται οι δράσεις με οικονομικές πηγές και συμπληρώνεται σχετικό έντυπο-πίνακας προγραμματισμού,

ζ. καταγράφονται οι συνολικά διαθέσιμοι πόροι ανά πηγή χρηματοδότησης και οι προϋποθέσεις άντλησης όπως υπολογίζονται κατά τη χρονική περίοδο κατάρτισης του επιχειρησιακού σχεδίου,

η. εκτιμώνται τα έσοδα του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, ανά πηγή χρηματοδότησης για κάθε έτος της πενταετίας,

θ. υπολογίζονται συνοπτικά οι λειτουργικές και οι επενδυτικές δαπάνες των δράσεων του προγράμματος για κάθε έτος της πενταετίας,

ι. καταρτίζονται οι χρηματοδοτικοί πίνακες του προγράμματος ανά έτος και πηγή χρηματοδότησης.

3. Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης του προγράμματος
Για την παρακολούθηση του Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος καταρτίζονται Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης οι οποίοι διακρίνονται σε Δείκτες Εισροών, Εκροών και Αποτελέσματος. Οι Δείκτες αξιοποιούνται για την ποσοτικοποίηση των στόχων, προκειμένου αυτοί να καταστούν μετρήσιμοι.

Σε κάθε Δείκτη αντιστοιχίζεται μια τιμή - στόχος για κάθε δράση.

Άρθρο 4

Χρόνος και τρόπος υποβολής των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων

Η κατάρτιση του Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος

πραγματοποιείται μέσα στο πρώτο εξάμηνο της δημοτικής περιόδου. Για τον έλεγχο νομιμότητας, υποβάλλεται στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ, και μέχρι την έναρξη λειτουργίας αυτής στην αντίστοιχη αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, με ευθύνη του Δημάρχου, έκθεση με τις διαδικασίες κατάρτισης του Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος, εγκεκριμένη από το Δημοτικό Συμβούλιο. Το εγκεκριμένο Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, μετά τον έλεγχο νομιμότητας, καταχωρίζεται στην ιστοσελίδα του δήμου και δημοσιοποιείται με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο. Το Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα δύναται να αναθεωρηθεί μετά τη σύνταξη της ενδιάμεσης έκθεσης αξιολόγησης. Η ενδιάμεση έκθεση αξιολόγησης συντάσσεται με την ολοκλήρωση του απολογισμού του τρίτου έτους της δημοτικής περιόδου. Μετά την ενδιάμεση αξιολόγηση είναι δυνατή η αναθεώρηση των στόχων του πενταετούς επιχειρησιακού προγράμματος με αιτιολογημένη απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του.

Η τελική έκθεση αξιολόγησης συντάσσεται κατά το τελευταίο δίμηνο της δημοτικής περιόδου.

Το Υπουργείο Εσωτερικών συγκεντρώνει ηλεκτρονικά σε ειδικά διαμορφωμένη βάση δεδομένων επιλεγμένα στοιχεία των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων με σκοπό την επεξεργασία τους για τη χάραξη εθνικής πολιτικής μέσα από την εποπτεία και παρακολούθηση της αναπτυξιακής και λειτουργικής πορείας των δήμων.»

Στο αρ. πρωτ. 8586 / 31-03-2015 έγγραφο ΥΠΕΣΔΑ με θέμα: «Επιχειρησιακά Προγράμματα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α) α' Βαθμού», αναφέρεται ότι:

«Τα επιχειρησιακά προγράμματα όπως έχει αποτυπωθεί και στην υπ' αριθμ. 41179/23-10-2014 (ΦΕΚ 2970/4-11-2014 τ. Β') Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών αφορούν στο μεσοπρόθεσμο προγραμματισμό των δήμων και λαμβάνουν υπ' όψη τις κατευθύνσεις του συνολικού αναπτυξιακού, χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού καθώς και τις προτεραιότητες που απορρέουν από τα θεσμοθετημένα χρηματοδοτικά εργαλεία. Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο η εκπόνηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων πραγματοποιείται μέσα στο πρώτο εξάμηνο της δημοτικής περιόδου προκειμένου να διασφαλιστεί ο έγκαιρος προγραμματισμός των δράσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Είναι προφανές ότι η παραπάνω πρόβλεψη δε θα πρέπει να αναιρεί την ουσία και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά αυτής της προσπάθειας. Ως εκ τούτου η διαδικασία για την ολοκλήρωση κατάρτισης των επιχειρησιακών προγραμμάτων συνεχίζεται και πέραν του ανωτέρω προσδιορισμένου χρονικού ορίου προκειμένου να ολοκληρωθούν σε εύλογο χρονικό διάστημα, καθόσον η σχετική προθεσμία δεν είναι αποκλειστική.»

Η Εκτελεστική Επιτροπή με την αρ. 9 / 2016 Απόφαση: «εισηγείται στο Δημοτικό Συμβούλιο το Σχέδιο για την Α' Φάση του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Ευρώτα 2014 - 2019 «Στρατηγικός

Σχεδιασμός», σύμφωνα με το επισυναπτόμενο κείμενο το οποίο και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας.»

Στη συνέχεια παρουσιάστηκε το Σχέδιο για την Α΄ Φάση του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Ευρώτα 2014 – 2019 «Στρατηγικός Σχεδιασμός», το οποίο επισυνάπτεται και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας.

Ο διάλογος που διημείφθη παρουσιάζεται στο απομαγνητοφωνημένο πρακτικό.

Υστερα από την ανωτέρω εισήγηση ο κ. Πρόεδρος κάλεσε το Συμβούλιο να αποφασίσει σχετικά και έθεσε το θέμα σε ψηφοφορία:

Υπέρ της εισήγησης του κ. Μαστρογιαννάκου τάχθηκαν οι δημοτικοί σύμβουλοι και οι Πρόεδροι και Εκπρόσωποι των δημοτικών και τοπικών κοινοτήτων: Σωτήριος Μένεγας, Πρόεδρος, Βέρδος Δήμος, Γκουβούση Κρητικάκου Αργυρώ, Δεντάκου Ελένη, Ζάχος Κωνσταντίνος, Μπόλλας Θεόδωρος, Μοίρας Ηλίας, Παναγιωτακάκος Ηλίας, Παπαγιαννόπουλος Θεόδωρος, Σάκκαρη Ιωάννα, Σωτηράκος Γεώργιος, Τσιμπίδης Γεώργιος, Χρήστου Μιχαλούτσου Νικολέτα, Μαρτσούκος Ιωάννης, Γκουβούση Κούρλα Ιωάννα, Μπόκος Ιωάννης, Δήμας Χαράλαμπος, Χασάπογλου Νικόλαος, Γορανίτης Σαράντος, Καρακίτσος Αλέξανδρος, Κοκκονός Γεώργιος. Σύνολο: 21

«Παρών» δήλωσαν οι δημοτικοί σύμβουλοι: Αποστολόπουλος Ιωάννης, Κουτσουμπός Στυλιανός, Μαστρογιαννάκος Παναγιώτης, Μυλωνάκου Μεταξία, Νταλιάνης Αναστάσιος, Παπαγιαννοπούλου Παναγιώτα, Σαρρής Γεώργιος, Απαλοδήμα Σαρρή Λυγερή Μαρία, Κούρλας Δημήτριος, Γεωργοστάθης Χρήστος. Σύνολο:10

Το Συμβούλιο μετά από διαλογική συζήτηση αφού έλαβε υπόψη του τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 266 του Ν.3852/2010 όπως αναδιατυπώθηκε με την παρ.10κα του άρθρου 18 του Ν. 3870/2010 (ΦΕΚ 138/09.08.2010 τεύχος Α), της Απόφαση ΥΠ.ΕΣ. 41179/23.10.2014 (ΦΕΚ 2970/04.11.2014 τεύχος Β'), το αρ. πρωτ. 8586 / 31-03-2015 έγγραφο ΥΠΕΣΔΑ, το Σχέδιο για την Α΄ Φάση του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Ευρώτα 2014 – 2019 «Στρατηγικός Σχεδιασμός», το οποίο επισυνάπτεται και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας, την αρ. 9 / 2016 Απόφαση της Ε.Ε. του Δήμου Ευρώτα, την ανωτέρω εισήγηση και το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Αποφασίζει Κατά Πλειοψηφία

Ψηφίζει το Σχέδιο για την Α΄ Φάση του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου Ευρώτα 2014 – 2019 «Στρατηγικός Σχεδιασμός», του Δήμου

Ευρώτα, το οποίο επισυνάπτεται και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας.

Το σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού, τίθεται προς συζήτηση στη Δημοτική Επιτροπή Διαβούλευσης, και παράλληλα δημοσιοποιείται για διαβούλευση, τουλάχιστον επί δύο (2) εβδομάδες, με καταχώρηση στην ιστοσελίδα του Δήμου, καθώς και με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο. Κατά τη διάρκεια της δημοσιοποίησης υποβάλλονται προτάσεις, εγγράφως ή ηλεκτρονικά.

Μετά την εξάντληση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης ο Πρόεδρος, κήρυξε την λήξη της συνεδρίασης.

Αφού συντάχθηκε και αναγνώσθηκε το πρακτικό αυτό, υπογράφεται ως κατωτέρω:

Ο Πρόεδρος

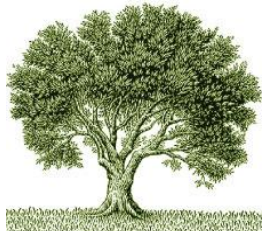
Τα μέλη

Σκάλα 08/06/2016
Σωτήριος Χ. Μένεγας

1. Αποστολόπουλος Ιωάννης	16. Σαρρής Γεώργιος
2. Βέρδος Δήμος	17. Σωτηράκος Γεώργιος
3. Γκουβούση Κρητικάκου
Αργυρώ	18. Τσιμπίδης Γεώργιος
4. Δεντάκου Ελένη	19. Χρήστου Μιχαλούτσου
Νικολέτα
5. Ζάχος Κωνσταντίνος	20. Μαρτσούκος Ιωάννης
6. Κουτσομπός Στυλιανός	21. Γκουβούση Κούρλα
Ιωάννα
7. Μαστρογιαννάκος
Παναγιώτης	22. Μπόκος Ιωάννης
8. Μοίρας Ηλίας	23. Δήμας Χαράλαμπος
9. Μπόλλας Θεόδωρος	24. Χασάπογλου Νικόλαος
10. Μυλωνάκου Μεταξία	25. Γορανίτης Σωάντος
11. Νταλιάνης Αναστάσιος	26. Καρακίτσος
Αλέξανδρος
12. Παναγιωτακάκος Ηλίας	27. Κοκκονός Γεώργιος
13. Παπαγιαννόπουλος
Θεόδωρος	28. Απαλοδήμα Σαρρή
Λυγερή Μαρία
14. Παπαγιαννοπούλου
Παναγιώτα	29. Κούρλας Δημήτριος
15. Σάκκαρη Ιωάννα	30. Γεωργοστάθης Χρήστος

Ακριβές Απόσπασμα
Ο Πρόεδρος

Σωτήριος Χ. Μένεγας

Δήμος Ευρώτα

**ΣΧΕΔΙΟ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΥ
ΕΥΡΩΤΑ 2014-2019**

**Α΄ ΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ**

Μάρτιος 2016

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	11
2. Ανάλυση της υφιστάμενης κοινωνικοοικονομικής κατάστασης του Δήμου Ευρώτα.....	11
2.1. Γεωγραφικά και Διοικητικά Χαρακτηριστικά του Δήμου Ευρώτα.....	11
2.2. Φυσικό περιβάλλον	13
2.3. Κλιματικά δεδομένα	15
2.4. Δημογραφικά Στοιχεία & Εξελίξεις.....	17
2.4.1. <i>Εξέλιξη του πληθυσμού</i>	17
2.4.2. <i>Διάρθρωση του πληθυσμού ανά ηλικία</i>	19
2.4.3. <i>Μορφωτικό Επίπεδο</i>	22
2.5. Οικονομική εξέλιξη της Περιοχής & Απασχόληση	23
2.5.1. <i>Πρωτογενής Τομέας</i>	25
2.5.1.1. Γεωργία.....	25
2.5.1.2. Κτηνοτροφία	28
2.5.2. <i>Δευτερογενής Τομέας</i>	29
2.5.3. <i>Τριτογενής Τομέας</i>	29
2.6. Χρήσεις Γης.....	30
2.7. Όραμα Ανάπτυξης Δήμου Ευρώτα	33
3. Η πολιτική συνοχής για την περίοδο 2014-2020.....	33
3.1. Η πολιτική συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η νέα περίοδος	33
3.1.1. <i>Έννοια και θεσμικό υπόβαθρο</i>	33
3.1.2. <i>Η πολιτική συνοχής για την περίοδο 2014-2020</i>	35
3.1.3. <i>Διαφοροποιήσεις νέων στόχων και μέσων</i>	37
3.2. Οι εθνικές προκλήσεις στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής.....	38
3.3. Εξειδίκευση και ανάλυση της πολιτικής συνοχής σε τοπικό επίπεδο... 46	
3.3.1. <i>Η πολιτική συνοχής σε τοπικό επίπεδο</i>	46
3.3.2. <i>Τα νέα εργαλεία τοπικής ανάπτυξης της πολιτικής συνοχής της ΕΕ για την προγραμματική περίοδο 2014-2020</i>	48
3.3.2.1. Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση (ΟΕΕ).....	48
3.3.2.2. Τοπικά προγράμματα ανάπτυξης με πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΑΠΤΚ)	49
3.3.2.3. Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη	51

4.	Αξιοποίηση προηγούμενης εμπειρίας.....	53
4.1.	Αξιολόγηση των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων.....	53
4.1.1.	<i>Αξιολόγηση παρεμβάσεων προγραμματικής περιόδου 1994-1999</i>	53
4.1.2.	<i>Αξιολόγηση παρεμβάσεων προγραμματικής περιόδου 2000-2006</i>	58
4.1.3.	<i>Πορεία Υλοποίησης ΠΕΠ ΔΕΠΙΝ 2007-2013</i>	61
4.1.3.1.	Αναπτυξιακή στρατηγική ΠΕΠ ΔΕΠΙΝ 2007-2013.....	61
4.1.3.2.	Πορεία υλοποίησης του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2007-2013.....	63
4.1.4.	<i>Πορεία έργων και προγραμμάτων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου 2007-2013</i> 66	
4.1.4.1.	Αναπτυξιακός Νόμος (Ν.3299/04).....	66
4.1.4.2.	Έργα Τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ.....	67
4.1.4.3.	Έργα Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας.....	69
4.1.4.4.	Λοιπά Προγράμματα.....	72
4.2.	Ανάδειξη αποτελεσματικών παρεμβάσεων.....	73
4.3.	Κατευθύνσεις στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου.....	81
4.3.1.	<i>Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020</i>	81
4.3.2.	<i>Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου 2014-2020</i>	84
5.	Ανάλυση SWOT Δήμου Ευρώτα.....	92
6.	Προσδιορισμός αναπτυξιακών κενών στο Δήμο Ευρώτα.....	95
6.1.	Εξειδίκευση αναγκών και αναπτυξιακών κενών.....	95
6.2.	Προσδιορισμός αναπτυξιακών παρεμβάσεων για τη νέα προγραμματική περίοδο.....	98
7.	Ευκαιρίες χρηματοδότησης για το Δήμο Ευρώτα - Οι νέες μορφές χρηματοδότησης των ΟΤΑ.....	104
7.1.	Χρηματοδότηση μέσω ΕΣΠΑ 2014-2020.....	104
7.2.	Χρηματοδότηση από το ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014 - 2020.....	132
7.3.	Χρηματοδότηση από Ανταγωνιστικά Προγράμματα ΕΕ.....	144
7.4.	Λοιπά χρηματοδοτικά προγράμματα για τους ΟΤΑ.....	170
8.	Βιβλιογραφία.....	173

Εισαγωγή

Στόχος του παρόντος είναι ο προσδιορισμός της αναπτυξιακής διάστασης μέσα από την αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης του Δήμου Ευρώτα, προκειμένου να διερευνηθούν οι διαθέσιμες και εν δυνάμει πηγές χρηματοδότησης των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Η παρούσα έκθεση εξετάζει τα παρακάτω ζητήματα:

- Ανάλυση της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης της περιοχής μελέτης.
- Ανάλυση της πολιτικής συνοχής σε τοπικό επίπεδο.
- Συγκριτική ανάλυση με αντίστοιχα δεδομένα σε εθνικό επίπεδο
- Αξιολόγηση - σύνθεση των αναλύσεων των ΚΠΣ – ΕΣΠΑ και Αξιολογήσεων
- Ανάλυση SWOT
- Προσδιορισμός των αναπτυξιακών κενών
- Προσδιορισμός των νέων μορφών χρηματοδοτήσεων.

Ανάλυση της υφιστάμενης κοινωνικοοικονομικής κατάστασης του Δήμου Ευρώτα

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται συνοπτικά τα συμπεράσματα που ανέδειξε η αξιολόγηση των πρωτογενών στοιχείων για τη διάγνωση της υφιστάμενης κοινωνικοοικονομικής κατάστασης στο Δήμο Ευρώτα. Πιο συγκεκριμένα αποτυπώνονται γεωγραφικά, πληθυσμιακά, δημογραφικά, κοινωνικά, οικονομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά του Δήμου.

Γεωγραφικά και Διοικητικά Χαρακτηριστικά του Δήμου Ευρώτα

Ο Δήμος Ευρώτα ανήκει στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και βρίσκεται στο νοτιότερο άκρο της, στο νομό Λακωνίας. Στην ίδια Περιφέρεια ανήκουν ακόμα οι νομοί Αργολίδας, Αρκαδίας, Κορινθίας και Μεσσηνίας. Ο νομός Λακωνίας, με

πρωτεύουσα τη Σπάρτη, διαιρείται διοικητικά στις επαρχίες Γυθείου, Οιτύλου, Επιδαύρου Λιμηράς και Λακεδαίμονος. Ο Δήμος Ευρώτα υπάγεται στην τελευταία επαρχία.

Με την εφαρμογή του προγράμματος «Καλλικράτης», μέσω του νόμου 3852/2010, ΦΕΚ 87/Α/07.06.2010, συντελέστηκε μια διοικητική αναδιοργάνωση που είχε ως αποτέλεσμα την τμηματοποίηση του νομού Λακωνίας σε πέντε δήμους. Αυτοί είναι οι Δήμοι Ανατολικής Μάνης, Ελαφονήσου, Ευρώτα, Μονεμβασίας και Σπάρτης.

Ο Δήμος Ευρώτα συνορεύει στα δυτικά με τους Δήμους Σπάρτης και Ανατολικής Μάνης, στα βόρεια με το Δήμο Λεωνιδίου του νομού Αρκαδίας, στα ανατολικά με το Δήμο Μονεμβασίας, ενώ το νότιο τμήμα του σχηματίζει το Λακωνικό κόλπο.

Ο Δήμος Ευρώτα προέκυψε από τη συνένωση των προϋπαρχόντων Δήμων Γερονθρών, Έλους, Κροκεών, Νιάτων και Σκάλας και περιλαμβάνει 2 δημοτικές κοινότητες και 23 τοπικές κοινότητες, όπως περιγράφονται παρακάτω. Έδρα του Δήμου έχει οριστεί η Σκάλα, η έκταση του Δήμου είναι 865,7 km, ενώ ο πληθυσμός του, σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της απογραφής του έτους 2011 από την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία, ανέρχεται στους 17.891 κατοίκους.

Δημοτικές και τοπικές ενότητες του Δήμου Ευρώτα

- Δημοτική Ενότητα Γερονθρών
 - Τοπική Κοινότητα Αλεποχωρίου
 - Τοπική Κοινότητα Γερονθρών
 - Τοπική Κοινότητα Καλλιθέας
 - Τοπική Κοινότητα Καρίτσας
- Δημοτική Ενότητα Έλους
 - Τοπική Κοινότητα Αγίου Ιωάννη
 - Τοπική Κοινότητα Αστερίου
 - Δημοτική Κοινότητα Βλαχιώτη
 - Τοπική Κοινότητα Γλυκόβρυσης
 - Τοπική Κοινότητα Γουβών
 - Τοπική Κοινότητα Έλους

- Τοπική Κοινότητα Μυρτιάς
- Δημοτική Ενότητα Κροκεών
 - Τοπική Κοινότητα Βασιλακίου
 - Τοπική Κοινότητα Δαφνίου
 - Τοπική Κοινότητα Κροκεών
 - Τοπική Κοινότητα Λαγίου
- Δημοτική Ενότητα Νιάτων
 - Τοπική Κοινότητα Αγίου Δημητρίου
 - Τοπική Κοινότητα Απιδιάς
 - Τοπική Κοινότητα Κρεμαστής
 - Τοπική Κοινότητα Νιάτων
- Δημοτική Ενότητα Σκάλας
 - Τοπική Κοινότητα Βρονταμά
 - Τοπική Κοινότητα Γράμμουσας
 - Τοπική Κοινότητα Λέημονα
 - Τοπική Κοινότητα Περιστερίου
 - Δημοτική Κοινότητα Σκάλας
 - Τοπική Κοινότητα Στεφανιάς

Φυσικό περιβάλλον

Ο νομός Λακωνίας αποτελεί το νοτιότερο σημείο, όχι μόνο της Πελοποννήσου, αλλά και της ηπειρωτικής Ευρώπης. Οριοθετείται δυτικά και ανατολικά από τις επιβλητικές οροσειρές του Ταυγέτου και του Πάρνωνα, που είναι κατάφυτες από δάση, με κυριότερα δασικά δέντρα το έλατο, το πεύκο και την δρυ. Οι δύο αυτές μεγάλες οροσειρές, με τις ψηλότερες κορυφές στους στα 2.404 μκαι 1.935 μαντίστοιχα, εξελίσσονται παράλληλα και καταλήγουν χαμηλώνοντας στα ακρωτήρια του Ταινάρου και του Μαλέα, ανάμεσα στα οποία σχηματίζεται ο Λακωνικός κόλπος. Τα παράλια του νομού περιλαμβάνουν επίσης ένα τμήμα των ανατολικών ακτών του Μεσσηνιακού κόλπου καθώς και τις ανατολικές ακτές του Μυρτώου πελάγους.

Ο Δήμος Ευρώτα εκτείνεται στο νοτιότερο τμήμα του οροπεδίου. Από το σύνολο των 25 κοινοτήτων που περιλαμβάνει, οι 18 χαρακτηρίζονται ως πεδινές, οι 6 ως ημιορεινές και μία χαρακτηρίζεται ως ορεινή κοινότητα. Βάσει επιφανείας, το 52% του Δήμου είναι πεδινό, το 40% χαρακτηρίζεται ως ημιορεινό, ενώ οι ορεινές εκτάσεις καλύπτουν το 8% του Δήμου.

Ο Δήμος Ευρώτα διαρρέεται από τον ποταμό Ευρώτα, από τον οποίο παίρνει και την ονομασία του. Ο ποταμός αυτός πηγάζει από το αρκαδικό οροπέδιο της Ασέας, σε υψόμετρο 500 m και πολύ κοντά στις πηγές του Αλφειού ποταμού. Εισέρχεται στο νομό Λακωνίας διασχίζοντάς τον από Βορρά προς Νότο. Διερχόμενος μεταξύ των οροσειρών του Ταυγέτου και του Πάρωνα, σχηματίζει ανάμεσά τους μία εύφορη κοιλάδα και τελικά εκβάλλει στο Λακωνικό κόλπο.

Ο Ευρώτας έχει μήκος περίπου 90 km ενώ η επιφάνεια της λεκάνης απορροής του καλύπτει έκταση 1.605 km². Το συνολικό δυναμικό των υδάτων του ποταμού ετησίως εκτιμάται στα 360.000.000 m. Συμβάλλει ουσιαστικά στην οικονομία της περιοχής, μιας και από αυτόν υδρεύονται οικισμοί και αρδεύεται το μεγαλύτερο μέρος της καλλιεργήσιμης έκτασης του Δήμου. Είναι όμως και τεράστιας περιβαλλοντολογικής σημασίας, καθώς το δέλτα του, έκτασης 1.800 στρεμμάτων, αποτελεί σπάνιο υγροβιότοπο, ο οποίος μάλιστα έχει συμπεριληφθεί στον ευρωπαϊκό κατάλογο βιοτόπων-υγροτόπων του «Corine» (Corine Biotopes) και έχει χαρακτηριστεί περιοχή της Ελλάδας Σημαντική για τα Πουλιά (Important Bird Area). Ανήκει, επίσης, στο οικολογικό δίκτυο ειδικών ζωνών προστασίας «Natura2000» της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η σπουδαιότητα των εκβολών του ποταμού Ευρώτα αφορά κυρίως στο συνδυασμό πολλών ενδιαιτημάτων που εξασφαλίζουν τη βιοποικιλότητα στην περιοχή, ιδιαίτερα αν ληφθεί υπ' όψιν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ακτών της νότιας Πελοποννήσου χαρακτηρίζονται ως βραχώδεις. Στην περιοχή περιλαμβάνονται οι παρακάτω τύποι υγροτόπων:

- Παράκτιο Δέλτα
- Παράκτιο μονίμως κατακλυσμένο έλος αλμυρού-υφάλμυρου νερού

- Εσωτερικό μονίμως κατακλυσμένο έλος αλμυρού - υφάλμυρου νερού
- Εσωτερικό περιοδικώς κατακλυζόμενο έλος αλμυρού - υφάλμυρου νερού
- Εσωτερικό μονίμως κατακλυσμένο έλος γλυκού νερού
- Εσωτερικό περιοδικώς κατακλυζόμενο έλος γλυκού νερού

Η σπάνια ορνιθοπανίδα που συναντά κανείς στην περιοχή είναι ανεκτίμητης αξίας. Συγκεκριμένα έχουν καταγραφεί πάνω από 210 είδη πουλιών στην περιοχή, πολλά από τα οποία θεωρούνται σπάνια και απειλούμενα. Τέλος, μεγάλο ποσοστό της χλωρίδας και της πανίδας της περιοχής περιλαμβάνεται στην οδηγία 92/43 του ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας ζωής. Ιδιαίτερη προσοχή αξίζει η εμφάνιση της θαλάσσιας χελώνας *caretta-caretta*, είδος η προστασία του οποίου αποτελεί προτεραιότητα σύμφωνα με την παραπάνω οδηγία.

Το τοπίο, ωστόσο, έχει υποστεί σημαντικές αλλοιώσεις λόγω των παρεμβάσεων του ανθρώπινου παράγοντα. Αποστραγγίσεις και επιχωματώσεις έχουν αφαιρέσει από τον υγροβιότοπο ένα πολύ μεγάλο μέρος του, από πλευράς χώρου αλλά και φύσης, ενώ οι επεκτάσεις των καλλιεργειών και το αλόγιστο κυνήγι θέτουν σε κίνδυνο τη χλωρίδα και την πανίδα. Η κατασκευή έργων διευθέτησης της ροής των υδάτων με σκοπό την άρδευση κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, καταπονεί το οικοσύστημα του δέλτα, αφού του στερεί το γλυκό νερό με το οποίο εμπλουτίζεται η δελταϊκή πεδιάδα με θρεπτικά συστατικά.

Κλιματικά δεδομένα

Σύμφωνα με τον Κανονισμό Ενεργειακής Αποδοτικότητας Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ), η ελληνική επικράτεια διαιρείται σε 4 κλιματικές ζώνες, Α έως Δ, με τη ζώνη Α να είναι η θερμότερη και τη ζώνη Δ η ψυχρότερη. Κριτήριο κατηγοριοποίησης αποτέλεσαν οι βαθμοημέρες θέρμανσης κάθε περιοχής. Στον πίνακα που ακολουθεί προσδιορίζονται οι νομοί που ανήκουν σε κάθε κλιματική ζώνη. Όπως φαίνεται, ο νομός Λακωνίας εντάσσεται στην κλιματική ζώνη Α.

Κατάταξη των νομών σε κλιματικές ζώνες

Κλιματική Ζώνη	Νομοί
Ζώνη Α	Ηρακλείου, Χανίων, Ρεθύμνου, Λασιθίου, Κυκλάδων, Δωδεκανήσου, Σάμου, Μεσσηνίας, Λακωνίας , Αργολίδας, Ζακύνθου, Κεφαλληνίας & Ιθάκης, Κύθηρα & νησιά Σαρωνικού (Αττικής), Αρκαδίας (πεδινό τμήμα)
Ζώνη Β	Αττικής (εκτός Κυθήρων & νησιών Σαρωνικού), Κορινθίας, Ηλείας, Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας, Φθιώτιδας, Φωκίδας, Βοιωτίας, Ευβοίας, Μαγνησίας, Λέσβου, Χίου, Κέρκυρας, Λευκάδας, Θεσπρωτίας, Πρέβεζας, Άρτας
Ζώνη Γ	Αρκαδίας (ορεινό τμήμα), Ευρυτανίας, Ιωαννίνων, Λάρισας, Καρδίτσας, Τρικάλων, Πιερίας, Ημαθίας, Πέλλης, Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Χαλκιδικής, Σερρών (εκτός ΒΑ τμήματος), Καβάλας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου
Ζώνη Δ	Γρεβενών, Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Σερρών (ΒΑ τμήμα), Δράμας

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι σε κάθε νομό οι περιοχές που βρίσκονται σε υψόμετρο άνω των πεντακοσίων μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας, κατατάσσονται στην αμέσως ψυχρότερη κλιματική ζώνη από εκείνη που ανήκουν βάσει βαθμομερών.

Η Πελοπόννησος ανήκει κλιματολογικά στο μεσογειακό τύπο κλίματος, λόγω όμως της γεωμορφολογίας και της θάλασσας που την περιβάλλει εμφανίζει μερικές διαφοροποιήσεις κατά τόπους. Το κλίμα στο νομό Λακωνίας έχει χαρακτήρα θερμομεσογειακό με μικρή ξηρά περίοδο και το οποίο χαρακτηρίζεται από τις βροχοπτώσεις στην ψυχρή περίοδο του έτους και από την ξηρασία και τις υψηλές θερμοκρασίες στην θερμή περίοδο του έτους.

Όσον αφορά την πρωτεύουσα του νομού, την πόλη της Σπάρτης, το μέσο ετήσιο ύψος βροχών φτάνει τα 817 mm. Οι άνεμοι πνέουν κυρίως βόρειοι καθ' όλη τη διάρκεια

του έτους. Στην παραλιακή ζώνη της Πελοποννήσου, στην οποία ανήκει και ο Δήμος Ευρώτα, το κλίμα από την επίδραση της θάλασσας διαμορφώνεται σε καθαρά μεσογειακό με ζεστά και ξηρά καλοκαίρια και ήπιους χειμώνες. Οι θερμοκρασιακές διαφορές μεταξύ χειμώνα και καλοκαιριού δεν ξεπερνούν τους 16 °C.

Δημογραφικά Στοιχεία & Εξελίξεις

Εξέλιξη του πληθυσμού

Ο πληθυσμός του Δήμου Ευρώτα ανέρχεται στους 17.891 μόνιμους κατοίκους, σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της απογραφής του 2011. Η πυκνότητα του πληθυσμού υπολογίζεται στους 27,34 κατοίκους ανά km έκτασης. Η απογραφή του 2001, είχε καταγράψει 19.319 μόνιμους κατοίκους στο Δήμο Ευρώτα, με αντίστοιχη πυκνότητα πληθυσμού 29,52 κατοίκους ανά km². Κατά την τελευταία δεκαετία, δηλαδή, σημειώθηκε μείωση του πληθυσμού κατά 7,39 ποσοστιαίες μονάδες.

Μία αντίστοιχη τάση μείωσης σημειώθηκε και σε ολόκληρο το νομό Λακωνίας, κατά την ίδια δεκαετία. Ο πληθυσμός του μεταβλήθηκε από 92.811 κατοίκους το 2001, σε 93.467 το 2011, σημειώνοντας ποσοστιαία αύξηση κατά 0,7 ποσοστιαίες μονάδες. Η πυκνότητα πληθυσμού στο νομό αυξήθηκε από 25,53 σε 25,71 κατοίκους ανά km . Παρατηρείται ότι ο Δήμος Ευρώτα είναι πιο αραιοκατοικημένος από τον υπόλοιπο νομό Λακωνίας. Στον πίνακα που ακολουθεί καταγράφονται τα προαναφερθέντα αποτελέσματα, σε σύγκριση με την προγενέστερη απογραφή του 1991 για το δήμο Ευρώτα, το νομό Λακωνίας, αλλά και το σύνολο της χώρας.

Απογραφικά στοιχεία πληθυσμού για τα έτη 1999, 2001 και 2011

Πληθυσμός	Έτος απογραφής		
	1991	2001	2011
Σύνολο Ελλάδας	10.259.900	10.934.097	10.816.286
Νομός Λακωνίας	95.696	92.811	89.138
Δήμος	20.881	19.319	17.891

Ευρώτα			
--------	--	--	--

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2011

Είναι φανερό ότι κατά τη δεκαετία 2001-2011, ο πληθυσμός του Δήμου Ευρώτα, αλλά και του νομού Λακωνίας ακολούθησε την πτωτική τάση του πληθυσμού του συνόλου της χώρας, και σημείωσε μείωση κατά 7,39% και 3,96% αντίστοιχα. Κατά την τελευταία δεκαετία, η νέα μείωση του πληθυσμού του Δήμου και του νομού συνοδεύτηκε από αντίστοιχη μείωση του συνολικού πληθυσμού της χώρας κατά 1,08%.

Από το 1991, επομένως, ο πληθυσμός του Δήμου Ευρώτα μειώνεται διαδοχικά, παρά την αύξηση μεταναστευτικών ρευμάτων από άλλες χώρες. Εκτιμάται ότι αυτό οφείλεται σε ένα ισχυρότερο κύμα μετανάστευσης αντίθετης κατεύθυνσης, των Ελλήνων κατοίκων προς τα μεγάλα αστικά κέντρα και τις χώρες του εξωτερικού.

Η μείωση του πληθυσμού του Δήμου Ευρώτα την περίοδο 1991-2011 αποτυπώνεται αναλυτικότερα σε επίπεδο δημοτικών και τοπικών ενοτήτων στον παρακάτω πίνακα.

Απογραφικά στοιχεία πληθυσμού για τα έτη 1999, 2001 και 2011 ανά Δ.Ε./Τ.Κ

Δημοτικές Ενότητες	Δημοτικές/ Τοπικές Κοινότητες	Πραγματικός Πληθυσμός 1991	Πραγματικός Πληθυσμός 2001	Πραγματικός Πληθυσμός 2011
Γερονθρών	Καλλιθέα	226	210	214
	Γεράκι	1.393	1.372	1.252
	Καρίτσα	263	228	213
	Αλεποχώρι	152	149	114
Έλους	Βλαχιώτη	2.330	2.396	2.104
	Μυρτιά	571	535	520
	Αστέρι	378	315	250
	Άγιος Ιωάννης	508	332	332
	Γλυκόβρυση	1.268	1.620	1.506
	Έλος	824	920	742
	Γούβες	380	334	264

Δημοτικές Ενότητες	Δημοτικές/ Τοπικές Κοινότητες	Πραγματικός Πληθυσμός	Πραγματικός Πληθυσμός	Πραγματικός Πληθυσμός
		1991	2001	2011
Κροκεών	Κροκεές	1.384	1.399	1.175
	Βασιλάκιο	250	290	211
	Δαφνί	1.009	969	865
	Λάγιο	228	166	113
Νιάτων	Άγιος Δημήτριος	850	860	720
	Απιδιά	791	666	499
	Νιάτα	789	803	684
	Κρεμαστή	368	337	180
Σκάλας	Σκάλα	3.291	2.955	3.089
	Γράμμουσα	357	292	299
	Βρονταμάς	915	757	784
	Στεφανιά	700	619	485
	Λέημονα	496	398	425
	Περιστέρι	1.160	881	851
Σύνολο		20.881	19.803	18.050

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2011

Διάρθρωση του πληθυσμού ανά ηλικία

Κρίσιμος παράγοντας για την κατανόηση των δημογραφικών χαρακτηριστικών του Δήμου Ευρώτα είναι η ανάλυση των διαφορετικών ηλικιακών ομάδων του πληθυσμού του Δήμου. Η ηλικιακή κατανομή του πληθυσμού του Δήμου Ευρώτα εξετάζεται σε συγκριτικό επίπεδο νομού και Ελλάδας για την περίοδο 1991-2011.

Διάρθρωση πληθυσμού Ελλάδας για τα έτη 1999, 2001 και 2011

Ηλικία	Ελλάδα					
	1991		2001		2011	
	Πληθυσμός	Ποσοστό	Πληθυσμός	Ποσοστό	Πληθυσμός	Ποσοστό

0-14	1.974.867	19,25%	1.660.899	15,19%	1.569.268	14,51%
15-64	6.880.681	67,06%	7.445.965	68,11%	7.138.166	65,99%
65+	1.404.352	13,69%	1.825.535	16,70%	2.108.852	19,50%
Σύνολο	10.259.900	100,00%	10.932.399	100,00%	10.816.286	100,00%

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2011

Διάρθρωση πληθυσμού Νομού Λακωνίας για τα έτη 1999, 2001 και 2011

Ηλικία	Νομός Λακωνίας					
	1991		2001		2011	
	Πληθυσμός	Ποσοστό	Πληθυσμός	Ποσοστό	Πληθυσμός	Ποσοστό
0-14	16.653	17,40%	12.892	13,88%	11.488	12,89%
15-64	59.301	61,97%	57.739	62,16%	55.177	61,90%
65+	19.742	20,63%	22.260	23,96%	22.473	25,21%
Σύνολο	95.696	100,00%	92.891	100,00%	89.138	100,00%

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2011

Διάρθρωση πληθυσμού Δήμου Ευρώτα για τα έτη 1999, 2001 και 2011

Ηλικία	Δήμος Ευρώτα					
	1991		2001		2011	
	Πληθυσμός	Ποσοστό	Πληθυσμός	Ποσοστό	Πληθυσμός	Ποσοστό
0-14	3.812	19,99%	2.675	13,85%	2.323	12,98%
15-64	11.607	60,86%	12.523	64,82%	11.496	64,26%
65+	3.653	19,15%	4.121	21,33%	4.072	22,76%
Σύνολο	19.072	100,00%	19.319	100,00%	17.891	100,00%

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2011

Για το έτος 2011 προκύπτει ότι το 14,51% του πληθυσμού είναι ηλικίας έως 14 ετών, το 65,99% είναι ηλικίας 15 έως 64 ετών, ενώ το 19,50% είναι άνω των 65 ετών. Από τη σύγκριση με τα δεδομένα του 2001 παρατηρείται ότι κατά τη δεκαετία 2001-2011, ο πληθυσμός της ηλικιακής ομάδας έως 14 ετών, μειώθηκε κατά 5,52%, ο πληθυσμός 15-64 ετών μειώθηκε κατά 4,13%, ενώ τα άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών αυξήθηκαν κατά 15,52 ποσοστιαίες μονάδες.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, το ποσοστό των κατοίκων του Δήμου Ευρώτα που ανήκουν ηλικιακά στην κατηγορία 0-14, είναι περίπου ίσο με αυτό του νομού και μικρότερο από αυτό του συνόλου της χώρας κατά 1,34%. Στην κατηγορία 15-64 ο Δήμος κατέχει ποσοστό μεγαλύτερο από του νομού και μικρότερο από της χώρας, ενώ στις ηλικίες άνω των 65, το μεγαλύτερο ποσοστό κατέχει ο νομός και ακολουθεί ο Δήμος, με ποσοστό μεγαλύτερο από αυτό της χώρας.

Σημαντική πληροφορία για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του Δήμου αντλείται και μέσα από την ανάλυση συγκεκριμένων δημογραφικών δεικτών. Πρόκειται για το δείκτη γήρανσης (ΔΓ), το δείκτη νεανικότητας (ΔΝ) και το δείκτη εξάρτησης (ΔΕ).

Ο δείκτης γήρανσης υπολογίζεται ως το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας άνω των 65, στο σύνολο του πληθυσμού. Ο δείκτης νεανικότητας είναι το ποσοστό του πληθυσμού της ηλικιακής ομάδας 0-14 στο σύνολο του πληθυσμού. Ο δείκτης εξάρτησης παρουσιάζει τη σχέση των εξαρτώμενων ηλικιακών ομάδων του πληθυσμού και των μη εξαρτώμενων ομάδων. Ως εξαρτώμενες ομάδες θεωρούνται οι 0-14 και οι άνω των 65, οι οποίες αναγκαστικά απέχουν από την παραγωγική διαδικασία, ενώ τον μη εξαρτώμενο πληθυσμό απαρτίζουν τα άτομα ηλικίας από 15 έως 64 ετών. Ο δείκτης εξάρτησης υπολογίζεται ως το άθροισμα του πληθυσμού που είναι ηλικίας έως 14 ή άνω των 65 ετών, προς τον αριθμό των ατόμων από 15 έως 64 ετών. Σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα, οι δημογραφικοί δείκτες της απογραφής του έτους 2001 προκύπτουν ως εξής:

Δημογραφικοί Δείκτες για Ελλάδα, Νομό Λακωνίας και Δήμο Ευρώτα

Γεωγραφική περιοχή	Δείκτης νεανικότητας (%)	Δείκτης γήρανσης (%)	Δείκτης εξάρτησης (%)
Δήμος Ευρώτα	13,85	21,33	54,27
Νομός Λακωνίας	13,89	23,98	60,97
Σύνολο Ελλάδας	15,19	16,71	46,85

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2001

Αξίζει να παρατηρήσουμε πως ο δείκτης νεανικότητας στο δήμο είναι αρκετά μικρότερος

από αυτόν της γήρανσης και ότι ο δείκτης εξάρτησης είναι αρκετά μεγαλύτερος από αυτόν που επικρατεί στο σύνολο της Ελλάδας, αλλά μικρότερος από αυτόν του νομού.

Μορφωτικό Επίπεδο

Ένας από τους πλέον κρίσιμους παράγοντες για την ανάπτυξη του Δήμου και ο οποίος αποτελεί κύριο στοιχείο της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης είναι το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού του Δήμου. Στα πλαίσια της ανάλυσης εξετάζονται τα στοιχεία αναφορικά με την εκπαίδευση των ατόμων ηλικίας έξι ετών και άνω στο Δήμο Ευρώτα σε αντιπαράθεση με τα αντίστοιχα στοιχεία για το Νομό Λακωνίας σύμφωνα με τα στοιχεία του 2001. Από την ανάλυση προκύπτει πως το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού του Δήμου μπορεί να θεωρηθεί μέσο ή και χαμηλό αλλά σε κάθε περίπτωση είναι σχεδόν ταυτόσημο με το επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού στο σύνολο του Νομού Λακωνίας. Αναλυτικότερα παρατηρούμε πως ένα πολύ σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού, της τάξης του 5% αποτελούν οι αναλφάβητοι. Το αντίστοιχο ποσοστό του για το Νομό Λακωνίας είναι χαμηλότερο στο 4%. Το ποσοστό των ατόμων που είναι απόφοιτοι Ανώτατων ή Ανώτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι 5,13% και κυμαίνεται σε παρόμοια επίπεδα με το Νομό Λακωνίας (7%). Η μεγάλη πλειοψηφία του πληθυσμού του Δήμου περίπου το 40% είναι απόφοιτοι Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Μορφωτικό επίπεδο Δήμου Ευρώτα και Νομού Λακωνίας

Επίπεδο μόρφωσης	Δήμος Ευρώτα		Νομός Λακωνίας	
	Πληθυσμός	Ποσοστό (%)	Πληθυσμός	Ποσοστό (%)
Δεν γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	800	4,26	3.501	3,98
Εγκατέλειψαν το δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	2.050	10,91	8.882	10,09
Φοιτούν στο δημοτικό	1.131	6,02	5.160	5,86
Απόφοιτοι δημοτικού	7.489	39,84	33.356	37,89
Απόφοιτοι γυμνασίου	2.702	14,37	11.793	13,40
Πτυχιούχοι ΤΕΣ	176	0,94	885	1,01
Πτυχιούχοι ΤΕΛ	186	0,99	972	1,10

Επίπεδο μόρφωσης	Δήμος Ευρώτα		Νομός Λακωνίας	
	Πληθυσμός	Ποσοστό (%)	Πληθυσμός	Ποσοστό (%)
Απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης	3.100	16,49	15.974	18,15
Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	265	1,41	1.746	1,98
Πτυχιούχοι ΤΕΙ και ανωτέρων σχολών	238	1,27	1.454	1,65
Πτυχιούχοι ΑΕΙ	635	3,38	4.101	4,66
Κάτοχοι Master	14	0,07	151	0,17
Κάτοχοι Διδακτορικού	12	0,06	56	0,06

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2001

Οικονομική εξέλιξη της Περιοχής & Απασχόληση

Ξεκινώντας την ανάλυση της οικονομικής δραστηριότητας του Δήμου Ευρώτα θα εξετασθεί η σχέση που υφίσταται μεταξύ του οικονομικά ενεργού και του οικονομικά μη ενεργού πληθυσμού του Δήμου.

Απασχόληση στο Δήμο Ευρώτα

Γεωγραφική περιοχή	Οικονομικώς ενεργοί							Οικονομικώς μη ενεργοί
	Σύνολο	Απασχολούμενοι					Άνεργοι	
		Σύνολο	Πρωτογενής	Δευτερογενής	Τριτογενής	Δεν δήλωσαν τομέα	Σύνολο	
Δ.Ε. Γερωνθρών	983	963	790	40	110	23	20	782
Δ.Ε. Έλους	3.388	3.198	2.088	166	543	401	190	2.470
Δ.Ε. Κροκεών	1.113	1.066	721	78	238	29	47	1.337
Δ.Ε. Νιάτων	1.066	1.001	695	90	187	29	65	1.222
Δ.Ε. Σκάλας	2.814	2.542	1.624	236	627	55	272	2.425
Δήμος Ευρώτα	9.364	8.770	5.918	610	1.705	537	594	8.236
Νομός Λακωνίας	38.883	36.091	17.295	4.263	12.882	1.651	2.792	45.739
Σύνολο Ελλάδα	4.614.499	4.102.089	591.669	892.187	2.401.168	217.065	512.410	5.245.094

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2001

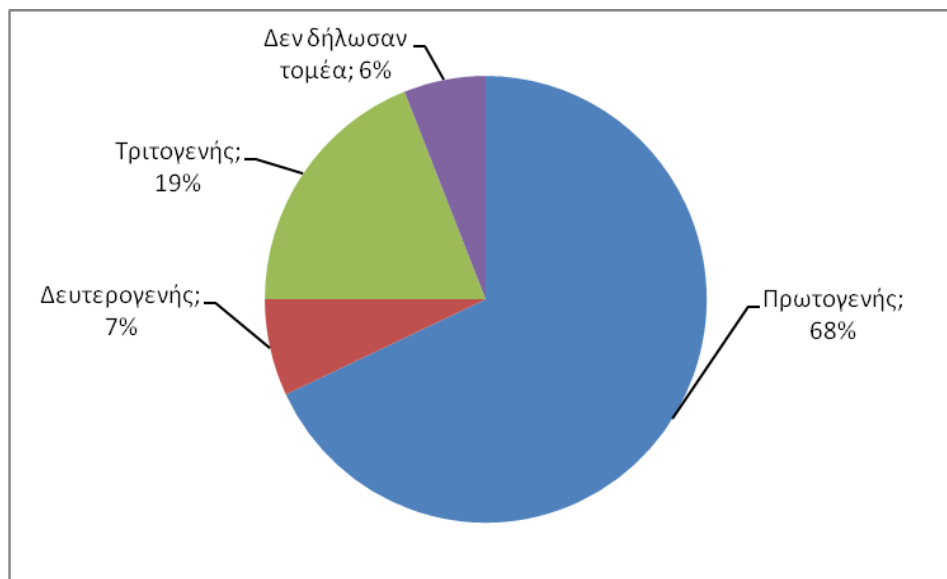

Στο Δήμο Ευρώτα παρατηρείται ένα αρκετά υψηλό ποσοστό οικονομικά ενεργού πληθυσμού, σε σύγκριση με το αντίστοιχο ποσοστό του νομού, αλλά και του συνόλου της χώρας. Το ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στο Δήμο φτάνει το 53,2% του πληθυσμού, ενώ στο νομό και το σύνολο της χώρας, τα ποσοστά είναι 45,9% και 46,8% αντίστοιχα.

Η ανεργία που παρουσιάζεται στο Δήμο Ευρώτα φτάνει το 6,3% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Το ποσοστό αυτό είναι μεν σημαντικό για την οικονομία του Δήμου, ωστόσο είναι ελαφρώς χαμηλότερο από το αντίστοιχο 7,18% του νομού Λακωνίας και κατά πολύ χαμηλότερο από το 11,1% που επικρατεί στο σύνολο της χώρας.

Η συντριπτική πλειοψηφία των απασχολουμένων δραστηριοποιείται στον πρωτογενή τομέα (68%), γεγονός που προσδίδει στη φυσιογνωμία του δήμου καθαρά αγροτικό χαρακτήρα. Ο δευτερογενής τομέας απασχολεί μόλις το 7%, ενώ ο τριτογενής καταλαμβάνει το 19% των δραστηριοτήτων. Το ποσοστό δραστηριότητας στον πρωτογενή τομέα στο δήμο ξεπερνά κατά πολύ αυτό του νομού Λακωνίας και του συνόλου της χώρας, ενώ η ανάπτυξη του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα του δήμου υστερεί σε σχέση με αυτή του νομού και της χώρας.

Ποσοστό απασχόλησης σε κάθε τομέα

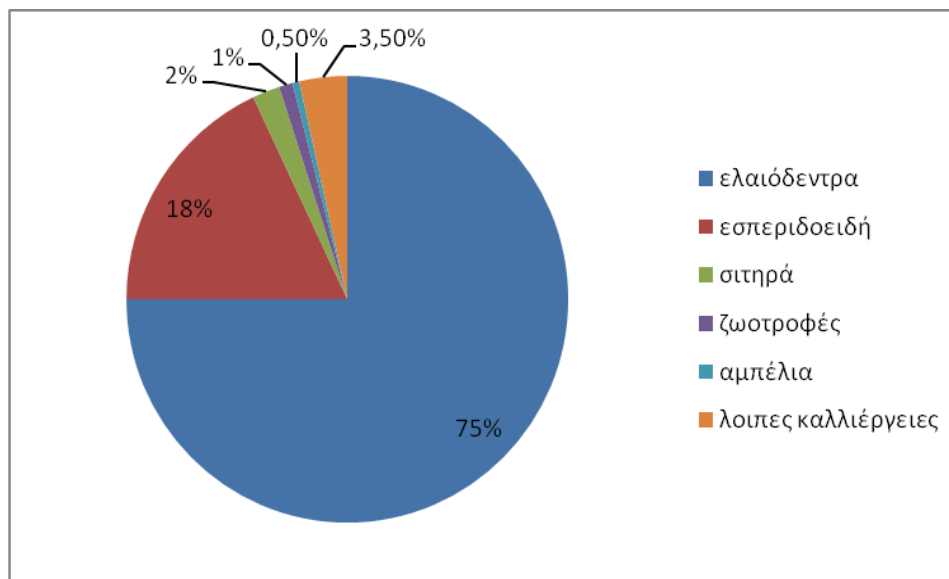
Πρωτογενής Τομέας

Γεωργία

Τα γόνιμα εδάφη, η ύπαρξη υδάτινων πόρων και το ήπιο μεσογειακό κλίμα της περιοχής συνετέλεσαν στη σημαντική ανάπτυξη της γεωργίας στο Δήμο Ευρώτα. Η χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση του δήμου φτάνει τα 246.377 στρέμματα, που αντιστοιχεί σε ποσοστό ίσο με το 28,80% της συνολικής του έκτασης, τη στιγμή που το αντίστοιχο ποσοστό στο νομό Λακωνίας είναι 23,86% και στο σύνολο της χώρας 27,15%.

Η γεωργική γη του Δήμου απαρτίζεται κυρίως από δενδρώδεις καλλιέργειες. Το μεγαλύτερο μέρος της καλύπτεται από εκτάσεις με ελαιόδεντρα, καθώς οι βρώσιμες ελιές και το ελαιόλαδο αποτελούν τα κυριότερα προϊόντα που παράγει ο τόπος, καθώς η ελαιοπαραγωγή του Δήμου αποτελεί το 30% της συνολικής ελαιοπαραγωγής του νομού Λακωνίας. Πολύ σημαντική είναι και η παραγωγή εσπεριδοειδών, κυρίως πορτοκαλιών και μανταρινιών, ενώ στα όρια του Δήμου υπάρχουν ακόμα εκτάσεις οπωροκηπευτικών και σιτηρών, καθώς και αμπέλια.

Ποσοστά καλλιεργειών στο Δήμο Ευρώτα

Πιο αναλυτικά σύμφωνα με στοιχεία του 2010, η έκταση ανά είδος καλλιέργειας αποτυπώνεται στον πίνακα που ακολουθεί.

Είδος Καλλιέργειας	Έκταση στο Δήμο Ευρώτα (στρέμματα)
Σιτάρι σκληρό	434,70
Λοιπά σιτηρά	5.296,50
Ελιά ελαιοποιήσιμη	169.195,50
Ελιά επιτραπέζια	69,60
Ελαιώνες διπλής κατεύθυνσης	37.883,30
Πορτοκαλιές	42.285,40
Λεμονιές	134,20
Μανταρινιές	6.078,90
Συκιές	336,90
Αραβόσιτος	154,50
Ζωοτροφές	1.501,10
Πατάτες	4,30
Κηπευτικά μακράς διάρκειας	99,40
Κηπευτικά υπό κάλυψη	247,80
Καρυδιές	104,80

Είδος Καλλιέργειας	Έκταση στο Δήμο Ευρώτα (στρέμματα)
Αμπέλια για κρασί	294,80
Αμπέλια για επιτραπέζια χρήση	1.205,70
Μέλι- Εκτάσεις με μελίσσια	37,90
Σύνολο	265.365,30

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2010

Αναλύοντας εκτενέστερα την πορεία της γεωργίας στο Δήμος Ευρώτα κατά την δεκαετία 1991 με 2001, παρατηρούμε μια μείωση των εκμεταλλεύσεων στην περιοχή. Αναλυτικότερα:

- Οι Αγροτικές Εκμεταλλεύσεις το έτος 1991 ήταν 5.319 με χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση 238.039 στρέμματα. Το 2001, οι εκμεταλλεύσεις ήταν 4.934 με χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση 246.377 στρέμματα. Τα παραπάνω στοιχεία αντιστοιχούν σε μια μείωση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων κατά 7,24%, καθώς και σε μια αύξηση της χρησιμοποιούμενης έκτασης κατά 3,5%.
- Οι Εκμεταλλεύσεις Δενδροειδών, έχουν σημειώσει μείωση, καθώς σύμφωνα με τα στοιχεία του έτους 2001 ανέρχονται στις 4.852 με 197.344 στρέμματα γης, ενώ κατά το έτος 1991 οι εκμεταλλεύσεις των δενδροειδών καλλιεργειών ανέρχονταν στις 5.159, με χρησιμοποιούμενη γεωργική γη 184.972 στρέμματα. Τα πιο πάνω στοιχεία αντιστοιχούν σε μια μείωση των δενδροειδών εκμεταλλεύσεων κατά 5,95% και σε μια αύξηση των χρησιμοποιούμενων εκτάσεων κατά 6,69%.

Εξέλιξη Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων

Εξέλιξη Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων	1991	2001	Μεταβολή
Αγροτικές Εκμεταλλεύσεις	5.319	4.934	-7,24%
Γεωργική Έκταση Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων	238.039	246.377	3,5%

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2001

Εξέλιξη Δενδροειδών Εκμεταλλεύσεων

Εξέλιξη Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων	1991	2001	Μεταβολή
Εκμεταλλεύσεις Δενδροειδών	5.159	4.852	-5,95%
Γεωργική Έκταση Δενδροειδών	184.972	197.344	6,69%

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2001

Εάν παρατηρήσουμε την πορεία των αρδευόμενων και αρδευθεισών εκτάσεων του Δήμου Ευρώτα, οι πρώτες αυξήθηκαν κατά 60% και οι δεύτερες κατά 65,94%, μέσα σε μία δεκαετία. Αναλυτικότερα, οι αρδευόμενες και αρδευθείσες εκτάσεις το 1991 ήταν 71.672 στρέμματα και 68.381 στρέμματα αντίστοιχα, ενώ το 2001 ήταν 114.610 και 113.469 στρέμματα. Αξίζει στο σημείο αυτό να σημειωθεί πως, οι εκμεταλλεύσεις που χρησιμοποιούν αρδευόμενες και αρδευθείσες εκτάσεις αποτελούν το 86,2% του συνόλου των εκμεταλλεύσεων.

Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία αποτελεί τη δεύτερη σημαντικότερη περιοχή δραστηριότητας του πρωτογενούς τομέα. Οι δημοτικοί και ιδιωτικοί βοσκότοποι καταλαμβάνουν 591.000 στρέμματα. Αυτό σημαίνει ότι η κτηνοτροφική γη αποτελεί το 65,6% της έκτασης του Δήμου Ευρώτα, ποσοστό περίπου ίσο με το αντίστοιχο του νομού Λακωνίας και αρκετά μεγαλύτερο από αυτό του συνόλου της χώρας, που δεν ξεπερνά το 40%.

Τα ζώα που εκτρέφονται στο Δήμο στα πλαίσια της κτηνοτροφικής δραστηριότητας είναι κυρίως βοοειδή, αιγοπρόβατα, χοίροι, ιπποειδή, κουνέλια και πουλερικά. Τα τελευταία μάλιστα αποτελούν το 51% των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Σημαντική ακόμα είναι και η ανάπτυξη της μελισσοκομίας. Σύμφωνα με την απογραφή γεωργίας και κτηνοτροφίας του 2001 αποτυπώνεται ο αριθμός ζώων και εκμεταλλεύσεων στο Δήμο Ευρώτα.

Αριθμός ζώων και εκμεταλλεύσεων στο δήμο Ευρώτα κατά το 2001

Είδος ζώου	Ζώα		Εκμεταλλεύσεις	
	Αριθμός	Ποσοστό (%)	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Βοοειδή	159	0,11	18	0,5

Είδος ζώου	Ζώα		Εκμεταλλεύσεις	
	Αριθμός	Ποσοστό (%)	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Προβατοειδή	16.599	11,96	485	12,6
Αίγες	64.310	46,35	924	24,0
Χοίροι	283	0,20	124	3,2
Ιπποειδή	53	0,04	41	1,1
Κουνέλια	2.799	2,02	188	4,9
Πουλερικά	54.544	39,31	1.959	50,8
Κυψέλες	-	-	117	3,0
Σύνολο	138.747	100	3.856	100

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2000

Συγκριτικά με την απογραφή του 1991 ο αριθμός των ζώων παρουσιάζει μείωση περίπου 10%, ενώ ο αριθμός των κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων μείωση περίπου 40%.

Δευτερογενής Τομέας

Στην περιοχή δεν υφίσταται βιομηχανία. Ο δευτερογενής τομέας αντιπροσωπεύεται κυρίως από ελαιουργεία και γαλακτοκομικές μονάδες. Σε όλα σχεδόν τα χωριά υπάρχουν ελαιοτριβεία, τα οποία λειτουργούν με φυγοκεντρικά πιεστήρια. Είναι χαρακτηριστικό, λοιπόν, ότι η βιοτεχνική δραστηριότητα της παραγωγής εστιάζεται στη μεταποίηση της πρωτογενούς παραγωγής. Ωστόσο, η δευτερογενής μεταποίηση θα πρέπει να προσανατολιστεί και στη μεταποίηση των παραγόμενων εσπεριδοειδών, καθώς, παρ'όλο που ένα σημαντικό ποσοστό της παραγωγής διατίθεται στη χυμοποιία Λακωνίας, μεγάλες ποσότητες από αυτά δε συλλέγονται καθόλου ή απορρίπτονται.

Τριτογενής Τομέας

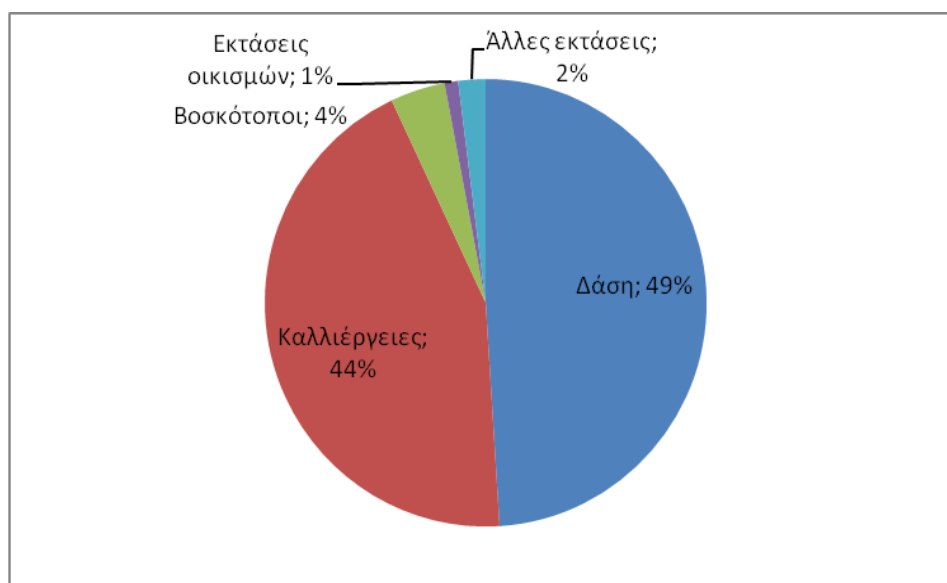
Ο τριτογενής τομέας απασχολεί το 19,4% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου Ευρώτα, όπως παρουσιάστηκε και παραπάνω. Στο Δήμο Ευρώτα δραστηριοποιούνται περίπου 1.853 επιχειρήσεις, σύμφωνα με στοιχεία του Επιμελητηρίου Λακωνίας. Οι επιχειρήσεις αυτές ασχολούνται με ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, που αφορά κυρίως στην παροχή υπηρεσιών και το εμπόριο. Ένα χαμηλότερο, αλλά διαρκώς αυξανόμενο ποσοστό αφορά στον τουρισμό.

Χρήσεις Γης

Η μισή περίπου έκταση του Δήμου Ευρώτα καλύπτεται από δάση, ενώ το 44% καλύπτουν οι καλλιεργούμενες εκτάσεις και οι αγροναπαύσεις. Η αστική οικοδόμηση καταλαμβάνει μόλις το 1% της έκτασης.

Χρήσεις γης στο Δήμο Ευρώτα

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2000

Στον πίνακα που ακολουθεί, καταγράφονται αναλυτικά οι εκτάσεις του Δήμου Ευρώτα που ανήκουν σε κάθε κατηγορία χρήσης γης, σε σχέση με τις αντίστοιχες του νομού Λακωνίας και υπολογίζονται τα σχετικά ποσοστά. Τα στοιχεία αναφέρονται στο έτος 2000, αλλά θεωρείται πως η κάλυψη γης παραμένει η ίδια.

Χρήσεις γης ανά δημοτική ενότητα στο δήμο και υπολογισμός ποσοστού επί της έκτασης του νομού. Οι εκτάσεις δίνονται σε Χιλιάδες στρέμματα

Γεωγραφικές περιοχές	Σύνολο εκτάσεων	ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ						ΔΑΣΗ ΗΜΙ-ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ				ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΝΕΡΑ			ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ				
		Αρόσιμη γη	Μόνιμες καλλιέργειες	Βοσκότοποι - Μεταβατικές δασώδεις / θαμνώδεις εκτάσεις	Βοσκότοποι - Συνδιασμοί θαμνώδους και / ή πώδους βλάστησης	Βοσκότοποι - Εκτάσεις με αραμή ή καθόλου βλάστηση	Ετερογενείς γεωργικές περιοχές	Δάση	Μεταβατικές δασώδεις-θαμνώδεις εκτάσεις	Συνδιασμοί θαμνώδους και / ή πώδους βλάστησης	Εκτάσεις με αραμή ή καθόλου βλάστηση	Χερσαία ύδατα	Εσωτερικές υγρές ζώνες	Παραθαλάσσιες υγρές ζώνες	Αστική οικοδόμηση	Βιομηχανικές και εμπορικές ζώνες	Δίκτυα συγκοινωνιών	Απορριψιμμάτων και απορριμμάτων	Τεχνητές, μη γεωργικές ζώνες πρασίνου, χώροι αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων
Νομός Λακωνίας	3.639,5	15,6	528,0	0,0	143,2	61,4	823,9	272,8	199,6	1.370,1	178,6	4,9	0,0	2,9	36,2	0,6	0,8	0,9	0,0
Δ.Ε.Γερωνθρών	236,1	1,2	32,7	0,0	12,4	0,0	38,4	14,1	11,6	119,3	5,6	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ.Ε. Έλους	126,9	4,9	77,3	0,0	0,0	0,1	27,3	0,0	0,0	10,5	2,2	0,5	0,0	2,3	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ.Ε. Κροκεών	161,2	0,0	12,0	0,0	3,3	1,5	60,6	0,5	9,8	72,0	0,4	0,0	0,0	0,2	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Δ.Ε. Νιάτων	198,0	0,0	23,1	0,0	10,8	2,5	24,6	10,8	7,1	113,7	4,0	0,0	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0	0,1	0,0
Δ.Ε. Σκάλας	143,6	0,0	23,7	0,0	0,7	4,6	58,9	0,0	0,0	52,8	0,4	0,8	0,0	0,0	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Δήμος Ευρώτα	865,8	6,1	168,8	0	27,2	8,7	209,8	25,4	28,5	368,3	12,6	1,3	0	2,5	6,5	0	0	0,1	0
Ποσοστό επί του Νομού (%)	23,8	39,1	32	0	19	14,2	25,5	9,3	14,3	26,9	7,1	26,5	0	86,2	18	0	0	11,1	0

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ. 2000

Χρήσεις γης στις ευαίσθητες περιοχές

Τα ενδιαίτηματα στο Δέλτα Ευρώτα είναι:

- Τεχνητά τοπία
 - Καλλιεργήσιμη γη
 - Άλλες αστικές και βιομηχανικές περιοχές
 - Πολυετείς καλλιέργειες
 - Δενδροκαλλιέργειες
- Βραχώδεις περιοχές
 - Απόκρημνες και βραχώδεις ακτές
- Λιβάδια
 - Ξερά πυριτιούχα ποολίβαδα
- Θαλάσσιες περιοχές
 - Θαλάσσιοι όρμοι και παράκτιοι σχηματισμοί
- Θαμνώνες
 - Σκληρόφυλλοι θάμνοι
 - γκαρίγκ και μακί
- Υγρότοποι
 - Παράκτιες λιμνοθάλασσες
 - Βάλτοι
 - μεταβατικά τέλματα και πηγές
 - Λασπότοποι και αμμότοποι
 - Ποτάμια και ρέματα
 - Αλμυροί βάλτοι
 - Θίνες και αμμώδεις παραλίες
 - Παλιρροιακοί ποταμοί και εσώκλειστα παλιρροιακά ύδατα
 - Παρυδάτια βλάστηση

Οι Χρήσεις γης που αναπτύσσονται στις εκτάσεις αυτές είναι:

- Αγροτικές χρήσεις (50%)
- Αλιεία/υδατοκαλλιέργειες (5%)
- Προστασία της φύσης και έρευνα (10%)
- Τουρισμός/αναψυχή (10%)

- Αστικές/βιομηχανικές/μεταφορές (5%)
- Διαχείριση νερών (συμπεριλαμβάνει διαχείριση λεκάνης απορροής) (50%)

Όραμα Ανάπτυξης Δήμου Ευρώτα

Αποστολή του Δήμου Ευρώτα είναι η διεύθυνση και ρύθμιση όλων των τοπικών υποθέσεων, σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της εγγύτητας, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, την ανάπτυξη και τη συνεχή βελτίωση των συμφερόντων και της ποιότητας ζωής της τοπικής κοινωνίας.

Βασική προϋπόθεση για να μπορέσει να επιτύχει ο Δήμος τους μελλοντικούς του σκοπούς και τις επιδιώξεις του, είναι να έχει πλήρως αποσαφηνίσει ποιοι ακριβώς είναι αυτοί οι σκοποί και αυτές οι επιδιώξεις. Τα παραπάνω επιτυγχάνονται μέσα από την αποκρυστάλλωση και την διατύπωση του οράματος.

Πιο συγκεκριμένα, όραμα του Δήμου είναι να μπορέσει να αποτελέσει έναν από τους βασικούς αγροτουριστικούς προορισμούς της χώρας, μέσα από την ανάδειξη του φυσικού πλούτου και των τοπικών προϊόντων του Δήμου με σκοπό την ευημερία των πολιτών, με σεβασμό στον άνθρωπο και το Περιβάλλον.

Η πολιτική συνοχής για την περίοδο 2014-2020

Η πολιτική συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η νέα περίοδος

Έννοια και θεσμικό υπόβαθρο

Η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή αποτελεί θεμελιώδη στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με το Άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση όπως αναθεωρήθηκε με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας, «η Ένωση προάγει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών». Επιπλέον, το Άρθρο 4 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι η Ένωση έχει συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη σε ότι αφορά την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή. Το εννοιολογικό περιεχόμενο της συνοχής οριοθετείται στον Τίτλο ΧVH της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πιο συγκεκριμένα, το Άρθρο 174 ορίζει τα εξής:

- Η Ένωση, προκειμένου να προαχθεί η αρμονική ανάπτυξη του συνόλου της, αναπτύσσει και εξακολουθεί τη δράση της με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής της συνοχής.
- Η Ένωση αποσκοπεί, ιδιαίτερα, στη μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών και στη μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών.
- Μεταξύ των εν λόγω περιοχών, δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στις αγροτικές περιοχές, τις περιοχές που συντελείται βιομηχανική μετάβαση και τις περιοχές που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα, όπως οι υπερβόρειες περιοχές που είναι ιδιαίτερα αραιοκατοικημένες και οι νησιωτικές, διασυνοριακές και ορεινές περιοχές.

Η έννοια της συνοχής εστιάζεται στην εδαφική και ιδιαίτερα στην δια-περιφερειακή διάσταση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Η υιοθέτηση της αρχής της συνοχής ισοδυναμεί κατ' αρχήν με την αποδοχή της θέσης, ότι οι μεγάλες εδαφικές ανισότητες δεν είναι ανεκτές στην Ένωση τόσο για λόγους οικονομικής αποδοτικότητας (efficiency) - διότι καθλώνουν το σύνολο της Ένωσης σε ένα χαμηλότερο επίπεδο ευημερίας σε σχέση με το άριστο δυνατό - όσο και για λόγους δικαιοσύνης (equity) - διότι παράγουν και διαιωνίζουν οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες στην Ευρωπαϊκή επικράτεια. Καθίσταται, επίσης, σαφές ότι η πλέον ενδεδειγμένη στρατηγική για την αντιμετώπισή των εδαφικών ανισοτήτων συνίσταται στην άσκηση πολιτικών οι οποίες αποσκοπούν στην βελτίωση των οικονομικών επιδόσεων των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών της ΕΕ. Υπό αυτή την έννοια, η συνοχή θα πρέπει να εκληφθεί ως μια πολιτικά προσδιοριζόμενη κατάσταση, η οποία συναρτάται άμεσα από τον βαθμό αποδοχής των υφιστάμενων ανισοτήτων και την προθυμία για την ανάληψη δράσεων, ώστε οι ανισότητες αυτές να μειωθούν.

Ο Τίτλος για τη συνοχή είχε εισαχθεί στις Συνθήκες το 1987 με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη. Έπειτα από τέσσερις αναθεωρήσεις των Συνθηκών που ακολούθησαν, οι σημαντικότερες μεταβολές που υπέστη το περιεχόμενο του Άρθρου 174 είναι:

- α) η συμπλήρωση του στόχου της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής με την έννοια της εδαφικής συνοχής,
- β) η προσθήκη της τρίτης παραγράφου, η οποία αποσαφηνίζει περαιτέρω τις

κατηγορίες περιοχών, στην ανάπτυξη των οποίων η ΕΕ οφείλει να δώσει προτεραιότητα.

Ιδιαίτερη μνεία θα πρέπει να γίνει στον εμπλουτισμό της έννοιας της συνοχής από τη Συνθήκη της Λισσαβόνας με την προσθήκη της εδαφικής της διάστασης. Η νέα αυτή διάσταση προσθέτει οπτικές προσέγγισης προβλημάτων που δε λαμβάνονται ικανοποιητικά υπόψη από τις άλλες δύο διαστάσεις της συνοχής. Τέτοιες προκλήσεις είναι η άμβλυνση των φυσικών και γεωγραφικών μειονεκτημάτων, η αναζωογόνηση της υπαίθρου, η διάχυση της ανάπτυξης στο σύνολο του χώρου, η ανάπτυξη της πολυκεντρικότητας, με κέντρα διεθνούς, εθνικής και τοπικής εμβέλειας, η ιεράρχηση των περιφερειακών προτεραιοτήτων σύμφωνα με τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα, η αναδιάρθρωση δραστηριοτήτων στον αστικό χώρο και την ύπαιθρο, η προώθηση τομέων και περιοχών αριστείας, η μείωση και η αποφυγή δημιουργίας νέων διαφορών και χασμάτων στο αναπτυξιακό επίπεδο.

Η πολιτική συνοχής για την περίοδο 2014-2020

Σύμφωνα με το σχέδιο Κανονισμού «Περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, τα οποία καλύπτονται από το κοινό στρατηγικό πλαίσιο, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου», ως κύρια σημεία διαπραγμάτευσης μεταξύ των Κρατών- Μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη νέα προγραμματική περίοδο στην Πολιτική της Συνοχής ορίζονται:

- Ο στρατηγικός προγραμματισμός, που ενδυναμώνεται, με κατάλογο έντεκα Θεματικών Στόχων, που εξυπηρετούν την επίτευξη των στόχων της «Ε2020», με την υιοθέτηση ενός Κοινού Στρατηγικού Πλαισίου σε επίπεδο Ένωσης για όλα τα Ταμεία, με τη σύναψη Συμφωνιών Εταιρικής Σχέσης μεταξύ της Επιτροπής και του κάθε Κράτους - Μέλους όπου θα καθορίζονται οι δεσμεύσεις των εταίρων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Ειδικότερα, οι 11 θεματικοί στόχοι της νέας

πολιτικής συνοχής είναι οι εξής:

1. Έρευνα & καινοτομία
 2. Τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών (ΤΠΕ)
 3. Ανταγωνιστικότητα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ)
 4. Μετάβαση προς μια οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα
 5. Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή καθώς επίσης πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
 6. Προστασία του περιβάλλοντος & αποτελεσματική διαχείριση πόρων
 7. Βιώσιμες μεταφορές & άρση προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων
 8. Απασχόληση & υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού
 9. Κοινωνική ένταξη & καταπολέμηση της φτώχειας
 10. Εκπαίδευση, απόκτηση δεξιοτήτων & δια βίου μάθηση
 11. Ενίσχυση θεσμικής ικανότητας & αποτελεσματική δημόσια διοίκηση
- Ένα πλαίσιο επιδόσεων, με επικέντρωση στις επιδόσεις για την επίτευξη των στόχων της «Ε2020» στη βάση ορόσημων εκροών και αποτελεσμάτων για κάθε άξονα προτεραιότητας των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (5% του προϋπολογισμού προτείνεται να κρατηθεί ως αποθεματικό επίδοσης για να κατανεμηθεί, κατά μία ενδιάμεση εξέταση επιδόσεων, στα Κράτη-Μέλη των οποίων τα Προγράμματα θα έχουν επιτύχει τα ορόσημα).
 - Αιρεσιμότητες: σύνδεση με την οικονομική διακυβέρνηση της Ένωσης για την αντιμετώπιση των μακροοικονομικών ανισορροπιών στη βάση των συστάσεων του Συμβουλίου και εισαγωγή προϋποθέσεων για διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των πόρων («μακροοικονομικές αιρεσιμότητες» και «Εκ των-προτέρων αιρεσιμότητες», αδυναμία εκπλήρωσης των οποίων θα οδηγήσει σε παύση χρηματοδότησης)
 - Τρεις κατηγορίες Περιφερειών: λιγότερο ανεπτυγμένες (κατά κεφαλήν ΑΕΠ <75% του μέσου ευρωπαϊκού), περιφέρειες σε μετάβαση (μεταξύ 75% και 90%) και περισσότερο ανεπτυγμένες (ΑΕΠ > 90%), με πρόβλεψη ώστε οι περιφέρειες που παρουσιάζουν κατά κεφαλήν ΑΕΠ >75%, αλλά στην περίοδο 2007-2013 εντάσσονταν στο στόχο «Σύγκλιση» να λάβουν ενίσχυση ίση με τα δύο τρίτα της τρέχουσας.

- Δέσμευση συγκεκριμένου ποσοστού πόρων σε συγκεκριμένο αριθμό θεματικών προτεραιοτήτων/ στόχων και για το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ.
- Υποχρεωτική ποσόστωση των πόρων του ΕΚΤ: 25% για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, 40% για τις περιφέρειες σε μετάβαση, και 52% για τις περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες.
- Ολοκληρωμένη χωρική προσέγγιση: προώθηση της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (δυνατότητα διαμόρφωσης τοπικών προγραμμάτων ανάπτυξης με τη χρήση /συνδυασμό πόρων από τα διαρθρωτικά Ταμεία), «πλατφόρμα αστικής ανάπτυξης», διαμόρφωση ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων στη βάση αστικών και χωρικών στρατηγικών, Κοινά Σχέδια Δράσης.
- Προώθηση της χρήσης δανείων, χρηματοδοτικών εργαλείων και επιστρεπτέων ενισχύσεων, με διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής τους.

Διαφοροποιήσεις νέων στόχων και μέσων

Διαφοροποιήσεις σε σχέση με την τρέχουσα προγραμματική περίοδο είναι:

- Η Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης που υποκαθιστά το ΕΣΠΑ, τα στοιχεία όμως της οποίας δεν έχουν ακόμη οριστικοποιηθεί ως πρόταση της Επιτροπής.
- Η ισχυρή έμφαση, σε όλα τα σχέδια Κανονισμών, στην ολοκληρωμένη εδαφική προσέγγιση, με την ενσωμάτωση της τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων («CommunityLedDevelopment»), με την Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση («IntegratedTerritorialInvestment»), με την Πλατφόρμα αστικής ανάπτυξης («UrbanPlatform»), με τη γιγάντωση των Χρηματοδοτικών Μέσων, με το νέο εργαλείο των Κοινών Σχεδίων Δράσης («JointActionPlans»), με την ενσωμάτωση των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης («RegionalInnovationStrategiesforSmartSpecialization - RIS»).
- Η ουσιαστική σχετική υποβάθμιση της αρχής της Επικουρικότητας, με την απόδοση ισχυρών εξουσιών στην Επιτροπή τόσο στο στάδιο του σχεδιασμού όσο και σε αυτό της υλοποίησης (με την παραπομπή πολλών κρίσιμων λεπτομερειών σε μεταγενέστερες ρυθμίσεις που θα ορίσει η Επιτροπή δια των «delegatedacts».
- Η κατάρτιση των προγραμμάτων με βάση πρότυπο που θα υιοθετήσει η Επιτροπή,

με το ενδεχόμενο να επιβληθεί σε όλα τα κράτη μέλη ένα πρότυπο από τις «καλές πρακτικές», στα πλαίσια μιας μάλλον αναποτελεσματικής λογικής «one-size-fits-all».

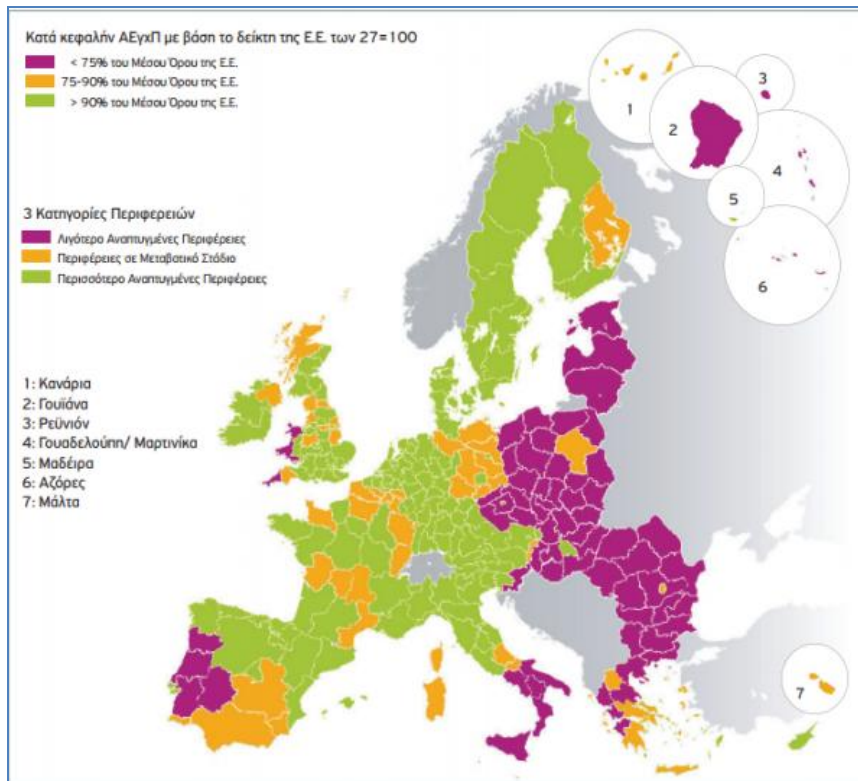
- Η επιβολή των Εκ-των-προτέρων αιρεσιμοτήτων και η (προς το παρόν) ασάφεια ως προς την Επισκόπηση επίδοσης και το Αποθεματικό Επίδοσης, όροι που ενδυναμώνουν ακόμη περισσότερο το ρόλο της Επιτροπής. Αν και η προσοχή σχεδόν όλων επικεντρώθηκε στις μακροοικονομικές αιρεσιμότητες, εκτιμάται ότι η εκπλήρωση πολλών από τις εκ-των- προτέρων αιρεσιμότητες θα είναι, στην ελληνική περίπτωση, ακόμη δυσκολότερη.
- Η κατηγοριοποίηση σε «λιγότερο ανεπτυγμένες / μεταβατικές / περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες», που ναι μεν αντιστοιχεί σε αδρές γραμμές με την τρέχουσα ουσιαστική διάκριση των Στόχων σε «Σύγκλιση» / «Μετάβαση» / «Ανταγωνιστικότητα», αλλά ανοίγει ακόμη περισσότερο χώρο στις περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, υποβαθμίζοντας τον καταστατικό ρόλο της Πολιτικής Συνοχής για την αντιστάθμιση των δια-περιφερειακών ανισοτήτων.

Οι εθνικές προκλήσεις στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής

Η προσομοίωση επιλεξιμότητας των ευρωπαϊκών περιφερειών για την επόμενη περίοδο «αφήνει» στην κατηγορία των «λιγότερο ανεπτυγμένων» μόνο τις ελληνικές περιφέρειες Ηπείρου, Δυτικής Ελλάδας και Αν. Μακεδονίας - Θράκης, στην κατηγορία των «μεταβατικών» τις Δυτική Μακεδονία, Κεντρική Μακεδονία, Θεσσαλία, Πελοπόννησο, Ιόνια Νησιά και Βόρειο Αιγαίο, και στην κατηγορία των «περισσότερο ανεπτυγμένων» τις Αττική, Στερεά Ελλάδα και Νότιο Αιγαίο.

Κατηγορίες Περιφερειών ΕΕ

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή: προτάσεις για την πολιτική συνοχής, 2012

Σοβαρό αρνητικό ρόλο μπορεί να παίξει η μη διάκριση ποσοστών συγχρηματοδότησης στο εσωτερικό της κατηγορίας «περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες», αν και στα σχετικά έγγραφα εργασίας δοκιμάζονται κριτήρια κατανομής που μπορεί να αποδειχθούν πολύ κρίσιμα και καθοριστικά. Ενδεικτικά είναι τα διαφορετικά αποτελέσματα που προκύπτουν, στον υπολογισμό των πόρων για τις ελληνικές περιφέρειες, ανάλογα με τη διαφορετική στάθμιση αυτών των κριτηρίων.

Επιλεξιμότητα των ελληνικών περιφερειών

2007-2013	2014-2020		
	Λιγότερο αναπτυγμένες (< 75%)	Σε μετάβαση (75%-90%)	Περισσότερο αναπτυγμένες (>90%)
Σύγκλιση	Ήπειρος Ανατ. Μακεδονία-Θράκη Δυτική Ελλάδα Θεσσαλία	Πελοπόννησος Ιόνια Νησιά Β. Αιγαίο Κρήτη	
Σταδιακής εξόδου	Κ. Μακεδονία	Δ. Μακεδονία	Αττική

2007-2013	2014-2020		
	Λιγότερο αναπτυγμένες (< 75%)	Σε μετάβαση (75%-90%)	Περισσότερο αναπτυγμένες (>90%)
Σταδιακής εισόδου		Στερεά Ελλάδα	N. Αιγαίο
Ανταγωνιστικότερες			

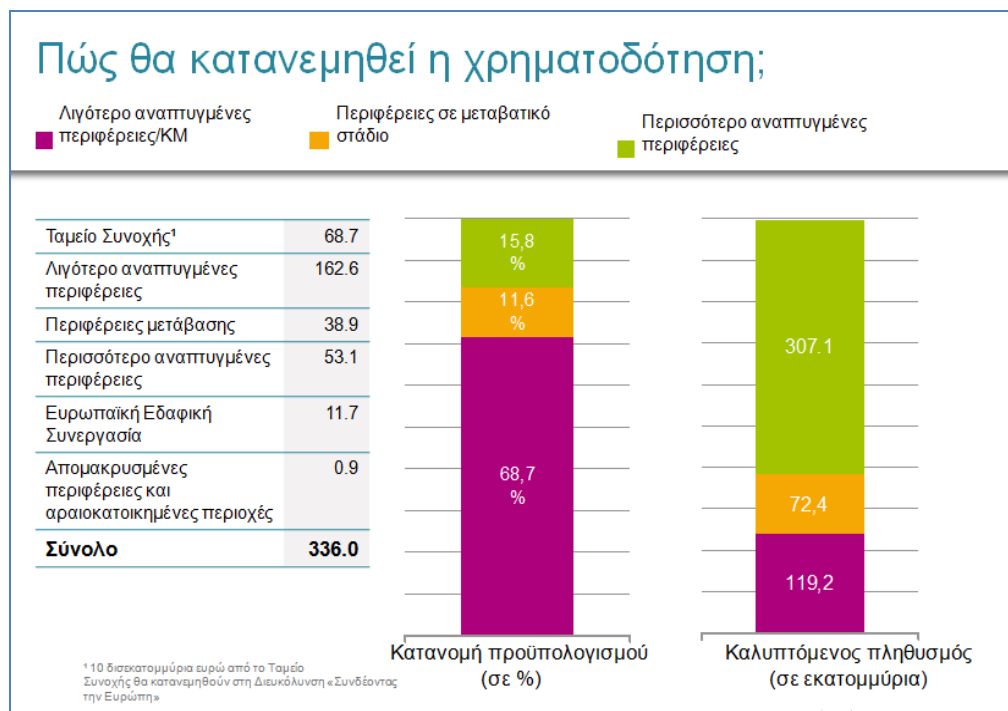
Πηγή: ΕΛΙΑΜΕΠ, Μήτσος – Χρυσομαλλίδης, 2012

Η πολιτική συνοχής, για την περίοδο 2007-2013, ήταν η μεγαλύτερη μέχρι στιγμής επένδυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω των διαρθρωτικών ταμείων. Ανερχόταν σε τιμές 2007 στα 347,41 δισ. ευρώ, δηλαδή 35,7% του συνολικού προϋπολογισμού της ΕΕ για τη στήριξη των σχεδίων περιφερειακής ανάπτυξης και για την ενθάρρυνση της απασχόλησης στο πλαίσιο περίπου 450 επιχειρησιακών προγραμμάτων. Σύμφωνα τώρα με τον προϋπολογισμό της ΕΕ, για την περίοδο 2014-2020, στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή, θα επενδυθεί ποσό ύψους 336 δισ. Ευρώ (33% του συνολικού προϋπολογισμού) στα κράτη μέλη της ΕΕ, στις περιφέρειες και στις πόλεις τους, ώστε να επιτευχθούν οι πανευρωπαϊκοί στόχοι για την ανάπτυξη και την απασχόληση, καθώς και για να αντιμετωπιστούν η κλιματική αλλαγή, η ενεργειακή εξάρτηση και ο κοινωνικός αποκλεισμός.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή: προτάσεις για την πολιτική συνοχής, 2012

Η κατανομή των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων ανά κατηγορία περιφερειών παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή: προτάσεις για την πολιτική συνοχής, 2012

Είναι εμφανές ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (68,7%) αντιστοιχεί στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες με πληθυσμό 119,2 εκ. κατοίκους.

Επίσης, σε σχέση με την τρέχουσα περίοδο προβλέπεται μείωση των περιφερειών σύγκλισης, αύξηση των περιφερειών μετάβασης και αύξηση των ανταγωνιστικών περιφερειών. Από την άλλη παρατηρείται αύξηση της κατά κεφαλή (κ.κ.) δαπάνης στις ανταγωνιστικότερες περιφέρειες σε βάρος κυρίως των μεταβατικών. Σημαντική είναι και η αύξηση των προτεινόμενων πόρων για την εδαφική συνεργασία.

Κοινοτικές ενισχύσεις 2007-2013 και προτάσεις για την περίοδο 2014-2020

2007-2013						2014-2020					
Περιφέρειες/ Στόχοι/ Ταμεία	Ενισχύσεις	%	Αριθμός περιφερειών	Πληθυσμός	κ.κ. ενισχύσεις	Περιφέρειες/ Στόχοι / Ταμεία	Ενισχύσεις	%	Αριθμός Περιφερειών	Πληθυσμός	κ.κ. ενισχύσεις
Σύγκλισης	199	57,4	86	153	1300	Λιγότερο αναπτυγμένες	162,6	48,3	65	119,2	1321
Σταδιακής εξόδου	13,9	4,0	16	16,4	848	Σε μετάβαση	38,9	11,5	51	72,4	580
Σταδιακής εισόδου	11,4	3,3	13	19	600						
Ανταγωνι- στικές	43,5	12,6	155	296	147	Περισσότερο Αναπτυγμένες	53,1	15,8	155	307,1	171
Εδαφική συνεργασία	8,7	2,5				Εδαφική συνεργασία	11,7	3,4			
Ταμείο συνοχής	70	20,2				Ταμείο συνοχής	68,7	20,4			
Σύνολο	346,5	100				Σύνολο	335	99,4			

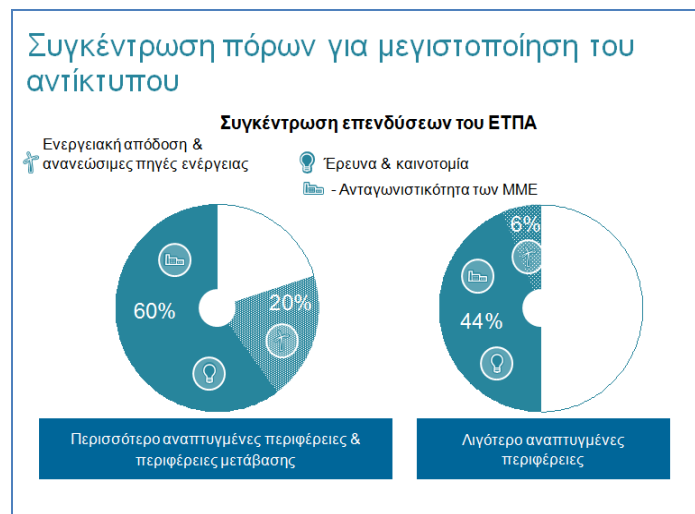
Πηγή: ΕΛΙΑΜΕΠ, Κουρτέσης/ Αυδίκος, 2012

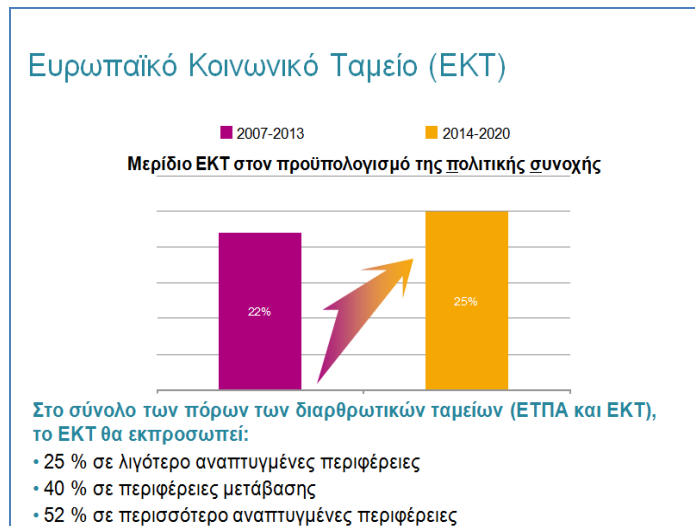
Κατανομή πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων

Περιφέρειες	ΕΚΤ	ΕΤΠΑ
Λιγότερο αναπτυγμένες	25%	75%
Σε μετάβαση	40%	60%
Περισσότερο αναπτυγμένες	52%	48%

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή: προτάσεις για την πολιτική συνοχής, 2012

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή: προτάσεις για την πολιτική συνοχής, 2012

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή: προτάσεις για την πολιτική συνοχής, 2012

Η Πολιτική Συνοχής της περιόδου 2014-2020 δημιουργεί νέες προκλήσεις για την Ελλάδα καθώς σε επίπεδο χώρας, η κατανομή των πόρων για τη νέα περίοδο αναμένεται, να είναι σημαντικά μικρότερη, σε σχέση με την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013, γεγονός το οποίο πρακτικά οφείλεται στον τρόπο που έχει υιοθετήσει και αποφασίζει η ΕΕ να ακολουθεί, σχετικά με τον υπολογισμό των κατανομών.

Συγκεκριμένα, για τον υπολογισμό αυτό, λαμβάνονται υπόψη δεδομένα ΑΕΠ και απασχόλησης για την περίοδο 2007 – 2008, χρονική περίοδο κατά την οποία η Ελλάδα δεν είχε πρακτικά εισέλθει στα έτη της κρίσης χρέους και το επίπεδο ανάπτυξης, εν πολλοίς, παρουσίαζε πολλά συμπτώματα πλασματικότητας, όπως αποδείχτηκε από την καταβάρθρωση των εισοδημάτων τα επόμενα έτη 2009, 2010, 2011, κατά τα οποία το ΑΕΠ παρουσίασε δραστική μείωση.

Παράλληλα, προκύπτουν περιοριστικά χαρακτηριστικά για την ελληνική πρακτική αναπτυξιακού προγραμματισμού:

- Η επιβολή των εκ-των-προτέρων και των μακροοικονομικών αιρεσιμοτήτων, η οποία θέτει σε αμφιβολία αν όχι την έγκριση και εκκίνηση, οπωσδήποτε την εφαρμογή και ολοκλήρωση των Προγραμμάτων. Η επίτευξη των εκ-των-προτέρων όρων αποδείχθηκε ήδη στην περίοδο 2007-2013 ότι είναι εξαιρετικά δύσκολη, ενώ οι μακροοικονομικοί όροι θα είναι εξ ορισμού ευέλικτοι, είτε διότι η μακροοικονομική κατάσταση μπορεί να διαφοροποιηθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε εκ των πραγμάτων να χρειάζεται οπωσδήποτε μια συνολικότερη τροποποίηση τους, είτε διότι η ένταξη κάποιων Κρατών - Μελών στον Μηχανισμό Στήριξης θα τους προσφέρει περιθώριο για τροποποίηση των όρων ή για επέκταση της περιόδου επίτευξής τους.
- Ο ορισμός 11 Θεματικών Στόχων, στους 8 εκ των οποίων η χώρα είτε έχει πενιχρές επιδόσεις, είτε παγίως αντιμετωπίζει δυσκολίες ενεργοποίησης, σε συνδυασμό με την εγκατάλειψη των Προγραμματικών Στόχων του παρελθόντος (Συνοχή, Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα), τη σημαντικότερη (από την προηγούμενη περίοδο) επέκταση της Πολιτικής της Συνοχής στις «περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες», την έμφαση που δίδεται στην Στρατηγική «Ευρώπη 2020» (σε

βαθμό δεσμευτικότητας πολύ υψηλότερο από αυτήν που δόθηκε κατά την προηγούμενη περίοδο στη Στρατηγική της Λισσαβόνας), την αυστηρή θεματική συγκέντρωση και την κατά Διαρθρωτικό Ταμείο συγκέντρωση σε ιδιαιτέρως λεπτομερείς Επενδυτικές Προτεραιότητες, από τις οποίες απουσιάζουν εκείνες ακριβώς στις οποίες παγίως η χώρα προσανατόλιζε τους επενδυτικούς της πόρους.

- Η πρόβλεψη για πρότυπο περιεχόμενο για τη Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης (Partnership Agreement) και για τα Προγράμματα, περιεχόμενο που ουσιαστικά υπερκαθορίζεται από το ευρωπαϊκό Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο. Ακόμη και αν δοθεί στα Κράτη - Μέλη σχεδιαστική ευελιξία, θα είναι εξαιρετικά δύσκολο για τα Κράτη - Μέλη με ιστορικό αναποτελεσματικού προγραμματισμού, να επιβάλουν στο βαθμό «αποκλίνοντα» πρότυπα για τα δικά τους Προγράμματα και τη ΣΕΣ.
- Η ισχυρή έμφαση που δίδεται στις συνολικές παρεμβάσεις ολοκληρωμένου χαρακτήρα και σε ειδικότερα προγραμματικά εργαλεία: Territorial Investment Strategies, Community Led Development, Χρηματοδοτικά Μέσα, Κοινά Σχέδια Δράσης. Σε πολλά από τα εργαλεία αυτά, η χώρα είτε δεν διαθέτει επαρκή εμπειρία σχεδιασμού, είτε έχει να επιδείξει χαμηλή ή μέση αποτελεσματικότητα ή/και αποδοτικότητα, παρά τις προσπάθειες που ξεκίνησαν ήδη στο 2^ο ΚΠΣ.
- Ο ορισμός υψηλών ελάχιστων ποσοστών συμμετοχής του ΕΚΤ στις Περιφέρειες Μετάβασης, στις Περισσότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες αλλά και στις Λιγότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες (σε ό,τι αφορά στην ελληνική περίπτωση). Το κατά ακριβές ύψος αυτής της ποσόστωσης ενδέχεται να μειωθεί, παραμένει όμως η ισχυρή κεντρική κατεύθυνση προς παρεμβάσεις για την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, τομέα όπου η χώρα εμφανίζει περιορισμένη αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα ή χρόνια, σοβαρή καθυστέρηση στην υλοποίηση.
- Η επιλογή των δύο πεδίων στήριξης στο Ταμείο Συνοχής (περιβάλλον, διευρωπαϊκά δίκτυα) και κυρίως τριών συγκεκριμένων προτεραιοτήτων στα δίκτυα μεταφορών (πολυτροπικός ενιαίος ευρωπαϊκός χώρος μεταφορών, φιλικά προς το περιβάλλον συστήματα μεταφορών, ολοκληρωμένα - υψηλής ποιότητας - λειτουργικά σιδηροδρομικά συστήματα), επιλογές οι οποίες, σε συνδυασμό με

το ringfencing στο Ταμείο Συνοχής και με τη δημιουργία του ConnectingEuropeFacility, περιορίζουν τη δυνατότητα να αξιοποιηθεί το Ταμείο Συνοχής για να καλυφθούν ανάγκες σε παρεμβάσεις υποδομών που δεν περιλαμβάνονται στις επενδυτικές προτεραιότητες του ΕΤΠΑ.

- Τέλος, οι περιορισμένοι συνολικοί πόροι των Διαρθρωτικών Ταμείων που αναμένεται να δοθούν στη χώρα, σε συνδυασμό όμως με τους νέους Θεματικούς Στόχους, τις Επενδυτικές Προτεραιότητες των Ταμείων, την ποσόστωση υπέρ του ΕΚΤ και την έμφαση στις συνολικές παρεμβάσεις ολοκληρωμένου χαρακτήρα και στα ειδικότερα προγραμματικά εργαλεία. Είναι ακριβώς αυτός ο συνδυασμός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, ακόμη και αν δίδονταν στη χώρα πόροι παραπλήσιοι με αυτούς της τρέχουσας περιόδου, η αξιοποίηση τους στη νέα περίοδο δεν θα ήταν ούτε ευχερής ούτε οπωσδήποτε αποδοτική.

Εξειδίκευση και ανάλυση της πολιτικής συνοχής σε τοπικό επίπεδο

Η πολιτική συνοχής σε τοπικό επίπεδο

Οι εξελίξεις στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της ΕΕ σηματοδοτούν μία αλλαγή κατεύθυνσης που στοιχειοθετείται από την αναγνώριση της σημασίας της εδαφικής προσέγγισης για την ανάπτυξη των διαφόρων περιφερειών. Η πολιτική συνοχής από την επίλυση προβλημάτων πλέον στρέφεται στην ανάπτυξη δυνατοτήτων. Μία νέα εδαφική προσέγγιση αναμένεται να συμβάλει στην πολυκεντρική ανάπτυξη, στην ανταγωνιστικότητα της ΕΕ συνολικά, στην ενδογενή αγροτική ανάπτυξη και γενικότερα σε μία βελτιωμένη προοπτική εδαφικής συνοχής μέσω της καλύτερης αξιοποίησης του περιφερειακού δυναμικού της ΕΕ.

Οι κατευθύνσεις πολιτικής επισημαίνουν, μεταξύ άλλων, την ανάγκη εφαρμογής στρατηγικών, κατά τόπους επενδύσεων και πολιτικών που υποστηρίζουν το στόχο της ισόρροπης περιφερειακής ανάπτυξης με τη διαμόρφωση περισσότερο διαφοροποιημένων εργαλείων που προσαρμόζονται στις διαφορετικές ανάγκες και δυνατότητες των περιφερειών.

Η «κατά τόπους» ή «τοποκεντρική» πολιτική αναγνωρίζεται ως μία μακροχρόνια στρατηγική που επιδιώκει τη διευθέτηση της επίμονης υποαξιοποίησης των δυνατοτήτων, η οποία φανερώνει ένα επίπεδο αναποτελεσματικότητας και τη μείωση του επίμονου κοινωνικού αποκλεισμού συγκεκριμένων περιοχών, μέσω εξωτερικών παρεμβάσεων και της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης. Στόχο αποτελεί η απελευθέρωση των εδαφικών δυνατοτήτων μέσω στρατηγικών ανάπτυξης που βασίζονται στις τοπικές ανάγκες και στην τοπική γνώση, αξιοποιώντας τους συγκεκριμένους πόρους και εκείνους τους παράγοντες που καθορίζουν την ανταγωνιστικότητα των περιοχών. Υπό την προσέγγιση αυτή, περιφέρειες που παρουσιάζουν αναπτυξιακή καθυστέρηση αναγνωρίζονται ως «αναξιοποίητοι πόροι» που θα πρέπει να αξιοποιηθούν ώστε να προσφέρουν στη συνολική ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα της ΕΕ.

Σε εθνικό επίπεδο αναφέρεται ότι κατά τη δεκαετία του 90 έγιναν σημαντικές αλλαγές στο διοικητικό σύστημα της χώρας, οι οποίες αφορούσαν, πρωτίστως, μια αναδιάρθρωση συσχετισμών στο εσωτερικό της περιφερειακής κρατικής διοίκησης και της αυτοδιοίκησης με αποτέλεσμα την ανάδειξη της περιφέρειας ως βαθμού αποκέντρωσης της διοίκησης. Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια η Τοπική Αυτοδιοίκηση Α Βαθμού, αναβάθμισε τον ρόλο της, τόσο ως προς τη συμβολή της στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής δικαιοδοσίας της, όσο και ως προς την πολιτική κινητικότητα και την παραγωγή πολιτικού προσωπικού. Εναρμονιζόμενοι έτσι με τις Ευρωπαϊκές αλλά και τις εθνικές επιταγές για την ισχυροποίηση, ενδυνάμωση και ανασυγκρότηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ο Δήμος καλείται να υποστηρίξει την ανάπτυξη της περιοχής αναφοράς του, ν' αποκτήσει και ν' αξιοποιήσει τις σύγχρονες μορφές διοικητικής οργάνωσης, να λειτουργήσει τελικά ως μονάδα αποτελεσματικής διοίκησης, να παρέχει αξιόπιστες υπηρεσίες στους πολίτες, να συμβάλλει στην αυξημένη αποδοτικότητα των τοπικών επενδύσεων, ασκώντας ουσιαστική πολιτική και έχοντας τον πρώτο λόγο στη διαμόρφωση του δικού του μέλλοντος.

Με την εφαρμογή του Προγράμματος «Καλλικράτης» οι Δήμοι συγκροτούν γεωγραφικές, πληθυσμιακές ενότητες μείζονος κλίμακας, οικονομικές ενότητες με πιο

πολυσύνθετες κοινωνικές ανάγκες που καλούνται να υπηρετήσουν στην άσκηση της «τοπικής διοίκησης».

Τα νέα εργαλεία τοπικής ανάπτυξης της πολιτικής συνοχής της ΕΕ για την προγραμματική περίοδο 2014-2020

Η προώθηση της ολοκληρωμένης προσέγγισης μέσω της αλληλοσυμπληρωματικότητας των Ταμείων όπως προβλέπεται στην πρόταση για το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο και ακόμα περισσότερο οι προβλέψεις για συγκεκριμένους μηχανισμούς που διευκολύνουν την ανάπτυξη τοπικών και υποπεριφερειακών προσεγγίσεων μαρτυρούν την ανάδειξη της εδαφικής διάστασης ως αποφασιστικής συνιστώσας της πολιτικής συνοχής.

Ολοκληρωμένη Εδαφική Επένδυση (ΟΕΕ)

Η ΟΕΕ είναι ένα εργαλείο υλοποίησης εδαφικών στρατηγικών με ολοκληρωμένο τρόπο. Δεν αποτελεί λειτουργία, ούτε υπό-προτεραιότητα Επιχειρησιακού Προγράμματος. Αντίθετα, η ΟΕΕ επιτρέπει σε κράτη - μέλη να υλοποιήσουν επιχειρησιακά προγράμματα με οριζόντιο τρόπο και να αντλήσουν χρηματοδότηση από διάφορους άξονες προτεραιοτήτων ενός ή περισσότερων Επιχειρησιακών προγραμμάτων, προκειμένου να διασφαλιστεί η υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής για συγκεκριμένη περιοχή.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι οι ΟΕΕ μπορούν να αξιοποιηθούν αποδοτικά μόνο εάν η εν λόγω συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή διαθέτει μια ολοκληρωμένη, διατομεακή εδαφική στρατηγική.

Τα βασικά στοιχεία μιας ΟΕΕ είναι τα εξής:

- καθορισμένη περιοχή και ολοκληρωμένη εδαφική στρατηγική ανάπτυξης
- διαμόρφωση δέσμης δράσεων προς υλοποίηση και
- πρόνοια για ρυθμίσεις διακυβέρνησης για τη διαχείριση της ΟΕΕ.

Κάθε γεωγραφική περιοχή με ιδιαίτερα εδαφικά χαρακτηριστικά θα μπορεί να αποτελεί αντικείμενο μιας ΟΕΕ, ξεκινώντας από επιμέρους αστικές γειτονίες με

πολλαπλές ελλείψεις έως το αστικό, μητροπολιτικό, αστικό-αγροτικό, υπό-περιφερειακό ή διαπεριφερειακό επίπεδο. Μια ΟΕΕ μπορεί επίσης να υλοποιήσει ολοκληρωμένες δράσεις σε αποσπασμένες γεωγραφικές μονάδες με παρεμφερή χαρακτηριστικά εντός μιας περιφέρειας (π.χ. ένα δίκτυο πόλεων μικρού ή μεσαίου μεγέθους). Δεν είναι υποχρεωτική, στο πλαίσιο της ΟΕΕ, η χωρική κάλυψη της έκτασης μιας διοικητικής μονάδας.

Οι δράσεις προς υλοποίηση, μέσω ΟΕΕ, θα συμβάλουν στους θεματικούς στόχους των σχετικών αξόνων προτεραιοτήτων του/των Επιχειρησιακών προγραμμάτων που συμμετέχουν, καθώς και στους αναπτυξιακούς στόχους της εδαφικής στρατηγικής. Μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής, αλλά δεν είναι υποχρεωτικός ο συνδυασμός όλων των ταμείων σε κάθε ΟΕΕ.

Ενθαρρύνεται ο συνδυασμός των ΕΤΠΑ και ΕΚΤ από την ΟΕΕ, καθώς η ολοκληρωμένη προσέγγιση απαιτεί τη σύνδεση κοινωνικών (soft) επενδύσεων, με τις επενδύσεις σε φυσικές υποδομές. Αυτό είναι ιδιαίτερα συναφές στην περίπτωση βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.

Τοπικά προγράμματα ανάπτυξης με πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΑΠΤΚ)

Η Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΑΠΤΚ) αποτελεί ένα επιμέρους εργαλείο σε υποπεριφερειακό επίπεδο, το οποίο λειτουργεί συμπληρωματικά προς τη λοιπή αναπτυξιακή υποστήριξη σε τοπικό επίπεδο. Στόχος της ΑΠΤΚ να κινητοποιήσει τοπικό δυναμικό προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», καλλιεργώντας την εδαφική συνοχή και επιτυγχάνοντας τους επιμέρους στόχους πολιτικής. Το σχέδιο κανονισμού για το συγκεκριμένο εργαλείο βασίζεται στην προσέγγιση του προγράμματος LEADER και αφορά όλα τα ταμεία που καλύπτονται από το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο στην προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Το πρόγραμμα LEADER χρηματοδοτήθηκε από το 1991, σχεδιάστηκε να ενισχύσει την αγροτική ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο και αναδείχθηκε σε εργαλείο με υψηλό

βαθμό αποδοχής σε όλη την Ευρώπη. Η ίδια μέθοδος υλοποίησης έχει προωθηθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και σε άλλες πρωτοβουλίες όπως οι URBAN και EQUAL αλλά και στην υλοποίηση της ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα της αλιείας. Τα βασικά συστατικά μέρη του εργαλείου:

- Οι ομάδες τοπικής δράσης θα πρέπει να αποτελούνται από εκπροσώπους τοπικών δημόσιων και ιδιωτικών κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων (επιχειρηματίες, τοπικές αρχές, ενώσεις, ομάδες πολιτών, κοινοτικές και εθελοντικές οργανώσεις, κλπ.). Η κοινωνία των πολιτών και οι εταίροι του ιδιωτικού τομέα πρέπει να κατέχουν τουλάχιστον το 50 % της εξουσίας στη λήψη αποφάσεων και καμία ομάδα συμφερόντων δεν πρέπει να έχει πάνω από 49 % των ψήφων.
- Οι στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης αφορούν συγκεκριμένη περιοχή και πρέπει να καθορίζεται ο πληθυσμός που καλύπτουν, να περιλαμβάνουν ανάλυση των αναπτυξιακών αναγκών και της δυναμικής της περιοχής, περιγραφή των στόχων, υπόδειξη του ολοκληρωμένου και καινοτόμου χαρακτήρα της στρατηγικής, σχέδιο δράσης όπου θα αναφέρονται συγκεκριμένα έργα, ρυθμίσεις διαχείρισης και παρακολούθησης, καθώς και χρηματοοικονομικό σχέδιο.
- Η κάλυψη περιοχής και πληθυσμού μιας δεδομένης τοπικής στρατηγικής ορίζεται από τις ομάδες τοπικής δράσης, ωστόσο πρέπει να είναι συνεκτική και να προσφέρει επαρκή κρίσιμη μάζα για την αποτελεσματική της υλοποίηση. Εναπόκειται στις ομάδες τοπικής δράσης να καθορίσουν τις πραγματικές περιοχές και το πληθυσμό που θα καλύψουν οι στρατηγικές τους, αλλά πρέπει να είναι συνεπείς με τα κριτήρια που θα παραθέσει η Επιτροπή, μέσω πράξης κατ' εξουσιοδότηση. Για λόγους αναφοράς, οι διατάξεις της περιόδου 2007-2013, σχετικά με την κάλυψη πληθυσμού στο πλαίσιο του προγράμματος LEADER, στοχεύουν σε ελάχιστο πληθυσμό ίσο με 10.000 και μέγιστο ίσο με 150.000 ανθρώπους.

Η ΑΠΤΚ χρηματοδοτείται από το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και Ταμείο Συνοχής) στην προγραμματική περίοδο 2014-2020 (τα Ταμεία του ΚΣΠ).

Η ΑΠΤΚ είναι μια προσέγγιση με αυστηρά «από κάτω προς τα πάνω» χαρακτήρα. Η τοπική ομάδα δράσης είναι αυτή που προσδιορίζει το περιεχόμενο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης και τις χρηματοδοτούμενες λειτουργίες στο πλαίσιο αυτής. Η ΟΕΕ, από την άλλη, δεν προδικάζει τον τρόπο λήψης αποφάσεων για τις ίδιες τις επενδύσεις – αυτή η διαδικασία μπορεί να είναι από πάνω προς τα κάτω, από κάτω προς τα πάνω ή ένας συνδυασμός και των δύο. Ως τέτοια, η ΑΠΤΚ, για παράδειγμα, θα μπορούσε να αποτελεί ένα συστατικό μιας ολοκληρωμένης αστικής στρατηγικής που υλοποιείται, μέσω ΟΕΕ.

Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη

Οι προτάσεις για ολοκληρωμένη βιώσιμη αστική ανάπτυξη στοχεύουν στην καλλιέργεια ολοκληρωμένων αστικών πολιτικών που ενισχύουν τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη, με σκοπό να ενισχυθεί ο ρόλος των πόλεων εντός του πλαισίου της πολιτικής συνοχής.

Προτείνεται οι πόλεις να συνδυάσουν τις δράσεις που υποστηρίζονται από τομεακές επενδυτικές προτεραιότητες αστικού χαρακτήρα (προώθηση στρατηγικών μειωμένης χρήσης άνθρακα για αστικές περιοχές, βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας και προώθηση της κοινωνικής ένταξης, μέσω της υποστήριξης της φυσικής και οικονομικής αναζωογόνησης υποβαθμισμένων αστικών περιοχών) και να τις ενσωματώσουν στην ολοκληρωμένη στρατηγική αστικής ανάπτυξης της πόλης για την υλοποίηση της αρχής της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης. Μπορούν επίσης να συνδυάσουν αυτές τις δράσεις με άλλες που υποστηρίζονται από το ΕΚΤ, στο πλαίσιο των επενδυτικών του προτεραιοτήτων.

Οι πόλεις που υλοποιούν ολοκληρωμένες δράσεις για βιώσιμη αστική ανάπτυξη με ανάθεση της διαχείρισης, θα πρέπει να συμπεριληφθούν σε έναν κατάλογο που θα συνοδεύει τις Συμβάσεις Εταιρικής Σχέσης του Κράτους Μέλους και το επιχειρησιακό πρόγραμμα. Αυτοί οι κατάλογοι είναι ενδεικτικοί και μπορούν να τροποποιούνται στη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου.

Η Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη είναι ένας νέος τρόπος υλοποίησης για την ομαδοποίηση χρηματοδοτήσεων από διάφορους άξονες προτεραιοτήτων, από ένα ή περισσότερα επιχειρησιακά προγράμματα για διατομεακές παρεμβάσεις πολλαπλών επιπέδων. Μια Ολοκληρωμένη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη είναι ένα ιδανικό εργαλείο για την υποστήριξη ολοκληρωμένων δράσεων σε αστικές περιοχές, καθώς προσφέρει τη δυνατότητα για συνδυασμό χρηματοδοτήσεων που συνδέονται με διαφορετικούς θεματικούς στόχους, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης από αυτούς τους άξονες προτεραιοτήτων και επιχειρησιακά προγράμματα που υποστηρίζονται από τα ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και Ταμείο Συνοχής (ΤΣ).

Με βάση έναν κατάλογο πόλεων που κατήρτισαν τα κράτη - μέλη στο πλαίσιο της Σύμβασης εταιρικής σχέσης, η Επιτροπή θα θεσπίσει μια "πλατφόρμα αστικής ανάπτυξης", η οποία περιλαμβάνει 300 πόλεις σε όλη την Ευρώπη, που θα τονώσει έναν πιο προσανατολισμένο στις πολιτικές διάλογο για την αστική ανάπτυξη μεταξύ των πόλεων, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και την Επιτροπή. Δεν πρόκειται για χρηματοδοτικό εργαλείο, αλλά περισσότερο για έναν μηχανισμό που κάνει πιο ορατή τη συμβολή των πόλεων στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής προς τη στρατηγική "Ευρώπη 2020", διευκολύνοντας ολοκληρωμένες και καινοτόμες δράσεις για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και κεφαλαιοποιώντας τα αποτελέσματα.

Οι καινοτόμες αστικές δράσεις θα είναι πιλοτικά έργα, έργα επίδειξης και σχετικές μελέτες ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος. Το πεδίο εφαρμογής τους μπορεί να καλύπτει όλους τους θεματικούς στόχους και επενδυτικές προτεραιότητες. Είναι επίσης ευρέως αναμενόμενη η επιδίωξη της στενής σύνδεσης αυτής της προσέγγισης αστικής ανάπτυξης με την ολοκληρωμένη προσέγγιση που αντιμετωπίζει τις επιμέρους ανάγκες των γεωγραφικών περιοχών, οι οποίες επηρεάζονται πιο έντονα από τη

φτώχεια, ή ομάδων-στόχων με υψηλότερο κίνδυνο διακρίσεων ή αποκλεισμού – όπως περιγράφεται στη Σύμβαση εταιρικής σχέσης και τα επιχειρησιακά προγράμματα.

Αξιοποίηση προηγούμενης εμπειρίας

Αξιολόγηση των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων

Αξιολόγηση παρεμβάσεων προγραμματικής περιόδου 1994-1999

Στη συνέχεια περιγράφεται η αξιολόγηση δράσεων και παρεμβάσεων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου κατά την Προγραμματική Περίοδο 1994-1999 (Β' ΚΠΣ).

- **Υποδομές Οδικών και Σιδηροδρομικών Μεταφορών:** Το συνολικό Εθνικό και Επαρχιακόοδικό δίκτυο της Περιφέρειας μετά το τέλος του ΠΕΠ Πελοποννήσου 1989-1993 ανέρχονταν σε 5.504 χλμ. Από αυτά, τα 1.190 χλμ. αφορούσαν σε εθνικό οδικό δίκτυο και τα υπόλοιπα 4.314 σε επαρχιακό. Κατά την προγραμματική περίοδο 1994-1999 ολοκληρώθηκαν οδικά έργα που αντιστοιχούν σε 850 χλμ. οδικού δικτύου, τα οποία αναφέρονται κυρίως σε βελτιώσεις, αλλά και νέες χαράξεις εθνικού και επαρχιακού οδικού δικτύου. Σημαντική μπορεί να θεωρηθεί η παρέμβαση, τόσο του ΠΕΠ Πελοποννήσου 1994-1999, όσο και άλλων χρηματοδοτικών μέσων για την κατασκευή αλλά και βελτίωση των αυτοκινητοδρόμων της Περιφέρειας. Σε γενικές γραμμές οι σημαντικότερες παρεμβάσεις επί του οδικού δικτύου της Περιφέρειας εντάσσονται στο ΠΕΠ Πελοποννήσου 1994-1999, το οποίο χρηματοδότησε έργα σε 60 χλμ. εθνικού οδικού δικτύου, σε 650 χλμ. επαρχιακού δικτύου και σε 140 χλμ. περίπου δημοτικού - κοινοτικού οδικού δικτύου. Παρά τις προαναφερόμενες όμως σημαντικές παρεμβάσεις επί των οδικών υποδομών κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, οι υφιστάμενες ελλείψεις είναι επίσης σημαντικές, λόγω της μικρής κλίμακας παρεμβάσεων κατά τις προηγούμενες δύο δεκαετίες, σε συνδυασμό με τη μεγάλη έκταση της Περιφέρειας και το ανάγλυφο

του εδάφους (κυρίως ορεινό και ημιορεινό), σε σχέση με τις νέες αναπτυξιακές προοπτικές που διαφαίνονται για την Περιφέρεια Πελοποννήσου, ως "γέφυρα" της χερσαίας Ελλάδας με το νότιο νησιωτικό χώρο και τη γειτνίασή της με το μητροπολιτικό κέντρο της Χώρας. Ιδιαίτερα σημαντική είναι η παρέμβαση του ΠΕΠ Πελοποννήσου, όσον αφορά στη δημιουργία του αυτοκινητόδρομου Τρίπολη-Καλαμάτα, ο οποίος συνδέει την Τρίπολη με την Αθήνα και την Καλαμάτα, ενώ σημαντικό αναπτυξιακό παράγοντα για την περιοχή αποτελεί ο άξονα ΠΑΘΕ ο οποίος διέρχεται από το βόρειο τμήμα της Περιφέρειας.

- **Λιμενικές Υποδομές:** Αναφορικά με τις λιμενικές υποδομές πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις μικρής κλίμακας, χωρίς αυτές να έχουν ενταχθεί στο ΠΕΠ Πελοποννήσου 1994-1999, και αναφέρονται κυρίως στη δημιουργία / επέκταση μόλων.
- **Ενίσχυση των υποδομών και της ανταγωνιστικότητας του Επιχειρηματικού Ιστού:** Κατά το Β' ΚΠΣ, στο πλαίσιο του ΠΕΠ Πελοποννήσου 1994-1999, ενισχύθηκαν μόνο 15 επενδυτικά σχέδια, εκσυγχρονισμού ή/και ίδρυσης - επέκτασης δραστηριοτήτων, ύψους 19.7 εκατ. ευρώ υπολειπόμενα σημαντικά του προγραμματισμένου στόχου, αλλά και της ανάγκης αύξησης του επενδεδυμένου παγίου κεφαλαίου στη μεταποίηση της Περιφέρειας.
- **Ενίσχυση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων:** Κατά την προγραμματική περίοδο 1994-1999 οι παρεμβάσεις για ενίσχυση των ΜΜΕ ήταν σχετικά περιορισμένες, τόσο από το ΠΕΠ Πελοποννήσου, όσο και από τα ανάλογα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του Β' ΚΠΣ ή των αντίστοιχων Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, παρά τη μεγάλη ζήτηση από τον επιχειρηματικό ιστό της Περιφέρειας. Ο περιορισμένος βαθμός ενίσχυσης οφείλεται αφ' ενός στην καθυστέρηση έναρξης αυτών των παρεμβάσεων, αφ' ετέρου στο χαμηλό ύψος των διατιθέμενων κονδυλίων για τέτοιου είδους παρεμβάσεις.

- **Διαχείριση στερεών & υγρών αποβλήτων, υποδομές ύδρευσης & προστασία από τη διάβρωση των ακτών:** Κατά τις δύο προγραμματικές περιόδους 1989-1993 και 1994-1999 υλοποιήθηκε στην Περιφέρεια Πελοποννήσου σειρά έργων στον τομέα των περιβαλλοντικών υποδομών και ειδικότερα έργα διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων, καθώς και έργα επέκτασης και αντικατάστασης δικτύων ύδρευσης για ορθολογικότερη διαχείριση των υδάτων.
- **Βασικές Αγροτικές Υποδομές:** Σε γενικές γραμμές κατά τις δύο προγραμματικές περιόδους 1989-1993 και 1994-1999, πραγματοποιήθηκαν μικρής κλίμακας παρεμβάσεις στις αγροτικές υποδομές, οι οποίες αναφέρονται σε εγγαιοβελτιωτικά έργα και αναδασμούς, με ελλείψεις ως προς τα παράλληλα έργα προκειμένου να γίνουν αυτοί αποδοτικοί.
- **Προστασία, Αναβάθμιση των δασών:** Κατά την προγραμματική περίοδο 1994-1999 πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις προστασίας και αξιοποίησης του δασικού πλούτου της Περιφέρειας σε έκταση 2.550 στρεμμάτων, συμπεριλαμβανομένης και της διάνοιξης 370 χλμ. δασικών δρόμων.
- **Επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις:** Κατά το Β' ΚΠΣ υλοποιήθηκαν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου 2.947 σχέδια βελτίωσης στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, από τα οποία ποσοστό 90,2% (2.657 σχέδια βελτίωσης) αφορούσε στη φυτική παραγωγή, ενώ το 9,8% (290 σχέδια βελτίωσης) αφορούσε στη ζωική παραγωγή. Η μέση Δημόσια Δαπάνη ανά σχέδιο βελτίωσης ανήλθε στα 13.399 ΕΥΡΩ. Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιήθηκαν δράσεις εκσυγχρονισμού της φυτικής παραγωγής με τη δημιουργία θερμοκηπιακών καλλιεργειών σε είδη που δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα διάθεσης στην Ευρωπαϊκή και Διεθνή Αγορά, οι οποίες απορρόφησαν έγκαιρα και κατά το μέγιστο τους διατιθέμενους σε αυτές πόρους.

- **Ενίσχυση και βελτίωση των βασικών / τεχνικών & κοινωνικών υποδομών στην ορεινή & μειονεκτική ενδοχώρα:** Τόσο από το ΠΕΠ Πελοποννήσου 1994-1999, όσο και από διάφορα άλλα συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα, αλλά και από αμιγώς εθνικούς πόρους (στο πλαίσιο ενίσχυσης της αναδιοργάνωσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης) δημιουργήθηκαν υποδομές, οι οποίες όμως δεν καλύπτουν παρά ελάχιστα τις ανάγκες των περιοχών αυτών. Οι βασικότερες ανάγκες σε υποδομές (εκτός εκείνων του οδικού δικτύου) αναφέρονται στην ύδρευση και αποχέτευση καθώς επίσης και σε δημόσιες οικιστικές αναπλάσεις, χώρους στάθμευσης και αθλητικές υποδομές.
- **Ανάδειξη πολιτιστικών πόρων και μνημείων φυσικού κάλλους:** Κατά τη διάρκεια του Β' ΚΠΣ έγιναν παρεμβάσεις ανάπλασης σε παραδοσιακούς και ιστορικούς οικισμούς και μνημεία σε όλη τη γεωγραφική έκταση της Περιφέρειας με πολύ θετικά αποτελέσματα και συνακόλουθες αναπτυξιακές επιπτώσεις.
- **Προβολή του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας:** Κατά τη διάρκεια του Β' ΚΠΣ, αφού είχε διαγνωσθεί η κατακερματισμένη και αποσπασματική προσπάθεια προβολής του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας, καταβλήθηκε προσπάθεια ίδρυσης και λειτουργίας ενός υποστηρικτικού μηχανισμού, η οποία όμως δεν ετελεσφόρησε, για λόγους που οφείλονται στην έλλειψη σχετικής ωριμότητας του κοινωνικο-οικονομικού και επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας για τέτοιου είδους δραστηριότητες.
- **Υποδομές Υγείας – Πρόνοιας στα αστικά & ημιαστικά κέντρα:** Υλοποιήθηκαν ουσιαστικές παρεμβάσεις από το ΠΕΠ 1994-1999, με αποτέλεσμα την κατασκευή ενός νοσοκομείου και τρεις επεκτάσεις σε αντίστοιχα νομαρχιακά και περιφερειακά νοσοκομεία.
- **Υποδομές εκπαίδευσης στα αστικά & ημιαστικά κέντρα:** Πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις στις υποδομές σχολικών κτιρίων (Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης) στις αστικές και

ημιαστικές περιοχές της Περιφέρειας, ωστόσο η βελτίωση και επέκταση της υποδομής σε σχολικά κτίρια πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης δεν είχε συμπεριληφθεί στις δράσεις του Α' και του Β' ΚΠΣ.

- **Διαχείριση στερεών απορριμμάτων & υγρών αποβλήτων & υποδομές ύδρευσης στα αστικά & ημιαστικά κέντρα:** Ενέργειες και έργα ορθολογικής και αποτελεσματικής διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων και βελτίωσης των συνθηκών ύδρευσης είχαν μικρή συμμετοχή στο Β' ΚΠΣ, παρά τις έντονες υπάρχουσες ανάγκες στην Περιφέρεια.
- **Ανάπτυξη / Βελτίωση των Δεξιοτήτων του Ανθρώπινου Δυναμικού:** Στο πλαίσιο του ΠΕΠ Πελοποννήσου καταρτίστηκαν σε διάφορα θεματικά πεδία / αντικείμενα περίπου 6.300 άτομα, τα οποία αντιπροσωπεύουν ένα πολύ μικρό ποσοστό των συνολικά καταρτισθέντων στην Περιφέρεια κατά τη διάρκεια των ετών 1995-2000. Ωστόσο δε υλοποιήθηκαν δράσεις προώθησης της απασχόλησης στο πλαίσιο του ΠΕΠ, ενώ ωφελήθηκε μεγάλος αριθμός ανέργων από ανάλογο Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα.
- **Διευκόλυνση της πρόσβασης των γυναικών στην Αγορά Εργασίας / Ανάπτυξη και ενδυνάμωση των Κοινωνικών Υπηρεσιών Απασχόλησης:** Στο πλαίσιο του Β' ΚΠΣ, μέσα από το Τομεακό Ε.Π. "Συνεχιζόμενη Κατάρτιση και Προώθηση της Απασχόλησης" 1994-1999 χρηματοδοτήθηκε η δημιουργία και λειτουργία δομών βρεφικών, βρεφονηπιακών, παιδικών σταθμών και Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΚΔΑΠ), καθώς και η λειτουργία Μονάδων Κοινωνικής Μέριμνας, ενώ στο ΠΕΠ Πελοποννήσου 1994-1999 δεν προβλέπονταν αντίστοιχες δράσεις. Στο σύνολο της Περιφέρειας υφίστανται 80 βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί, καθώς και 22 μονάδες κοινωνικής πρόνοιας για κοινωνικά ευπαθή άτομα.

Αξιολόγηση παρεμβάσεων προγραμματικής περιόδου 2000-2006

Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος της Περιφέρειας Πελοποννήσου ήταν «η μείωση της αναπτυξιακής υστέρησης της ενδοχώρας και των απομακρυσμένων περιοχών της από τα αστικά και ημιαστικά της κέντρα, αλλά και από την πρωτεύουσα της χώρας, σε συνδυασμό με την εξωστρέφειά της, τόσο προς την υπόλοιπη Χώρα και δη προς τα μητροπολιτικά κέντρα (Αθήνα-Θεσσαλονίκη), όσο και προς το Νότο». Για την επίτευξη του Γενικού Αναπτυξιακού στόχου της Περιφέρειας, οι κύριοι βασικοί άξονες στρατηγικής που τέθηκαν αφορούν:

- στην αξιοποίηση της γειτνίασης με την μητροπολιτική περιφέρεια της Αττικής, μέσω των νέων οδικών αξόνων,
- στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και στην βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων,
- στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη της ορεινής και μειονεκτικής ενδοχώρας και στην ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς,
- στην ενίσχυση της τουριστικής δραστηριότητας της Πελοποννήσου, με την εξυγίανση και την ορθολογική ανάπτυξη των υφιστάμενων τουριστικών περιοχών.

Για την εφαρμογή / υλοποίηση των παραπάνω βασικών αξόνων αναπτυξιακής στρατηγικής

προβλέφθηκαν οι αντίστοιχοι Άξονες Προτεραιότητας στο ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000-2006.

Σύμφωνα με τα στοιχεία υλοποίησης του ΠΕΠ, τα αποτελέσματα / συμπεράσματα της Ενημέρωσης της Ενδιάμεσης Αξιολόγησης του ΠΕΠ Πελοποννήσου και από τα ενταγμένα και υλοποιηθέντα έργα των τομεακών ΕΠ στην Πελοπόννησο, διαπιστώνονται τα παρακάτω:

Κατά τη Γ' προγραμματική περίοδο οι συνολικές δράσεις που υλοποιούνται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου από συγχρηματοδοτούμενα Επιχειρησιακά Προγράμματα, εκτιμάται ότι ανέρχονται σε 1,3 δισ. Ευρώ περίπου (47%, αφορά δράσεις στο πλαίσιο του ΠΕΠ). Το υπόλοιπο 53% αφορά σε παρεμβάσεις Τομεακών Προγραμμάτων, Ταμείου Συνοχής και Κοινοτικών Πρωτοβουλιών. Όσον αφορά στην αναλυτικότερη

αποτίμηση των παρεμβάσεων του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000-2006, διαπιστώνοντας τα εξής, ανά Άξονα Προτεραιότητας:

Άξονας Προτεραιότητας 1: Υποδομές και υπηρεσίες προσπελασιμότητας

- Παρεμβάσεις βελτίωσης και σε ορισμένες περιπτώσεις νέας διάνοιξης, μέρους του υπάρχοντος εθνικού και επαρχιακού οδικού δικτύου, σε μήκος 130 km.
- Κατασκευή 8,5 km στο νέο αυτοκινητόδρομο "Τρίπολη – Καλαμάτα"
- Ενίσχυση της μεταποίησης, με την υλοποίηση διακοσίων εξήντα (260) επενδύσεων εκσυγχρονισμού υφιστάμενων και ίδρυσης νέων μεταποιητικών επιχειρήσεων, με συνολική δημόσια επιχορήγηση 18,4 περίπου εκατ. Ευρώ.

Άξονας 2: Αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου

- Εγγειοβελτιωτικά / αρδευτικά έργα με τα οποία βελτιώθηκε η άρδευση σε περίπου 75.000 στρέμματα γεωργικής γης.
- Εκσυγχρονισμός της φυτικής παραγωγής, περισσότερα από εξακόσια (600) Σχέδια Βελτίωσης στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ενώ επιπλέον υλοποιούνται περισσότερα από εβδομήντα (70) επενδυτικά σχέδια καινοτομικών δράσεων στην αγροτική παραγωγή, με δημόσια επιχορήγηση 1,5 εκατ. Ευρώ, περίπου.
- Ενίσχυση του αγροτουρισμού και της μεταποίησης, με περισσότερες των εκατό (100) επενδύσεις στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, στο πλαίσιο των ΟΠΑΑΧ.
- Βελτίωση και προστασία των δασών σε έκταση 15.000 στρεμμάτων, με παράλληλη διάνοιξη και βελτίωση 100 km δασικών δρόμων.
- Έργα τοπικής ανάπτυξης και βελτίωσης επιπέδου ζωής των κατοίκων ορεινών και ημιορεινών περιοχών, με την κατασκευή ή/και βελτίωση 100 km οδικού δικτύου, 120 km αγωγών ύδρευσης και 40 km αγωγών αποχέτευσης, 5 μονάδων επεξεργασίας λυμάτων και 1

ΧΥΤΑ. Επιπλέον, δημιουργία 4 βρεφονηπιακών σταθμών και κατασκευή / βελτίωση 55 αιθουσών διδασκαλίας.

Άξονας 3: Ενίσχυση & αναβάθμιση της τουριστικής δραστηριότητας

- Ενίσχυση του τουριστικού τομέα, με περισσότερες από διακόσιες (200) επενδύσεις εκσυγχρονισμού υφιστάμενων και ίδρυσης νέων τουριστικών επιχειρήσεων.
- Στον τομέα του πολιτισμού, υλοποιήθηκαν έργα τα οποία αφορούν σε αποκατάσταση / αναστήλωση μνημείων, βελτίωση μουσείων καθώς και αρχαιολογικών χώρων. Εκσυγχρονισμός του 21% των αρχαιολογικών χώρων και το 26% των μνημείων της Περιφέρειας.

Άξονας 4: Αναβάθμιση αστικών & ημιαστικών κέντρων

- Στον ευαίσθητο τομέα του περιβάλλοντος υλοποιήθηκαν 7 έργα που αφορούν στην διαχείριση των αποβλήτων, ενώ παράλληλα υλοποιήθηκαν και σημαντικά έργα υδρεύσεων και αποχετεύσεων,. Αναφορικά με τις υδρεύσεις βελτιώθηκαν / αντικαταστάθηκαν ή/και δημιουργήθηκαν 90 km αγωγών ύδρευσης και 35 km αγωγών αποχέτευσης. Επίσης, υλοποιήθηκαν έργα αναπλάσεων και αξιοποίησης περιοχών, οι οποίες αφορούν περίπου 100.000 κατοίκους της Περιφέρειας.
- Εκσυγχρονίσθηκαν και βελτιώθηκαν ή / και επεκτάθηκαν οι υποδομές υγείας της Περιφέρειας, με βελτίωση 700 κλινών σε τέσσερα νοσοκομεία (Άργους, Κορίνθου, Τρίπολης, Σπάρτης), αναβαθμίζοντας τις παρεχόμενες υπηρεσίες δευτεροβάθμιας περίθαλψης στην Περιφέρεια.
- Βελτιώθηκαν ή / και επεκτάθηκαν οι υποδομές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με την κατασκευή 150 νέων / σύγχρονων αιθουσών.

Άξονας 5: Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού

Όσον αφορά στις άμεσες παρεμβάσεις υπέρ του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας:

- Υλοποιήθηκαν ενέργειες κατάρτισης αφορούν 1.200 άνεργους και 350 εργαζόμενους, σε πεδία που είναι συναφή με τα υπόλοιπα έργα της Περιφέρειας και την παραγωγική δομή της. Επίσης υποστηρίχθηκαν και καταρτίστηκαν 280 άτομα κοινωνικά ευπαθών ομάδων στο πλαίσιο των πέντε Τοπικών Πρωτοβουλιών Απασχόλησης
- Στο πλαίσιο λειτουργίας των δομών Κοινωνικής Μέριμνας, κυρίως των δομών «Βοήθεια στο σπίτι» αποδεσμεύονται περίπου 800 γυναίκες από την φροντίδα εξαρτημένων ατόμων.

Πορεία Υλοποίησης ΠΕΠ ΔΕΠΙΝ 2007-2013

Αναπτυξιακή στρατηγική ΠΕΠ ΔΕΠΙΝ 2007-2013

Ο περιφερειακός σχεδιασμός της τέταρτης προγραμματικής περιόδου εντάσσει την Περιφέρεια Πελοποννήσου στη χωρική ενότητα που περιλαμβάνει τις Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων, που καταλαμβάνουν το Δυτικό Άξονα του ελλαδικού χώρου. Και οι τρεις Περιφέρειες ανήκουν στην κατηγορία του αμιγούς στόχου «Σύγκλιση» της πολιτικής συνοχής της ΕΕ, που αποσκοπεί στην επιτάχυνση της σύγκλισης των λιγότερο ανεπτυγμένων κρατών μελών και περιφερειών της ΕΕ, μέσω της βελτίωσης των συνθηκών ανάπτυξης και απασχόλησης.

Ο Γενικός Αναπτυξιακός Στόχος της χωρικής ενότητας είναι η διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της, η επιτάχυνση του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης και κοινωνικής ανάπτυξης και η αύξηση της παραγωγικότητας για την επίτευξη της πραγματικής σύγκλισης και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών της περιοχής προγραμματισμού με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη.

Η αναπτυξιακή στρατηγική του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων (ΠΕΠ ΔΕΠΙΝ 2007-2013) επικεντρώνεται σε τρεις Γενικούς Στόχους:

- Γενικός Στόχος 1: Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υποδομών προσπελασιμότητας
- Γενικός Στόχος 2: Ψηφιακή σύγκλιση με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και
- επικοινωνιών και τόνωση της επιχειρηματικότητας
- Γενικός Στόχος 3: Αειφόρος ανάπτυξη και ποιότητα ζωής

Γενικός Στρατηγικός Αναπτυξιακός Στόχος της Περιφέρειας Πελοποννήσου, την περίοδο 2007-2013, είναι η διεύρυνση της παραγωγικής της βάσης στο σύνολο της Περιφέρειας με την ενίσχυση της ελκυστικότητας και της εξωστρέφειάς της, για την ανάδειξη και προώθηση κυρίως υψηλής ποιότητας τουριστικών υπηρεσιών και αγροτικών προϊόντων, σε συνδυασμό με την προστασία του περιβάλλοντος, την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, και την εφαρμογή καινοτομιών.

Το Πρόγραμμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου στο πλαίσιο του ΠΕΠ ΔΕΠΠΝ 2007-2013 έχει ως Κεντρικό Στρατηγικό Στόχο την «εξασφάλιση της συνέχειας του χώρου, της ισόρροπης χωρικής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και της αναβάθμισης του επιπέδου ζωής των πολιτών της».

Οι Αναπτυξιακοί Άξονες του Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου αποτελούν η:

1. Αύξηση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας
2. Ενίσχυση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας
3. Άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών / τοπικών - χωρικών ανισοτήτων

Από την κατανομή της Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος της Πελοποννήσου σε Κωδικούς Θέματος Προτεραιότητας (ΚΘΠ) αποτυπώνεται η χρηματοδοτική βαρύτητα της στόχευσης του Προγράμματος ανά θεματικό τομέα παρέμβασης.

- Τη μεγαλύτερη χρηματοδοτική βαρύτητα διαθέτει ο Άξονας Προτεραιότητας Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη (60,7% της Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος). Στους θεματικούς τομείς παρέμβασης υψηλότεροι πόροι διατίθενται στις δράσεις Περιβάλλοντος (29,7% των πόρων του Άξονα), Υγείας Κοινωνικής Μέριμνας (21,1%) με έμφαση στις υποδομές Υγείας και Εκπαίδευσης και Διά Βίου Μάθησης (17,4%). Επίσης πόροι διατίθενται στους

τομείς του Τουρισμού, Πολιτισμού, Αστικής και Αγροτικής Ανάπτυξης και Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού.

- Δεύτερος σε χρηματοδοτική βαρύτητα είναι ο Άξονας Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας (29,7% των Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος), στον οποίο κατευθύνονται πόροι για το εθνικό, περιφερειακό και τοπικό οδικό δίκτυο (87,1% της δημόσιας δαπάνης του Άξονα) και σε λιμενικές υποδομές (12,9%).
- Ακολουθεί σε χρηματοδοτική βαρύτητα ο Άξονας Ψηφιακή Σύγκλιση και Επιχειρηματικότητα (8,3% των Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος), στον οποίο κατευθύνονται πόροι για την Έρευνα και Τεχνολογία (7,7% της Δημόσιας Δαπάνης του Άξονα) και την Επιχειρηματικότητα (76,9%). Χρηματοδοτικά ο Άξονας ενισχύεται και από ιδιωτικούς πόρους (ιδιωτική συμμετοχή στην υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων).
- Τέλος το 1,3 % της Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος διατίθεται για τις δράσεις Τεχνικής Υποστήριξης του Προγράμματος.

Πορεία υλοποίησης του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2007-2013

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνεται ανά Άξονα Προτεραιότητας, η διαθέσιμη συνολική συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη του Προγράμματος, η συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη των Προσκλήσεων που έχουν εκδοθεί, η συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη των έργων που έχουν ενταχθεί στο Πρόγραμμα, η συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη των Νομικών Δεσμεύσεων (συμβάσεων έργων και αποφάσεων επιχορηγήσεων), καθώς και το ποσό των δαπανών που έχουν πραγματοποιηθεί.

Τα παρατιθέμενα στοιχεία αποτελούν επεξεργασία στοιχείων από το ΟΠΣ-ΕΡΓΟΡΑΜΑ του ΕΣΠΑ έως την 28/02/2015.

Πρόοδος υλοποίησης ΠΕΠ ΔΕΠΙΝ 2007-2013

Προγραμματισμός	Δέσμευση	Ενεργοποίηση							
		Προσκλήσεις		Εντάξεις		Συμβασιοποίηση		Πραγματοποιηθείσες δαπάνες	
		Συγγραμ/νη Δημ. Δαπάνη	Ποσοστό ενεργοποίησης (%)	Συγγραμ/νη Δημ. Δαπάνη	Ποσοστό ενταγμένων έργων (%)	Συγγραμ/νη Δημ. Δαπάνη	Ποσοστό Νομικών Δεσμεύσεων (%)	Συγγραμ/νη Δημ. Δαπάνη (Κοινοτική + Εθνική)	Ποσοστό Πραγμ/σων Δαπανών (Συγγραμ/νη Δημόσια Δαπάνη) (%)
Α.Π. 01: Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας Δυτικής Ελλάδας	91.729	131.950	143,85%	214.370	233,70%	179.316	195,48%	82.138	89,54%
Α.Π. 02: Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας Πελοποννήσου	120.841	314.818	260,52%	258.432	213,86%	206.285	170,71%	119.176	98,62%
Α.Π. 03: Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας Ιονίων Νήσων	54.533	125.031	229,28%	69.962	128,29%	61.361	112,52%	26.278	48,19%
Α.Π. 04: Ψηφιακή Σύγκλιση και Επιχειρηματικότητα Δυτικής Ελλάδας	95.160	98.226	103,22%	146.070	153,50%	145.493	152,89%	86.960	91,38%
Α.Π. 05: Ψηφιακή Σύγκλιση και Επιχειρηματικότητα Πελοποννήσου	72.665	103.738	142,76%	103.346	142,22%	103.346	142,22%	50.895	70,04%
Α.Π. 06: Ψηφιακή	56.126	89.851	160,09%	95.971	170,99%	94.761	168,84%	46.820	83,42%

Προγραμματισμός	Δέσμευση	Ενεργοποίηση							
		Προσκλήσεις		Εντάξεις		Συμβασιοποίηση		Πραγματοποιηθείσες δαπάνες	
		Συνολική Δημ. Δαπάνη	Ποσοστό ενεργοποίησης (%)	Συγχρημ/νη Δημ. Δαπάνη	Ποσοστό ενταγμένων έργων (%)	Συγχρημ/νη Δημ. Δαπάνη	Ποσοστό Νομικών Δεσμεύσεων (%)	Συγχρημ/νη Δημ. Δαπάνη (Κοινοτική + Εθνική)	Ποσοστό Πραγμ/σων Δαπανών (Συγχρ/νη Δημόσια Δαπάνη) (%)
Σύγκλιση και Επιχειρηματικότητα Ιονίων Νήσων									
Α.Π. 07: Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής Δυτικής Ελλάδας	178.203	287.731	161,46%	335.266	188,14%	287.996	161,61%	176.428	99,00%
Α.Π. 08: Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής Πελοποννήσου	134.219	388.750	289,64%	309.805	230,82%	239.078	178,12%	161.451	120,29%
Α.Π. 09: Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής Ιονίων Νήσων	140.398	319.797	227,78%	225.627	160,71%	181.757	129,46%	106.868	76,12%
Α.Π. 10: Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής	10.639	14.514	136,43%	14.115	132,68%	11.599	109,03%	8.789	82,62%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	327.725	807.306	230,97%	671.583	195,63%	548.709	163,68%	331.522	96,32%
ΣΥΝΟΛΑ	954.512	1.874.405	196,37%	1.772.965	185,75%	1.510.994	158,30%	865.805	90,71%

Πηγή: ΟΠΣ-ΕΡΓΟΡΑΜΑ, 2015

Από την ανάλυση της πορείας υλοποίησης του ΠΕΠ Πελοποννήσου προκύπτουν τα ακόλουθα:
Βαθμός ενεργοποίησης του Προγράμματος: Σε όλους τους άξονες προτεραιότητας έχουν εκδοθεί προσκλήσεις υποβολής προτάσεων ένταξης με προϋπολογισμό σημαντικά υψηλότερο της διαθέσιμης δαπάνης του Προγράμματος.

Εντάξεις Έργων: Σημαντική υπερδέσμευση πόρων παρατηρείται στον Άξονα Προτεραιότητας «Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής Πελοποννήσου» (η Δημόσια Δαπάνη των ενταγμένων έργων είναι κατά 2,9 φορές υψηλότερη της διαθέσιμης Δημόσιας Δαπάνης του Προγράμματος), ενώ ακολουθεί ο Άξονας Προτεραιότητας «Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας Πελοποννήσου» (260,52%). Τέλος Άξονας Προτεραιότητας «Ψηφιακή Σύγκλιση και Επιχειρηματικότητα Πελοποννήσου» παρουσιάζει υπερδέσμευση 142,76%.

Νομικές Δεσμεύσεις: Σημαντική υστέρηση εντοπίζεται στο βαθμό συμβασιοποίησης των ενταγμένων στο Πρόγραμμα έργων.

Απορρόφηση πόρων Προγράμματος: Ιδιαίτερα χαμηλό παραμένει το ύψος των δηλωθέντων δαπανών των ενταγμένων έργων. Ειδικότερα οι Άξονες Προτεραιότητας «Ψηφιακή Σύγκλιση και Επιχειρηματικότητα Πελοποννήσου» και «Υποδομές και Υπηρεσίες Προσπελασιμότητας Πελοποννήσου» ανέρχονται στο 70,04% και 98,62% αντίστοιχα της συνολικής διαθέσιμης δαπάνης του Προγράμματος.

Πορεία έργων και προγραμμάτων στην Περιφέρεια Πελοποννήσου 2007-2013

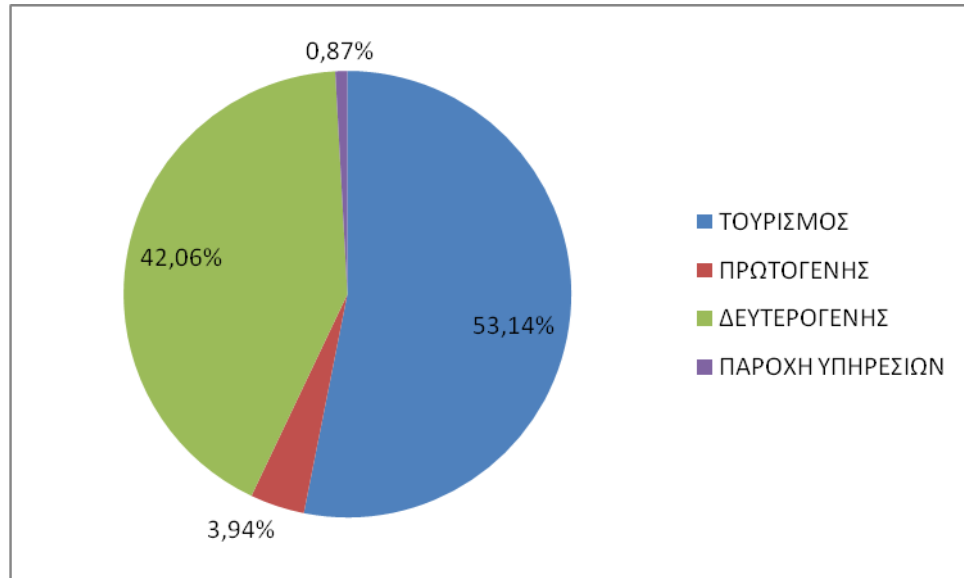
Στη συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζεται η εξέλιξη έργων ενταγμένων στον αναπτυξιακό Νόμο, στα Τομεακά Προγράμματα, στο Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας και σε λοιπά Προγράμματα στη χωρική ενότητα της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Αναπτυξιακός Νόμος (Ν.3299/04)

Σε ότι αφορά την πορεία του Ν.3299/04 (Κίνητρα Ιδιωτικών Επενδύσεων για την Οικονομική Ανάπτυξη και την Περιφερειακή Σύγκλιση) καθ' όλη την διάρκεια υλοποίησης του (Α΄ και Β΄ Φάση), εγκρίθηκαν 731 επενδυτικά σχέδια συνολικής αξίας περίπου 630 εκ. ευρώ (Δημόσια Δαπάνη περίπου 333 εκ. ευρώ) με μέσο όρο κάθε επένδυσης περίπου 861 χιλ. ευρώ.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί αποτυπώνεται η διάρθρωση των επενδύσεων που εγκρίθηκαν ανά οικονομικό τομέα.

Επενδύσεις Αναπτυξιακού Νόμου

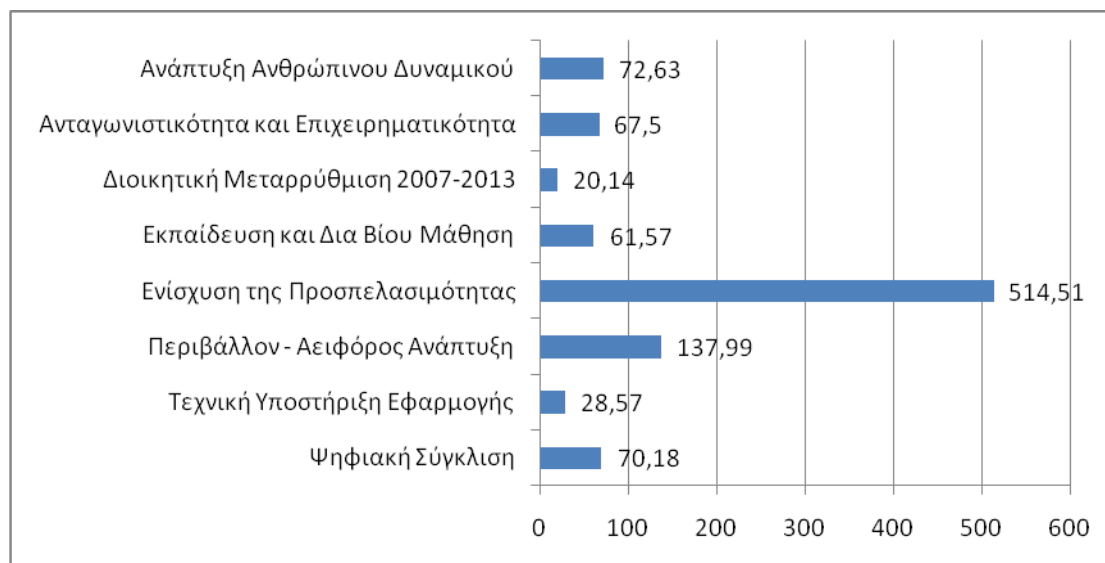
Πηγή: Παράρτημα Στρατηγικού Σχεδιασμού Ε.Π. Περιφέρειας Πελοποννήσου, 2012

Σε ότι αφορά την κατανομή των επενδύσεων ανά Περιφερειακή Ενότητα προκύπτει πως, τα περισσότερα επενδυτικά σχέδια που εγκρίθηκαν, υλοποιούνται/υλοποιήθηκαν στην Π.Ε. Μεσσηνίας (257 με συνολική αξία 215 εκ. περίπου), ακολουθεί η Π.Ε. Λακωνίας με 226 επενδύσεις και συνολική αξία 197 εκ. περίπου, ενώ πιο κάτω βρίσκονται η Π.Ε. Αρκαδίας (136 σχέδια συνολικής αξίας 133 εκ.), η Π.Ε. Κορινθίας (62 σχέδια με 47 εκ. αξία) και η Π.Ε. Αργολίδας με 50 επενδυτικά σχέδια και αξία 38 περίπου εκ. ευρώ.

Έργα Τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ

Σύμφωνα με στοιχεία του 2012 η Δημόσια Συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη των ενταγμένων στα Τομεακά ΕΠ του ΕΣΠΑ έργων (πλην των έργων κρατικών ενισχύσεων), που κατευθύνεται ή κατανέμεται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, ανέρχεται σε 973,1 εκ. €. Η πηγή των παραπάνω πόρων αποτυπώνεται στο Διάγραμμα που ακολουθεί.

Κατανομή Τομεακών Ε.Π. ΕΣΠΑ στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Πηγή: Παράρτημα Στρατηγικού Σχεδιασμού Ε.Π. Περιφέρειας Πελοποννήσου, 2012

Τη μεγαλύτερη συνδρομή στη χρηματοδοτική στήριξη έργων (πλην κρατικών ενισχύσεων) στην Περιφέρεια Πελοποννήσου παρουσιάζει το Ε.Π. Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας, με τη συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη των ενταγμένων έργων του Ε.Π. να αποτελεί το 52,9% περίπου των συνολικών πόρων που διατίθενται στην Περιφέρεια, με τους αυτοκινητόδρομους να απορροφούν το 50% περίπου των πόρων.

Σημαντική επίσης η συνδρομή του Ε.Π. Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη που συμμετέχει με 14,18% στη χρηματοδότηση των έργων της Περιφέρειας, ενώ ακολουθούν τα Ε.Π. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού (7,46%), Ψηφιακή Σύγκλιση (7,21%), Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα (6,94%) και Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση (6,33%).

Στο επίπεδο των Θεματικών Προτεραιοτήτων, πέραν των αυτοκινητοδρόμων, σημαντική συγκέντρωση πόρων εντοπίζεται στα έργα επεξεργασίας λυμάτων (11,39%), στις παρεμβάσεις στήριξης του ανθρώπινου δυναμικού (8,05%), στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες προς τον πολίτη (4,67%), στα έργα ενεργειακής απόδοσης, συμπαραγωγής, διαχείρισης ενέργειας (4,26%), καθώς και σχεδιασμού, εισαγωγής και εφαρμογής μεταρρυθμίσεων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης (4,17%).

Τέλος, σημαντικοί πόροι των Τομεακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ που μέχρι τον Ιανουάριο του 2012 ανέρχονταν σε 383,85 εκ. €, κατευθύνονται στην Περιφέρεια Πελοποννήσου για τη

χρηματοδότηση έργων που εμπίπτουν στα καθεστώτα κρατικών ενισχύσεων (χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων ιδίως ΜΜΕ στους τομείς της μεταποίησης, του τουρισμού, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, στήριξης της απασχόλησης κ.α.).

Έργα Αγροτικής Ανάπτυξης και Αλιείας

Έργα χωροθετημένα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013 “Αλέξανδρος Μπαλτατζής”:

- **Μέτρο 112: Εγκατάσταση Νέων Γεωργών:** Στα πλαίσια του Μέτρου 112 – Εγκατάσταση Νέων Γεωργών εντάχθηκαν στην Περιφέρεια Πελοποννήσου 930 Δικαιούχοι οι οποίοι θα ενισχυθούν με ποσό 16,1 εκατ. € συνολικά.
- **Μέτρο 114: Χρήση Υπηρεσιών Παροχής Γεωργικών Συμβουλών στην Εκμετάλλευση και Παροχή Δασοκομικών Συμβουλών:** Στα πλαίσια της 1ης πρόσκλησης του Μέτρου 114 – Χρήση Υπηρεσιών Παροχής Γεωργικών Συμβούλων στην Εκμετάλλευση και Παροχή Δασοκομικών Συμβουλών που πραγματοποιήθηκε το 2009, εγκρίθηκαν 3.882 δικαιούχοι με αντίστοιχη Δ.Δ. 3.423.400€. Στις 31/1/2011 πραγματοποιήθηκαν πληρωμές ύψους ΔΔ 1,9 εκ.€ περίπου σε 2.144 δικαιούχους.
- **Μέτρο 121: Εκσυγχρονισμός Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων (α. Μικρά Σχέδια Βελτίωσης):** Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου υποβλήθηκαν 49 αιτήσεις ενίσχυσης και εγκρίθηκαν οι 46 αιτήσεις ενίσχυσης, προϋπολογισμού 1.978.912€ και συνολικής δημόσιας δαπάνης 957.297€.
- **Μέτρο 123 Α: Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων:** Στα πλαίσια του Μέτρου 123Α: Αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων έχουν εγκριθεί μέχρι σήμερα 11 επενδύσεις στην Περιφέρεια Πελοποννήσου συνολικού προϋπολογισμού 6,9 εκατ.€ και συνολικής Δημόσιας Δαπάνης 3,4 εκατ. € περίπου.
- **Μέτρο 125: Βελτίωση και Ανάπτυξη της Υποδομής που σχετίζεται με την Ανάπτυξη και Προσαρμογή της Γεωργίας και της Δασοκομίας:** Στα πλαίσια του Μέτρου 125Α έχουν ενταχθεί τα παρακάτω έργα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου:

- Νομός Αργολίδας:
 - Αναβάθμιση αντλιοστασίου και φράγματος Αναβάλου προϋπολογισμού 6,8 εκ.€
 - Βελτιώσεις υφιστάμενων δικτύων Αναβάλου, προϋπολογισμού 2,3 εκ.€
 - Μεταφορά και διανομή νερού άρδευσης από δίκτυα Ανάβαλου σε Κουτσοπόδι, Μυκήνες, Μοναστηράκι, Φίχτια, Χωνικά, Αεροδρόμιο, Ελληνικό και Δ. Μιδέας Ν. Αργολίδας, προϋπολογισμού 17.500.000€
 - Έργα μεταφοράς και διανομής νερού άρδευσης από δίκτυα Ανάβαλου στο Δήμο Ερμιονίδας, με προϋπολογισμό μελέτης 1.600.000€ και κατασκευής 10.400.000€.
 - Έργα μεταφοράς και διανομής νερού άρδευσης από δίκτυα Ανάβαλου στους Δήμους Ασκληπείου και Επιδαύρου, με προϋπολογισμό μελέτης 1.350.000€ και κατασκευής 7.650.000€.
- Νομός Μεσσηνίας:
 - Κατασκευή φράγματος Φιλιατρινού Ν. Μεσσηνίας, προϋπολογισμού 27,7 εκ. €.
- Νομός Κορινθίας:
 - Κατασκευή φράγματος Ασωπού Ν. Κορινθίας, προϋπολογισμού 34,4 εκ. €.
- Νομός Λακωνίας:
 - Μελέτη φράγματος Κελεφίνας Ν. Λακωνίας, προϋπολογισμού 2.458.242,33€
 - Μελέτη και Κατασκευή Αρδευτικού Δικτύου Τρινάσου, με προϋπολογισμό μελέτης 1,4 εκ.€ και κατασκευής δικτύου 10 εκ.€.
- **Μέτρο 132: Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα τροφίμων:** Ο αριθμός των δικαιούχων για την Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι 388 από τους 1591 στο σύνολο της χώρας ενώ το εγκεκριμένο

συνολικό ποσό ανέρχεται σε 1.832.822,81 € από τα 8.289.597,81 € στο σύνολο της χώρας.

- **Μέτρο 144: Εκμεταλλεύσεις υπό αναδιάρθρωση λόγω μεταρρύθμισης κοινής οργάνωσης αγοράς:** Για την Περιφέρεια Πελοποννήσου υποβλήθηκαν 451 αιτήσεις με ποσό 1ης δόσης 1.018.053,63 και άθροισμα 3 δόσεων 2.036.051,10, ενώ εντάχθηκαν 449 αιτήσεις με ποσό 1ης δόσης 1.013.423,26 και άθροισμα 3 δόσεων 2.026.790,37.
- **ΑΞΟΝΑΣ 3 (Πρωην ΟΠΑΑΧ) Ιδιωτικές Επενδύσεις & μικρά Δημόσια Έργα**
 - **Ιδιωτικές Επενδύσεις:** Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου κατατέθηκαν συνολικά 19 αιτήσεις για το Μέτρο 311, 11 αιτήσεις για το Μέτρο 312 και 182 αιτήσεις για το Μέτρο 313β.
 - **Μικρά Δημόσια Έργα:** Στα πλαίσια των Δημοσίων έργων του Άξονα 3, υλοποιούνται από Δήμους της Πελοποννήσου 23 έργα Συνολικού Προϋπολογισμού 6.473.657,74 €. Αφορούν κυρίως έργα ανάπλασης οικισμών, ανάδειξης μονοπατιών, βελτίωσης και ασφαλτόστρωσης δρόμων, διαμόρφωσης πλατειών και δημιουργίας υποδομών για την ενίσχυση τοπικών εκδηλώσεων.
- **ΑΞΟΝΑΣ 4 (Εφαρμογή της προσέγγισης Leader):** Τέλος σε ότι αφορά τη συμμετοχή της Περιφέρειας Πελοποννήσου στον Άξονα 4 ο συνολικός προϋπολογισμός των έργων ανέρχεται σε 2.495.080,00€.

Έργα χωροθετημένα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου στο Πρόγραμμα Αλιείας 2007-2013

- **Άξονας Προτεραιότητας 1 «Μέτρα για την Προσαρμογή του Αλιευτικού Στόλου»:** Υλοποιήθηκαν συνολικά 104 έργα (διάλυση σκαφών) με δημόσια συγχρηματοδοτούμενη δαπάνη 10.879.288€.
- **Άξονας Προτεραιότητας 3 «Μέτρα κοινού ενδιαφέροντος»:** Αφορά στη δημιουργία 4 Αλιευτικών καταφύγιων με δημόσια συγχρηματοδοτούμενη δαπάνη 6.868.130€.

Λοιπά Προγράμματα

- **LIFE/ENV/IT/000428 SoilPro-MonitoringforSoilProtection:** Το έργο Soilpro χρηματοδοτήθηκε από το Life (περιβαλλοντική πολιτική & Διακυβέρνηση), προϋπολογισμού περίπου 1,5 εκατ. € και χρονοδιάγραμμα υλοποίησης 01/01/2010-31/12/2013. Εταίροι του έργου πέραν της Περιφέρειας Πελοποννήσου ήταν το CRA-ABP ινστιτούτο εδαφικών ερευνών, το Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, τμήμα Γεωλογίας & Περιβάλλοντος και η Περιφέρεια Σικελίας. Ο στόχος του προγράμματος ήταν η παρακολούθηση του εδάφους και η προστασία αυτού προς αποτροπή και περιορισμό της υποβάθμισης του.
- **Protect «Ένα ολοκληρωμένο ευρωπαϊκό μοντέλο για την προστασία του μεσογειακού δάσους από τις πυρκαγιές»:** Η Περιφέρεια Πελοποννήσου συμμετείχε στα πλαίσια του προγράμματος εδαφικής συνεργασίας MED 2007-2013, και το οποίο χρηματοδοτείται κατά 75 % από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και κατά 25 % από το Εθνικό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων , ως εταίρος στο έργο Protect από το 2009-2012. Στόχος του προγράμματος ήταν να αναπτυχθεί και να μεταφερθεί, μέσω της κοινής προσέγγισης σε διεθνικό επίπεδο, ένα ενσωματωμένο πρότυπο για την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών. Η εστίαση τοποθετείται στη φάση πρόληψης θεμελιώδη για την περιβαλλοντική, οικονομική, πολιτιστική και κοινωνική ικανότητα υποστήριξης.
- **Έργα Ε.Ο.Χ.:** Σε ότι αφορά τα Έργα που έχουν υλοποιηθεί επιτυχώς τα προηγούμενα χρόνια, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.), αυτά είναι:
 - **Αποκατάσταση δασών όρους Πάρωνα και κατευθύνσεις διατήρησης του όρους Ταυγέτου** με προϋπολογισμό 2.558.884 €. Ο γενικός σκοπός του προτεινόμενου έργου είναι η προώθηση της αειφορικής διαχείρισης του ορεινού χώρου της Λακωνικής πεδιάδας μέσω της αποκατάστασης των δασών του Πάρωνα που επλήγησαν

- από τις μεγάλες πυρκαγιές του 2007 και της ολοκλήρωσης της οικολογικής αποτύπωσης του ορεινού χώρου της Λακωνικής πεδιάδας
- **Πιλοτική Ολοκληρωμένη παρέμβαση για την αντιπυρική προστασία και αποκατάσταση των πληγέντων περιοχών του Νομού Μεσσηνίας** με προϋπολογισμό 1.594.000 €. Ο κύριος σκοπός του έργου αυτού είναι η προώθηση της αειφορικής διαχείρισης του ορεινού χώρου της Μεσσηνιακής πεδιάδας μέσω της αντιπυρικής προστασίας των περιοχών που επλήγησαν από τις μεγάλες πυρκαγιές του 2007.
 - **Ανάπτυξη συστήματος παρακολούθησης της αστάθειας κλιτύων για την πρόληψη κατολισθήσεων και εκπαίδευση των τοπικών δημοσίων αρχών στην Περιφέρεια Πελοποννήσου** με προϋπολογισμό 996.348€. Το Έργο αποσκοπούσε στην ενίσχυση της επάρκειας και της διοικητικής ικανότητας των αρμόδιων τοπικών δημόσιων αρχών για την αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπιση των φαινομένων κατολισθήσεων και την προστασία των πολιτών και του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος της περιφέρειας Πελοποννήσου, μέσα από την ανάπτυξη ενός μόνιμου πιλοτικού συστήματος παρακολούθησης περιοχών της περιφέρειας που παρουσιάζουν προβλήματα αστάθειας πρανών με τη χρήση των πλέον σύγχρονων δορυφορικών μεθόδων και την εκπαίδευσή τους στη χρήση και βέλτιστη αξιοποίηση του συστήματος

Ανάδειξη αποτελεσματικών παρεμβάσεων

Στην παρούσα ενότητα περιγράφονται παρεμβάσεις στην Περιφέρεια Πελοποννήσου οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της Γ' και της Δ' Προγραμματικής Περιόδου.

- **Αγωγός φυσικού αερίου υψηλής πίεσης Άγιοι Θεόδωροι – Μεγαλόπολη:** Στα πλαίσια του Ε.Π. «Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα» για την προγραμματική περίοδο 2007 – 2013,

εντάσσεται το έργο «Αγωγός φυσικού αερίου υψηλής πίεσης Άγιοι Θεόδωροι - Μεγαλόπολη» που ανέρχεται σε 128.148.376€, εκ των οποίων το ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης της ΕΕ συμβάλλει 29.019.750€. Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή ενός αγωγού φυσικού αερίου υψηλής πίεσης μήκους 167 χλμ από τους Αγίους Θεοδώρους έως την Μεγαλόπολη. Η ανάπτυξη και λειτουργία αυτού του νέου αγωγού επεκτείνει σημαντικά το υφιστάμενο Εθνικό Σύστημα Φυσικού Αερίου και ενισχύει την επάρκεια παραγωγικής ενέργειας όλης της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, υπόσχεται να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα των τοπικών επιχειρήσεων. Το έργο έχει επίσης σχεδιαστεί με τρόπο ώστε να επιτρέψει την μελλοντική επέκταση του αγωγού στην περιοχή της Πελοποννήσου - συγκεκριμένα σε Πάτρα, Καλαμάτα και Σπάρτη. Επιπλέον, αναμένεται ότι το έργο θα δημιουργήσει 470 προσωρινές ευκαιρίες απασχόλησης στη φάση υλοποίησης και 25 μόνιμες θέσεις εργασίας όταν λειτουργήσει το έργο.

- **Μελέτη, κατασκευή, χρηματοδότηση, λειτουργία, συντήρηση και εκμετάλλευση του αυτοκινητόδρομου Κόρινθος - Τρίπολη - Καλαμάτα και του κλάδου Λεύκτρο - Σπάρτη:** Πρόκειται για έργο ΣΔΙΤ και ο εργολάβος θα είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση των εργασιών και τη μετέπειτα λειτουργία και συντήρηση του αυτοκινητόδρομου για τα επόμενα 30 χρόνια. Ο νέος και αναβαθμισμένος δρόμος οδηγεί σε βελτίωση της απολύτως απαραίτητης ασφάλειας καθώς ο συγκεκριμένος δρόμος έχει την ανώτατη συχνότητα ατυχημάτων και απώλειας ανθρώπινης ζωής στην Ελλάδα. Οι χρόνοι ταξιδιού μειώνονται σημαντικά ως αποτέλεσμα αυτού του έργου κόβοντας 38 λεπτά από τη διαδρομή Κόρινθος - Τρίπολη - Καλαμάτα και ο χρόνος ταξιδιού της διαδρομής Τρίπολη - Σπάρτη θα μειωθεί κατά 25%. Ειδικά στις νομαρχίες Κορινθίας, Αρκαδίας, Λακωνίας και Μεσσηνίας βελτιώνεται ο χρόνος σύνδεσής τους. Με τη βελτίωση της προσπελασιμότητας μεταξύ αυτών των περιοχών και με την υπόλοιπη Ελλάδα, αναμένεται αυξημένη συνοχή και συνεργασία. Οι τοπική βιομηχανία και οι επιχειρήσεις ωφελούνται από τους βελτιωμένους χρόνους ταξιδιού, το οποίο επηρεάζει άμεσα την παραγωγικότητα. Επιπλέον, οι βελτιωμένες

μεταφορές στην περιοχή οφελούν τον τουρισμό και επομένως την τουριστική βιομηχανία.

- **Εργασίες ανακατασκευής των προβληματικών τμημάτων της εθνικής οδού Τρίπολης-Καλαμάτας στο τμήμα Παραδείσια-Τσακώνα:** Το έργο εντάσσεται στο Πρόγραμμα «Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας» για την προγραμματική περίοδο 2007-2013 και ο προϋπολογισμός ανέρχεται σε 66.046.988€, με τη συμβολή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης σε 39.858.515€. Το έργο περιλαμβάνει την ανακατασκευή τμήματος 10,2 χλμ του αυτοκινητόδρομου Κορίνθου – Τρίπολης – Καλαμάτας, το οποίο αλλάζει τη διαδρομή του αρχικού δρόμου και συνοδεύεται από πρόσθετα μέτρα ασφάλειας για να είναι 100 % λειτουργικό. Οι νέες βελτιωμένες οδικές συνθήκες φέρνουν διάφορα οφέλη, συμπεριλαμβανομένης της μειωμένης απόστασης και των χρόνων ταξιδιού καθώς και λιγότερες λειτουργικές δαπάνες για επιβατικά και οχήματα εμπορευμάτων. Λόγω των υψηλότερων προτύπων ασφάλειας, αναμένεται μια συνολική μείωση ατυχημάτων και απώλειας ζωής.
- **Ανάδειξη του κάστρου της Καρύταινας:** Η συνολική επένδυση για το έργο είναι 1.300.000€, με τη συμβολή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης να ανέρχεται σε 1.105.000€ μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος «Δυτικής Ελλάδας – Πελοποννήσου – Ιονίων Νήσων» για την προγραμματική περίοδο 2007-2013. Ο στόχος του έργου είναι η αποκατάσταση των σημαντικών κτισμάτων του κάστρου και η διαμόρφωση του ιστορικού μονοπατιού, προκειμένου να αυξηθεί η προσέλκυση περισσότερων τουριστών στην περιφέρεια της Πελοποννήσου.
- **Νέος σιδηροδρομικός σταθμός Κορίνθου:** Το έργο αποτελεί Καλή Πρακτική του Γ' ΚΠΣ, εντάσσεται στο Ε.Π. Σιδηρόδρομοι – Αεροδρόμια – Αστικές Συγκοινωνίες. Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 12.245.000,00€ και η περίοδος υλοποίησης 5/5/2003 - 5/6/2005. ο έργο αφορά στη κατασκευή του σιδηροδρομικού σταθμού της Κορίνθου καθώς και μέρος των έργων του περιβάλλοντος χώρου. Ο νέος σιδηροδρομικός σταθμός της Κορίνθου δημιουργήθηκε με σεβασμό τόσο στο περιβάλλον όσο

και στον πολίτη – χρήστη των μέσων μαζικής μεταφοράς. Ο σταθμός στο σύνολο του προωθεί τη διασυνδεσιμότητα των μέσων μεταφοράς με προβλεπόμενους χώρους στάσης - στάθμευσης για όλα τα οχήματα. Διακρίνεται για την ιδιαίτερη αισθητική του καθώς και τον σεβασμό προς τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Ιδιαίτερο και πρωτοποριακό χαρακτηριστικό του σχεδιασμού του σταθμού αποτελεί η ανάδειξη των αρχαιολογικών ευρημάτων τα οποία ανακαλύφθηκαν κατά την κατασκευή της νέας σιδηροδρομικής γραμμής. Ο σταθμός θυμίζει αρχαιολογικό μουσείο χάρη σε μια πρωτοποριακή έκθεση με τα ευρήματα που έφεραν στο φως οι ανασκαφές για τη διάνοιξη της νέας ταχείας σιδηροδρομικής γραμμής Κορίνθου - Κιάτου. Η έκθεση αντιγράφων των αρχαιολογικών ευρημάτων παρουσιάζεται κατά μήκος του διαδρόμου του σταθμού. Έτσι το έργο πέρα από την βελτίωση του περιβάλλοντος, της ποιότητας ζωής των κατοίκων και την επέκταση της αγοράς, καταφέρνει να αναδείξει με ιδιαίτερο τρόπο τα πολιτιστικά στοιχεία της περιοχής και τον αρχαιολογικό της πλούτο.

- **Εστιατόριο γευσιγνωσίας και επισκέψιμο οινοποιείο στην Νεμέα:** Το έργο αποτελεί Καλή Πρακτική του Γ' ΚΠΣ, εντάσσεται στην Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER+ και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης ήταν 6/11/2003 - 30/6/2006. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 151.354,00€. Στόχος του έργου ήταν η δημιουργία από οικογενειακή οινοποιητική επιχείρηση επισκέψιμου οινοποιείου, με πιστοποιημένες εγκαταστάσεις παρασκευής και προσφοράς τοπικών εδεσμάτων, που συνοδεύουν αρμονικά το τοπικό κρασί παραγωγής της στην περιοχή των Αρχαίων Κλεωνών. Άμεσο αποτέλεσμα του έργου ήταν η ενίσχυση του δεσμού μεταξύ του αγροτικού προϊόντος «κρασί» και της ιστορικής ταυτότητας και των πολιτιστικών πόρων της περιοχής, με συνέπεια όχι μόνο την αποτροπή μετακίνησης δραστηριοτήτων η ανθρώπινου δυναμικού αλλού, αλλά και την τοπική ενθάρρυνση παρόμοιων δραστηριοτήτων.
- **Αστική Γεωλογία-Πιλοτική Περιοχή Ναυπλίου:** Το έργο αποτελεί Καλή Πρακτική του Επιχειρησιακού προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ) στα πλαίσια του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (2000 - 2006). Στην

περιοχή του Ναυπλίου υποστηρίχθηκε η έρευνα και καταγραφή σε λεπτομερή κλίμακα (1:5000) των επιφανειακών, υπόγειων και υποθαλάσσιων γεωλογικών σχηματισμών. Οι εργασίες αφορούν τη γεωλογική και τεχνικογεωλογική χαρτογράφηση, τον προσδιορισμό των φυσικών και μηχανικών χαρακτηριστικών των γεωλογικών σχηματισμών της περιοχής, εργαστηριακές δοκιμές και γεωχημικές αναλύσεις νερού και εδάφους, επικαιροποίηση της ερμηνείας δεδομένων δορυφορικής τηλεπισκόπησης που αφορά την περιοχή έρευνας. Επιπλέον, εκτελέστηκαν γεωφυσικές μετρήσεις επιφάνειας και υπεδάφους, υποθαλάσσια έρευνα για τον προσδιορισμό της μορφής του πυθμένα του άνω Αργολικού κόλπου και μετρήσεις εκπομπών Ραδονίου. Τα χωρικά δεδομένα ταξινομούνται και ομαδοποιούνται σε ομάδες θεματικών δεδομένων και αποδίδονται σε γεωθεματικούς χάρτες στους τομείς της Τοπογραφίας, της Γεωλογίας - Τεκτονικής, της Υποθαλάσσιας Γεωλογίας, της Τεχνικής Γεωλογίας, της Υδρογεωλογίας, της Γεωφυσικής και της Εδαφολογίας.

- **Εργασίες Ανάδειξης του Κάστρου της Μεθώνης:** Το έργο αποτελεί Καλή Πρακτική του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ) της περιόδου 2000-2006. Το «Δίκτυο Πολιτιστικών Στοιχείων - «Κάστρων Περίπλους» - Διαδρομή Πολιτιστικού Τουρισμού», που αποτελεί μέρος του προγράμματος «Κάστρων Περίπλους» και υλοποιήθηκε από το Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων του Υπουργείου Πολιτισμού, αποτέλεσε μια συστηματική προσπάθεια ανάδειξης και προβολής της οχυρωματικής αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα, αλλά και προώθησης θεματικών μορφών τουρισμού, προσελκύοντας το ενδιαφέρον και εξειδικευμένων ομάδων επισκεπτών. Ειδικότερα, με την προβολή όχι μόνο των μεμονωμένων μνημείων αλλά και της προοπτικής δικτύωσής τους με χρήση και νέων τεχνολογιών, το πρόγραμμα συνέβαλε τόσο στην ανάδειξη της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, όσο και στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού με διαφοροποίηση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος και την άμβλυνση της εποχικότητας της ζήτησης. Τα έργα συντήρησης του κάστρου της Μεθώνης αφορούσαν πρόσθετες εργασίες στήριξης και αποκατάστασης

πυλών και προμαχώνων, καθώς επίσης και εργασίες διαμόρφωσης του περιβάλλοντα χώρου με πορείες περιήγησης. Επιπλέον, στα πλαίσια του έργου ολοκληρώθηκαν εργασίες δημιουργίας χώρων υποδοχής και αίθουσας πωλητήριου, υπαίθριων χώρων κοινωνικών δραστηριοτήτων, καθώς και ο Μνημειακός φωτισμός ανάδειξης του κάστρου.

- **Επένδυση σε φωτοβολταϊκό σταθμό στην Καλαμάτα - Εκπαιδευτήρια ΜΠΟΥΓΑ Ο.Ε:** Μέσω του ΕΠΑΝ και πιο συγκεκριμένα της δράσης με τίτλο «Οικονομικά κίνητρα για την ενίσχυση μεμονωμένων ιδιωτικών επενδύσεων» δημιουργήθηκαν οικονομικά κίνητρα για μεμονωμένες ιδιωτικές ενεργειακές επενδύσεις σε συστήματα συμπαραγωγής, ΑΠΕ και εξοικονόμησης ενέργειας. Στο σχολικό συγκρότημα Μπουγά, στην περιοχή της Καλαμάτας εγκαταστάθηκε φωτοβολταϊκό σύστημα στην ταράτσα του κτηρίου ισχύος 19,8 KWp, περιορίζοντας το κόστος ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και αναδεικνύοντας μία νέα περιβαλλοντική λογική, η οποία θα συνεισφέρει σημαντικά στην ανάπτυξη μιας νέας κουλτούρας. Το έργο υλοποιήθηκε στο διάστημα 30/04/2004 – 30/04/2007, ο συνολικός προϋπολογισμός ήταν 156.420,00€ και χαρακτηρίστηκε Καλή Πρακτική του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα»
- **DigitalTales – Ψηφιακές ιστορίες:** Στα πλαίσια του Διακρατικού Ευρωπαϊκού Προγράμματος eTwinning οι μαθητές της Β΄ τάξης του 1ου Δημοτικού Σχολείου Σπάρτης σε συνεργασία με τους μαθητές του φινλανδικού σχολείου VuorentaustanSchool, Ylöjärvi, υλοποίησαν κατά το σχολικό έτος 2013-2014 το έργο «DigitalTales – Ψηφιακές ιστορίες» και προκρίθηκαν μεταξύ των 8 έργων για την τελική φάση του διαγωνισμού MEDEA Awards 2014, ενώ επίσης βραβεύτηκε με την «Ευρωπαϊκή Ετικέτα Ποιότητας» για την τελειότητα της εργασίας που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του εν λόγω έργου.
- **Καλές Πρακτικές του Προγράμματος LEADER 2007-2013 της γεωγραφικής Πελοποννήσου**
 1. **Αναβίωση Οίνου Malvasia:** Ο οίνος Π.Ο.Π. Μονεμβασία-Malvasia 2010 της Οινοποιητικής Μονεμβασίας θα εμφιαλωθεί για πρώτη φορά

- το 2013, ύστερα από διετή παλαίωση. Περιοχή: Μονεμβασιά Λακωνίας. Επιχείρηση: Οινοποιητική Μονεμβασιάς.
2. **Παραγωγή βιολογικού ξυδιού και πετιμεζιού:** Δράσεις εναλλακτικού τουρισμού: Αύξηση δυναμικότητας μονάδας παραγωγής και τυποποίησης. Παροχή υπηρεσιών οικοτουρισμού, γευσιγνωσίες στα τοπικά οινοποιεία, τοπικές περιηγήσεις και ποδηλατικές διαδρομές στους αμπελώνες και τους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής. Περιοχή: Κούτσι Νεμέας Κορινθίας. Επιχείρηση: Η Σοφία της Φύσης – Βιολογικά προϊόντα από σταφύλι.
 3. **Φεστιβάλ Τσακωνιάς «μελιτζάζζ Λεωνιδίου»:** Διοργάνωση φεστιβάλ μεσογειακού πολιτισμού με στόχο την ανάδειξη του πολιτισμού της Τσακωνιάς, της τοπικής ταυτότητας, της παραγωγής και της γαστρονομίας, σε συνδυασμό με το μεσογειακό ύφος του Λεωνιδίου και της ευρύτερης περιοχής. Περιοχή: Λεωνίδιο Αρκαδίας. Φορέας: Αναπτυξιακή Πάρνωνα.
 4. **Παραγωγή βαλσαμικού ξυδιού, μουστάρδας, ξυδιού, ελαιολάδου, αποξηραμένων φρούτων:** Από το 1939 έως σήμερα η επιχείρηση πρωτοπορεί στον τομέα της, αξιοποιεί την τοπική παραγωγή, παράδοση και γαστρονομία δημιουργώντας καινοτόμα προϊόντα, με σύγχρονη αισθητική, δυνατό marketing και εξαγωγική δραστηριότητα. Περιοχή: Θουρία Καλαμάτας. Επιχείρηση: Βιομηχανία τροφίμων Παπαδημητρίου Χ.Κ. ΑΒΕΤ.
 5. **Παραγωγή τυροκομικών προϊόντων:** Εκσυγχρονισμός και αναβάθμιση μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού τυροκομείου, εγκατάσταση Συστήματος Ασφάλειας Τροφίμων (ISO 22000), αναβάθμιση ποιότητας προϊόντων (φέτα, γραβιέρα, μυζήθρα) και ανταγωνιστικότητας επιχείρησης. Περιοχή: Θρουμπάρια Αγ. Ανδριανού, Ναύπλιο. Επιχείρηση: Τυροκομείο Ν. Σταυρόπουλος.
 6. **Παραγωγή παξιμαδιών, μπισκότων, ειδών ζαχαροπλαστικής και παγωτού:** Επέκταση και εκσυγχρονισμός της επιχείρησης. Παραγωγή νέων προϊόντων. Πιστοποίηση συστήματος διαχείρισης και ποιοτικού

- σήματος HACCP. Περιοχή: Βαρθολομιό Ηλείας. Επιχείρηση: GK Biscottino.
7. **Μεταποίηση καφέ:** Ίδρυση μεταποιητικής μονάδας επεξεργασίας καφέ. Συσκευασία νέων προϊόντων καφέ σε κάψουλες. Χρήση πρωτοποριακού τύπου «έξυπνων» συσκευασιών με ειδική βαλβίδα. Περιοχή: Πάτρα Αχαΐας. Επιχείρηση: Αργυροπούλου Παρασκευή – Επεξεργασία & Εμπορία Καφέδων.
8. **Τουριστικές κατοικίες:** Ανέγερση ανεξάρτητων τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών με αναψυκτήριο και πισίνα, με σεβασμό στην τοπική αρχιτεκτονική και την τοπική παράδοση, μέσα σε κατάφυτο από πορτοκαλιές και ελιές κτήμα όπου δεσπόζει ο περίπου 700 χρόνων ασφένδαμος. Περιοχή: Κακόβατος Ηλείας. Επιχείρηση: Ασφένδαμος – Πέτρινες κατοικίες. Επισκέψιμο οινοποιείο: Παρεμβάσεις υποστήριξης επισκεψιμότητας στο σύνολο της μονάδας. Δυνατότητα οργανωμένης υποδοχής επισκεπτών όλο τον χρόνο, επίδειξης καλλιεργητικής, οινοποιητικής και παραγωγικής διαδικασίας και παροχής υπηρεσιών γευσιγνωσίας οίνων. Περιοχή: Σανταμέρι Δυτ. Αχαΐας. Επιχείρηση: Sant' OrWines – Organicvineyards.
9. **Καφέ – ζυθեսιατόριο:** Ανάδειξη του λιθόκτιστου κτιρίου, εκσυγχρονισμός της αίθουσας του εστιατορίου, αναβάθμιση ποιότητας υπηρεσιών εστίασης, επέκταση λειτουργίας και κατά τη χειμερινή περίοδο. Περιοχή: Πήδημα Αρφαρών Μεσσηνίας. Επιχείρηση: Ο Μύλος – Εστιατόριο, καφέ.
10. **Εκτροφή και μεταποίηση σαλιγκαριών:** Ίδρυση μονάδας τυποποίησης σαλιγκαριών. Εφαρμογή τεχνολογίας υψηλών προδιαγραφών. Αναβάθμιση εικόνας εταιρείας και αύξηση διεισδυτικότητας και ανταγωνιστικότητας στην ελληνική και παγκόσμια αγορά. Περιοχή: Γλυφάδα Αρχαίας Κορίνθου. Επιχείρηση: Φερέοικος – FereikosHelix.

Κατευθύνσεις στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου

Για τον προσδιορισμό των κατευθύνσεων της νέας προγραμματικής περιόδου, κρίνεται χρήσιμο να πραγματοποιηθεί η ανάλυση της στρατηγικής τόσο του νέου ΕΣΠΑ όσο και του ΠΕΠ Πελοποννήσου για την περίοδο 2014-2020.

Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020

Ο στόχος του νέου ΕΣΠΑ είναι να συνάδει απόλυτα τόσο με τις ανάγκες και τις δυνατότητες της χώρας, όσο και με τα διαλαμβανόμενα στο Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο (ΚΣΠ), στο Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων, τις Ειδικές Συστάσεις του Συμβουλίου για τη χώρα, καθώς και με τους στόχους για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη της ευρωπαϊκής στρατηγικής Ε2020.

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός για την Ελλάδα του 2020 αποβλέπει «στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρέφει, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της αρχής της αειφόρου ανάπτυξης».

Τα μέτρα και οι μεταρρυθμίσεις που θα πραγματοποιηθούν εντός και εκτός του πλαισίου του ΕΣΠΑ 2014-2020 επιδιώκεται να οδηγήσουν σε: αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων και της απασχόλησης, μείωση της ανεργίας, επαναφορά του κατά κεφαλήν εισοδήματος στα προ της κρίσης επίπεδα, αύξηση της ολικής παραγωγικότητας, μείωση της εξάρτησης της οικονομίας από την εσωτερική κατανάλωση, βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και του ισοζυγίου εμπορικών συναλλαγών, προστασία/ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και βελτίωση της ποιότητας ζωής στο δομημένο περιβάλλον, μείωση των οικονομικών, κοινωνικών και χωρικών ανισοτήτων και άμεσο και ορατό εκσυγχρονισμό του κράτους με την προώθηση του συνόλου των απαραίτητων διαρθρωτικών αλλαγών σε όλους τους τομείς.

Οι Θεματικοί Στόχοι στους οποίους βασίζεται το νέο ΕΣΠΑ είναι οι εξής:

1. ΘΣ 1: Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας
2. ΘΣ 2: Βελτίωση της πρόσβασης σε Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), της χρήσης και της ποιότητάς τους

3. ΘΣ 3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)
4. ΘΣ 4: Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς
5. ΘΣ 5: Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων
6. ΘΣ 6: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων ΘΣ 7: Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων
7. ΘΣ 8: Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
8. ΘΣ 9: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης ΘΣ 10: Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση
9. ΘΣ 11: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών και των φορέων, καθώς και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Οι κύριοι άξονες της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής είναι:

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας
2. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση
3. Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον
4. Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη
5. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης

Με βάση του άξονες Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής και τους 11 Θεματικούς Στόχους της νέας Πολιτικής Συνοχής το νέο ΕΣΠΑ, διακρίνεται σε επτά (7) Τομεακά και δεκατρία (13) Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα:

Αναλυτικά τα Επιχειρησιακά Προγράμματα έχουν ως εξής:

- **«Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία».** Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑΝΕΚ είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.
- **«Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη».** Οι στόχοι του Προγράμματος στον τομέα των μεταφορών συνίστανται στην προώθηση της ολοκλήρωσης βασικών υποδομών (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμένων, αεροδρομίων), την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος Μεταφορών, τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, καθώς και την ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς). Στον τομέα του περιβάλλοντος οι στόχοι συνίστανται στην προστασία και αξιοποίηση του περιβάλλοντος, τη διευκόλυνση της προσέλκυσης επενδύσεων και την παροχή ευκαιριών άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον ίδιο τον Τομέα του Περιβάλλοντος.
- **«Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».** Περιλαμβάνει ολοκληρωμένες πολιτικές για τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας.
- **«Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα».** Το Πρόγραμμα θα συμβάλει στην εθνική προσπάθεια προκειμένου, η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης

του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας υπηρεσίες επικεντρωμένες στον πολίτη και συνεχώς αναβαθμιζόμενες.

- **«Τεχνική Βοήθεια».** Στοχεύει στην υποστήριξη της λειτουργίας και της εφαρμογής όλων των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής.
- **«Αγροτική Ανάπτυξη».** Στοχεύει στην ανάπτυξη και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου, στη μετάβαση σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγρο-διατροφικό σύστημα και στην αύξηση της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών.
- **«Αλιεία και Θάλασσα».** Αποσκοπεί στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, στη διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και στην προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων.
- **Τα 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ),** ένα για κάθε μια από τις ελληνικές Περιφέρειες, έχουν συνολικό προϋπολογισμό 5.278.614.122 ευρώ (περιλαμβάνονται οι εκχωρήσεις που αναφέρονται παραπάνω). Οι Περιφέρειες θα διαχειριστούν το 35 % των πόρων του νέου ΕΣΠΑ.

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου 2014-2020

Λαμβάνοντας υπόψη τα βασικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Πελοποννήσου σε συνδυασμό με τη θέση της και τη λειτουργία της στο Εθνικό και Ευρωπαϊκό περιβάλλον, στο πλαίσιο της Στρατηγικής E2020, οι κυριότερες αναπτυξιακές ανάγκες, που θα πρέπει να καλυφθούν / να εξυπηρετηθούν για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της παραγωγικής και επιχειρηματικής βάσης της Περιφέρειας Πελοποννήσου, επιγραμματικά είναι οι εξής:

- Αύξηση της παραγωγικότητας και αποδοτικότητας του πρωτογενή τομέα, με τον εκσυγχρονισμό και διαφοροποίηση των εκμεταλλεύσεων και τη χρήση καινοτομιών στην παραγωγική και εμπορική διαδικασία.
- Εκσυγχρονισμός της παραγωγής και διάθεσης μεταποιητικών προϊόντων, καθώς και λειτουργική και παραγωγική διασύνδεση των επιχειρήσεων και

κλάδων για δημιουργία θετικών εξωτερικών οικονομιών και οικονομιών κλίμακας.

- Αναβάθμιση και διεύρυνση των παρεχόμενων τουριστικών και συναφών υπηρεσιών με την αξιοποίηση του συνόλου των φυσικών και ανθρωπογενών τουριστικών / πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας και την διασύνδεση / αξιοποίηση των προϊόντων του πρωτογενή και μεταποιητικού τομέα στις τουριστικές υπηρεσίες.
- Προσανατολισμός των επιχειρήσεων σε αγορές του εξωτερικού, προσαρμόζοντας ανάλογα τα προϊόντα τους και τις οργανωτικές λειτουργικές τους διαδικασίες.
- Δημιουργία / ίδρυση και στήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας.
- Ενδυνάμωση / εκπαίδευση και διεύρυνση του αντικειμένου παρέμβασης υποστηρικτικών μηχανισμών και υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις και τους παραγωγούς αγροτικών προϊόντων.
- Δημιουργία συνθηκών εύκολης, άμεσης και μικρού κόστους πρόσβασης στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Οι παραπάνω βασικές / κύριες ανάγκες οι οποίες προκύπτουν από τα μειονεκτήματα της Περιφέρειας, αλλά και από τη μη αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, συμβάλλουν στην ύπαρξη σοβαρών ανισοτήτων ανάπτυξης μεταξύ της Περιφέρειας Πελοποννήσου και της Χώρας. Ως εκ τούτου η ικανοποίηση αυτών των αναγκών με τις αντίστοιχες παρεμβάσεις μέσω της υποστήριξης των ΕΔΕΤ, κατά τη περίοδο 2014-2020, αποτελεί τη βάση της στρατηγικής της Περιφέρειας, στο πλαίσιο της Ε2020.

Το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 διαμορφώνεται ως εξής: «Η Πελοπόννησος πρότυπο αειφόρου ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής στην Ελλάδα και στην Ευρώπη με την μεγιστοποίηση της αξιοποίησης του ανθρώπινου και τεχνολογικού κεφαλαίου». Το όραμα αυτό προσδιορίζει και τον Στρατηγικό Στόχο της Περιφέρειας Πελοποννήσου, για την περίοδο 2014 – 2020, ο οποίος είναι: «Καινοτόμος και αειφόρος αυτοτροφοδοτούμενη εξωστρεφής ανάπτυξη, με διασφάλιση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής». Η επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου της Περιφέρειας, θα πραγματοποιηθεί με την αποτελεσματική και αποδοτική αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων

που αναλογούν στην Περιφέρεια, από όλα τα Ταμεία της ΕΕ, τα οποία θα συγχρηματοδοτήσουν το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) της Χώρας, κατά την περίοδο 2014-2020.

Οι βασικές Αναπτυξιακές Προτεραιότητες της Περιφέρειας Πελοποννήσου, σύμφωνα και με την διαδικασία της έξυπνης εξειδίκευσης σε περιφερειακό επίπεδο, για τη περίοδο 2014 – 2020 είναι οι εξής:

1. Η διεύρυνση και η αναβάθμιση των ερευνητικών υποδομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου, καθώς και η λειτουργία ερευνητικών δικτύων με κατεύθυνση της προαγωγής της έρευνας και της καινοτομίας, σύμφωνα με τις ανάγκες του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της Περιφέρειας, με την προώθηση και την αξιοποίηση ΤΠΕ.
2. Ανάσχεση της συρρίκνωσης της παραγωγικής / επιχειρηματικής δραστηριότητας και ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, με παράλληλη προσέλκυση επιχειρηματικών επενδύσεων, για διεύρυνση της επιχειρηματικής βάσης, με αιχμή την καινοτομία.
3. Ανάπτυξη, αξιοποίηση και αύξηση της συμμετοχής του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, ενεργός ένταξη και κοινωνική ενσωμάτωση κοινωνικά και οικονομικά ευπαθών ομάδων.
4. Συμπλήρωση – ολοκλήρωση διατηρήσιμων υποδομών, για την ανάπτυξη και την απασχόληση.
5. Προστασία του περιβάλλοντος και των πόρων και μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον και με επάρκεια πόρων για ανάπτυξη, απασχόληση και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.
6. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας στη δημόσια διοίκηση και διοικητική μεταρρύθμιση για μια αποτελεσματική δημόσια διοίκηση και αυτοδιοίκηση.
7. Ενδυνάμωση της χωρικής συνοχής και της ανάπτυξης, για άρση των ενδοπεριφερειακών κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων.

Το Περιφερειακό Ε.Π. Πελοποννήσου 2014 – 2020, θα εξυπηρετήσει ένα μέρος της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με δεδομένο ότι, τουλάχιστον, όσον αφορά στο ΕΓΤΑΑ και στο ΕΤΘΑ, εκ των Κανονισμών τους, αλλά και όπως

διαμορφώθηκε η αρχιτεκτονική των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2014-2020, τόσο αυτά τα Ταμεία, όσο και το Ταμείο Συνοχής θα συγχρηματοδοτήσουν αντίστοιχα Τομεακά Ε.Π.

Επιπλέον, τα Τομεακά Ε.Π. που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, για εθνικής εμβέλειας και σκοπιμότητας κατηγορίες δράσεων και έργων, που χωροθετούνται στη Περιφέρεια Πελοποννήσου, ή /και την επηρεάζουν άμεσα, αναμένεται να αποδώσουν σημαντικά αναπτυξιακά αποτελέσματα στη Περιφέρεια Πελοποννήσου και θα πρέπει να συμβάλλουν σε σημαντικό βαθμό στην συνολική Αναπτυξιακή Στρατηγική της Περιφέρειας.

Η στρατηγική του Προγράμματος επικεντρώνεται στους παρακάτω τέσσερις βασικούς τομείς, οι οποίοι συγκεντρώνουν το 93% των πόρων του ΕΤΠΑ και δύο εξ' αυτών το 100% των πόρων του ΕΚΤ. Συγκεκριμένα:

1. Ανταγωνιστικότητα / επιχειρηματικότητα

Σε αυτόν τον τομέα προβλέπονται παρεμβάσεις στην Πελοπόννησο από τα αντίστοιχα Τομεακά Προγράμματα. Παρ' όλα αυτά για εξειδικευμένες δράσεις, άμεσα συνδεδεμένες με τα ιδιαίτερα προβλήματα και χαρακτηριστικά του κοινωνικοοικονομικού ιστού και κυρίως των επιχειρήσεων της Περιφέρειας, αλλά και για λόγους στοχευμένης προσέγγισης των επιχειρήσεων κατά προτεραιότητα σύμφωνα με την περιφερειακή RIS3, το Πρόγραμμα συνδέει τον Θεματικό Στόχο 3 με τους Θεματικούς Στόχους 1 και 2, δεσμεύοντας το 20,77% των πόρων του ΕΤΠΑ. Αν συνυπολογισθεί ότι και ο Θεματικός Στόχος 8, με πόρους του ΕΚΤ εστιάζει αποκλειστικά σ' αυτόν τον τομέα, η χρηματοδοτική ένταση προσδιορίζει και τη στρατηγική του Προγράμματος, για τον συγκεκριμένο τομέα της Περιφέρειας.

2. Καταπολέμηση της φτώχειας και κοινωνική ένταξη

Έχοντας υπόψη τις ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης και ύφεσης στον κοινωνικό ιστό της Περιφέρειας, η Περιφέρεια Πελοποννήσου εστιάζει ιδιαίτερα στην υποστήριξη του ανθρώπινου δυναμικού της. Με δεδομένο ότι στο αντίστοιχο Τομεακό Πρόγραμμα, τα κατανομημένα κονδύλια στον Θεματικό Στόχο (ΘΣ 9) του ΕΚΤ, είναι μικρής κλίμακας για το σύνολο της Χώρας, χωρίς δράσεις του ΕΤΠΑ, το Περιφερειακό Πρόγραμμα εστιάζει ιδιαίτερα σ' αυτόν τον τομέα, κυρίως με πόρους του ΕΚΤ (το 92,40% του ΕΚΤ του Προγράμματος). Επιπρόσθετα στον συγκεκριμένο τομέα συμβάλλει και το ΕΤΠΑ με τον Θεματικό Στόχο 9, αλλά και εν πολλοίς με τον Θεματικό Στόχο 10, με περίπου 12,67% των

πόρων του ΕΤΠΑ. Έτσι, σ' αυτόν τον τομέα συγκεντρώνεται το 9,42% των συνολικών πόρων του Προγράμματος (ΕΚΤ και ΕΤΠΑ).

3. Περιβάλλον

Η ιδιαίτερη επικέντρωση του Προγράμματος στην προστασία και ανάδειξη του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, εκφράζει τη στρατηγική του, παρ' ότι ένα σημαντικό μέρος της συνολικής στρατηγικής της Περιφέρειας για κάλυψη των αναγκών του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού κεκτημένου θα εξυπηρετηθεί από το αντίστοιχο Τομεακό Πρόγραμμα με πόρους κυρίως του Ταμείου Συνοχής. Έτσι στον συγκεκριμένο Τομέα, μέσω του Θεματικού Στόχου 6, συγκεντρώνεται περίπου το 22,48% των συνολικών πόρων του ΕΤΠΑ, στο Πρόγραμμα, ενώ με ένα άλλο / πρόσθετο ποσό της τάξης του 3,86% του συνολικού ΕΤΠΑ του Προγράμματος, αντιμετωπίζονται ζητήματα προστασίας της ατμόσφαιρας και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πολιτικές άμεσα συνυφασμένες με την προστασία του περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής κυρίαρχη προτεραιότητα είναι η συμβολή του Προγράμματος στην κάλυψη του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου με την εφαρμογή των σχετικών βασικών οδηγιών για τα νερά, τα απόβλητα, την βιοποικιλότητα και την ατμόσφαιρα.

4. Προσπελασιμότητα / υποδομές μεταφορών

Λαμβάνοντας υπόψη τη γεωγραφική θέση της Περιφέρειας Πελοποννήσου και τα γεωμορφολογικά της στοιχεία, οι μεταφορικές υποδομές και η προσπελασιμότητα εν γένει, αποτελούν κυρίαρχο στοιχείο της στρατηγικής του Προγράμματος καθώς είναι κρίσιμης σημασίας προσέγγιση της στρατηγικής ή σύνδεση των αστικών και παραγωγικών κέντρων της Περιφέρειας, αφ' ενός μεταξύ τους, αφ' ετέρου με την υπόλοιπη Χώρα και Ευρώπη. Επίσης, είναι ιδιαίτερος αναπτυξιακός στόχος της Περιφέρειας η σύνδεση των παραγωγικών τουριστικών εσωτερικών περιοχών της με τα διευρωπαϊκά δίκτυα, για αύξηση της ελκυστικότητας και εξωστρέφειας ολόκληρης της Περιφέρειας, ενδυναμώνοντας την επιχειρηματική βάση και τη χωρική συνοχή της. Έτσι σ' αυτόν τον Τομέα, μέσω του Θεματικού Στόχου 7, συγκεντρώνεται το 37,12% των συνολικών πόρων του ΕΤΠΑ, εξαιρουμένης της Τεχνικής Βοήθειας. Κατά την εξειδίκευση των έργων μεταφορικών υποδομών θα εφαρμοσθούν οι όροι και προϋποθέσεις επιλογής τους που αναφέρονται στο ΣΕΣ / ΕΣΠΑ 2014 – 2020, ενώ παράλληλα θα λαμβάνουν υπόψη τους τα βιώσιμα (αστικά)

σχέδια κινητικότητας με τα σχέδια ατμοσφαιρικής ποιότητας στο πλαίσιο της Οδηγίας 2008/50/ΕΚ.

Η στρατηγική του Προγράμματος εστιάζει, στα εξής, σε σχέση με τις αντίστοιχες αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας:

α) Ως προς την ανάγκη άμεσης ανάσχεσης της συρρίκνωσης της παραγωγικής / επιχειρηματικής δραστηριότητας και ενδυνάμωσης της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, καθώς και ανάγκη προσέλκυσης επιχειρηματικών επενδύσεων, για διεύρυνση της επιχειρηματικής βάσης, με αιχμή την καινοτομία και τα αποτελέσματα της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης:

- Διατήρηση του επιχειρηματικού και παραγωγικού ιστού της, με παράλληλη διατήρηση και αναβάθμιση του προσωπικού των επιχειρήσεων και η σταθεροποίησή τους στην εσωτερική και διεθνή αγορά, αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά τις αρνητικές συνέπειες της οικονομικής, χρηματοπιστωτικής κρίσης και ύφεσης.
- Εκσυγχρονισμό / αναβάθμιση, αλλά και διεύρυνση των δραστηριοτήτων των τουριστικών και επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου, οι οποίες ευρίσκονται σε χαμηλό επίπεδο, πλην ελάχιστων μεμονωμένων περιπτώσεων. Αυτό θα επιτευχθεί, αφ' ενός με την παροχή υψηλού επιπέδου τουριστικών υπηρεσιών, αφ' ετέρου με κάλυψη του χωρικού συνόλου της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με δεδομένα τα ιδιαίτερα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας για τουριστικές δραστηριότητες.
- Επίλυση του χρηματοπιστωτικού προβλήματος που αντιμετωπίζει η επιχειρηματική και παραγωγική βάση της Περιφέρειας Πελοποννήσου, το οποίο είναι πρόβλημα εθνικής εμβέλειας. Παρ' όλα αυτά η ανάγκη αυτή έχει ιδιαίτερη περιφερειακή διάσταση και είναι πρόκληση και αναγκαιότητα να αντιμετωπιστεί σε περιφερειακό επίπεδο.
- Σύνδεση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας, με τις επιχειρήσεις και τον παραγωγικό ιστό, εν γένει, της Περιφέρειας Πελοποννήσου.
- Στήριξη των επιχειρήσεων από κατάλληλο μηχανισμό, για αξιοποίηση των προϊόντων της έρευνας και της τεχνολογίας, προκειμένου να καινοτομήσουν, για αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους, της εξωστρέφειάς τους και την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

- Διεύρυνση της πρόσβασης των πολιτών της Περιφέρειας σε διοικητικές, κοινωνικές και επιχειρηματικές υπηρεσίες, με χρήση ΤΠΕ.
 - Ενημέρωση των πολιτών και ενίσχυση της πληροφορικής κουλτούρας των πολιτών, των στελεχών της διοίκησης και των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Πελοποννήσου.
- β) Ως προς την ανάγκη ανάπτυξης, αξιοποίησης και αύξησης της συμμετοχής του ανθρώπινου δυναμικού στην αγορά εργασίας, καθώς και ανάγκη ενεργούς ένταξης και κοινωνικής ενσωμάτωσης, λόγω της δραματικής εξέλιξης βασικών δεικτών της αγοράς εργασίας και της μείωσης των οικογενειακών εισοδημάτων:
- Ανάσχεση του ρυθμού αύξησης της ανεργίας με τη διατήρηση ή/ και αύξηση των θέσεων απασχόλησης στις επιχειρήσεις, με άμεση και διαρκή προσαρμογή των εργαζομένων και των επιχειρήσεων στις αλλαγές του εξωτερικού περιβάλλοντός τους.
 - Ένταξη ή/ και επανένταξη στην αγορά εργασίας των μη οικονομικά ενεργών, ιδιαίτερα των νέων.
 - Λεπτομερή / αναλυτική και συνεχή παρακολούθηση των εξελίξεων στην αγορά εργασίας σε τοπικό επίπεδο, ιδιαίτερα μέσω της συνεργασίας των μηχανισμών ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης με τις επιχειρήσεις και τους τοπικούς σχετικούς φορείς.
 - Ένταξη ειδικών πληθυσμιακών ομάδων στην αγορά εργασίας, για ενίσχυση των εισοδημάτων τους και κατ' ακολουθία για πρόληψη ή/ και καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.
 - Στήριξη της περίθαλψης, της στέγασης και της σίτισης των ευρισκόμενων σε κατάσταση φτώχειας, εξασφαλίζοντας τις αναγκαίες αντίστοιχες υποδομές και υπηρεσίες, σε προσιτές τιμές.
 - Παράλληλα, υφίσταται ανάγκη υποστήριξης των χαμηλών εισοδημάτων νοικοκυριών για τη συνέχιση της φοίτησης των μαθητών αυτών των νοικοκυριών, στην υποχρεωτική 9ετή εκπαίδευση, ώστε να ανασχεθεί η σχολική διαρροή.
- γ) Ως προς την ανάγκη συμπλήρωσης – ολοκλήρωσης διατηρήσιμων υποδομών στη Περιφέρεια, για την ανάπτυξη και την απασχόληση:
- Ολοκλήρωση, συμπλήρωση, αλλά και βελτίωση διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών οδικών και σιδηροδρομικών συνδέσεων.
 - Σχεδιασμό εκτέλεσης νέων έργων και βελτίωσης των λιμενικών εγκαταστάσεων της Περιφέρειας.

- Σύνδεση οικιστικών κέντρων, τουριστικών / πολιτιστικών περιοχών και παραγωγικών κέντρων της Περιφέρειας με το κύριο οδικό δίκτυο, τους διευρωπαϊκούς άξονες και τις πύλες εισόδου / εξόδου της Περιφέρειας.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι ανάγκες αυτές προκύπτουν για την άμεση / γρήγορη, ασφαλή και με χαμηλότερο κόστος πρόσβασης των προϊόντων και των κατοίκων της Περιφέρειας, στα εμπορικά, διοικητικά και μεγάλα καταναλωτικά κέντρα της Χώρας και του εξωτερικού. Ταυτόχρονα απαιτείται η εύκολη, γρήγορη, ασφαλής και με μικρότερο κόστος πρόσβαση των επισκεπτών / τουριστών στους πολιτιστικούς / τουριστικούς προορισμούς της Περιφέρειας.

- δ) Ως προς τις ανάγκες της Περιφέρειας Πελοποννήσου για τη προστασία του περιβάλλοντος και την μετάβαση σε μια οικονομία φιλική προς το περιβάλλον, για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την αποδοτική χρήση των πόρων, για την ανάπτυξη και την απασχόληση.
- Μικρής κλίμακας παρεμβάσεις, λόγω της ιδιαίτερα σημαντικής συμβολής του Τομεακού / Εθνικού Προγράμματος για την ολοκλήρωση / συμπλήρωση των αναγκαίων υποδομών διαχείρισης υγρών αποβλήτων σε οικισμούς Γ' κατηγορίας (2.000-15.000 κατοίκων), καθώς και για οικισμούς κάτω των 2.000 κατοίκων (σε συνάθροιση), των οποίων τα λύματα επηρεάζουν περιβαλλοντικά οικολογικά ευαίσθητες περιοχές της Περιφέρειας.
 - Επίσης μικρής κλίμακας παρεμβάσεις, για την προώθηση της ανακύκλωσης απορριμμάτων στην πηγή, με δεδομένο ότι το μεγαλύτερο μέρος της ολοκληρωμένης διαχείρισης απορριμμάτων θα εκτελεσθεί της τρέχουσα προγραμματική περίοδο ή/ και θα χρηματοδοτηθεί από το Εθνικό / Τομεακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλοντος.
 - Προστασία και ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων για ύδρευση και άρδευση.
 - Για την αειφόρο ανάπτυξη της Περιφέρειας Πελοποννήσου προκύπτει ως σημαντική ανάγκη η ορθολογική αξιοποίηση, προστασία και ανάπτυξη, ως ενιαίο σύνολο, των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας, τόσο του αστικού περιβάλλοντος όσο και του περιβάλλοντος της υπαίθρου. Η διαδικασία δε της λειτουργικότητας των αστικών και ημιαστικών κέντρων με την αναβάθμιση του περιβάλλοντος και της λειτουργίας της υπαίθρου αποτελεί άμεση αναπτυξιακή ανάγκη της Περιφέρειας Πελοποννήσου.
 - Επιπρόσθετα, λόγω των πληθυσμιακών συγκεντρώσεων στα αστικά και ημιαστικά κέντρα της Περιφέρειας κατά τη δεκαετία 1970 και 1980 και του πεπαλαιωμένου κτιριακού δυναμικού

στην ύπαιθρο, προκύπτει ως ανάγκη η βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των κτηρίων για μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των ΑΠΕ.

- Με δεδομένο το ιδιαίτερα μεγάλο μήκος των ακτών της Περιφέρειας και της φύσης της ακτογραμμής της παρατηρούνται ιδιαίτερα μεγάλα προβλήματα διάβρωσης των ακτών και μεγεθύνονται οι κίνδυνοι καταστροφών των παραθαλάσσιων πόρων της Περιφέρειας. Ως εκ τούτου δημιουργείται η ανάγκη εκπόνησης και εφαρμογής ενός ολοκληρωμένου σχεδίου προστασίας των ακτών της Περιφέρειας, από την διάβρωση.
- ε) Ως προς την ανάγκη ενδυνάμωσης της χωρικής συνοχής και της ανάπτυξης, για άρση των ενδοπεριφερειακών κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων, προκύπτουν ανάγκες ενδυνάμωσης των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών, οι οποίες κατά βάση είναι ορεινές ή/ και ημιορεινές εσωτερικές ζώνες, καθώς και περιοχές που συγκεντρώνονται κοινωνικά ευπαθείς ομάδες με μειωμένα εισοδήματα ή/ και με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. Συγκεκριμένα:
- Μεταφορική σύνδεση των περιοχών αυτών με τους κεντρικούς οδικούς άξονες, ή/ και με τις πύλες εισόδου / εξόδου της Περιφέρειας.
 - Ενδυνάμωση της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης.
 - Ανάπτυξη ή/ και βελτίωση των κοινωνικών υποδομών (υγείας, πρόνοιας, παιδείας) και εξασφάλιση υψηλού επιπέδου αντίστοιχων υπηρεσιών σε προσιτές τιμές.
 - Ανάπτυξη / αναβάθμιση των δεξιοτήτων / ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού των συγκεκριμένων περιοχών, για αύξηση της απασχολησιμότητάς του και την αντιμετώπιση του κινδύνου κοινωνικού αποκλεισμού.
 - Διαλειτουργικότητα των λιγότερο αναπτυγμένων / υποβαθμισμένων περιοχών, με τις ανεπτυγμένες περιοχές της Περιφέρειας.

Ανάλυση SWOT Δήμου Ευρώτα

Η Ανάλυση SWOT αναπτύσσεται με στόχο τη διαμόρφωση επιχειρησιακών στρατηγικών και παρεμβατικών πολιτικών γενικότερα για το σχεδιασμό των μέτρων και αξιολόγηση επιλογών εντός ενός κυμαινόμενου ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, μέσω της ανάλυσης των Δυνατών και Αδύνατων Σημείων, των Ευκαιριών και Απειλών και τον κατάλληλο συνδυασμό τους για τον προσδιορισμό μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής.

Στόχος της Ανάλυσης SWOT αποτελεί η ολοκλήρωση στα πλαίσια ενός παρεμβατικού προγράμματος των ενδογενών χαρακτηριστικών της περιοχής μελέτης (Δήμος Ευρώτα) και των καθοριστικών παραγόντων του περιβάλλοντος στο οποίο εκτελείται ή πρόκειται να εκτελεστεί. Με τη χρήση αυτού του μεθοδολογικού εργαλείου δύναται να περιορισθούν οι περιοχές αβεβαιότητας οι οποίες σχετίζονται με την εφαρμογή ενός προγράμματος ή μιας δέσμης παρεμβάσεων σε ένα τομέα ή μια συγκεκριμένη περιοχή. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται ο προσδιορισμός της σχετικής στρατηγικής που πρέπει να ακολουθηθεί εντός του πλαισίου που η παρέμβαση θα λάβει χώρα ή το πρόγραμμα θα πρέπει να υλοποιηθεί.

Δυνατότητες	Αδυναμίες
<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντική πάγια περιουσία που πρέπει να αξιοποιηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο • Λειτουργία Βιώσιμων Νομικών Προσώπων • Αξιόλογοι Πολιτιστικοί και Αρχαιολογικοί χώροι • Ύπαρξη προστατευόμενων περιοχών Natura • Πλούσιο φυσικό περιβάλλον • Εκτεταμένο παραλιακό μέτωπο • Ήπιες κλιματικές συνθήκες • Καλλιέργειες με παραγωγή υψηλής ποιότητας τοπικών προϊόντων και βιολογικής γεωργίας • Τμήμα του Προστατευόμενου Δικτύου Μονεμβάσια - Ζάρακας - Ταΰγετος • Ήπιες Κλιματικές Συνθήκες • Ύπαρξη και Λειτουργία Τοπικού 	<ul style="list-style-type: none"> • Αδυναμία Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων • Χαμηλό Επίπεδο Εκπαίδευσης του Πληθυσμού • Μικρή διάθεση προϊόντων με ένδειξη ποιότητας «ΠΓΕ Λακωνία» • Ανεξέλεγκτος Πολλαπλασιασμός Καλλιεργούμενων Εκτάσεων • Ανεξέλεγκτος Πολλαπλασιασμός Αρδευόμενων Εκτάσεων • Χαμηλή Ανάπτυξη του Τουρισμού • Υψηλό Ποσοστό Ανεργίας • Περιορισμένος Τομέας Μεταποίησης • Ελλιπής αξιοποίηση του παραλιακού μετώπου • Έλλειψη προώθησης των τοπικών προϊόντων • Έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού • Έλλειψη ικανοποιητικών δομών και υποδομών στους τομείς της πρωτοβάθμιας

<p>Συμφώνου Ποιότητας</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ύπαρξη ελκυστικού από φυσική ομορφιά, περιβάλλοντος για επενδύσεις στον τριτογενή τομέα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας • Εναλλακτική διαχείριση απορριμμάτων του Δήμου (Διαλογή στο Σπίτι "πόρτα-πόρτα" , Οικολογικές νησίδες, Οικιακή & Γενική κομποστοποίηση, Δεματοποίηση ηυπολειμματικού όγκου, Συστηματική ενημέρωση) 	<p>περίθαψης και υγείας, κοινωνικής πρόνοιας, του πολιτισμού και της ψυχαγωγίας των κατοίκων</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μεγάλη εξάρτηση των κατοίκων πρωτίστως από τον πρωτογενή τομέα και απουσία εναλλακτικών
--	--

Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Νέα Προγραμματική Περίοδος 2014 - 2020 • Εφαρμογή Νέας Αγροτικής Πολιτικής • Αξιοποίηση του θεσμικού πλαισίου των Σ.Δ.Ι.Τ. • Ύπαρξη εργαλείων τοπικής ανάπτυξης της ΕΕ για την νέα περίοδο • Ύπαρξη Όμορων Δήμων με Τουριστικό Ενδιαφέρον • Σύσταση Φορέων Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών • Συμμετοχή στο «Σύμφωνο Δημάρχων» με καθορισμένους στόχους για παρεμβάσεις στις 	<ul style="list-style-type: none"> • Υψηλό Ποσοστό Γήρανσης του Πληθυσμού και αστυφιλία νέων • Υψηλό Ποσοστό Εξαρτώμενου Πληθυσμού • Περιορισμός εσόδων λόγω οικονομικής κρίσης, μείωση των ΚΑΠ και του προγράμματος Δημοσίων επενδύσεων, μείωση των εμπορικών δραστηριοτήτων, λόγω της εφαρμογής του Προγράμματος Οικονομικής Προσαρμογής της Χώρας • Τάση Μείωσης του Πληθυσμού • Έλλειψη σχεδίου προστασίας και διαχείρισης περιβάλλοντος • Ύπαρξη Όμορων Δήμων με

<p>εναλλακτικές μορφές και εξοικονόμηση ενέργειας</p>	<p>Τουριστικό Ενδιαφέρον</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ανεξέλεγκτη Ρίψη στερεών και υγρών αποβλήτων με απρόβλεπτες συνέπειες για το περιβάλλον, τον υδροφόρο ορίζοντα και την υγεία των πολιτών • Μεγάλη απόσταση από την Αττική και τα μεγάλα στην Αττική και την υπόλοιπη Περιφέρεια Πελοποννήσου (Αεροδρόμια, λιμάνια κτλ) • Κλιματική αλλαγή σε συνδυασμό με τους περιορισμένους υδάτινους πόρους • Αρνητικές συνέπειες στην γεωργία από την αναθεώρηση των ΚΑΠ
---	--

Προσδιορισμός αναπτυξιακών κενών στο Δήμο Ευρώτα

Εξειδίκευση αναγκών και αναπτυξιακών κενών

Η τάση μείωσης του πληθυσμού σε συνδυασμό με το χαμηλό ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και το υψηλό ποσοστό ανεργίας, ειδικά σε σχέση με το Νομό Λακωνίας, κάνει φανερή τόσο την αδυναμία του υφιστάμενου αναπτυξιακού μοντέλου που επικρατεί στο Δήμο Ευρώτα, όσο και την αδυναμία αξιοποίησης των πολλών και διαφορετικών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων του Δήμου.

Ένα από τα κρίσιμότερα ζητήματα που προέκυψαν από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης και την ανάλυση S.W.O.T. ήταν το πολύ υψηλό ποσοστό ανεργίας σε συνδυασμό με ένα υψηλό ποσοστό μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού. Από τα παραπάνω γίνεται φανερή η ανάγκη για ενίσχυση της τοπικής οικονομίας. Βασικά στοιχεία προς την κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να είναι

η ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας καθώς επίσης και της Ανταγωνιστικότητας των Τοπικών Προϊόντων.

Σε κάθε περίπτωση ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας του Δήμου Ευρώτα αποτελεί βασική πηγή εισοδήματος των κατοίκων της περιοχής του Δήμου και θα πρέπει να γίνουν παρεμβάσεις, κυρίως σε θέματα υποδομών που υφίστανται σήμερα, ώστε να μπορέσει να εκσυγχρονισθεί, με άμεσο αποτέλεσμα την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού του Δήμου. Σημαντικό ρόλο προς την κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να αποτελέσει η περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση του αγροτικού πληθυσμού. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων αποτελεί κρίσιμο ζήτημα για το Δήμο.

Βασικό στοιχείο και μέσο επίτευξης των πιο πάνω στόχων θα πρέπει να είναι η καλύτερη αξιοποίηση της περιουσίας του Δήμου και κατά κύριο λόγο της πάγιας περιουσίας. Η εξέταση δυνατοτήτων αξιοποίησης του θεσμικού πλαισίου των Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα να αποτελέσει βασικό εργαλείο προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση.

Τέλος, βασικός σκοπός της λειτουργίας του Δήμου και των Νομικών του Προσώπων ως Οργανισμός είναι η ικανοποίηση των απαιτήσεων των Δημοτών. Στα πλαίσια της συγκεκριμένης κατεύθυνσης είναι απαραίτητη η εξέταση δυνατοτήτων ανασυγκρότησης και λήψης βελτιωτικών ενεργειών αναφορικά με τη σημερινή οργάνωση του Δήμου.

Ως αποτέλεσμα όλων των παραπάνω, μπορούν να προκύψουν ορισμένα κρίσιμα Ζητήματα Ανάπτυξης του Δήμου Ευρώτα:

- Προώθηση των Τοπικών Γεωργικών Προϊόντων με ταυτότητα (Π.Ο.Π., Π.Γ.Ε.)
- Προστασία και ενίσχυση του Αγροτικού εισοδήματος
- Εκπαίδευση και Κατάρτιση Αγροτικού Πληθυσμού
- Αξιοποίηση του παραλιακού μετώπου
- Ανάδειξη του φυσικού πλούτου
- Διαχείριση Στερεών / υγρών αποβλήτων - απορριμμάτων
- Επιλογή Μεθόδων Ορθολογικής Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων
- Επέκταση και ολοκλήρωση Χωροταξικού Σχεδιασμού
- Αναβάθμιση Επιπέδου Εκπαίδευσης του Πληθυσμού
- Αναβάθμιση εσωτερικής Λειτουργίας του Δήμου
- Λειτουργικότητα των Νομικών Προσώπων του Δήμου
- Αναζήτηση Συνεργασιών με Όμορους Δήμους

- Αξιοποίηση Θεσμικού Πλαισίου Σ.Δ.Ι.Τ.
- Ενίσχυση της Επιχειρηματικότητας
- Δημιουργία ισχυρού αστικού κέντρου (δημιουργία "ανοικτής πόλης" μεταξύ οικισμών του Δήμου - ΣΧΟΟΑΠ)

Από την Ιεράρχηση των Κρίσιμων Ζητημάτων Ανάπτυξης (ως προς τον επίπεδο του συνεργειακού τους αποτελέσματος) προκύπτουν με σειρά προτεραιότητας οι παρακάτω κατευθύνσεις και για τη νέα προγραμματική περίοδο για το Δήμο Ευρώτα:

1. Ενίσχυση της Ανάπτυξης του Αγροτουρισμού
2. Αναζήτηση Συνεργασιών με Όμορους Δήμους
3. Προώθηση του Τουριστικού Προϊόντος
4. Εκπαίδευση και Κατάρτιση των Αγροτών
5. Προώθηση Τοπικών Προϊόντων με κατοχύρωση ταυτότητας ΕΥΡΩΤΑ
6. Αξιοποίηση του Παραλιακού Μετώπου
7. Προστασία και Ενίσχυση Αγροτικού Εισοδήματος
8. Ανάδειξη Φυσικού Πλούτου
9. Αναζήτηση Μεθόδων Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων
10. Βελτίωση Οδικού Δικτύου
11. Ολοκληρωμένη Διαχείριση Απορριμμάτων
12. Αξιοποίηση Θεσμικού Πλαισίου των Σ.Δ.Ι.Τ.
13. Ολοκλήρωση Χωροταξικού Σχεδίου
14. Ανασυγκρότηση Νομικών Προσώπων
15. Αναβάθμιση Επιπέδου Εκπαίδευσης του Πληθυσμού
16. Αναβάθμιση Εσωτερικής Λειτουργίας.

Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προκύπτει πως την μεγαλύτερη θετική επίδραση στην πορεία των υπολοίπων κρίσιμων ζητημάτων την προσφέρει ενίσχυση της ανάπτυξης του αγροτουρισμού καθώς επίσης και η αναζήτηση συνεργασιών με όμορους Δήμους και ακολουθούν η εκπαίδευση και κατάρτιση των αγροτών και η προώθηση του τουριστικού προϊόντος. Σημαντική επίδραση επίσης έχουν ζητήματα όπως η αξιοποίηση του παραλιακού μετώπου και η προώθηση των τοπικών προϊόντων.

Προσδιορισμός αναπτυξιακών παρεμβάσεων για τη νέα προγραμματική περίοδο

Από την ομαδοποίηση των κρίσιμων ζητημάτων ανάπτυξης προκύπτουν οι Γενικοί Στρατηγικοί Στόχοι του Δήμου:

- Αναβάθμιση των υποδομών υποστήριξης τόσο του Τουριστικού Προϊόντος της Περιοχής, όσο και της ποιότητας ζωής των πολιτών/ δημοτών
- Επίτευξη Συνεργασιών Αμοιβαίου Οφέλους με Όμορους Δήμους
- Προστασία του Περιβάλλοντος και του Φυσικού Πλούτου της Περιοχής του Δήμου
- Ανάπτυξη Πρωτοβουλιών ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων και ενίσχυσης του Αγροτικού Εισοδήματος
- Βελτίωση της Ικανοποίησης των Πολιτών / Δημοτών από τις παρεχόμενες υπηρεσίες του Δήμου
- Βελτίωση της Εσωτερικής Οργάνωσης και των Διαδικασιών Λειτουργίας του Δήμου (π.χ. συγχωνεύσεις υπηρεσιών).

Στη συνέχεια οι γενικοί στόχοι ομαδοποιούνται σε προτεραιότητες με βάση τους άξονες των Πενταετών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Δήμων:

1. Περιβάλλον και ποιότητα ζωής
2. Κοινωνική πολιτική, υγεία, παιδεία, πολιτισμός και αθλητισμός
3. Τοπική οικονομία και απασχόληση
4. Βελτίωση διοικητικής ικανότητας του Δήμου

Άξονας 1: Περιβάλλον & Ποιότητα Ζωής

Στα πλαίσια του συγκεκριμένου Άξονα συμπεριλαμβάνονται μέτρα και δράσεις που στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών μέσα από την βελτίωση των τοπικών υποδομών καθώς και στην προστασία και ανάδειξη του φυσικού - δασικού περιβάλλοντος της περιοχής.

Προτεινόμενες αναπτυξιακές παρεμβάσεις:

- Προστασία και διαχείριση φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος – Αξιοποίηση και βιώσιμη διαχείριση - Ήπιες παρεμβάσεις
- Βελτίωση του οικιστικού περιβάλλοντος, την ανάπτυξη περιοχών, την αναζωογόνηση και την απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων, τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου

(κατασκευή ποδηλατόδρομου, συγκοινωνιακή πύκνωση, πολεοδόμηση άξονα Σκάλας Βλαχιώτη)

- Αναγνώριση ορίων μικρών οικισμών ειδικού ιστορικού, αρχιτεκτονικού, πολιτιστικού κλπ ενδιαφέροντος (ανάδειξη ιστορικού κέντρου Σκάλας, Κτίριο Μπασουράκου)
- Ολοκληρωμένες πολεοδομικές /αστικές παρεμβάσεις για προώθηση της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, της αστικής κινητικότητας, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές
- Βελτίωση και επέκταση του οδικού και αγροτικού δικτύου
- Εκπόνηση Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου – Θεσμοθέτηση χρήσεων γης
- Υλοποίηση παρεμβάσεων σύμφωνα με το Σχέδιο Διαχείρισης και Αξιοποίησης Ενέργειας (εναλλακτικές μορφές και εξοικονόμηση). Παρεμβάσεις εξοικονόμησης και επένδυση στην αξιοποίηση του υψηλού ηλιακού δυναμικού. Αξιοποίηση της δασικής και αγροτικής βιομάζας για ενεργειακούς σκοπούς.
- Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές,συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης
- Προστασία, ανάδειξη και αναβάθμιση των ακτών του Δήμου. Ολοκληρωμένη διαχείριση αιγιαλού και παράκτιας ζώνης. Αναπτυξιακή διάδραση γης – θάλασσας εφαρμόζοντας πρωτοβουλίες και παρεμβάσεις «Γαλάζιας Ανάπτυξης» κάτω από τις αρχές της αειφορίας.
- Βελτίωση υποδομών πολιτικής προστασίας –ενίσχυση των συστημάτων πρόληψης, αντιμετώπισης και διαχείρισης φυσικών και περιβαλλοντικών καταστροφών
- Προώθηση θεσμού εθελοντών σε θέματα πολιτικής προστασίας στη βάση του εθελοντικού σταθμού πυρόσβεσης στη Μυρτιά.
- Ανάπτυξη συστημάτων χωριστής συλλογής και ανακύκλωσης βιοαποβλήτων και δικτύων οικιακής κομποστοποίησης
- Στοχευμένες δράσεις ολοκληρωμένης διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων σε μικρούς απομακρυσμένους οικισμούς
- Υλοποίηση σύγχρονων εγκαταστάσεων επεξεργασίας και αξιοποίησης αποβλήτων
- Στοχευμένη και ιεραρχημένη εφαρμογή των σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών απορροής
- Εφαρμογή βελτιωμένων συστημάτων άρδευσης (κλειστό κύκλωμα άρδευσης)

- Ορθολογική και αποδοτική διαχείρισης πόσιμου νερού και προστασία της ανθρώπινης υγείας από κατανάλωση ακατάλληλου πόσιμου νερού
- Διασφάλιση της διατήρησης και της χρηστής διαχείρισης των προστατευομένων περιοχών και των περιοχών Natura 2000.
- Διατήρηση, διαχείριση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών που παρέχουν

Άξονας 2: Κοινωνική Πολιτική-Υγεία-Παιδεία-Πολιτισμός- Αθλητισμός

Ο συγκεκριμένος άξονας περιλαμβάνει το σύνολο των μέτρων και δράσεων που στοχεύουν στην εκπλήρωση του κοινωνικού ρόλου του Δήμου και της κοινωνικής συνοχής προς τους δημότες του.

Προτεινόμενες αναπτυξιακές παρεμβάσεις:

- Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας
- Κέντρο Διά Βίου Μάθησης: κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση
- Τοπικές πρωτοβουλίες για την απασχόληση για οικονομικά μη ενεργά άτομα
- Βελτίωση της πρόσβασης και χρήσης των υποδομών υγείας και προώθηση της κοινωνικής ένταξης μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού, πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας
- Εξυπηρέτηση κοινωνικά ευπαθών / ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων, με μια σειρά από υπηρεσίες, προκειμένου να αποδεσμευθούν οι έχοντες την φροντίδα τους, ώστε να ενδυναμώσουν τη θέση τους στην αγορά εργασίας
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις καταπολέμησης των διακρίσεων, υποστήριξης ατόμων ομάδας στόχου (συμβουλευτική, ψυχολογική υποστήριξη, επαγγελματική υποστήριξη, ευαισθητοποίηση, δημοσιότητα κοινότητας δράσεις κατάρτισης, προώθησης στην απασχόληση και επιχειρηματικότητα)
- Ενίσχυση της συμμετοχής των μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας
- Ενίσχυση δικτύων εθελοντισμού (Ο μόνος δήμος με πιστοποίηση με στον ευρωπαϊκό εθελοντισμό)

- Επένδυση στην Παιδεία – Υποστήριξη της λειτουργίας των σχολείων – συνεισφορά στη χρηματοδότηση για την ομαλή λειτουργία τους και κατασκευή αιθουσών όπου υπάρχει ανάγκη
- Ολοκληρωμένη Διαχείριση Μεταφοράς Μαθητών
- Προστασία & Ανάδειξη της ιστορικής - πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής, αρχαιολογικών χώρων - μουσείων - μνημείων - σπηλαίων - κλπ.
- Δράσεις για την ανάδειξη της φυσικής & πολιτιστικής κληρονομιάς αγροτικών περιοχών
- Ανάπτυξη συνεργειών με τοπικούς πολιτιστικούς φορείς & ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων
- Εκδηλώσεις – καθιέρωση θεσμών πανελλήνιας εμβέλειας (έχει γίνει η φιλοξενία του 5ου πρωταθλήματος παγκράτιου αθλήματος και του πανελληνίου Μπάσκετ Νεανίδων)
- Ανάπτυξη του θεσμού των αδελφοποιήσεων, των πολιτιστικών ανταλλαγών και ειδικότερα την προώθηση των τοπικών προϊόντων και την προβολή τους
- Ενίσχυση πολιτιστικών διαδημοτικών συνεργασιών και της εξωστρέφειας του Δήμου

Άξονας 3: Τοπική Οικονομία & Απασχόληση

Στα πλαίσια του συγκεκριμένου άξονα εμπεριέχονται δράσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων, την ενδυνάμωση της επιχειρηματικότητας των κατοίκων και κυρίως των νέων συμπολιτών μας καθώς και την προώθηση του πρωτογενή (γεωργία- κτηνοτροφία - μελισσοκομία - αλιεία) και δευτερογενή τομέα παραγωγής. Περιλαμβάνονται επίσης δράσεις για την αύξηση της απασχόλησης και τη διασύνδεση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, μέσα από την ενημέρωση των ενδιαφερόμενων ομάδων σε θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

- Συνεργασία με την Περιφέρεια για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος της ερημοποίησης (επίπτώσεις στο μελλοντικό αγροτικό εισόδημα και την τοπική οικονομία).
- Προώθηση των Τοπικών Γεωργικών Προϊόντων με ταυτότητα (Π.Ο.Π., Π.Γ.Ε.)
- Ενίσχυση της Ανάπτυξης του Αγροτουρισμού
- Συνέργεια του γεωργικού τομέα με άλλους οικονομικούς τομείς, όπως η μεταποίηση και ο τουρισμός.

- Η διατήρηση μιας βιώσιμης υπαίθρου, με κοινωνική συνοχή, ανταγωνιστική γεωργία και αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων.
- Πλατφόρμα Αγροτικών – Διατροφικών Προϊόντων
- Δημιουργία Τοπικού Σήματος Ποιότητας ΕΥΡΩΤΑΣ
- Απασχόληση – Επένδυση γεωργία και κτηνοτροφία
- Προώθηση και προβολή των τοπικών προϊόντων
- Υποστήριξη συνεταιριστικών και αγροκτηνοτροφικών μονάδων
- Προώθηση Ομάδων Παραγωγών
- Ενίσχυση των φορέων πολιτισμού, για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών πόρων
- Προώθηση τουρισμού μέσα από τον πολιτισμό και ήπιων μορφών τουρισμού στις περιοχές NATURA
- Αξιοποίηση και αναβάθμιση παραδοσιακών οικισμών για την ενίσχυση του τουρισμού
- Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας
- Κέντρο Διά Βίου Μάθησης: κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση
- Η διασύνδεση της γεωργίας με την εφαρμοσμένη έρευνα, την κατάρτιση και τη διάχυση της γνώσης, ιδίως μέσω των συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Άξονας 4: Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας και της οικονομικής κατάστασης του Δήμου

Ο συγκεκριμένος άξονας περιλαμβάνει το σύνολο των μέτρων και των δράσεων που αφορούν τη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας τόσο του Δήμου, όσο και των Νομικών του Προσώπων ως οργανισμών. Στα πλαίσια του συγκεκριμένου άξονα περιλαμβάνονται δράσεις για την βελτίωση της Οργανωτικής Δομής (Organization Structure) του Δήμου, δράσεις για την εξασφάλιση των απαραίτητων υλικών και μη πόρων, την συνεχή παρακολούθηση των δυνατοτήτων ενσωμάτωσης εφαρμογών της πληροφορικής και την εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού περιβάλλοντος εργασίας για τους υπαλλήλους του Δήμου. Επιπρόσθετα περιλαμβάνονται θέματα για την ενίσχυση της συμμετοχής των Δημοτών στις διεργασίες του Δήμου (π.χ. συμμετοχικός προϋπολογισμός, μέτρηση ικανοποίησης δημοτών, διαχείριση παραπόνων δημοτών, SERVQUAL) και γενικότερα για τη βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των δημοτών και των υπηρεσιών του Δήμου. Τέλος

εξετάζονται δράσεις που απαιτούνται για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας, της αποδοτικότητας (efficiency) και της αποτελεσματικότητας (effectiveness) των Νομικών Προσώπων του Δήμου.

- Δράσεις μείωσης των διοικητικών βαρών, απλούστευσης και προτυποποίησης των υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.
- Δράσεις αναβάθμισης, ανάπτυξης και λειτουργίας εργαλείων ΤΠΕ για την παροχή πολυκαναλικών ηλεκτρονικών υπηρεσιών στους πολίτες.
- Λειτουργία συστήματος παροχής υπηρεσιών CRM (CRMS) και αναβάθμιση της κεντρικής διαδικτυακής πύλης ενιαίας πρόσβασης στις υπηρεσίες του Δημόσιου τομέα.
- Εκπαίδευση χρηστών και διαχειριστών των συστημάτων
- Δράσεις κατάρτισης σε οριζόντιες δεξιότητες και σε εξειδικευμένα θέματα κάθετων πολιτικών.
- Δράσεις ηλεκτρονικής κατάρτισης και ανάπτυξης προγραμμάτων τηλεκαίτευσης.
- Αξιοποίηση δημοτικής περιουσίας

Ευκαιρίες χρηματοδότησης για το Δήμο Ευρώτα - Οι νέες μορφές χρηματοδότησης των ΟΤΑ

Χρηματοδότηση μέσω ΕΣΠΑ 2014-2020

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη ενότητα το Αναπτυξιακό Όραμα της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής για την περίοδο 2014-2020 είναι «Η συμβολή στην αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας με, ανάταξη και αναβάθμιση του παραγωγικού και κοινωνικού ιστού της χώρας και τη δημιουργία και διατήρηση βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, έχοντας ως αιχμή την εξωστρέφει, καινοτόμο και ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης».

Σε αυτό το πλαίσιο οι κύριες προτεραιότητες χρηματοδότησης για την Τοπική αυτοδιοίκηση είναι:

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας
2. Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση
3. Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο Περιβάλλον
4. Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη
5. Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Στη συνέχεια περιγράφονται οι δράσεις των Δήμων που δύναται να ενταχθούν στα νέα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020, όπως αυτά έχουν μέχρι στιγμής εγκριθεί.

ΕΠ «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία 2014-2020»

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ), είναι το μοναδικό από τα τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ, που παρουσιάζει στον προϋπολογισμό του ουσιαστική αύξηση, σε σχέση με τα αντίστοιχα ΕΠ των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων.

Η Στρατηγική για το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα

Η στρατηγική για τη μετάβαση στο νέο μοντέλο ανάπτυξης οικοδομείται και στηρίζεται σε τέσσερις (4) πυλώνες:

1. Ενίσχυση της προσαρμογής των επιχειρήσεων και του ανθρώπινου δυναμικού στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις Τα αποτελέσματα που επιδιώκονται, με τον πυλώνα αυτόν, είναι τα εξής:
 - Προσαρμογή των επιχειρήσεων και του ανθρώπινου δυναμικού στις επικρατούσες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της αγοράς.
 - Ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων που θα υποστηρίξουν την προσαρμογή των επιχειρήσεων στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις.
 - Δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για την καταπολέμηση της ανεργίας και τη δημιουργία νέων, βιώσιμων θέσεων απασχόλησης.
2. Επικέντρωση σε τομείς παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και δυνάμει εξωστρεφείς και καινοτόμους
 - Αγροδιατροφή / Βιομηχανία τροφίμων.
 - Ενέργεια.
 - Εφοδιαστική Αλυσίδα.
 - Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες.
 - Περιβάλλον.
 - Τουρισμός.
 - Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών (ΤΠΕ).
 - Υγεία.
 - Υλικά – Κατασκευές.
3. Στοχευμένη επιλογή επενδύσεων / επιχειρήσεων/ δραστηριοτήτων που διαθέτουν τα ζητούμενα χαρακτηριστικά για το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα
 - Εξωστρέφεια (δημιουργούμενο εξαγωγικό δυναμικό)
 - Καινοτομία /δημιουργικότητα
 - Σημαντικό μέγεθος σε κύκλο εργασιών και απασχόληση / επαρκές γκάμα προϊόντων για την αντιμετώπιση του παγκόσμιου ανταγωνισμού.
 - Στόχευση σε "niche" παγκόσμιες αγορές.

- Θετικά αποτελέσματα και οικονομική προοπτική / ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων.
 - Επανακυκλοφορία των πόρων στην εσωτερική αγορά (μεγιστοποίηση του ποσοστού της εγχώριας προστιθέμενης αξίας).
 - Νέες εταιρείες.
 - Μικρό αποτύπωμα CO₂ / χαμηλή επιβάρυνση του περιβάλλοντος.
 - Ομάδες εταιρειών / συνεργασίες.
 - Προϊόντα / Υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας (Premium brands).
4. Εξασφάλιση των παραγόντων που διευκολύνουν τη δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων στο Ελληνικό επιχειρησιακό περιβάλλον
- Αναδιάρθρωση της Δημόσιας Διοίκησης.
 - Ανάπτυξη δομών και υποδομών:
 - Υποδομές για την έρευνα και την καινοτομία
 - Υποδομές ΤΠΕ
 - Εθνικές Υποδομές

Οι Άξονες Προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος είναι ουσιαστικά τρεις (3), εάν δεν συνυπολογιστεί η Τεχνική Βοήθεια:

- Ο ΑΠ1 «Ανάπτυξη επιχειρηματικότητας με τομεακές προτεραιότητες» συνδέεται και αφορά του Στρατηγικούς Πυλώνες 2 & 3.
- Ο ΑΠ2 «Προσαρμογή εργαζομένων, επιχειρήσεων και επιχειρηματικού περιβάλλοντος στις νέες αναπτυξιακές απαιτήσεις», συνδέεται και αφορά το Στρατηγικό Πυλώνα 1.
- Ο ΑΠ3 «Ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικότητας», συνδέεται και αφορά το Στρατηγικό Πυλώνα 4.

Οι βασικότεροι Θεματικοί Στόχοι (ΘΣ) του (ΕΠΑνΕΚ) είναι:

- Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας.
- Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των πληροφοριών και των τεχνολογιών επικοινωνίας.

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, του γεωργικού τομέα και της αλιείας και του τομέα της υδατοκαλλιέργειας.
- Στήριξη της στροφής προς μια χαμηλού ανθρακικού αποτυπώματος οικονομία σε όλους τους τομείς.
- Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποτελεσματικής αξιοποίησης των πόρων.
- Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και τον περιορισμό των προβλημάτων σε βασικές δικτυακές υποδομές.
- Προώθηση βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της εργασιακής κινητικότητας.
- Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για δεξιότητες και τη διά βίου μάθηση.
- Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερομένων μερών για μία αποτελεσματική δημόσια διοίκηση.

Η συνολική κοινοτική συνδρομή του ΕΠΑνΕΚ ανέρχεται σε 3.646 εκ. €.

Ενδεικτικοί Θεματικοί Στόχοι του ΕΠ που θα μπορούσαν να είναι δικαιούχοι οι δήμοι.

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, οι δήμοι εμφανίζονται να έχουν πολύ περιορισμένο ρόλο στο σχεδιασμό του προγράμματος. Θα μπορούσαν να είναι άμεσα δικαιούχοι στις δράσεις που εντάσσονται στους Θεματικούς Στόχους: «Επένδυση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την επαγγελματική κατάρτιση για δεξιότητες» και «Διά βίουμάθηση και Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και των ενδιαφερομένων μερών για μία αποτελεσματική δημόσια διοίκηση».

Όπως αναφέρεται και στο ΕΠ, η χρηματοδότηση των δράσεων αυτών είναι περιορισμένη γιατί χρηματοδοτούνται κυρίως από το ΕΠ «Μεταρρύθμιση του Δημόσιου Τομέα 2014-2020».

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι στο τρέχον Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για τη διά βίου μάθησή 2007- 2014, υπάρχει ένας «άτυπος» καταμερισμός. Την επαγγελματική εκπαίδευση έχουν οι περιφέρειες και τη γενική διά βίου μάθηση οι δήμοι.

Οι δήμοι θα πρέπει να προετοιμαστούν με τη δημιουργία των νέων υποδομών. Θα πρέπει να συνεργαστούν και να προγραμματίσουν με τις αρμόδιες υπηρεσίες (ΔΕΗ, ΟΤΑ, ΔΕΥΑ),

τέτοιες παρεμβάσεις, ώστε ο πολεοδομικός ιστός να υποφέρει την μικρότερη δυνατή ενόχληση. Παράλληλα, θα πρέπει να επανατοποθετηθεί το ζήτημα της κάλυψης του κόστους των δήμων από τη δημιουργία και χρήση των υποδομών αυτών σε κοινόχρηστους δημοτικούς χώρους.

ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)»

Η στρατηγική της χώρας στον Τομέα του Περιβάλλοντος για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 έχει ως βασική επιδίωξη τη μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον, με αποδοτική χρήση των πόρων και χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, παράλληλα με την προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και δομημένου περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός του Τομέα του Περιβάλλοντος λαμβάνει υπόψη την ανάπτυξη τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον, με στόχο την προσαρμογή στους στόχους της κλιματικής αλλαγής, την ανάπτυξη διαδικασιών και προϊόντων χαμηλού αποτυπώματος άνθρακα και υψηλής ανάκτησης υλικών, καθώς επίσης και τις σχετικές δράσεις για τη βελτίωση και την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων.

Η Χρηματοδοτική Προτεραιότητα 3, στην οποία ανήκει η στρατηγική του τομέα περιβάλλοντος, αναλύεται στους Θεματικούς Στόχους (ΘΣ) 4, 5 και 6 και εστιάζει στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με πρώτη προτεραιότητα την υλοποίηση έργων υψηλής περιβαλλοντικής σημασίας που άπτονται του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου (ΕΠεΚ), κυρίως στη διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων.

Ειδικότερα:

- Στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 4 (ΘΣ4) προωθείται η αειφόρος πολυτροπική αστική κινητικότητα, η έξυπνη διαχείριση της ενέργειας σε δημόσιες υποδομές και κτίρια και η αξιοποίηση του δυναμικού συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού υψηλής απόδοσης (ΣΥΘΗΑ). Εντάσσονται πιλοτικά έργα επεξεργασίας (κομποστοποίησης) βιοαποβλήτων που συμβάλλουν στη μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου, σε προεπιλεγμένο μέγεθος εκμεταλλεύσεων που προσελκύει τη μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων.

- Στο πλαίσιο του ΘΣ5 στοχεύεται η υποστήριξη της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της αντιμετώπισης υψηλής επικινδυνότητας πλημμυρικών φαινομένων.
- Στο πλαίσιο του ΘΣ6 προωθείται σταδιακή ικανοποίηση και εξειδίκευση, ιδίως στους τομείς αποβλήτων και υδάτων, και σχεδιάζονται με εμβληματικές παρεμβάσεις για βελτίωση και αναζωογόνηση του αστικού περιβάλλοντος και στοχευμένες δράσεις για μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, περιορισμό του θορύβου και προστασία της βιοποικιλότητας.

Για τον τομέα του περιβάλλοντος προβλέπονται 1.978,97 εκ. € στήριξης της ΕΕ. Από αυτά τα 1.838,11 εκ. € χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ) και τα 140,86 εκ. € από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

Οι Στρατηγικοί Στόχοι του προγράμματος είναι τέσσερεις και εξειδικεύονται στις ακόλουθες προτεραιότητες:

- Α. Εκπλήρωση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της ΕΕ στους τομείς των απόβλητων και των υδάτων.
 - Οικονομικά και περιβαλλοντικά βιώσιμες επενδύσεις στον τομέα των αποβλήτων.
 - Εφαρμογή σχεδίων πρόληψης παραγωγής αποβλήτων
 - Ανάπτυξη συστημάτων χωριστής συλλογής και ανακύκλωσης βιοαποβλήτων και δικτύων οικιακής κομποστοποίησης
 - Δημιουργία δικτύων «πράσινων σημείων»
 - Υλοποίηση σύγχρονων εγκαταστάσεων επεξεργασίας και αξιοποίησης αποβλήτων
 - Στοχευμένες δράσεις ολοκληρωμένης διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων σε νησιά και μικρούς απομακρυσμένους οικισμούς
 - Ανάπτυξη υποδομών διάθεσης αδρανών αποβλήτων σε περιοχές με χαμηλή πρόσβαση των αντίστοιχων ΣΕΔ, κυρίως σε νησιά

- Υλοποίηση και επεξεργασία /αξιοποίηση ιλύος
 - Ανάπτυξη υποδομών ασφαλούς διαχείρισης βιομηχανικών και υγειονομικών αποβλήτων
 - Ενίσχυση επάρκειας θεσμικών φορέων.
- Πρότυπες περιβαλλοντικές αποκαταστάσεις ρυπασμένων από απόβλητα χώρων
- Κάλυψη των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Οδηγίες 91/271 και 2000/60 (υγρά απόβλητα) και ειδικότερα:
 - Συμπλήρωση και σταδιακή ολοκλήρωση των υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων
 - Στοχευμένη και ιεραρχημένη εφαρμογή των σχεδίων Διαχείρισης των Λεκανών απορροής
 - Δράσεις για την αποδοτική και αειφόρο χρήση του νερού
 - Δομικά έργα ύδρευσης και έργα αποκατάστασης υφιστάμενων υποδομών
- Κάλυψη υποχρεώσεων που απορρέουν από λοιπές οδηγίες (ύδατα κολύμβησης, θαλάσσια στρατηγική, θαλάσσια χωροταξία κλπ)
- Β. Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή – Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων. Πιο συγκεκριμένα οι προτεραιότητες σε αυτόν τον στόχο που μπορούν να ενδιαφέρουν άμεσα τους δήμους είναι:
 - Δράσεις ενημέρωσης ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης σχετικά με την κλιματική αλλαγή.
 - Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας των περιοχών που έχει αναγνωριστεί ότι κινδυνεύουν περισσότερο, όπως παράκτιες και παραθαλάσσιες περιοχές και ευαίσθητα φυσικά οικοσυστήματα.
 - Κατασκευή φραγμάτων και έργα διευθέτησης χειμάρρων / ρεμάτων
 - Ενίσχυση των συστημάτων αντιμετώπισης και διαχείρισης φυσικών και περιβαλλοντικών καταστροφών
- Γ. Διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας. Στο πλαίσιο αυτού του στόχου οι προτεραιότητες που τίθενται και αφορούν τους δήμους είναι:

- Διασφάλιση της διατήρησης και της χρηστής διαχείρισης των προστατευομένων περιοχών και των περιοχών Natura 2000.
- Πιλοτικές εφαρμογές που αφορούν σε Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)
- Διατήρηση, διαχείριση και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών που παρέχουν
- Στοχευμένη αποκατάσταση οικοσυστημάτων και προώθηση της χρήσης «πράσινων υποδομών»
- Δ. Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη – Αστική Αναζωογόνηση. Οι βασικές προτεραιότητες που αφορούν στους δήμους, του στρατηγικού αυτού στόχου, είναι:
 - Ολοκληρωμένες πολεοδομικές /αστικές παρεμβάσεις για προώθηση της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, της αστικής κινητικότητας, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές
 - Επικαιροποίηση ΖΟΕ
 - Πιλοτικές μελέτες αναβάθμισης πυκνοδομημένων περιοχών αστικών κέντρων.
 - Αναγνώριση ορίων μικρών οικισμών ειδικού ιστορικού, αρχιτεκτονικού, πολιτιστικού κλπ ενδιαφέροντος
 - Έργα – μελέτες αντιμετώπισης του θορύβου και της ηχορύπανσης
 - Επικαιροποίηση και εφαρμογή επιχειρησιακών σχεδίων για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης

Ενδεικτικοί Άξονες Προτεραιότητας που οι δήμοι είναι δυνητικοί δικαιούχοι:

- ΑΠ 9: Καθαρές αστικές μεταφορές & βελτίωση αστικού περιβάλλοντος (ΤΣ)
- ΑΠ 10: Εφαρμογή στρατηγικών επίτευξης χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα με έμφαση στις αστικές περιοχές (ΕΤΠΑ)
- ΑΠ 11: Εφαρμογή στρατηγικών προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων (ΤΣ)

- ΑΠ 12: Στρατηγικές και δράσεις προώθησης της ενσωμάτωσης του ευρωπαϊκού περιβαλλοντικού κεκτημένου (ΕΤΠΑ)
- ΑΠ 13: Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος – προαγωγή της αποδοτικής χρήσης των πόρων (ΤΣ)
- ΑΠ 14: Τεχνική βοήθεια (ΕΤΠΑ)
- ΑΠ 15: Τεχνική βοήθεια(ΤΑ)

ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση»

Το Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» στο νέο ΕΣΠΑ, αποτελεί ουσιαστικά τη συνέχιση των τομεακών προγραμμάτων του Υπουργείου Εργασίας και Παιδείας, στο τρέχον ΕΣΠΑ. Είναι φανερό ότι από αυτό το πρόγραμμα θα χρηματοδοτηθεί το μεγαλύτερο μέρος των κοινωνικών δαπανών, γεγονός που έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Στόχος του Ε.Π. είναι η μείωση της ανεργίας και η δυναμική ανέλιξη της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας, με εστίαση στη δημιουργία ποιοτικών δυνατοτήτων εκπαίδευσης, αναβάθμισης δεξιοτήτων και βιώσιμης απασχόλησης για όλους και γνώμονα την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Το Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» εντάσσεται στον αναπτυξιακό σχεδιασμό του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020 και καλείται να αντιμετωπίσει τις πλέον αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης και της ύφεσης, την ανεργία και τη φτώχεια, μέσα από σειρά παρεμβάσεων, οι οποίες να καλύψουν άμεσα και αποτελεσματικά τις βασικές αναπτυξιακές ανάγκες του τομέα της απασχόλησης και της εκπαίδευσης / δια βίου μάθησης.

Η στρατηγική στόχευση και η κάλυψη των παραπάνω αναγκών θα υλοποιηθούν μέσω τεσσάρων (4) Αξόνων Προτεραιότητας (Α.Π.), πλέον του Άξονα της Τεχνικής Βοήθειας του Προγράμματος, οι οποίοι περιλαμβάνουν δράσεις απόλυτα εναρμονισμένες με τους Θεματικούς στόχους 8, 9 και 10 του Κανονισμού ΕΚΤ για τη Προγραμματική Περίοδο 2014-2020:

- Α.Π.1 Βελτίωση Προοπτικών Απασχόλησης και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ανθρώπινου Δυναμικού.

- Α.Π.2 Διευκόλυνση της Πρόσβασης στην Απασχόληση των Νέων έως 29 ετών.
- Α.Π.3 Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος και ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας.
- Α.Π.4 Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και Βελτίωση της Συνάφειας μεταξύ εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας και
- Α.Π.5 Τεχνική Υποστήριξη Εφαρμογής ΕΠ

Η Κοινοτική Συνδρομή ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) ανέρχεται σε 1.933.409.508,56€. Επιπλέον, το Ε.Π περιλαμβάνει το ειδικό κονδύλι για την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων, το οποίο ανέρχεται σε 171.517.029,00€. Κατά συνέπεια η συνολική υποστήριξη της Ένωσης διαμορφώνεται σε 2.104.926.537,56€.

Επενδυτικές προτεραιότητες και συμμετοχή τους στον προϋπολογισμό:

- Πρώτη (1η) με σημαντικό μερίδιο της συνολικής κοινοτικής χρηματοδότησης του, ήτοι ποσοστό 25,49% και 440 εκ. € περίπου της συνολικής κοινοτικής συνδρομής κατανέμεται στη χρηματοδότηση των παρεμβάσεων της Επενδυτικής Προτεραιότητας «Πρόσβαση στην Απασχόληση για αναζητούντες θέση εργασίας και οικονομικά μη ενεργά άτομα, συμπεριλαμβανομένων και των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που έχουν αποκοπεί επί μακρόν από την αγορά εργασίας, μέσω επίσης τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων».
- Δεύτερη (2η) σε χρηματοδοτική βαρύτητα κατατάσσεται η Επενδυτική Προτεραιότητα «Μείωση και αποτροπή της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και προαγωγή της ισότιμης πρόσβασης σε καλής ποιότητας προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων δυνατοτήτων τυπικής, άτυπης μη τυπικής μάθησης για την επανένταξη στην εκπαίδευση και κατάρτιση» με ποσοστό 18,57% της συνολικής κοινοτικής συνδρομής και 320,6 εκ. € περίπου του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Οι παρεμβάσεις της Επενδυτικής Προτεραιότητας αυτής στοχεύουν πρωτίστως στην αντιμετώπιση του

φαινομένου της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και στην προαγωγή της προσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

- Τρίτη (3η) σε χρηματοδοτική βαρύτητα κατατάσσεται η Επενδυτική Προτεραιότητα «Βελτίωση της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, τη διευκόλυνση της μετάβασης από την εκπαίδευση στη εργασία και της βελτίωσης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και της ποιότητάς τους, μεταξύ άλλων μέσω μηχανισμών πρόβλεψης των αναγκών σε δεξιότητες, την προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών και την καθιέρωση και ανάπτυξη συστημάτων μάθησης με βάση την εργασία, συμπεριλαμβανομένων διπλών συστημάτων μάθησης και μαθητείας», με ποσοστό 15,87% και 273,9 εκ. € περίπου της συνολικής κοινοτικής συνδρομής του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Οι παρεμβάσεις της Επενδυτικής Προτεραιότητας αυτής στοχεύουν στην ενίσχυση και τη βελτίωση της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας. Ειδικότερος, στόχος είναι η αύξηση της ελκυστικότητας της τεχνικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με την αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και την εφαρμογή του δυϊκού συστήματος μαθητείας.
- Τέταρτη (4η) σε χρηματοδοτική βαρύτητα κατατάσσεται η Επενδυτική Προτεραιότητα «Βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της πρόσβασης στην τριτοβάθμια και ισοδύναμη με αυτήν εκπαίδευση, με σκοπό την βελτίωση των επιπέδων φοίτησης και επιτυχίας, ειδικά για μειονεκτούντα άτομα» με ποσοστό 14,85% και 256,3 εκ. € περίπου της συνολικής κοινοτικής συνδρομής του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Οι παρεμβάσεις αυτής της Επενδυτικής Προτεραιότητας στοχεύουν στη βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Πέμπτη (5η) σε χρηματοδοτική βαρύτητα κατατάσσεται η Επενδυτική Προτεραιότητα «Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, την εξέλιξη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας, τη συμφιλίωση της επαγγελματικής και

της ιδιωτικής ζωής και την προώθηση της ίσης αμοιβής για ίση εργασία», με ποσοστό 14,67% και 253 εκ. € της συνολικής κοινοτικής συνδρομής του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

- Οι παραπάνω πέντε (5) επενδυτικές προτεραιότητες συγκεντρώνουν τα ελάχιστα απαιτούμενα ποσοστά συγκέντρωσης της Κοινοτικής Συνδρομής ανά κατηγορία Περιφερειών. Συγκεκριμένα, στις Περισσότερο Αναπτυγμένες Περιφέρειες το συνολικό ποσό που συγκεντρώνεται αντιστοιχεί σε ποσοστό 91% του συνόλου των κοινοτικών πόρων της κατηγορίας αυτής, στις Περιφέρειες σε Μετάβαση σε 89%, ενώ στις Λιγότερο Αναπτυγμένες επίσης σε ποσοστό 89%.
- Στις λοιπές επιλεγμένες Επενδυτικές Προτεραιότητες του Επιχειρησιακού Προγράμματος, ήτοι στην Επενδυτική Προτεραιότητα «Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών για τη βελτίωση της διακρατικής κινητικότητας των εργαζομένων», στην Επενδυτική Προτεραιότητα «Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας» και στην Επενδυτική Προτεραιότητα «Βελτίωση της ίσης πρόσβασης στη διά βίου μάθηση για όλες τις ηλικιακές ομάδες σε τυπική, άτυπη και μη τυπική μορφή, την αναβάθμιση των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού και την προώθηση ευέλικτων δυνατοτήτων μάθησης, μεταξύ άλλων μέσω του επαγγελματικού προσανατολισμού και της αναγνώρισης των αποκτώμενων ικανοτήτων» διατίθενται το υπόλοιπο ποσό της κοινοτικής συνδρομής του Προγράμματος, ήτοι 182 εκ. € περίπου.

Επενδυτικές πρωτοβουλίες που οι δήμοι εμφανίζονται ως πιθανοί δικαιούχοι

Οι δήμοι ονοματίζονται, από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, ως πιθανοί δικαιούχοι μόνο στην Επενδυτική Πρωτοβουλία «Πρόσβαση στην Απασχόληση για αναζητούντες θέση εργασίας και οικονομικά μη ενεργά άτομα, συμπεριλαμβανομένων και των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που έχουν αποκοπεί επί μακρόν από την αγορά εργασίας, μέσω επίσης τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων»..

Παρόμοια, τα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης των δήμων έχουν πιθανότητες να ενταχθούν στον ειδικό στόχο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αύξηση της ποιότητας και της ελκυστικότητας της δια βίου μάθησης και της συμμετοχής σε αυτή του πληθυσμού (16 – 66+ ετών), με πιστοποίηση προσόντων και διασύνδεση τυπικής, μη τυπικής και άτυπης μάθησης». Έμμεσα οι δήμοι, μέσω του ΥΠΕΣ – ΕΕΤΑΑ, εμφανίζονται ως δικαιούχοι στην Επενδυτική Προτεραιότητα «Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, την εξέλιξη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας, τη συμφιλίωση της επαγγελματικής και της ιδιωτικής ζωής και την προώθηση της ίσης αμοιβής για ίση εργασία».

Έμμεσα θα μπορούσαν οι δήμοι να συμμετάσχουν και στην Επενδυτική Προτεραιότητα «Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας», αφού ουσιαστικά αποτελούν τους βασικούς εταίρους της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Τέλος οι κοινωνικοί εταίροι εμφανίζονται ως πιθανοί δικαιούχοι σε Επενδυτικές Πρωτοβουλίες όπως είναι, ο «Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών για τη βελτίωση της διακρατικής κινητικότητας των εργαζομένων» ή «Βελτίωση της ίσης πρόσβασης στη διά βίου μάθηση για όλες τις ηλικιακές ομάδες σε τυπική, άτυπη και μη τυπική μορφή, την αναβάθμιση των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού και την προώθηση ευέλικτων δυνατοτήτων μάθησης, μεταξύ άλλων μέσω του επαγγελματικού προσανατολισμού και της αναγνώρισης των αποκτώμενων ικανοτήτων». Σε αυτές τις Επενδυτικές Προτεραιότητες θα μπορούσε η ΤΑ να συμμετάσχει.

Ε.Π. «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα 2014-2020»

Ο στόχος του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Μεταρρύθμιση του Δημόσιου Τομέα 2014-2020» είναι: «στα επόμενα επτά χρόνια, η ελληνική Δημόσια Διοίκηση να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας πολιτοκεντρικές και συνεχώς αναβαθμιζόμενες υπηρεσίες, αποτελώντας έτσι έναν από τους βασικούς πυλώνες για την ανάκαμψη της χώρας».

Για μια επιτυχή διαδικασία μετασχηματισμού, η στρατηγική για την Ευρώπη 2020 θα χρειαστεί μεγαλύτερη εστίαση, σαφείς στόχους και διαφανή κριτήρια αξιολόγησης της

προόδου. Τούτο θα απαιτήσει ισχυρό πλαίσιο διακυβέρνησης που αξιοποιεί τα μέσα που έχει στη διάθεσή του για να διασφαλίσει έγκαιρη και αποτελεσματική εφαρμογή. Το όραμα αυτό, εναρμονισμένο με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, το θεματολόγιο για τη Στρατηγική Ευρώπη 2020, καθώς και το κείμενο θέσεων της ΕΕ για την χώρα υλοποιείται με βάση τους εξής δύο διακριτούς στρατηγικούς στόχους:

1. Ενίσχυση της οργανωτικής, θεσμικής και επιχειρησιακής ικανότητάς της κεντρικής κυβέρνησης και της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μέσω του εκσυγχρονισμού τους, σύμφωνα με τις αρχές της αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας, διαφάνειας και λογοδοσίας και της βελτίωσης του συντονισμού του δημόσιου τομέα, με στόχο την καλλίτερη εξυπηρέτηση των πολιτών και των επιχειρήσεων.
 - Βελτίωση του επιτελικού χαρακτήρα της διοίκησης και οικοδόμηση ενός καλά συντονισμένου δημοσίου τομέα: Ο στόχος αφορά στη διάδραση μεταξύ των φορέων του δημοσίου τομέα και στο σχεδιασμό και λειτουργία μιας διοικητικής δομής που θα μπορεί να παρέχει ενοποιημένη και ολοκληρωμένη διαχείριση των συναλλαγών του πολίτη με τις υπηρεσίες του δημοσίου τομέα [ΑΠ5]. Στόχο επίσης αποτελεί η αύξηση των επιτελικών αρμοδιοτήτων των φορέων που ασκούν διοίκηση, ώστε να βελτιωθεί η οργάνωση των εποπτευόμενων μονάδων τους [ΑΠ6] .
 - Βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας των φορέων του Δημόσιου Τομέα: Αφορά στον εκσυγχρονισμό των δομών, στην απλοποίηση και προτυποποίηση τόσο των εσωτερικών διαδικασιών και κανόνων λειτουργίας των φορέων του δημόσιου τομέα όσο και των υπηρεσιών που παρέχονται σε πολίτες και επιχειρήσεις. Επίσης θα προωθηθεί η λειτουργία μιας διοίκησης που θα είναι προσανατολισμένη στις ανάγκες των πολιτών. Στο πλαίσιο αυτό θα απλοποιηθούν υφιστάμενες εξωστρεφείς διαδικασίες που συνδέονται με την ικανοποίηση των πολιτών, θα τροποποιηθεί κατάλληλα το θεσμικό πλαίσιο και θα σχεδιαστούν νέες διαδικασίες, υπηρεσίες και εργαλεία για την ταχύτερη και καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών.

- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης: Αφορά στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, μέσω της αξιολόγησης της εφαρμογής δημόσιων πολιτικών και της εφαρμογής συστημάτων διοίκησης μέσω στόχων. Παράλληλα, η ενδυνάμωση των διαδικασιών και μηχανισμών εσωτερικού ελέγχου της διοίκησης, σε συνδυασμό με την ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών, θα οδηγήσει στην ενίσχυση της διαφάνειας, της διαβούλευσης και λογοδοσίας και την καταπολέμηση της διαφθοράς στο δημόσιο τομέα.
2. Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του δημόσιου τομέα, μέσω της βελτίωσης της διαχείρισης του προσωπικού, της ορθολογικής κατανομής των ανθρώπινων πόρων, της ενίσχυσης του ρόλου, της σημασίας και της διαχείρισης των υψηλόβαθμων στελεχών, καθώς και της παροχής αναβαθμισμένων υπηρεσιών κατάρτισης / εκπαίδευσης, με στόχο την ατομική ανάπτυξη των υπαλλήλων και την ανταπόκρισή τους στις ανάγκες των διαρθρωτικών και θεσμικών αλλαγών των μεταρρυθμίσεων.
- Βελτίωση της διοίκησης των ανθρωπίνων πόρων του δημοσίου τομέα: Αφορά στην εξασφάλιση της ορθής κατανομής, της βέλτιστης διαχείρισης των ανθρωπίνων πόρων του δημοσίου τομέα, καθώς και της εφαρμογής πολιτικών αξιολόγησης αυτών. Θα σχεδιαστεί ένα ενιαίο και ολοκληρωμένο σύστημα πολιτικών διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων, στο οποίο θα εμπλέκονται όλοι οι κύριοι δρώντες. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη διαχείριση των υψηλόβαθμων στελεχών της δημόσιας διοίκησης.
 - Αναβάθμιση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού του δημοσίου τομέα: Αφορά στην ανάπτυξη δράσεων, προγραμμάτων και εργαλείων στοχευόμενης κατάρτισης, ώστε να στηριχθεί η ατομική ανάπτυξη των υπαλλήλων του δημοσίου τομέα και να μπορεί το προσωπικό να ανταποκριθεί στις ανάγκες της διοίκησης, των πολιτών και του συνεχώς μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος. Οι προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει το ανθρώπινο δυναμικό του δημοσίου τομέα είναι μεγάλες. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τη διαρκή συρρίκνωσή του οδηγεί στην αύξηση των ευθυνών του. Προκειμένου να ανταποκριθεί

στις σύγχρονες προκλήσεις, κρίνεται απαραίτητη η συστηματική του κατάρτιση, μέσω εντοπισμού των αναγκών, σε θέματα δημόσιας διοίκησης αλλά και η εκπαίδευσή του σε νέες τεχνολογίες που αποτελούν βασικό μέσο αποδοτικότητας.

Οι Άξονες Προτεραιότητας του ΕΠ «Μεταρρύθμιση του Δημόσιου Τομέα 2014-2020» είναι:

1. Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση για την αύξηση της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας του Δημοσίου Τομέα
2. Βελτίωση της διαχείρισης και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του Δημοσίου Τομέα
3. Τεχνική Υποστήριξη για την Εφαρμογή / Υλοποίηση των δράσεων ΕΚΤ του Επιχειρησιακού Προγράμματος
4. Τεχνική Υποστήριξη για την Εφαρμογή / Υλοποίηση των δράσεων ΕΤΠΑ του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Η συνολική κοινοτική συνδρομή στο πρόγραμμα ανέρχεται στα 377.228.418 €.

Ενδεικτικοί τύποι δράσεων του ΕΠ που θα μπορούσαν να είναι δικαιούχοι οι δήμοι.

Στο σύνολο σχεδόν του ΕΠ οι δήμοι παρουσιάζονται στην κατηγορία των ωφελούμενων. Στην κατηγορία των πιθανών δικαιούχων δεν εμφανίζονται άμεσα, αλλά καλύπτονται από τη γενική κατηγορία Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), η οποία εμφανίζεται, ως δικαιούχος, σε όλες τις δράσεις. Παρακάτω παρατίθενται ορισμένες ενδεικτικές δράσεις του προγράμματος που αφορούν και στους δήμους.

- Λειτουργία ενιαίου συστήματος ERP.
- Δράσεις για την ενίσχυση εσωτερικών συστημάτων κάθετων πολιτικών.
- Ανοικτή, διαφανής και ασφαλής διακίνηση δημοσίων εγγράφων.
- Διασφάλιση της διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων.
- Ανάπτυξη συστήματος μέτρησης, αξιολόγησης και συνεχούς βελτίωσης της απόδοσης των ηλεκτρονικών υπηρεσιών.
- Δημιουργία κατάλληλων υποδομών αυθεντικοποίησης.
- Δράσεις αναβάθμισης, ανάπτυξης και λειτουργίας εργαλείων ΤΠΕ για την παροχή πολυκαναλικών ηλεκτρονικών υπηρεσιών στους πολίτες.

- Αναβάθμιση των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών.
- Λειτουργία συστήματος παροχής υπηρεσιών CRM (CRMS) και αναβάθμιση της κεντρικής διαδικτυακής πύλης ενιαίας πρόσβασης στις υπηρεσίες του Δημόσιου τομέα.
- Δράσεις αποκάθαρσης του ρυθμιστικού περιβάλλοντος.
- Δράσεις κωδικοποίησης νομοθεσίας.
- Δράσεις αποτίμησης των κανονιστικών επιπτώσεων.
- Δράσεις επαναοριοθέτησης αρμοδιοτήτων και σχέσεων των τεσσάρων επιπέδων της Δημόσιας Διοίκησης σε επιλεγμένες λειτουργικές περιοχές.
- Δράσεις ολοκλήρωσης της αξιολόγησης φορέων του δημόσιου τομέα.
- Δράσεις μείωσης των διοικητικών βαρών, απλούστευσης και προτυποποίησης των υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.
- Δράσεις ανάπτυξης και εφαρμογής συστημάτων διοίκησης και αξιολόγησης των φορέων του Δημόσιου τομέα.
- Δράσεις ενίσχυσης του εσωτερικού ελέγχου στους φορείς του Δημόσιου τομέα.
- Δράσεις ενίσχυσης της λειτουργίας των ελεγκτικών σωμάτων.
- Εξασφάλιση της πρόσβασης και της συμμετοχής στη διαμόρφωση και αξιολόγηση πολιτικών για το σύνολο των πολιτών.
- Μελέτες για τη διαχείριση του Ανθρώπινου Δυναμικού της Δημόσιας Διοίκησης.
- Παροχή κατάρτισης και ευκαιριών ανάπτυξης α) για νεοπροσληφθέντες, β) υπαλλήλους υπαγόμενους σε καθεστώς κινητικότητας και γ) υπαλλήλους που ασκούν διευθυντικές αρμοδιότητες ή που μπορεί να κληθούν να τις ασκήσουν.
- Η δημιουργία εξειδικευμένων προγραμμάτων που θα είναι σχεδιασμένα σε στενή συνεργασία με τους δημόσιους οργανισμούς που θα τα ζητούν προκειμένου να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες και προτεραιότητές τους.
- Εκπαίδευση χρηστών των συστημάτων.
- Εκπαίδευση διαχειριστών των συστημάτων.

- Δράσεις προαγωγικής, εισαγωγικής και προεισαγωγικής εκπαίδευσης δημοσίων υπαλλήλων και δικαστικών λειτουργών.
- Δράσεις κατάρτισης σε οριζόντιες δεξιότητες.
- Δράσεις κατάρτισης σε εξειδικευμένα θέματα κάθετων πολιτικών.
- Δράσεις κατάρτισης σε νέα συστήματα και διαδικασίες που εισάγει το παρόν ΕΠ.
- Δράσεις κατάρτισης σε ΤΠΕ.
- Δράσεις ηλεκτρονικής κατάρτισης.
- Δράσεις κατάρτισης μεσαίων και υψηλόβαθμων στελεχών σε διοικητικές ικανότητες.
- Δράσεις ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού.
- Δράσεις ανάπτυξης προγραμμάτων σπουδών.
- Δράσεις ανάπτυξης προγραμμάτων τηλεεκπαίδευσης.

Αγροτική Ανάπτυξη 2014 -2020

Βασικές αρχές της αγροτικής ανάπτυξης την περίοδο 2014-2020 αποτελούν η οικονομική και περιβαλλοντική αειφορία, η προώθηση της κοινωνίας της γνώσης ως δομικού στοιχείου της καινοτόμου επιχειρηματικότητας, η εξωστρέφεια, η απασχόληση και η κοινωνική συνοχή. Βάσει των ανωτέρω, το όραμα για την αγροτική ανάπτυξη, είναι η «Ολοκληρωμένη ανάπτυξη και βιώσιμη ανταγωνιστικότητα του αγροτικού χώρου», με βασικό όχημα την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του αγροδιατροφικού συστήματος και την ανάδειξη του πολυλειτουργικού χαρακτήρα των αγροτικών περιοχών. Η επίτευξη του οράματος για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και τη βιώσιμη ανταγωνιστικότητα του αγροτικού χώρου, συμβάλλει και στους τρεις στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, μέσω των τριών ενωσιακών στόχων της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Η στρατηγική διαρθρώνεται γύρω από δύο αλληλένδετους και συμπληρωματικούς στόχους, που στοχεύουν στην άμβλυνση των επιπτώσεων της μακροχρόνιας ύφεσης, λόγω της υφιστάμενης οικονομικής κρίσης, και την επίτευξη των γενικότερων δεσμεύσεων που έχει αναλάβει η χώρα για την δημοσιονομική εξυγίανση και την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης. Οι στρατηγικοί στόχοι για την επίτευξη του οράματος είναι οι ακόλουθοι:

- Μετάβαση σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγρο-διατροφικό σύστημα

- Αύξηση της «προστιθέμενης» αξίας των αγροτικών περιοχών

Προτεραιότητες του Προγράμματος

- Γνώση και καινοτομία στη γεωργία, τη δασοκομία και τις αγροτικές περιοχές(Προτεραιότητα 1), η οποία εξειδικεύεται σε:
 - ο 1Α) Προώθηση της καινοτομίας, της συνεργασίας, και της ανάπτυξης της βάσης γνώσεων στις αγροτικές περιοχές.
 - ο 1Β) Ενίσχυση των δεσμών μεταξύ της γεωργίας, της παραγωγής τροφίμων και της δασοκομίας και έρευνας και καινοτομίας, περιλαμβανομένου του σκοπού της βελτίωσης της περιβαλλοντικής διαχείρισης και απόδοσης.
 - ο 1C) Προώθηση της δια βίου μάθησης και της επαγγελματικής κατάρτισης στους τομείς της γεωργίας και της δασοκομίας.
- Η ανταγωνιστικότητα όλων των τύπων γεωργίας και η βιωσιμότητα των εκμεταλλεύσεων (Προτεραιότητα 2) η οποία εξειδικεύεται σε:
 - ο 2Α) Βελτίωση της οικονομικής απόδοσης όλων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τη διευκόλυνση της αναδιάρθρωσης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και εκσυγχρονισμού, ιδίως με σκοπό την αύξηση της συμμετοχής στην αγορά και τον προσανατολισμό, καθώς και της γεωργικής διαφοροποίησης.
 - ο 2Β) Διευκόλυνση της εισόδου επαρκώς ειδικευμένους γεωργών στον γεωργικό τομέα και ειδικότερα, η ανανέωση των γενεών.
- Η οργάνωση της αλυσίδας τροφίμων και η διαχείριση κινδύνων στη γεωργία(Προτεραιότητα 3) η οποία εξειδικεύεται σε:
 - ο 3Α) Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των παραγωγών του πρωτογενούς τομέα, με την καλύτερη ένταξή τους στην αγροδιατροφική αλυσίδα, μέσω συστημάτων ποιότητας, προσθέτοντας αξία στα γεωργικά προϊόντα, προώθησης σε τοπικές αγορές και δίκτυα σύντομου ανεφοδιασμού, τις ομάδες παραγωγών και τις διεπαγγελματικές οργανώσεις.

- 3B) Στήριξη γεωργικών εκμεταλλεύσεων πρόληψη και διαχείριση κινδύνων.
- Γεωργία και οικοσυστήματα (Προτεραιότητα 4) η οποία εξειδικεύεται σε:
 - 4A) Η αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένων των περιοχών Natura 2000, και περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα και της γεωργίας υψηλής φυσικής αξίας, καθώς και την κατάσταση των ευρωπαϊκών τοπίων.
 - 4B) Βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων, συμπεριλαμβανομένων των λιπασμάτων και τη διαχείριση των φυτοφαρμάκων.
 - 4C) Η πρόληψη της διάβρωσης του εδάφους και τη βελτίωση της διαχείρισης του εδάφους.
- Αποδοτικότητα των πόρων και μεταστροφή προς μία οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα με ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος στους τομείς της γεωργίας και των τροφίμων (Προτεραιότητα 5) η οποία εξειδικεύεται σε:
 - 5A) Αύξηση της αποδοτικότητας στη χρήση του νερού στη γεωργία.
 - 5B) Αύξηση της αποδοτικότητας της χρήσης ενέργειας στον τομέα της γεωργίας και της μεταποίησης τροφίμων.
 - 5C) Διευκόλυνση της προμήθειας και χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, υποπροϊόντων, αποβλήτων, υπολειμμάτων και άλλες μη πρώτες ύλες τροφίμων για τους σκοπούς της βιο-οικονομίας.
 - 5D) Μείωση των αερίων του θερμοκηπίου και των εκπομπών αμμωνίας από τη γεωργία.
 - 5E) Ενθάρρυνση της διατήρησης και δέσμευσης του άνθρακα στη γεωργία και τη δασοκομία.
- Κοινωνική ένταξη, φτώχεια και οικονομική ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές(Προτεραιότητα 6) η οποία εξειδικεύεται σε:
 - 6A) Διευκόλυνση της διαφοροποίησης, της δημιουργίας και της ανάπτυξης των μικρών επιχειρήσεων, καθώς και δημιουργία απασχόλησης.

- 6B) Προώθηση της τοπικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές.
- 6C) Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ) στις αγροτικές περιοχές.

Μέτρα του Προγράμματος

- M01 – Δράσεις μεταφοράς γνώσης και πληροφόρησης
- M02 – Συμβουλευτικές υπηρεσίες, διαχείριση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των υπηρεσιών αντικατάστασης στην εκμετάλλευση
- M03 – Τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων
- M04 – Οι επενδύσεις σε πάγια περιουσιακά στοιχεία
- M05 – Αποκατάσταση του γεωργικού παραγωγικού δυναμικού που έχει πληγεί από φυσικές καταστροφές και καταστροφικά γεγονότα και την εισαγωγή των κατάλληλων δράσεων πρόληψης
- M06 – Αγρόκτημα και ανάπτυξη των επιχειρήσεων
- M07 - Βασικές υπηρεσίες και ανανέωση του χωριού στις αγροτικές περιοχές
- M08 – Επενδύσεις στην ανάπτυξη και τη βελτίωση της βιωσιμότητας των δασών και των δασικών εκτάσεων
- M09 – Σύσταση ομάδων παραγωγών και των οργανώσεων
- M10 – Αγρο-περιβάλλον και το κλίμα
- M11 – Βιολογική γεωργία
- M12 – Natura 2000 και πλαίσιο για τα ύδατα πληρωμές της οδηγίας
- M13 – Πληρωμές σε περιοχές που αντιμετωπίζουν φυσικά ή άλλα ειδικά μειονεκτήματα
- M14 – Ορθή μεταχείριση ζώων
- M16 – Συνεργασία
- M17 – Η διαχείριση του κινδύνου
- M19 – Υποστήριξη για την τοπική ανάπτυξη LEADER (CLLD)
- M20 – Τεχνική βοήθεια των κρατών μελών
- M113 – Πρόωρη συνταξιοδότηση

- Μ131-Εκπλήρωση των προτύπων με βάση την κοινοτική νομοθεσία Μ341 – Απόκτηση δεξιοτήτων, εμπύχωση και εφαρμογή

Ενδεικτικά μέτρα και δράσεις που οι δήμοι εμφανίζονται ως δυνητικοί δικαιούχοι

- Διάνοιξη και βελτίωση του δασικού οδικού δικτύου
- Υποστήριξη για την αντιμετώπιση κινδύνων κατά την υλοποίηση των έργων
- Αποκατάσταση δασών και δασικών εκτάσεων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές
- Ενίσχυση για γεωργοδασοκομικά συστήματα καταστροφικά συμβάντα ή από άλλες αιτίες
- Πρόληψη δασών και δασικών εκτάσεων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα
- Περιβαλλοντική αποκατάσταση υποβαθμισμένων βοσκοτόπων
- Εκπόνηση μελετών δήμων για τον προγραμματισμό δράσεων & έργων συμπεριλαμβανομένων προστατευόμενων περιοχών
- Έργα υποδομής μικρής κλίμακας για αγροτικούς οικισμούς
- Δημιουργία βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό
- Δημιουργία δημόσιων τουριστικών υποδομών & υποδομών αναψυχής
- Δράσεις για την ανάδειξη της φυσικής & πολιτιστικής κληρονομιάς αγροτικών περιοχών
- Αναβάθμιση δεξιοτήτων προσωπικού ΟΤΑ, με την πρόσληψη επιστημονικού προσωπικού, με στόχο την υψηλή ποιότητα του αναπτυξιακού & περιβαλλοντικού σχεδιασμού στο τοπικό επίπεδο
- Παρεμβάσεις δημόσιου χαρακτήρα για τον τοπικό πληθυσμό

Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη

«Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ)»

Η εφαρμογή των «Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων» προβλέπεται να πραγματοποιηθεί καταρχήν σε τρεις κατηγορίες χωρικών τύπων:

- Υποπεριφερειακές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις, όπου την πρωτοβουλία του σχεδιασμού αναλαμβάνει η Περιφέρεια,

- Δια-περιφερειακές περιοχές με ομοιογενή χαρακτηριστικά και κοινές προκλήσεις, αλλά και προβλήματα που απαντώνται στις μειονεκτικές γεωγραφικές περιοχές του ελληνικού χώρου, όπου το σχεδιασμό αναλαμβάνει κεντρικός φορέας ή διαπεριφερειακό συντονιστικό όργανο,
- Περιοχές επιρροής τομεακών παρεμβάσεων και δράσεων, οι οποίες όμως εντάσσονται σε ολοκληρωμένη τοπική στρατηγική/σχέδιο, όπου το σχεδιασμό αναλαμβάνει κεντρικός φορέας, ιδιαίτερα αν αυτές ορίζονται συγκεκριμένα στα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης ή σε τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Κύριοι στόχοι για την προώθηση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων είναι η δημιουργία κινητήρων ανάπτυξης των Περιφερειών ή κινητήρων αξιοποίησης κοινών δυνατοτήτων και αντιμετώπισης κοινών προκλήσεων πολυτομεακού χαρακτήρα σε διαπεριφερειακή κλίμακα, η αξιοποίηση τους για τη μέγιστη δυνατή μόχλευση πόρων και τη μέγιστη δυνατή αποδοτικότητα των διαθέσιμων δημόσιων πόρων σε χωρικό επίπεδο, και η σύνδεση σε ενιαίο στρατηγικό ορίζοντα, των παρεμβάσεων που είναι τοπικά αναγκαίες για την αντιμετώπιση των οξύτερων εκδηλώσεων της κρίσης και αυτών που είναι αναγκαίες για την καταπολέμηση των παραγόντων που δημιουργούν τις μακροπρόθεσμες στενώσεις.

Ως κύριες προκλήσεις για τις Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις ορίζονται οι ακόλουθες:

- Προώθηση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας με τελικό στόχο την επίτευξη απασχόλησης, κοινωνικής συνοχής και διατήρησης των πόρων
- Παραγωγική ανασύνταξη στις ζώνες εκτεταμένης αποδιάρθρωσης των τοπικών ή περιφερειακών παραγωγικών συστημάτων.
- Εξισορρόπηση των ενδο-περιφερειακών ανισοτήτων και της μονοκεντρικότητας του ελληνικού οικονομικού και κοινωνικού χώρου, καταπολέμηση της ανοργάνωτης αστικής διάχυσης και των παραδοσιακών ανισοτήτων που σχετίζονται με τα ειδικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά/μειονεκτήματα, αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων και των ειδικών προκλήσεων σε ειδικές ομάδες πληθυσμού, ανάσχεση στην καταλληλότερη κλίμακα των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Ως Θεματικοί Στόχοι που αφορούν στην εφαρμογή των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων, εκτός της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης, ορίζονται κατά σειρά προτεραιότητας για την τελική επιλογή τους, οι ακόλουθοι:

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας
- Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων·
- Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων·
- Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας της εργασίας,
- Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας,
- Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς,
- Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών,
- Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων.

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις θα χρηματοδοτηθούν μέσω των ΠΕΠ και μέσω πόρων που θα διαθέσουν στις Περιφέρειες –ενδεικτικά και όχι αποκλειστικά- τα Επιχειρησιακά Προγράμματα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία». Το γεγονός αυτό περιορίζει τους Δήμους από τη συμμετοχή σε δράσεις χρηματοδότησης μέσω ΟΧΕ, παρά το ότι οι ΟΧΕ αφορούν υποπεριφερειακές ενότητες, άρα πρώτα και κύρια δήμους. Από το σχεδιασμό, την επιλογή και τη διαχείριση έχει αποκλειστεί η πρωτοβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση.

«Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ)»

Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης που προορίζονται κυρίως

για τους δήμους και προβλέπονται στο νέο ΕΣΠΑ. Η ΤΑΠΤΟΚ είναι ένα επιμέρους χρηματοδοτικό εργαλείο προς χρήση σε υπό-περιφερειακό επίπεδο, το οποίο λειτουργεί συμπληρωματικά προς τη λοιπή αναπτυξιακή υποστήριξη σε τοπικό επίπεδο.

Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) θα χρηματοδοτήσει τρεις κατηγορίες χωρικών τύπων:

- Υπο-περιφερειακές, ή και διαπεριφερειακές, κατεχοχών αγροτικές / αλιευτικές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις,
- Αστικές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις,
- Περιοχές όπου η σύνδεση αστικού κέντρου και περιμετρικού αγροτικού χώρου είναι ιδιαίτερα σημαντική ή προβληματική

Η Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ) δεν έχει τους ίδιους στόχους σε αστικές και αγροτικές περιοχές. Η σωστή στοχοθέτηση για κάθε μία περιοχή έχει σημαντική σημασία κατά την διατύπωση της πρότασης, αλλά και κατά την αξιολόγηση της.

Στον αγροτικό χώρο και στις περιοχές που στηρίζονται στις αλιευτικές δραστηριότητες, ως προκλήσεις αναδεικνύονται, η παραγωγική ανασυγκρότηση, η βελτίωση του αγροτικού χώρου για καλύτερη ποιότητα ζωής και η ενίσχυση των τάσεων επιστροφής στην ύπαιθρο, η ορθή διαχείριση των φυσικών πόρων σε συνδυασμό με την καταπολέμηση συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, η διαφοροποίηση της αγροτικής και της αλιευτικής οικονομίας σε κατεύθυνση όπως η διασύνδεση με τις υπηρεσίες τουρισμού και πολιτισμού, και η αναβάθμιση του τοπικού ανθρώπινου κεφαλαίου.

Ως μέσα προκρίνονται η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με καινοτομικές προσεγγίσεις, η στήριξη των συνεργασιών και της δικτύωσης, και η ολοκλήρωση των απαραίτητων βασικών υποδομών και ΤΠΕ για να αυξηθούν η ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια.

Ως Θεματικοί Στόχοι που αφορούν στην εφαρμογή της ΤΑΠΤΟΚ στον αγροτικό χώρο, ορίζονται κατά σειρά προτεραιότητας, οι ακόλουθοι:

- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας.
- Προώθηση της απασχόλησης & υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού
- Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση αποδοτικής χρήσης πόρων

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)·
- Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς,
- Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων,
- Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων,
- Επένδυση στην εκπαίδευση, απόκτηση δεξιοτήτων και στη δια βίου μάθηση,
- Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών.

Στον αστικό χώρο οι προκλήσεις αφορούν στην άμεση αντιμετώπιση των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, στην καταπολέμηση των ανισοτήτων, της αστικής φτώχειας και του αποκλεισμού και στην αντιστροφή της πολύπλευρης υποβάθμισης των αστικών περιοχών, μέσα από τη στοχευμένη αποκατάσταση του οικονομικού ιστού, την ανάπλαση του αστικού περιβάλλοντος και τη διευκόλυνση της μετάβασης σε οικονομία και κοινωνία αποδοτικής χρήσης των πόρων.

Ως θεματικοί στόχοι που αφορούν στην εφαρμογή των ΤΑΠΤΟΚ στον αστικό χώρο, ορίζονται οι ακόλουθοι:

- Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας της εργασίας·
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας·
- Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων·
- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας,
- Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς,

- Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων και
- Επένδυση στην εκπαίδευση, την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση.

Στις περιαστικές περιοχές, ιδιαίτερη πρόκληση αποτελεί η προώθηση της αρχής της «συμπαγούς πόλης», ενώ στον ενδιάμεσο χώρο, στη διεπαφή αστικού χώρου / αγροτικών και περιοχών αλιείας, συνδυάζονται οι προκλήσεις που αναφέρονται παραπάνω για τις αγροτικές – αλιευτικές και αστικές περιοχές με έμφαση στην πολύπλευρη στήριξη των μεταποιητικών δραστηριοτήτων και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων.

Η χρηματοδότηση θα γίνει προς ενιαίες Στρατηγικές Τοπικής Ανάπτυξης που θα υποβάλουν ενιαίες Τοπικές Ομάδες Δράσης. Η επιλογή, έγκριση και χρηματοδότηση των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης και των τοπικών ομάδων δράσης θα γίνει στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας, με κριτήρια που θα αφορούν ενδεικτικά στην καταλληλότητα της τοπικής στρατηγικής, στη συμβολή και στην επίτευξη των αποτελεσμάτων του Προγράμματος, και στη διαχειριστική επάρκεια, του φορέα.

Οι Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ), θα αποτελέσουν το βασικό συντελεστή σχεδιασμού της στρατηγικής και υποβολής της σχετικής πρότασης και ακολούθως, ως ο φορέας διαχείρισης και υλοποίησης του ενιαίου σχεδίου ΤΑΠΤΟΚ, οφείλουν να καλύπτουν τις ανάγκες της περιοχής στην οποία θα υλοποιηθεί το σχέδιο, αποτελούμενες από θεσμοθετημένους φορείς της εν λόγω κοινωνίας. Συμμετοχή στην Ομάδα Τοπικής Δράσης, σύμφωνα με τις προβλέψεις (ποσοστό συμμετοχής δημόσιου τομέα και ιδιωτικών φορέων) του σχετικού κανονιστικού άρθρου, θα έχει η τοπική αυτοδιοίκηση (Δήμοι, Περιφέρειες, ανάλογα με την εμβέλεια και τους στόχους της στρατηγικής) συνεργαζόμενη με τους φορείς τόσο του ιδιωτικού τομέα, όσο και των λοιπών οργανώσεων, συνεταιρισμών και ομάδων της περιοχής. Σε αυτό το ανταγωνιστικό πλαίσιο για χρηματοδότηση της πρότασης οι δήμοι θα πρέπει να κατά την εκπόνηση του σχεδίου πρώτης φάσης Στρατηγικής Τοπικής Ανάπτυξης να καθορίσουν την περιοχή παρέμβασης, να συνδυάσουν τις ανάγκες και τις προτάσεις με τους

θεματικούς στόχους ανά περιοχή και να προβάλλουν το συγκριτικό πλεονέκτημα της συγκεκριμένης περιοχής και προγράμματος.

«Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ)»

Η Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ) απευθύνεται σε αστικούς δήμους. Συνεπώς δεν αφορά το Δήμο Ευρώτα, ωστόσο καταγράφεται ως εργαλείο χρηματοδότησης για τη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Για την επιλογή των περιοχών εφαρμογής της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ), προκρίθηκαν οι παρακάτω κατηγορίες περιοχών:

- Περιοχές εφαρμογής Ρυθμιστικού Σχεδίου ή περιοχές που έχουν προσδιοριστεί ως περιοχές παρεμβάσεων αστικής ανασυγκρότησης στα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης, στα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια ή σε Σχέδια Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης, κατά την κείμενη ελληνική νομοθεσία.
- Περιοχές που ορίζονται με βάση τα όρια Δημοτικής Ενότητας ή όρια Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ή Ρυθμιστικού Σχεδίου και ο πληθυσμός τους ξεπερνά τους 10.000 κατοίκους.
- Περιοχές που αντιμετωπίζουν έντονες προκλήσεις: οικονομικές / περιβαλλοντικές / κλιματικής αλλαγής / δημογραφικές / λειτουργικής οργάνωσης της πόλης.
- Περιοχές που περιλαμβάνουν ζώνες αποβιομηχάνισης, που δοκιμάζονται περισσότερο από την οικονομική κρίση με τα συνακόλουθα φαινόμενα αστικής φτώχειας και υψηλών ποσοστών ανεργίας και κοινωνικού αποκλεισμού, ή περιοχές αλλαγών χρήσεων γης και αυθαίρετης δόμησης.

Ως Στόχοι που αφορούν στην εφαρμογή της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης και συνάδουν με τους θεματικούς στόχους του ΕΣΠΑ, ορίζονται κατ' αρχάς κατά σειρά προτεραιότητας για την τελική επιλογή των προτεινόμενων στρατηγικών από τις Διαχειριστικές Αρχές, οι ακόλουθοι:

- βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας.
- προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας.
- προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας της εργασίας.

- προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων·
- προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων·
- βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών.

Προτεραιότητα δίνεται σε στρατηγικές που προωθούν ολοκληρωμένο μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό της πόλης και της ευρύτερης περιοχής, σύμφωνα με την αρχή της «συμπαγούς πόλης» και προωθούν την ολοκληρωμένη ένταξη της σε ενιαίο σχεδιασμό (μικτών) χρήσεων γης και μετακινήσεων, την ενεργοποίηση του οικιστικού δυναμικού για παραγωγικές δραστηριότητες ή κατοικία και την εξοικονόμηση ενέργειας, τη μείωση των εκπομπών ατμοσφαιρικής ρύπανσης και θορύβου, τη στοχευμένη καταπολέμηση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής και τις κοινωνικές λειτουργίες και εξυπηρετήσεις. Η αύξηση του αστικού πρασίνου και των ανοιχτών χώρων συγκέντρωσης, η διάσωση του οικιστικού αποθέματος και η αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής στο σχεδιασμό αποτελούν επιπλέον ενδεικτικές δράσεις.

Η ανάπτυξη πράσινων υποδομών (greeninfrastructure) με την ένταξη περιβαλλοντικών στοιχείων στο αστικό περιβάλλον, καθώς και η προώθηση σχεδίων βιώσιμης αστικής κινητικότητας, συνιστούν επιπρόσθετες σημαντικές επιλογές οικονομικής αστικής ανάπτυξης, ιδίως μέσω της λειτουργίας μικρών -μεσαίων επιχειρήσεων οικολογικής καινοτομίας.

Χρηματοδότηση από το ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014 - 2020

Αναφορικά με το ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 περιγράφονται οι δράσεις των Επενδυτικών Δραστηριοτήτων (Ε.Π.) σε συσχέτιση με τους Γενικούς Στόχους (Γ.Σ.) και τους Άξονες Προτεραιότητας (Α.Π.) του ΕΣΠΑ 2014-2020 στις οποίες δύναται να συμμετάσχει ο Δήμος Ευρώτα.

Α.Π: 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της ελκυστικότητας και της εξωστρέφειας της Περιφέρειας (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας

- Γ.Σ: 1.3.1 - Διεύρυνση της ανάπτυξης και χρήσης ΤΠΕ συμπεριλαμβανομένου και του ηλεκτρονικού εμπορίου, από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας

- Ε.Π.: 2c - Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας.

Τύπος Δράσεων: Ενίσχυση των φορέων πολιτισμού και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της Περιφέρειας, για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας.

Η συγκεκριμένη δράση συνδέεται άμεσα και εξυπηρετεί απόλυτα τον ειδικό στόχο της επενδυτικής προτεραιότητας. Η δράση αυτή περιλαμβάνει ενέργειες ενίσχυσης των πολιτιστικών φορέων της Περιφέρειας για ψηφιοποίηση πολιτιστικών πόρων και ιστορικών γεγονότων της Περιφέρειας, για προβολή και τουριστική αξιοποίηση. Ιδιαίτερη προτεραιότητα θα δοθεί στην εφαρμογή καινοτόμων εργαλείων και μέσων, για διεύρυνση και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Υπηρεσίες της Περιφέρειας, Δημόσιες Υπηρεσίες, ΟΤΑ, Οργανισμοί του Δημοσίου / Πολιτιστικοί φορείς.

Α.Π: 2Α: Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων ανθρώπινου δυναμικού-Ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση

- Γ.Σ: 2Α3.1 Ενίσχυση της συμμετοχής των μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας
 - Ε.Π.:9i - Ενεργητική ένταξη, μεταξύ άλλων και με σκοπό την προώθηση των ίσων ευκαιριών και της δραστήριας συμμετοχής και τη βελτίωση των δυνατοτήτων απασχόλησης
 - iii) Τύπος Δράσεων: Ενίσχυση της παροχής φροντίδας και φιλοξενίας παιδιών (παιδικό / βρεφικό / βρεφονηπιακό σταθμοί, ΚΔΑΠ κλπ) για άτομα που έχουν την ευθύνη φροντίδας παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό.
- Η δράση αφορά στην παροχή υπηρεσιών σε άτομα που έχουν την ευθύνη φροντίδας παιδιών σε νοικοκυριά που απειλούνται από φτώχεια ή/και κοινωνικό αποκλεισμό με σκοπό τη βελτίωση της απασχολησιμότητάς τους και δράσεις για τις οποίες απαιτείται κάλυψη του λειτουργικού κόστους δομών. Με βάση τα αξιολογικά ευρήματα σχετικής έρευνας πεδίου που διενεργήθηκε στο πλαίσιο της on-going αξιολόγησης του ΕΠΑΝΑΔ 2007-2013 και τα διδάγματα της περιόδου 2007-2013, αναδεικνύεται η αναγκαιότητα

περαιτέρω ενίσχυσης των γυναικών μέσω ολοκληρωμένων και στοχευμένων δράσεων που θα αποσκοπούν στην αύξηση της απασχόλησης και στην εξέλιξη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας γυναικών που βαρύνονται με ευθύνες φροντίδας εξαρτημένων μελών. Επιπλέον, προέκυψαν συμπεράσματα αναφορικά με τη βελτίωση στο σχεδιασμό των επόμενων σχετικών δράσεων. Για τις δράσεις Εναρμόνισης και Οικογενειακής Ζωής θα διατεθούν κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 490 εκ. δδ, εκ των οποίων 240 εκ δ.δ. από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα. Τα Π.Ε.Π. θα εστιάσουν σε γυναίκες κάτω του ορίου της φτώχειας (άνεργες ή εργαζόμενες), ενώ το Ε.Π. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση" θα εστιάσει την ενίσχυση του κυρίως σε γυναίκες με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα άνω του ορίου της φτώχειας, είτε εργαζόμενες με επισφαλή θέση εργασίας, είτε άνεργες.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΟΤΑ, Τοπικοί Φορείς, Νομικά πρόσωπα.

- ο Ε.Π.:9ii - Κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά
 - i) Τύπος Δράσεων: Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις καταπολέμησης των διακρίσεων, υποστήριξης ατόμων ομάδας στόχου (συμβουλευτική, ψυχολογική υποστήριξη, επαγγελματική υποστήριξη, ευαισθητοποίηση, δημοσιότητα κοινότητας δράσεις κατάρτισης, προώθησης στην απασχόληση και επιχειρηματικότητα).

Οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις (σε Κέντρα Κοινότητας/OneStopShops) προσφέρουν μία ευρεία γκάμα υπηρεσιών για την προώθηση στην απασχόληση και την κοινωνική ένταξη. Ειδικότερα, μέσω της ανάπτυξης παρεμβάσεων οργανώνεται η κοινότητα για τοπική αναπτυξιακή και κοινωνική δράση στους τομείς της απασχόλησης, της υγείας, της εκπαίδευσης, της προώθησης της προσωπικής και κοινωνικής ευημερίας και γενικότερα της δημιουργίας έργων αρωγής και συμπαράστασης.

Ο στόχος της συγκεκριμένης δομής είναι να συγκεντρώσει ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών υπηρεσιών ώστε να αποφευχθεί η διασπορά πόρων, να επιτευχθεί ολιστική παρέμβαση σε πολλές ευπαθείς ομάδες πληθυσμού (φτωχές οικογένειες, μετανάστες, Ρομά, κ.λ.π), καθώς επίσης και να διασυνδεθούν μέσω παραπομπών οι επιμέρους φορείς και παρεμφερείς υπηρεσίες (δημόσιες και κοινωνίας των πολιτών), υποστηρίζοντας και προωθώντας την προσέγγιση της κοινωνικής σύμπραξης. Οι

δράσεις αποτελούν προϋπόθεση και μέσο επίτευξης του ειδικού στόχου της επενδυτικής προτεραιότητας.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Υπουργείο Εργασίας / ΟΑΕΔ, Υπουργείο Υγείας, ΜΚΟ, ΟΤΑ / Τοπικοί Φορείς.

- ο Ε.Π.:9iii - Καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και προώθηση των ίσων ευκαιριών
 - iii) Τύπος Δράσεων: Δομές και υπηρεσίες προνοιακής φροντίδας, όπως: οικοτροφεία, στέγες υποστηριζόμενης διαβίωσης ΑΜΕΑ, κέντρα διημέρευσης ΑΜΕΑ, ξενώνες και οικοτροφεία παιδιών ή εφήβων ΑΜΕΑ).

Η δράση αφορά στην εξυπηρέτηση κοινωνικά ευπαθών / ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων, με μια σειρά από υπηρεσίες, προκειμένου να αποδεσμευθούν έχοντες την φροντίδα τους, ώστε να ενδυναμώσουν τη θέση τους στην αγορά εργασίας. Ταυτοχρόνως, βελτιώνεται η ποιότητα ζωής τόσο των ευπαθών/ ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων όσο και των φροντιστών τους και εξυπηρετείται ο στόχος της επενδυτικής προτεραιότητας. Πριν την ενεργοποίηση σχετικών δράσεων, θα προηγηθεί διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Τοπικοί φορείς, ΟΤΑ.

iv) Τύπος Δράσεων: Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Η δράση αφορά στη στήριξη και ενίσχυση του θεσμού της εξειδικευμένης υποστήριξης των μαθητών με αναπηρία που ενδεχομένως αντιμετωπίζουν και μαθησιακές δυσκολίες ή έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Στόχος της δράσης είναι η παράλληλη στήριξη των ΑΜΕΑ στη σχολική τάξη.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Τοπικοί φορείς, ΟΤΑ.

- ο Ε.Π.:9iv - Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφέλειας

iv) Τύπος Δράσεων: Δίκτυο Προστασίας Υγείας του Πληθυσμού (healthsafetynet).

Η δράση ταυτίζεται με τον ειδικό στόχο της επενδυτικής προτεραιότητας και περιλαμβάνει παρεμβατικά προγράμματα αγωγής και προαγωγής υγείας, εισιτήριο υγείας (healthvoucher), υγεία κατ' οίκον.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Τοπικοί φορείς, ΟΤΑ, Υπηρεσίες Υπουργείου Υγείας.

ν) Τύπος Δράσεων: Δράσεις αποϊδρυματοποίησης παιδιών.

Οι συγκεκριμένες δράσεις αφορούν κυρίως κέντρα παιδικής προστασίας για παιδιά που δεν έχουν οικογενειακό περιβάλλον και περιορισμένες δυνατότητες επαγγελματικής αποκατάστασης.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Τοπικοί φορείς, ΜΚΟ, ΟΤΑ.

vi) Τύπος Δράσεων: Ίδρυση και λειτουργία δομών αντιμετώπισης της φτώχειας.

Αφορά στη λειτουργία Κοινωνικού Παντοπωλείου και άλλων σχετικών δραστηριοτήτων με στόχο να δημιουργηθεί ένα πλέγμα ασφαλείας για την αντιμετώπιση της φτώχειας στις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες της Περιφέρειας. Η δράση καλύπτει άμεσα την επίτευξη του ειδικού στόχου.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Τοπικοί φορείς, ΜΚΟ, ΟΤΑ.

- ο Ε.Π.:9ν - Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση

iii) Τύπος Δράσεων: Δράσεις δικτύωσης επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας.

Η δράση λειτουργεί ενισχυτικά για την επίτευξη του ειδικού στόχου της Επενδυτικής Προτεραιότητας και προβλέπει ενέργειες, όπως δημιουργία και υλοποίηση τοπικών οικονομικών συμφωνιών για την ενίσχυση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Κοινωνικές Επιχειρήσεις, Τοπικοί φορείς, ΟΤΑ, Αναπτυξιακές Εταιρείες, ΝΠΙΔ.

- ο Ε.Π.:9vi - Στρατηγικές τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων

Α.Π: 2Β: Υποδομές Υποστήριξης Ανθρώπινου Δυναμικού

- Γ.Σ: 2Β1.1: Βελτίωση της πρόσβασης και χρήσης των υποδομών υγείας.
 - ο Ε.Π.: 9α: Επενδύσεις στις υποδομές υγείας και τις κοινωνικές υποδομές που συμβάλλουν στην εθνική, περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, μειώνοντας τις ανισότητες όσον αφορά την κατάσταση στον τομέα της υγείας, προωθώντας την κοινωνική ένταξη μέσω βελτίωσης της πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικού,

πολιτιστικού χαρακτήρα και υπηρεσίες αναψυχής και τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα της κοινότητας

i) Τύπος Δράσεων: Επέκταση, αναβάθμιση των υποδομών Α' βάθμιας και Β' βάθμιας υγείας.

Οι δράσεις ταυτίζονται με ένα μέρος του ειδικού στόχου της επενδυτικής προτεραιότητας και αποτελούν προϋπόθεση επίτευξής του. Η δράση αφορά σειρά παρεμβάσεων σε υποδομές του τομέα υγείας σε διάφορες περιοχές της Περιφέρειας.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Νοσοκομεία, ΟΤΑ της Περιφέρειας.

ii) Τύπος Δράσεων: Επέκταση, αναβάθμιση των υποδομών πρόνοιας και χώρων / δομών υγιεινής.

Οι δράσεις ταυτίζονται με ένα μέρος του ειδικού στόχου της επενδυτικής προτεραιότητας και αποτελούν προϋπόθεση επίτευξής του. Αφορά σε παρεμβάσεις σε υποδομές πρόνοιας σε διάφορες περιοχές της Περιφέρειας, ώστε να εξυπηρετούνται αποτελεσματικότερα οι κάτοικοί της. Η δράση συμβάλλει άμεσα στην επίτευξη του ειδικού στόχου καθώς καλύπτει τις άμεσες ανάγκες συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, ευπαθών ή μη, όπως: ηλικιωμένους, Παιδιά, ΑΜΕΑ κ.α.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΟΤΑ της Περιφέρειας.

- Γ.Σ: 2Β4.1: Βελτίωση των προοπτικών αναζωογόνησης και ανάπτυξης περιοχών της Περιφέρειας με προβλήματα στον επιχειρηματικό και κοινωνικό ιστό τους
 - Ε.Π.: 9d - Πραγματοποίηση επενδύσεων στο πλαίσιο στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων
 - ii) Τύπος Δράσεων: Δράσεις τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία κοινοτήτων σε οικιστικές αστικές και αγροτικές περιοχές.

Δεδομένης της πρόβλεψης του Προγράμματος για υλοποίηση CLLD, αναμένεται να απαιτηθεί η χρηματοδότηση επενδύσεων που αφορούν σε υποδομές γενει που συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων των σχεδίων όπως αυτά θα εκπονηθούν. Τα συγκεκριμένα θα προκύψουν, όπως και οι περιοχές, κατόπιν επιλογής τους στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων που θα προσδιορισθούν κατά την έναρξη εφαρμογής του Προγράμματος.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Υπηρεσίες της Περιφέρειας, Δήμοι, Τοπικοί Φορείς

- Γ.Σ: 2Β5.1 - Αύξηση της ελκυστικότητας και της προσβασιμότητας του μαθητικού πληθυσμού στις σχολικές και προσχολικές μονάδες
 - Ε.Π.: 10α - Επενδύσεις στην εκπαίδευση την κατάρτιση, και την επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης
 - i) Τύπος Δράσεων: Αναβάθμιση των υποδομών εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων.
Μέσω της συγκεκριμένης επενδυτικής προτεραιότητας επιδιώκεται η αναβάθμιση υποδομών όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, στο πλαίσιο ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, με επικέντρωση στις επιμέρους ανάγκες όπως καταγράφονται σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Ειδικότερα χρηματοδοτούνται υποδομές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας συμπεριλαμβανομένων και των Τεχνικών – Επαγγελματικών Λυκείων, υποδομές προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας όπου αποδεδειγμένα προκύπτει ανάγκη ενίσχυσης υφιστάμενων υποδομών, καθώς και υποδομές επαγγελματικής εκπαίδευσης. Υλοποιούνται κτιριακές υποδομές καθώς και προμήθεια εξοπλισμού λειτουργίας τους όπου απαιτείται, συμπεριλαμβανομένων και τυχόν αναγκών σε εκπαιδευτικό εξοπλισμό πληροφορικής.
Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΟΤΑ.

Α.Π: 3 Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον

- Γ.Σ: 3.1.1 - Εξοικονόμηση πρωτογενούς ενέργειας στα δημόσια κτήρια και στις παλαιές ενεργοβόρες κατοικίες
 - Ε.Π.: 4c - Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης, της έξυπνης διαχείρισης της ενέργειας και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτηρίων, και στον τομέα της στέγασης
 - i) Τύπος Δράσεων: Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτηρίων.
Οι δράσεις ταυτίζονται με τον πρώτο ειδικό στόχο της επενδυτικής προτεραιότητας. Σκοπός της δράσης είναι η ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων με χαμηλή ενεργειακή κλάση μέσω της υιοθέτησης ενεργειακά αποδοτικών συστημάτων για ψύξη και θέρμανση χώρων και την παραγωγή ζεστού

νερού χρήσης καθώς και τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας. Οι αναβαθμίσεις μπορούν να αφορούν επεμβάσεις στο κέλυφος των κτιρίων (θερμομόνωση), αντικατάσταση κουφωμάτων, προμήθεια φωτιστικών ενεργειακής κατανάλωσης, κα. Επίσης, καθοριστική είναι η σύνδεση με το Δίκτυο Φυσικού Αερίου, στις περιπτώσεις που αυτό είναι εφικτό, καθώς επίσης, παράλληλα με τις δράσεις ενεργειακής αναβάθμισης των κτιριακών εγκαταστάσεων θα ενισχυθούν και επενδύσεις για χρήση τεχνολογιών μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, με αντικατάσταση παλαιών εγκαταστάσεων καύσης με αντίστοιχες καθαρότερες. Η δράση θα καλύπτει επίσης την έκδοση Πιστοποιητικών Ενεργειακής Απόδοσης Δημοσίων Κτιρίων.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Δημόσιες Υπηρεσίες και ΟΤΑ της Περιφέρειας,

- Γ.Σ: 3.2.1 Βελτίωση και διεύρυνση της προστασίας του πληθυσμού της Περιφέρειας και της περιουσίας του από φυσικές καταστροφές
 - Ε.Π.: 5a - Στήριξη των επενδύσεων για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή καθώς και των τεχνικών που βασίζονται στο οικοσύστημα
 - i) Τύπος Δράσεων: Ορθολογικός και αποτελεσματικός σχεδιασμός και δράσεις προστασίας από τη διάβρωση των κυριότερων ακτών της Περιφέρειας, καθώς και των εδαφών που πλήττονται από διάβρωση / κατολισθήσεις.
- Οι δράσεις αποτελούν προϋπόθεση, αλλά και ταυτίζονται με τον ειδικό στόχο της επενδυτικής προτεραιότητας, περιλαμβάνοντας τις αναγκαίες εφαρμοστικές μελέτες και έργα υποδομών για την προστασία των ακτών και εδαφών, από τη διάβρωση.
- Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Υπηρεσίες της Περιφέρειας, ΟΤΑ.
- Στο πλαίσιο της ενίσχυσης δράσεων για προστασία των ακτών θα λαμβάνεται υπόψη η οδηγία πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική.
- Γ.Σ: 3.3.1 - Συμβολή στην ολοκληρωμένη διαχείριση αστικών και ειδικών αποβλήτων (απορριμμάτων)
 - Ε.Π.: 6a - Επενδύσεις στον τομέα των αποβλήτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις

i) Τύπος Δράσεων: Συμπληρωματικά έργα / δράσεις ολοκληρωμένης διαχείρισης αστικών και ειδικών απόβλητων (απορριμμάτων), ιδιαίτερα δράσεις διαλογής στην πηγή.

Οι δράσεις ταυτίζονται με τον δεύτερο ειδικό στόχο της επενδυτικής προτεραιότητας.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Περιφερειακός ΦοΔΣΑ, Αρμόδιοι Φορείς για τα ειδικά απόβλητα.

Έως τη υιοθέτηση του εθνικού σχεδίου διαχείρισης απορριμμάτων και πρόληψης δεν θα προκηρυχθούν σχετικές δράσεις. Κάθε εξαίρεση από τον κανόνα αυτόν (συμπεριλαμβανομένων και των εμπροσθοβαρών έργων) μπορεί να γίνει αποδεκτή μόνο μετά από γραπτή έγκριση των Υπηρεσιών της Επιτροπής.

- Γ.Σ: 3.4.1 - Βελτίωση της διαχείρισης πόσιμου ύδατος
 - Ε.Π.: 6b - Επενδύσεις στον τομέα των υδάτων, ώστε να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ένωσης και να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες που έχουν προσδιορισθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις
 - i) Τύπος Δράσεων: Έργα ορθολογικής και αποδοτικής διαχείρισης πόσιμου νερού. Οι δράσεις αποτελούν προϋπόθεση επίτευξης ή / και ταυτίζονται με τον ειδικό στόχο της επενδυτικής προτεραιότητας. Πρόκειται για έργα εξασφάλισης επαρκούς και ποιοτικού νερού για ανθρώπινη κατανάλωση, τα οποία συνάδουν με τις κατευθύνσεις του ΣΔΛΑΠυδατικών διαμερισμάτων που αφορούν στη Περιφέρεια. Ενδεικτικά αναφέρονται ως κύριας προτεραιότητας έργα που αφορούν σε αξιοποίηση /συγκέντρωση επιφανειακών ή υπογείων υδάτων (π.χ. υδρομαστεύσεις, γεωτρήσεις, φράγματα κ.α.), έργα εξωτερικού υδραγωγείου (δεξαμενές, αγωγοίμεταφοράς, αντλιοστάσια κ.α.) συμπεριλαμβανομένων και αυτών της επεξεργασίας του ύδατος (π.χ. ταχυδιυλιστήρια), Επίσης, θα εξεταστούν έργα που αφορούν σε προστασία της ανθρώπινης υγείας από κατανάλωση ακατάλληλου πόσιμου νερού. Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΟΤΑ, Περιφέρεια και φορείς τους.
 - ii) Τύπος Δράσεων: Συμπληρωματικά έργα ολοκλήρωσης των υποδομών για τη βελτίωση επεξεργασίας λυμάτων, σε οικολογικά ευαίσθητες περιοχές, καθώς και σε

τουριστικές περιοχές. Οι δράσεις ταυτίζονται με τον πρώτο ειδικό στόχο της επενδυτικής προτεραιότητας.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: ΔΕΥΑ, Δήμοι.

- Γ.Σ: 3.5.1 - Βελτίωση του βαθμού προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, για αύξηση της επισκεψιμότητας και Γ.Σ: 3.5.2 - Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς ως πόλου έλξης επισκεπτών

- Ε.Π.: 6c - Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

i) Τύπος Δράσεων: Ενίσχυση της ελκυστικότητας των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς.

Οι δράσεις αποτελούν προϋπόθεση ή / και εν μέρει ταυτίζονται με τον δεύτερο ειδικό στόχο της επενδυτικής προτεραιότητας. Περιλαμβάνονται παρεμβάσεις αναβάθμισης και αποκατάστασης των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, ενίσχυση της λειτουργικότητάς τους (χώροι στάθμευσης, δημιουργία / επέκταση επισκέψιμων χώρων), χώροι προβολής πολιτιστικού/φυσικού αποθέματος, δράσεις δικτύωσης και σύνδεσής τους με τον τουρισμό, δράσεις προβολής των πόρων συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησης ΤΠΕ, για δράσεις σύγχρονου πολιτισμού, παρατηρητήρια, πράσινες υποδομές, δράσεις δικτύωσης πολιτιστικών φορέων στο πλαίσιο ενιαίας προβολής του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου, τουριστική προβολή, καταφύγια & αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών κ.α. Σε όλες αυτές τις δράσεις θα εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα των ΑμεΑ, ενώ κυρίαρχο στοιχείο θα είναι η προστασία του περιβάλλοντος. Η διασύνδεση και συνέργεια της ανάδειξης του φυσικού πλούτου και της πολιτιστικής κληρονομιάς για δημιουργία υψηλού τουριστικού προϊόντος, θα επιτυγχάνεται με τη δημιουργία δικτύων και διαδρομών φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Υπηρεσίες της Περιφέρειας, Δήμοι, Φορείς Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

- Γ.Σ: 3.7.1 Βελτίωση του επιπέδου διατήρησης των προστατευόμενων περιοχών
 - Ε.Π.: 6d - Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και του εδάφους και προώθηση των υπηρεσιών οικοσυστήματος, μεταξύ άλλων μέσω του δικτύου Natura 2000, και των πράσινων υποδομών

i) Τύπος Δράσεων: Δράσεις προστασίας και ανάδειξης περιοχών NATURA

Προστασία και ήπια ανάπτυξη προστατευόμενων περιοχών λαμβάνοντας υπόψη – για τις περιοχές που αφορά- τις κατευθύνσεις που θα προκύψουν από το “priorityactionframework” (PAF) για τη βιοποικιλότητα. Ως ενδεικτικές δράσεις προβλέπονται εργαλεία διαχείρισης, δράσεις ερμηνείας περιβάλλοντος, παρατηρητήρια, οικολογικές διαδρομές, κέντρα πληροφόρησης, υποδομές περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, δράσεις και εξοπλισμός φύλαξης (οργάνωση εισόδων, σύστημα παρακολούθησης επισκεπτών), δράσεις προβολής – προσέλκυσης, δικτύωσης, κ.α.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Φορείς Διαχείρισης, Δήμοι, Περιφέρεια, Δασικές Υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

- Γ.Σ: 3.6.1 - Αύξηση της λειτουργικότητας των αστικών κέντρων και Γ.Σ:3.6.2 - Βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος

- Ε.Π.: 6ε - Ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, την ανάπλαση των πόλεων, την αναζωογόνηση και την απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου

i) Τύπος Δράσεων: Σχεδιασμός και εκπόνηση μελετών αστικής ανάπτυξης.

Οι δράσεις αποτελούν προϋπόθεση για την επίτευξη και των δυο ειδικών στόχων της επενδυτικής προτεραιότητας. Οι συγκεκριμένες μελέτες θα πρέπει να αφορούν σε ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης και να οδηγούν σε υλοποιήσιμα έργα, ενώ θα εκπονηθούν σε εφαρμογή της Οδηγίας για τον περιβαλλοντικό θόρυβο (2002/49/ΕΚ). Βασικό στοιχείο των παρεμβάσεων αστικής ανάπτυξης θα είναι η δημιουργία υποδομών για διευκόλυνση της κινητικότητας των πεζών και ιδιαίτερα για εκείνους με μειωμένη κινητική ικανότητα.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Υπηρεσίες της Περιφέρειας, ΟΤΑ.

ii) Τύπος Δράσεων: Δράσεις αναβάθμισης αστικού φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Οι δράσεις ταυτίζονται και με τους δυο ειδικούς στόχους της επενδυτικής προτεραιότητας. Ενδεικτικά περιλαμβάνονται αναπλάσεις αστικών περιοχών, ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιας υποδομής, ποδηλατόδρομοι σε πόλεις ή πέριξ αυτών, μονοπάτια σε περιαστικό φυσικό περιβάλλον, διαμόρφωση χώρων πράσινου σε οικισμούς, εκπόνηση / επικαιροποίηση επιχειρησιακών σχεδίων καθώς και δράσεις υλοποίησής τους για την ποιότητα της ατμόσφαιρας σε αστικά κέντρα, έργα βελτίωσης της κινητικότητας σε αστικά κέντρα με κατάλληλες παρεμβάσεις κυκλοφοριακές, αποκαταστάσεις δημοσίων κτιρίων για αναζωογόνηση περιοχών σε αστικά κέντρα, δημιουργία πολυχώρων τοπικής εμβέλειας για αναζωογόνηση περιοχών, μελέτες και δράσεις χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού κ.α.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Υπηρεσίες της Περιφέρειας, Δήμοι.

Α.Π.: 4 Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη

- Γ.Σ: 4.2.1 - Αύξηση της περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας
 - Ε.Π.: 7c - Ανάπτυξη και βελτίωση φιλικών προς το περιβάλλον και με χαμηλές εκπομπές άνθρακα συστημάτων μεταφορών (στα οποία περιλαμβάνονται και τα συστήματα χαμηλού θορύβου), συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών πλωτών οδών και των θαλάσσιων μεταφορών, των λιμένων, των πολυτροπικών συνδέσεων και των αερολιμενικών υποδομών, με σκοπό την προώθηση της βιώσιμης περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας

Τύπος Δράσεων: Περιβαλλοντική βελτίωση των λιμενικών υποδομών της Περιφέρειας.

Ο συγκεκριμένος τύπος δράσεων αναφέρεται σε ενέργειες που θα στοχεύουν στην πρόληψη της ρύπανσης εντός των ορίων των λιμενικών εγκαταστάσεων, όπως και αναβάθμιση των απαραίτητων χερσαίων υποδομών για την εξυπηρέτηση των επιβατών, προκειμένου να προωθηθεί η βιώσιμη περιφερειακή και τοπική κινητικότητα. Άμεση σύνδεση με τον ειδικό στόχο της επενδυτικής προτεραιότητας.

Ενδεικτικές Κατηγορίες Δικαιούχων: Υπηρεσίες της Περιφέρειας, ΟΤΑ

Χρηματοδότηση από Ανταγωνιστικά Προγράμματα ΕΕ

Το Πρόγραμμα LEADER 2014-2020

Το πρόγραμμα Leader θα διατηρηθεί κατά τη νέα προγραμματική περίοδο 2014 – 2020, αν και διαφοροποιημένο. Συγκεκριμένα, θα έχει νέα ονομασία -Τοπική Ανάπτυξη με την Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ)- και διευρυμένα κριτήρια ένταξης περιοχών, ώστε να περιλαμβάνει όχι μόνο ορεινές, μειονεκτικές και πεδινές περιοχές αλλά και αστικές-ημιαστικές, με πληθυσμό έως 150.000 κατοίκους. Το νέο Leader θα συνεχίσει στη φιλοσοφία της ανάδειξης των πλεονεκτημάτων του κάθε τόπου, με την επιδότηση επιχειρήσεων που κάνουν επενδύσεις τοπικού χαρακτήρα και στηρίζονται στα περιφερειακά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Έμφαση επίσης θα δοθεί σε καινοτόμους ιδέες και επιχειρήσεις σε διάφορους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, που ενισχύουν τις συνέργειες και την απασχόληση. Οι πρώτες προκηρύξεις του νέου τοπικού προγράμματος επιδοτήσεων αναμένονται να εκδοθούν εντός του 2015.

Πρόγραμμα Διαπεριφερειακής Συνεργασίας INTERREG EUROPE 2014-2020

Το πρόγραμμα διαπεριφερειακής συνεργασίας 2014-2020, «INTERREG EUROPE», έχει ως στόχο να βοηθήσει τις ευρωπαϊκές περιφέρειες να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν τις περιφερειακές πολιτικές και προγράμματα πιο αποτελεσματικά, κυρίως στην περίπτωση των προγραμμάτων που αφορούν τα προγράμματα στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για την ανάπτυξη και την απασχόληση, αλλά επίσης και τα προγράμματα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας. Το πρόγραμμα αποσκοπεί στην ανταλλαγή εμπειριών, γνώσεων και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων από διάφορες περιφέρειες της Ευρώπης.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τέσσερις θεματικούς στόχους:

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
2. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων
3. Υποστήριξη της μετάβασης προς μία οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

4. Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.

Πρόγραμμα Διακρατικής Συνεργασίας Βαλκάνια – Μεσόγειος 2014-2020

Στο νέο διακρατικό Πρόγραμμα «Βαλκανικής- Μεσογείου» (Balkan-Mediterranean) της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020, εκτιμώμενου προϋπολογισμού περίπου € 60.000.000, συμμετέχουν:

- η Αλβανία
- η Βουλγαρία
- η Κύπρος
- η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας και
- η Ελλάδα.

Το νέο Πρόγραμμα έρχεται να προωθήσει την οικονομική, κοινωνική, περιβαλλοντική και θεσμική συνοχή μέσω της βελτίωσης της κοινωνικο-οικονομικής ανταγωνιστικότητας και τις θεσμικής επάρκειας στην ευρύτερη περιοχή. Οι άξονες γύρω από τους οποίους θα κινηθεί είναι η προσβασιμότητα, η επιχειρηματικότητα και το περιβάλλον.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από κοινού με τις χώρες τις Νοτιοανατολικής Ευρώπης, αποφάσισαν τη δημιουργία του νέου αυτού διακρατικού Προγράμματος, βασιζόμενοι στην ανάγκη να διατηρήσουν τις ήδη υπάρχουσες δομές συνεργασίας, στην πολυδιάσπαση της περιοχής (αγορές, μεταφορές κτλ.), στο εύθραυστο θαλάσσιο περιβάλλον, με παράλληλο γνώμονα την καλύτερη διαχείριση των υδάτων, καθώς και τις αναπτυξιακές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας στην περιοχή.

Πρόγραμμα Διακρατικής Συνεργασίας Μεσογειακού Χώρου MED 2014-2020

Η συνολική στρατηγική του προγράμματος MED 2014 - 2020 εμπίπτει στους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), όπως ορίζονται στην «Στρατηγική 2020» της ΕΕ. Επιπρόσθετα, το πρόγραμμα MED πρέπει να εναρμονιστεί με τις προδιαγραφές που θέτει το Κοινό Στρατηγικό Πλαίσιο της ΕΕ για την Πολιτική Συνοχής της ΕΕ. Εν τέλει, το πρόγραμμα MED εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των στρατηγικών της αειφόρου ανάπτυξης στη Μεσόγειο. Στο συγκεκριμένο αυτό πλαίσιο, έχουν επιλεγεί οι παρακάτω στόχοι¹ για το μελλοντικό πρόγραμμα:

- ΑΞΟΝΑΣ 1: Προώθηση των δυνατοτήτων καινοτομίας στην Μεσόγειο για την οικοδόμηση έξυπνης και αειφόρου ανάπτυξης
 - Να αυξηθεί η διακρατική δραστηριότητα καινοτόμων συνεργατικών σχηματισμών (clusters) και δικτύων στους τομείς κλειδιά της περιοχής MED
- ΑΞΟΝΑΣ 2: Υποστήριξη των στρατηγικών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ενεργειακής απόδοσης σε συγκεκριμένες περιοχές του MED: πόλεις, νησιά και απόμακρες περιοχές
 - Να αυξηθεί η ικανότητα καλύτερης διαχείρισης της ενέργειας στα δημόσια κτίρια σε διακρατικό επίπεδο
 - Να αυξηθεί το ποσοστό συμμετοχής των τοπικών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις στρατηγικές και στα σχέδια σύνθεσης ενεργειακών πηγών στα εδάφη MED
 - Να αυξηθεί η ικανότητα χρησιμοποίησης των υπάρχοντων συστημάτων μεταφορών με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και των πολυτροπικών διασυνδέσεων μεταξύ τους
- ΑΞΟΝΑΣ 3: Προστασία και προώθηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της Μεσογείου
 - Να προωθηθούν αειφόρες πολιτικές ανάπτυξης για πιο αποτελεσματική αξιοποίηση των φυσικών πόρων και της πολιτιστικής κληρονομιάς στις παράκτιες και παρακείμενες θαλάσσιες περιοχές
 - Να διατηρηθεί η βιοποικιλότητα και τα φυσικά οικοσυστήματα ενδυναμώνοντας τη διαχείριση και τη δικτύωση των προστατευόμενων περιοχών
- ΑΞΟΝΑΣ 4: Κοινή Μεσόγειος Θάλασσα
 - Να υποστηριχθεί η διαδικασία ανάπτυξης πλαισίων πολυμερούς συντονισμού και ενδυνάμωσης των υπάρχοντων πλαισίων στη Μεσόγειο προκειμένου να υπάρχουν κοινοί τρόποι ανταπόκρισης σε κοινές προκλήσεις

Πρόγραμμα για την Αειφόρο Αστική Ανάπτυξη URBACT III

Το URBACT III είναι ουσιαστικά η τρίτη περίοδος ενός ευρωπαϊκού προγράμματος Εδαφικής Συνεργασίας που χρηματοδοτείται από κοινού από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) καθώς και από τα κράτη μέλη. Θα διαρκέσει καθ'όλη την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020. Σκοπός του URBACT III είναι να λειτουργήσει ως ένα πρόγραμμα ανταλλαγής καλών πρακτικών και προώθησης της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Θα επιτρέψει στις ευρωπαϊκές πόλεις να συνεργαστούν και να αναπτύξουν λύσεις για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα αστικά κέντρα σήμερα. Επίσης να ανταλλάξουν καλές πρακτικές και παραδείγματα με όλους τους φορείς που εμπλέκονται στην διαμόρφωση και άσκηση αστικής πολιτικής στην Ευρώπη.

Το URBACT III σκοπεύει να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της Στρατηγικής “Ευρώπη 2020” με την παροχή ενός μηχανισμού για τους φορείς εκείνους που εμπλέκονται στην ανάπτυξη και την εφαρμογή της αστικής πολιτικής. Βασικός σκοπός η ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων που θα βοηθήσουν στην αντιμετώπιση μιας σειράς αναδυόμενων αστικών ζητημάτων, προωθώντας λύσεις για την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (οι τρεις προτεραιότητες της Ευρώπης 2020). Αυτό θα έχει θετικές επιπτώσεις στην εφαρμογή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020, όπου η αστική διάσταση της Πολιτικής Συνοχής είναι ιδιαίτερα ενισχυμένη.

Το πρόγραμμα έχει τέσσερις κύριους στόχους:

- **Ανάπτυξη Ικανοτήτων:** Για να βελτιωθεί η ικανότητα των πόλεων στην διαμόρφωση και διαχείριση βιώσιμων αστικών πολιτικών και πρακτικών με ένα ολοκληρωμένο και συμμετοχικό τρόπο.
- **Σχεδιασμός Πολιτικής:** Για τη βελτίωση του σχεδιασμού των βιώσιμων στρατηγικών και σχεδίων δράσης για τις πόλεις.
- **Εφαρμογή Πολιτικής:** Για τη βελτίωση της εφαρμογής των ολοκληρωμένων και βιώσιμων αστικών στρατηγικών και σχεδίων δράσης στις πόλεις
- **Διαμόρφωση και Ανταλλαγή γνώσεων:** Για να εξασφαλιστεί ότι οι επαγγελματίες και οι φορείς λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα, έχουν

αυξημένη πρόσβαση στη γνώση για όλες τις πτυχές που αφορούν στην αειφόρο αστική ανάπτυξη, προκειμένου να βελτιώσουν τις πολιτικές τους.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων, URBACT III θα αναπτύξει τρεις τύπους παρεμβάσεων: Διακρατικές Ανταλλαγές, Ανάπτυξη Ικανοτήτων και Διάδοση – Διάχυση Γνώσης.

Οι παρεμβάσεις αυτές θα αφορούν στις ακόλουθες πέντε θεματικές:

1. Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
2. Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς
3. Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των φυσικών πόρων
4. Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού
5. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας

Πρόγραμμα Αδριατικής - Ιονίου «ADRION» 2014-2020

Πρόκειται για την πρώτη «μακροπεριφερειακή στρατηγική» της ΕΕ στην οποία συμμετέχει μια τόσο μεγάλη αναλογία τρίτων χωρών (Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Μαυροβούνιο και Σερβία) σε συνεργασία με κράτη μέλη της ΕΕ (Κροατία, Ελλάδα, Ιταλία και Σλοβενία). Ο γενικός/στρατηγικός στόχος του Προγράμματος είναι η προώθηση της βιώσιμης οικονομικής και κοινωνικής ευημερίας της Αδριατικής και του Ιονίου περιοχή μέσω της δημιουργίας ανάπτυξης και θέσεων εργασίας, με τη βελτίωση της ελκυστικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της συνδεσιμότητας του, ενώ την ίδια στιγμή τη διατήρηση του περιβάλλοντος και την εξασφάλιση υγιούς και ισορροπημένης θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων.

Διαθέσιμος συνολικός προϋπολογισμός: 117,9 εκ. €

Ποσοστό Επιχορήγησης/Συγχρηματοδότησης: μέχρι 85%

Πρόγραμμα Διασυνοριακής Συνεργασίας Μεσογειακής Λεκάνης ENI

Στο Πρόγραμμα ENI 2014-2020 συμμετέχουν 13 χώρες: Κύπρος, Αίγυπτος, Γαλλία, Ελλάδα, Ισραήλ, Ιταλία, Ιορδανία, Λίβανος, Μάλτα, Παλαιστινιακή Εθνική Αρχή, την Πορτογαλία, την Ισπανία και την Τυνησία.

Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»/ConnectingEuropeFacility (ΔΣΕ/CEF)

Οι δράσεις των Διευρωπαϊκών Δικτύων (ΔΕΔ) συμβάλλουν στη δημιουργία και την ανάπτυξη έργων υποδομής, που υπάγονται στους τομείς των Μεταφορών, της Ενέργειας και των Τηλεπικοινωνιών και αποσκοπούν στην προώθηση της διασύνδεσης και της διαλειτουργικότητας των εθνικών δικτύων, καθώς και της πρόσβασης σε αυτά τα δίκτυα και στην ανάγκη να συνδεθούν οι νησιωτικές, οι μεσόγειες και οι περιφερειακές περιοχές με τις κεντρικές περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στα πλαίσια της αναθεώρησης των ΔΕΔ θεσπίστηκε η σύσταση της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη»/ConnectingEuropeFacility (ΔΣΕ/CEF), όπου καθορίζονται οι όροι, οι μέθοδοι και οι διαδικασίες παροχής δημοσιονομικής ενίσχυσης για τα ΔΕΔ, ώστε να υποστηρίζονται έργα υποδομών κοινού ενδιαφέροντος στους τομείς των Μεταφορών, της Ενέργειας και των Τηλεπικοινωνιών, καθώς και να αξιοποιούνται οι δυνητικές συνέργειες μεταξύ αυτών των τομέων.

Με τη ΔΣΕ/CEF στηρίζεται η υλοποίηση Έργων Κοινού Ενδιαφέροντος/ProjectsofCommonInterest (EKE/PCI), που στοχεύουν στην ανάπτυξη και κατασκευή νέων ή στην αναβάθμιση υφιστάμενων υποδομών και υπηρεσιών στους τρεις τομείς. Οι γενικοί στόχοι αφορούν σε:

- συμβολή στην έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, σύμφωνα με τη Στρατηγική "Ευρώπη 2020", αναπτύσσοντας μοντέρνα και υψηλής απόδοσης Διευρωπαϊκά Δίκτυα τα οποία λαμβάνουν υπόψη τις μελλοντικές κυκλοφοριακές ροές, ωφελώντας κατά συνέπεια ολόκληρη την Ευρώπη σε σχέση με την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας στην παγκόσμια αγορά και οικονομία, την κοινωνική και περιφερειακή συνοχή στην εσωτερική αγορά και τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος ευνοϊκότερου για δημόσιες ή ιδιωτικές

επενδύσεις ή συμπράξεις δημόσιων – ιδιωτικών επενδύσεων, μέσω ενός συνδυασμού χρηματοδοτικών εργαλείων.

- επίτευξη βιώσιμων αναπτυξιακών στόχων, που περιλαμβάνουν τη μείωση το ελάχιστο κατά 20% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης κατά 20%, καθώς και την αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κατά 20% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 και μέχρι το 2020, συνεισφέροντας με αυτό τον τρόπο στους μεσοπρόθεσμους και μακροχρόνιους στόχους της Ένωσης για απεξάρτηση από τον άνθρακα και διασφαλίζοντας παράλληλα μεγαλύτερη αλληλεγγύη μεταξύ των Κρατών-Μελών.

Το χρηματοδοτικό κονδύλι, που διαχειρίζεται η ΔΣΕ/CEF για την περίοδο 2014 - 2020 ανέρχεται σε €33.242.259.000, τα οποία κατανέμονται ανά τομέα ως εξής:

- Μεταφορές: €26.250.582.000 εκ των οποίων τα €11.305.500.000 θα μεταφερθούν από το Ταμείο Συνοχής για τη χρηματοδότηση αποκλειστικά έργων μεταφορικών υποδομών στα Κ-Μ που είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση από το Ταμείο.
- Ενέργεια: €5.850.075.000
- Τηλεπικοινωνίες: €1.141.602.000

Cosme 2014-2020

Το πρόγραμμα "Cosme 2014-2020" είναι το χρηματοδοτικό πλαίσιο της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος που θα καλύψει την περίοδο 2014-2020 με προγραμματισμένο προϋπολογισμό ύψους € 2,3 δις. Συνεχίζει σε μεγάλο βαθμό τις δραστηριότητες που ξεκίνησαν στο πλαίσιο του προγράμματος για την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία (CompetitivenessandInnovationProgramme) και εξασφαλίζει τη συνέχεια με τις πρωτοβουλίες και τις δράσεις που έχουν ήδη αναληφθεί στο πλαίσιο του Προγράμματος Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας (EntrepreneurshipandInnovationProgramme), όπως το EnterpriseEuropeNetwork.

Οι κύριοι δικαιούχοι του προγράμματος είναι οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), οι νέοι και υφιστάμενοι επιχειρηματίες και οι οργανισμοί υποστήριξης επιχειρήσεων.

Οι τέσσερις κύριοι βασικοί άξονες του προγράμματος είναι:

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου και του κλάδου του τουρισμού (384.4 εκατ. ευρώ)
2. Ενθάρρυνση της επιχειρηματικής πρωτοβουλίας και προώθηση της δημιουργίας και ανάπτυξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων (86.8 εκατ. ευρώ)
3. Ευκολότερη πρόσβαση των ΜΜΕ σε χρηματοδοτικά εργαλεία υπό μορφή μετοχικού κεφαλαίου και δανείων (1.4 δις ευρώ)
4. Ευκολότερη πρόσβαση των ΜΜΕ σε Ευρωπαϊκές και διεθνείς αγορές (535.6 εκατ. Ευρώ)

Εκτός από όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πρόγραμμα θα είναι ανοιχτό για συμμετοχή και για χώρες που είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ζώνης Συναλλαγών (EuropeanFreeTradeAssociation – EFTA), καθώς και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπου ακολουθούνται οι απαραίτητες συμφωνίες και διαδικασίες. Επίσης θα μπορούν να λάβουν μέρος, οι υπό ένταξη, οι υποψήφιας και εν δυνάμει υποψήφιας χώρες, όπου τηρούνται οι γενικοί όροι και προϋποθέσεις, όπως ορίζονται στις αντίστοιχες συμφωνίες-πλαίσια των προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε άλλες τρίτες χώρες μπορούν να συμμετέχουν σε δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος, αλλά οι φορείς αυτοί δεν δικαιούνται να λαμβάνουν χρηματοδοτική συνδρομή της Ένωσης, εκτός εάν αυτό είναι απαραίτητο για το πρόγραμμα, ιδίως όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα και την πρόσβαση στις αγορές για τις επιχειρήσεις της Ένωσης. Η εξαίρεση αυτή δεν ισχύει για τις οντότητες που έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα.

Erasmus+

Το Erasmus+ είναι το νέο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση, τη Νεολαία και τον Αθλητισμό την περίοδο 2014-2020. Αποτελεί συνένωση των προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης (Erasmus, LeonardodaVinci, ComeniusandGrundtvig), Νεολαία εν Δράσει και πέντε διεθνών προγραμμάτων συνεργασίας (ErasmusMundus, Tempus, Alfa, Edulinkandtheprogrammeforcooperationwithindustrialisedcountries). Επίσης συμπεριλαμβάνει τον τομέα του αθλητισμού. Το πρόγραμμα αυτό προσδίδει ιδιαίτερη έμφαση στα

αποτελέσματα και στον αντίκτυπο που έχουν σε άτομα, οργανισμούς και ιδρύματα, καθώς επίσης στα συστήματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας. Αποσκοπεί στη βελτίωση των δεξιοτήτων και απασχολησιμότητας, στον εκσυγχρονισμό της Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και εργασίας των νέων. Γενικά το πρόγραμμα στηρίζει την ανάπτυξη δράσεων, συνεργασιών και εργαλείων που είναι άμεσα συνδεδεμένα με τη στρατηγική Ευρώπη 2020 και τις προτεραιότητές της.

Το επταετές πρόγραμμα έχει προϋπολογισμό €14.7 δισεκατομμυρίων. Το πρόγραμμα έχει σχεδιαστεί με τρόπο ώστε να στηρίζει τις προσπάθειες των Κρατών Μελών να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά το ανθρώπινο δυναμικό της Ευρώπης, που παραμένει αναξιοποίητο, επιβεβαιώνοντας συγχρόνως τη σύνδεση μεταξύ των αρχών δια βίου μάθησης με τυπική και άτυπη μάθηση σε όλο το φάσμα των τομέων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας. Το πρόγραμμα παρέχει την ευκαιρία σε περισσότερα από 4 εκατομμύρια Ευρωπαίους να σπουδάσουν, να εκπαιδευτούν και να αποκτήσουν εργασιακή πείρα ή να εργαστούν εθελοντικά στο εξωτερικό.

Εκτός από την παραχώρηση επιδοτήσεων σε άτομα, το πρόγραμμα στηρίζει διακρατικές συνεργασίες μεταξύ ιδρυμάτων και οργανισμών στους τομείς της Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Νεολαίας με σκοπό να προωθηθεί η συνεργασία μεταξύ της Εκπαίδευσης και της εργασίας για καλύτερη αντιμετώπιση των κενών που παρουσιάζονται στις δεξιότητες στην Ευρώπη. Επίσης στηρίζει εθνικές προσπάθειες εκσυγχρονισμού των συστημάτων Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Νεολαίας. Στον τομέα του Αθλητισμού, θα στηρίζει βασικά έργα και διασυνοριακές προκλήσεις όπως είναι η καταπολέμηση των στημένων παιχνιδιών, το ντοπάρισμα, η βία και ο ρατσισμός.

Για την επίτευξη των στόχων του, το πρόγραμμα Erasmus + υλοποιεί τις ακόλουθες δράσεις:

- Βασική Δράση 1 – Κινητικότητα ατόμων (Υποστηρίζει την κινητικότητα των σπουδαστών και του προσωπικού, κοινές μεταπτυχιακές σπουδές, εγγύηση φοιτητικών δανείων)
- Βασική Δράση 2 – Συνεργασία για την Καινοτομία και Ανταλλαγή Καλών Πρακτικών (Υποστηρίζει διακρατικές στρατηγικές συμπράξεις, συμμαχίες γνώσεων, τομεακές συμμαχίες δεξιοτήτων, ανάπτυξη ικανοτήτων, IT πλατφόρμες υποστήριξης)

- Βασική Δράση 3 – Υποστήριξη για μεταρρυθμίσεις πολιτικής (Υποστηρίζει γνώσεις στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεολαίας, μελλοντικές πρωτοβουλίες, εργαλεία ευρωπαϊκής πολιτικής, τη συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς, διαλόγους μεταξύ ενδιαφερομένων μερών, προώθηση της πολιτικής του προγράμματος)
- Δράσεις Jean Monnet (Υποστηρίζει ακαδημαϊκά ινστιτούτα, ιδρύματα και ενώσεις, έδρες, κέντρα αριστείας, συζητήσεις για ακαδημαϊκή εργασία, διασκέψεις για μελέτες)
- Δράσεις για αθλητισμό (Υποστηρίζει συνεργασίες, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα αθλητικές εκδηλώσεις, ενισχύει στη βάση αποδεικτικών στοιχείων τη χάραξη πολιτικής και την προώθηση του προγράμματος, το διάλογο με σχετικούς ευρωπαϊκούς φορείς, αθλητικές εκδηλώσεις επί Προεδρίας που οργανώνονται από τα κράτη μέλη).

ΟΡΙΖΟΝΤΑΣ 2020

Ο «Ορίζοντας 2020» έχει ως γενικό στόχο την οικοδόμηση μιας κοινωνίας και παγκοσμίως πρωτοπόρας οικονομίας βασιζόμενης στη γνώση και την καινοτομία σε ολόκληρη την Ένωση, συμβάλλοντας παράλληλα στη βιώσιμη ανάπτυξη. Θα στηρίξει τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και άλλες πολιτικές της Ένωσης, καθώς και την επίτευξη και λειτουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE).

Ο γενικός στόχος του Ορίζοντα 2020 είναι να συμβάλει στην οικοδόμηση μιας κοινωνίας και μιας οικονομίας βασιζόμενης στη γνώση και την καινοτομία σε ολόκληρη την Ένωση, προσελκύνοντας επιπλέον έρευνα, ανάπτυξη και χρηματοδότηση στην καινοτομία και συμβάλλοντας στην επίτευξη των στόχων της έρευνας και της ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένου του στόχου του 3% του ΑΕΠ για την έρευνα και την ανάπτυξη σε ολόκληρη την Ένωση έως το 2020. Έτσι θα στηρίξει την εφαρμογή της στρατηγικής Ευρώπη 2020 και των άλλων πολιτικών της Ένωσης, καθώς και την επίτευξη και λειτουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (ERA).

Ο Ορίζοντας 2020 είναι ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα που καλύπτει το σύνολο της χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας που παρείχεται μέσω του Προγράμματος

Πλαισίου για την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη, την Ανταγωνιστικότητα και την Καινοτομία (CIP) και το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Καινοτομίας και Τεχνολογίας (EIT) κατά την προηγούμενη Προγραμματική Περίοδο 2007-2013. Οι διάφοροι τύποι χρηματοδότησης που παρέχονταν από τα προηγούμενα προγράμματα έχει συγκεντρωθεί σε ένα ενιαίο και συνεκτικό, ευέλικτο πλαίσιο που στόχο έχει να παράσχει χρηματοδότηση για κάθε στάδιο της διαδικασίας της καινοτομίας από τη βασική έρευνα στην αφομοίωση από την αγορά.

Το πρόγραμμα Ορίζοντας 2020 αποτελείται από τα ακόλουθα μέρη:

- Επιστήμη Αριστείας (Προϋπολογισμός: 24.441 εκ. ευρώ)
 - Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας (ΕΣΕ)
 - Μελλοντικές και αναδυόμενες τεχνολογίες (ΜΑΤ)
 - Δράσεις MarieSkłodowska-Curie
 - Ερευνητικές υποδομές
- Βιομηχανική υπεροχή (Προϋπολογισμός: 17.016 εκ. ευρώ)
 - Υπεροχή στις γενικής εφαρμογής και βιομηχανικές τεχνολογίες
 - Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας
 - Νανοτεχνολογίες, προηγμένα υλικά, προηγμένη κατασκευή και μεταποίηση, και βιοτεχνολογία
 - Διάστημα
 - Πρόσβαση σε κεφάλαια κινδύνου
 - Καινοτομία στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις
- Κοινωνικές Προκλήσεις (Προϋπολογισμός: 29.679 εκ. ευρώ)
 - Υγεία, δημογραφική μεταβολή και ευεξία
 - Επισιτιστική ασφάλεια, βιώσιμη γεωργία και δασοκομία, έρευνα στον τομέα της θάλασσας, της ναυτιλίας και των εσωτερικών υδάτων, και βιοοικονομία
 - Ασφαλής, καθαρή και αποδοτική ενέργεια
 - Έξυπνες, οικολογικές και ενοποιημένες μεταφορές
 - Δράση για το κλίμα, περιβάλλον, αποδοτικότητα της χρήσης των πόρων και πρώτες ύλες
 - Η Ευρώπη σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο – πολυδεκτικές, καινοτόμες και στοχαστικές κοινωνίες

- ο Ασφαλείς κοινωνίες – προάσπιση της ελευθερίας και εγγύηση της ασφάλειας της Ευρώπης και των πολιτών της.

Συνολικός Προϋπολογισμός: €77,030,000,000 (77.03 δις)

Ποσοστό Επιχορήγησης/Συγχρηματοδότησης: 20%-100%

Θεματικές Κατηγορίες:

- Αγροτική Ανάπτυξη
- Αλιεία/ Υδατοκαλλιέργεια και Θαλάσσια Πολιτική
- Άλλες Υπηρεσίες
- Βιομηχανία
- Διάστημα
- Δικαιοσύνη - Ασφάλεια
- Ενέργεια
- Ερευνά, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία
- Κοινωνικές Υποθέσεις & Ανθρώπινα Δικαιώματα
- Μεταφορές
- Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και Ανταγωνιστικότητα
- Νεολαία
- Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή
- Περιφερειακή Ανάπτυξη
- Πληροφορική
- Τηλεπικοινωνίες
- Υγεία

Δικαιούχοι: Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Εθνικά Σημεία Επαφής –NCPs Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Επιμελητήρια, Ερευνητές/Ερευνητικά Κέντρα/Οργανισμοί, Ιδιωτικοί Φορείς, Κέντρα Κατάρτισης, Κεντρική Κυβέρνηση, Κρατικοί Οργανισμοί και Κρατικές Επιχειρήσεις, Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί, Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί, Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία (EaSI)

Το πρόγραμμα για την απασχόληση και την κοινωνική καινοτομία (EaSI) είναι ένα χρηματοδοτικό μέσο ευρωπαϊκής κλίμακας, το οποίο διαχειρίζεται άμεσα η Ευρωπαϊκή

Επιτροπή. Το EaSI απαρτίζεται από τρία προγράμματα της ΕΕ, τα οποία λειτούργησαν αυτοτελώς μεταξύ 2007 και 2013: το Progress, το EURES και το Progress Microfinance. Με αφετηρία τον Ιανουάριο του 2014, αυτά τα προγράμματα θα σχηματίσουν τους τρεις άξονες του EaSI. Θα υποστηρίξουν τα ακόλουθα :

- τον εκσυγχρονισμό της απασχόλησης και των κοινωνικών πολιτικών με τον άξονα του PROGRESS. (61% του συνολικού προϋπολογισμού)
- την επαγγελματική κινητικότητα με τον άξονα EURES (18% του συνολικού προϋπολογισμού) -την πρόσβαση στη μικροχρηματοδότηση και κοινωνική επιχειρηματικότητα με τον άξονα Microfinance and Social Entrepreneurship axis (21% του συνολικού προϋπολογισμού).

Οι κύριοι στόχοι του EaSI

- Ενίσχυση της οικειοποίησης των στόχων της ΕΕ και του συντονισμού της δράσης σε επίπεδο ΕΕ και εθνικό επίπεδο στους τομείς της απασχόλησης, των κοινωνικών υποθέσεων και της κοινωνικής ένταξης.
- Υποστήριξη της ανάπτυξης επαρκών συστημάτων κοινωνικής προστασίας και πολιτικών για την αγορά εργασίας,
- Εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας της ΕΕ και διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής της.
- Προώθηση της γεωγραφικής κινητικότητας και αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης μιας ανοικτής αγοράς εργασίας.
- Ενίσχυση της διαθεσιμότητας και της προσβασιμότητας μικροχρηματοδοτήσεων για ευάλωτες ομάδες και πολύ μικρές επιχειρήσεις, και αναβάθμιση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση για τις κοινωνικές επιχειρήσεις.

Συνολικός Προϋπολογισμός: €919,469,000

Ποσοστό Επιχορήγησης/Συγχρηματοδότησης: Άξονας Progress: ποσά που δεν υπερβαίνουν το 80% της συνολικής επιλέξιμης δαπάνης. Οποιαδήποτε χρηματοδοτική ενίσχυση υπερβαίνει τούτο το όριο μπορεί να χορηγηθεί μόνο σε δεόντως αιτιολογημένες έκτακτες περιστάσεις. Άξονας EURES: Ποσά που κατά κανόνα δεν υπερβαίνουν το 95% της συνολικής επιλέξιμης δαπάνης. Οποιαδήποτε χρηματοδοτική ενίσχυση υπερβαίνει τούτο το όριο μπορεί να

χορηγηθεί μόνο σε δεόντως αιτιολογημένες έκτακτες περιστάσεις. Άξονας μικροχρηματοδότησης και κοινωνικής επιχειρηματικότητας: Εκτός από την περίπτωση των κοινών δράσεων, οι χρηματοδοτικές πιστώσεις που διατίθενται για τον Άξονα αυτό καλύπτουν το πλήρες κόστος των δράσεων που υλοποιούνται μέσω των χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των υποχρεώσεων πληρωμής προς τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, όπως οι ζημιές από εγγυήσεις, τα τέλη των οντοτήτων για τη διαχείριση της συνεισφοράς της Ένωσης και κάθε άλλη επιλέξιμη δαπάνη.

Θεματικές Κατηγορίες:

- Απασχόληση
- Κοινωνικές Υποθέσεις & Ανθρώπινα Δικαιώματα
- Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και Ανταγωνιστικότητα
- Οικονομία-Χρηματοπιστωτικά

Δικαιούχοι: Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Επενδυτικά Ταμεία, Επιμελητήρια, Ερευνητές/Ερευνητικά Κέντρα/Οργανισμοί, Ιδιωτικοί Φορείς, Κεντρική Κυβέρνηση, Κρατικοί Οργανισμοί και Κρατικές Επιχειρήσεις, Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί, Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί, Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ), Σύνδεσμοι/Σωματεία.

Πρόγραμμα LIFE για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα

Το νέο «Πρόγραμμα LIFE για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα» έχει κοινοτικό προϋπολογισμό €3.4 δις για τη στήριξη περιβαλλοντικών έργων που υλοποιούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, την περίοδο 2014-2020.

Οι γενικοί στόχοι το Προγράμματος LIFE είναι οι ακόλουθοι:

- Να συμβάλει στη στροφή προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με αποδοτικότητα των πόρων και ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος, στην προστασία και στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, καθώς και στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης του δικτύου Natura 2000, και στην αντιμετώπιση της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων.

- Να βελτιώσει την ανάπτυξη, την υλοποίηση και την επιβολή της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης καθώς και να ευνοήσει και να προωθήσει την ολοκλήρωση και την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων σε άλλες πολιτικές της Ένωσης και στην πρακτική του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, μεταξύ άλλων και μέσω της αύξησης των δυνατοτήτων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.
- Να υποστηρίξει τη βελτίωση της περιβαλλοντικής και κλιματικής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, των ΜΚΟ και τοπικών παραγόντων.
- Να υποστηρίξει την υλοποίηση του 7ου Περιβαλλοντικού Προγράμματος Δράσης.

Επιδιώκοντας τους εν λόγω στόχους, το πρόγραμμα LIFE θα συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη και στην επίτευξη των στόχων και σκοπών της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», του 7ου Περιβαλλοντικού Προγράμματος Δράσης και άλλων ευρωπαϊκών στρατηγικών και σχεδίων σχετικών με περιβάλλον και κλιματική αλλαγή. Το νέο Πρόγραμμα LIFE με δύο υποπρογράμματα: ένα για το Περιβάλλον και άλλο για τη Δράση Κλίμα θα προωθήσει τους πιο πάνω γενικούς στόχους. Σημειώνεται ότι η δημιουργία του υποπρογράμματος για τη Δράση Κλίμα αναβαθμίζει την πρώην θεματική ενότητα της “κλιματικής αλλαγής” στα πλαίσια της Περιβαλλοντικής Πολιτικής και του μέρους της Διακυβέρνησης του LIFE+ . Το μέρος του «Περιβάλλοντος» του νέου προγράμματος καλύπτει τρεις τομείς προτεραιότητας: περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων; φύση και βιοποικιλότητα; και περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση. Το μέρος της “Δράσης για το Κλίμα» καλύπτει τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής; την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή; και κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση.

Το πρόγραμμα αποτελείται επίσης από μια νέα κατηγορία έργων, που χρηματοδοτούνται από κοινού, και τα οποία θα λειτουργήσουν σε μεγάλη περιφερειακή κλίμακα. Τα έργα αυτά θα έχουν ως στόχο την υλοποίηση της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και να ενσωματωθούν καλύτερα σε άλλους τομείς πολιτικής.

Ταμείο για το Άσυλο, Μετανάστευσης και Ένταξης

Η δημιουργία του νέου Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης για τα χρόνια 2014-2020 βασίζεται στην σχετική πρόταση Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (COM (2011)751 τελικό της 15.11.2011) συνολικού ύψους €3.9 δις. Σημειώνεται ότι το Ταμείο αυτό αποτελεί συνέχεια και συνένωση ακολούθων Ταμείων Αλληλεγγύης: το Ταμείο Ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών , το Ταμείο Προσφύγων και τα Ταμείο Επιστροφής. Το νέο Ταμείο περιλαμβάνει σε ένα Κανονισμό τρεις βασικές κατευθύνσεις, το Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου, την Ένταξη και την Επιστροφή καθώς και τις αντίστοιχες ομάδες στόχου, επιτρέποντας έτσι τη συμμετοχή ατόμων από διαφορετικές ομάδες στόχου σε μία δράση, όπου αυτό είναι θεμιτό.

Ο γενικός στόχος του Ταμείου είναι να συμβάλει στην αποτελεσματική διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και στην υλοποίηση, ενδυνάμωση και ανάπτυξη της κοινής πολιτικής στα θέματα ασύλου, επικουρικής προστασίας και προσωρινής προστασίας καθώς και την κοινή μεταναστευτική πολιτική, ενώ παράλληλα θα υπάρχει πλήρης σεβασμός προς τα δικαιώματα και αρχές που έχουν κατοχυρωθεί με βάση τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο πλαίσιο του γενικού στόχου του, το Ταμείο θα συνεισφέρει στους ακόλουθους ειδικούς στόχους:

- Κοινό Ευρωπαϊκό Σύστημα Ασύλου
- ένταξη και νόμιμη μετανάστευση στα κράτη μέλη
- ενδυνάμωση δίκαιων και αποτελεσματικών στρατηγικών επιστροφής στα κράτη μέλη
- ενδυνάμωση της αλληλεγγύης και του επιμερισμού ευθυνών μεταξύ των κρατών μελών

Το σημαντικότερο μέρος των διαθέσιμων πόρων του Ταμείου θα διατίθεται μέσω εθνικών προγραμμάτων των κρατών μελών έχοντας τους ακόλουθους εθνικούς στόχους:

- ενδυνάμωση της εγκαθίδρυσης του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου μέσα από τη διασφάλιση αποτελεσματικής και ενιαίας εφαρμογής του Κοινοτικού κεκτημένου στα θέματα ασύλου και τη σωστή λειτουργία του Κανονισμού του Δουβλίνου
- σύσταση και ανάπτυξη στρατηγικών ένταξης περιλαμβάνοντας διάφορες όψεις της αμφίδρομης δυναμικής διαδικασίας για εφαρμογή σε εθνικό/τοπικό /περιφερειακό επίπεδο , όπου αυτό θεωρείται κατάλληλο,

λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των υπηκόων τρίτων χωρών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο

- ανάπτυξη προγράμματος επιστροφής του οποίου ένα μέρος του θα περιλαμβάνει στοιχεία υποβοηθούμενης εθελούσιας επιστροφής, και, όπου κριθεί κατάλληλο, και στοιχεία επανένταξης.

Παραδείγματα επιλέξιμων δράσεων είναι:

- παροχή υλικής βοήθειας και ιατρικής ή ψυχολογικής περίθαλψης,
- μέτρα που εστιάζονται στην εκπαίδευση και κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της γλωσσικής κατάρτισης,
- δράσεις που ενθαρρύνουν τις επωφελείς επαφές και τον εποικοδομητικό διάλογο μεταξύ υπηκόων τρίτων χωρών και της κοινωνίας υποδοχής
- δράσεις που προάγουν την αποδοχή από την κοινωνία υποδοχής, και με τη συμμετοχή των μέσων μαζικής ενημέρωσης

Συνολικός Προϋπολογισμός: €32,308,677 για 2014-2020

Ποσοστό Επιχορήγησης/Συγχρηματοδότησης: 90%

Δικαιούχοι: Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Διεθνείς Οργανισμοί, Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, Ιδιωτικοί Φορείς, Κεντρική Κυβέρνηση, Κρατικοί Οργανισμοί και Κρατικές Επιχειρήσεις, Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί, Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί.

Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας

Η Υπηρεσία Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ECHO) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι αρμόδια για τις δράσεις ανθρωπιστικής βοήθειας που αναλαμβάνει η ΕΕ. Οι ποικίλες δραστηριότητες της ECHO αντικατοπτρίζουν τον μεγάλο αριθμό σοβαρών κρίσεων σε όλο τον κόσμο και την προθυμία της ΕΕ να ηγηθεί των προσπαθειών παροχής βοήθειας στα θύματα. Τα τελευταία χρόνια, ο μέσος προϋπολογισμός των δράσεων ανθρωπιστικής βοήθειας ήταν 1 περίπου δισ. ευρώ ετησίως, τα οποία φθάνουν σε 100 και πλέον εκατομμύρια ανθρώπους κάθε χρόνο.

Πέραν της ανθρωπιστικής βοήθειας, η ECHO βοηθά με τον συντονισμό της πολιτικής προστασίας σε όλη την ΕΕ. Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της ΕΕ καλύπτει όλα τα στάδια, από την πρόληψη και την ετοιμότητα έως την αντιμετώπιση μιας καταστροφής.

Σήμερα στον μηχανισμό αυτό εντάσσονται 32 χώρες, συγκεκριμένα τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ και η Κροατία, η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας. Διαχειρίζεται το Κέντρο Παρακολούθησης και Πληροφόρησης (MIC), το οποίο είναι το "γενικό επιτελείο" του έργου πολιτικής προστασίας της ΕΕ και λειτουργεί 24 ώρες το 24ωρο. Οποιαδήποτε χώρα, εντός ή εκτός ΕΕ, η οποία δεν δύναται να αντιμετωπίσει μόνη της μια καταστροφή, μπορεί να ζητήσει βοήθεια μέσω του Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας. Ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της ΕΕ ενισχύει επίσης την ετοιμότητα των συμμετεχουσών χωρών στην αντιμετώπιση καταστροφών, π.χ. μέσα από προγράμματα κατάρτισης, ασκήσεις ή ανταλλαγές εμπειρογνομώνων. Όλες αυτές οι πρωτοβουλίες παρέχουν δυνατότητες επιμόρφωσης για το προσωπικό των συμμετεχουσών χωρών που λαμβάνει μέρος σε δράσεις πολιτικής προστασίας. Συμβάλλουν στον συντονισμό και την ταχύτερη παράδοση της βοήθειας, προωθούν τη μεταφορά γνώσης και τη δημιουργία δικτύων. Παρέχεται επίσης χρηματοδότηση για σχέδια πρόληψης και ετοιμότητας, όπως η προώθηση ερευνών για θέματα που έχουν σχέση με καταστροφές, η ενίσχυση μηχανισμών έγκαιρης προειδοποίησης ή η στήριξη εκστρατειών ευαισθητοποίησης των πολιτών. Ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της ΕΕ επικεντρώνεται σε περιοχές όπου η εφαρμογή μιας κοινής ευρωπαϊκής προσέγγισης μπορεί να δημιουργήσει τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία και συνδέει επίσης την πολιτική προστασία με άλλους τομείς πολιτικής της ΕΕ, έτσι ώστε να μεγιστοποιήσει τα οφέλη της.

Πρόγραμμα για τους Καταναλωτές

Το πρόγραμμα για τους καταναλωτές 2014-2020 έχει ως στόχο να συμβάλει στην προστασία της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων των ευρωπαϊών πολιτών. Το πρόγραμμα αποσκοπεί στην ενσωμάτωση των συμφερόντων των καταναλωτών σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές, και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην προστασία των καταναλωτών και στην ευαισθητοποίηση των καταναλωτών στα νέα κράτη μέλη. Το πρόγραμμα για τους καταναλωτές θα υποστηρίξει την πολιτική των καταναλωτών στην ΕΕ τα επόμενα χρόνια, συμβάλλοντας στην επίτευξη του στόχου να καταστούν οι καταναλωτές στο επίκεντρο της ενιαίας αγοράς.

Το πρόγραμμα «Καταναλωτές» θα προωθήσει την ενίσχυση της θέσης των καταναλωτών ως βασικό μέσο για την επίτευξη προστασίας υψηλού επιπέδου σ' ολόκληρη την ενιαία αγορά. Το πρόγραμμα θα εστιάζεται στη βελτίωση της ροής πληροφοριών προς τους καταναλωτές και την εκπροσώπηση των συμφερόντων των καταναλωτών. Θα στηρίζει την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων για την προστασία των καταναλωτών, με τη συνεργασία μεταξύ των αρχών και των οργανώσεων που είναι αρμόδιες για την εκτέλεσή τους, την ενημέρωση, την εκπαίδευση και την επίλυση διαφορών.

Συνολικός Προϋπολογισμός: €188,830,000

Ποσοστό Επιχορήγησης/Συγχρηματοδότησης: 50%-70%

Θεματικές Κατηγορίες:

- Οικονομία-Χρηματοπιστωτικά
- Υγεία

Δημιουργική Ευρώπη (Πολιτισμός)

Το Πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη διασφαλίζει και προωθεί την πολιτιστική και γλωσσική πολυμορφία και ενισχύει την ανταγωνιστικότητα του πολιτιστικού και του δημιουργικού τομέα. Το πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη διαθέτει 1,46 δισεκατομμύρια ευρώ σε διάστημα επτά ετών για την ενίσχυση των πολιτιστικών και δημιουργικών τομέων της Ευρώπης. Το Πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη θα συνεχίσει να απευθύνεται στην οπτικοακουστική βιομηχανία μέσα από το υπο-πρόγραμμα MEDIA και για τον πολιτιστικό τομέα, μέσω του υποπρογράμματος πολιτισμού. Επιπρόσθετα το Πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη θα περιλαμβάνει ένα κοινό δια - τομεακό σκέλος (Cross-sectorialstrand) που θα συμπεριλαμβάνει ένα νέο οικονομικό ταμείο εγγυήσεων για τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες που θα ξεκινήσουν μετά το 2014.

Η κατανομή του προϋπολογισμού που έχει συμφωνηθεί είναι τουλάχιστον 56% για το υπο-πρόγραμμα MEDIA, τουλάχιστον 31% για το υπο-πρόγραμμα πολιτισμός και 13% μέγιστο για το δια-τομεακό σκέλος (Cross-sectorialstrand).

Το πρόγραμμα:

- Διασφαλίζει και προωθεί την ευρωπαϊκή πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία και ενισχύει τον πολιτιστικό πλούτο της Ευρώπης.

- Συμβάλλει στους στόχους της Ευρώπης για ευφυή, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη.
- Βοηθά τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς να προσαρμοστούν στην ψηφιακή εποχή και στην παγκοσμιοποίηση.
- Δημιουργεί νέες διεθνείς ευκαιρίες, αγορές και ακροατήρια.
- Οικοδομεί πάνω στην επιτυχία των προγραμμάτων MEDIA, MEDIA Mundus και Culture.
- Περιγραφή Προγράμματος

Το Πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη είναι μέρος του πολυετές δημοσιονομικού πλαισίου (Multiannual Financial Framework) που ορίζει το όριο για το συνολικό προϋπολογισμό της Ένωσης για την περίοδο 2014-2020. Η κατανομή του προϋπολογισμού που έχει συμφωνηθεί είναι τουλάχιστον 56% για το υπο-πρόγραμμα MEDIA, τουλάχιστον 31% για το υπο-πρόγραμμα πολιτισμός και 13% μέγιστο για το δια-τομεακό σκέλος (Cross-sectorial strand).

Το δια-τομεακό σκέλος θα περιλαμβάνει το Ταμείο Εγγυήσεων, την υποστήριξη για γραφεία της Δημιουργικής Ευρώπης που θα αντικαταστήσουν τα MEDIA Desks και τα πολιτιστικά σημεία επαφής από το 2014, καθώς και τη στήριξη για διακρατική συνεργασία. Ειδικές δράσεις για τα δια-τομεακά σκέλη (cross-sectorial) θα εισαχθούν σταδιακά.

Το Πρόγραμμα Δημιουργική Ευρώπη βοηθά τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες της «ψηφιακής εποχής», και την παγκοσμιοποίηση. Οι εν λόγω τομείς διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο και συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής Ευρώπη 2020 για αειφόρο ανάπτυξη, απασχόληση και κοινωνική συνοχή. Επιπλέον Δημιουργεί νέες διεθνείς ευκαιρίες, αγορές και ακροατήρια. Οικοδομεί πάνω στην επιτυχία των προγραμμάτων MEDIA, MEDIA Mundus και Culture.

Το Πρόγραμμα υποστηρίζει:

- Έργα διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ πολιτιστικών δημιουργικών οργανώσεων εντός της Ε.Ε και πέραν αυτής.
- Δίκτυα που βοηθούν τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς να ενεργοποιηθούν σε διεθνικό επίπεδο και να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητά τους.
- Μετάφραση και προώθηση λογοτεχνικών έργων στις αγορές ολόκληρης της ΕΕ.

- Πλατφόρμες πολιτιστικών φορέων που προωθούν ανερχόμενους καλλιτέχνες και ενθαρρύνουν ένα πραγματικά ευρωπαϊκό προγραμματισμό πολιτιστικών και καλλιτεχνικών έργων.
- Δημιουργία ικανοτήτων και επαγγελματική κατάρτιση για επαγγελματίες του οπτικοακουστικού τομέα.
- Ανάπτυξη έργων μυθοπλασίας, κινουμένων σχεδίων, δημιουργικών ντοκιμαντέρ και βιντεοπαιχνιδιών για τις ευρωπαϊκές αγορές του κινηματογράφου, της τηλεόρασης και για άλλες πλατφόρμες.
- Διανομή και πωλήσεις οπτικοακουστικών έργων εντός και εκτός Ευρώπης.
- Φεστιβάλ κινηματογράφου που προωθούν τις ευρωπαϊκές κινηματογραφικές ταινίες.
- Κονδύλια για τη διεθνή συμπαραγωγή κινηματογραφικών ταινιών.
- Ανάπτυξη ακροατηρίου για την καλλιέργεια της κινηματογραφικής παιδείας και για αύξηση του ενδιαφέροντος για τις ευρωπαϊκές κινηματογραφικές ταινίες μέσα από ένα ευρύ φάσμα εκδηλώσεων.
- Σήμα Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Συνολικός Προϋπολογισμός: €1,460,000,000

Ποσοστό Επιχορήγησης/Συγχρηματοδότησης: 50%-80%

Θεματικές Κατηγορίες:

- Οπτικοακουστικός τομέας - ΜΜΕ
- Πολιτισμός

Δικαιούχοι: Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Κρατικοί Οργανισμοί και Κρατικές Επιχειρήσεις, Μη Κερδοσκοπικοί Οργανισμοί, Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί.

Ευρώπη για τους Πολίτες

Το ευρωπαϊκό ανταγωνιστικό πρόγραμμα «Ευρώπη για τους Πολίτες, 2014-2020», που θεσπίστηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 390/2014 του Συμβουλίου της 14ης Απριλίου 2014, είναι ένα σημαντικό μέσο που αποσκοπεί να ενθαρρύνει τα 500 εκατομμύρια κατοίκους της Ένωσης να διαδραματίσουν μεγαλύτερο ρόλο στην ανάπτυξη της Ένωσης. Με τη χρηματοδότηση προγραμμάτων και δραστηριοτήτων στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι πολίτες, το

πρόγραμμα προωθεί την κοινή ιστορία και τις αξίες της Ευρώπης και ενθαρρύνει μια αίσθηση κυριότητας για τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται η Ένωση.

Στο πλαίσιο του γενικού στόχου της στενότερης επαφής της Ένωσης με τους Πολίτες, οι γενικοί στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής:

- να βοηθήσει τους πολίτες να κατανοήσουν την Ένωση, την ιστορία και την πολυμορφία της,
- να προωθήσει την ευρωπαϊκή ιθαγένεια και να βελτιώσει τις συνθήκες για τη συμμετοχή των πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες και στα κοινά, σε επίπεδο Ένωσης.

Ειδικοί στόχοι που θα επιδιωχθούν σε διακρατικό επίπεδο ή με ευρωπαϊκή διάσταση είναι οι εξής:

- ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη μνήμη, την κοινή ιστορία και τις αξίες καθώς και το σκοπό της Ένωσης, δηλαδή την προαγωγή της ειρήνης, των αξιών της και της ευημερίας των λαών της μέσα από την τόνωση του διαλόγου, του προβληματισμού και της ανάπτυξης δικτύων,
- ενθάρρυνση της συμμετοχής των πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες και στα κοινά σε ενωσιακό επίπεδο, με υποβοήθηση των πολιτών να κατανοήσουν τη διαδικασία χάραξης πολιτικής της Ένωσης και με την προώθηση ευκαιριών για κοινωνική και διαπολιτισμική δράση και εθελοντισμό σε επίπεδο Ένωσης.

Το πρόγραμμα υλοποιείται σε δύο σκέλη και σε μία οριζόντια δράση:

- Σκέλος 1: Ευρωπαϊκή μνήμη: Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη μνήμη, την κοινή ιστορία, καθώς και τις αξίες και το στόχο της Ένωσης.
- Σκέλος 2: Συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες και στα κοινά: Ενθάρρυνση της συμμετοχής των πολιτών στις δημοκρατικές διαδικασίες και στα κοινά σε ενωσιακό επίπεδο.

Τα μέτρα σε αυτό το σκέλος είναι τα εξής:

- *Αδελφοποίηση πόλεων*
- *Δίκτυα πόλεων*
- Έργα της κοινωνίας των πολιτών

Μέτρο 1: Αδελφοποίηση πόλεων

Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στην υποστήριξη έργων όπου θα συμμετέχει ευρύ φάσμα πολιτών από αδελφοποιημένες πόλεις σε θέματα που ευθυγραμμίζονται με τους στόχους του προγράμματος. Δίνεται προτεραιότητα σε έργα που έχουν ως στόχο τις προτεραιότητες οι οποίες ορίζονται κάθε χρόνο για το εν λόγω μέτρο. Κινητοποιώντας τους πολίτες σε τοπικό και ενωσιακό επίπεδο ώστε να συζητούν για συγκεκριμένα ζητήματα από την ευρωπαϊκή πολιτική ατζέντα, το μέτρο αυτό θα επιδιώξει να προωθήσει τη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία χάραξης πολιτικής της Ένωσης και να αναπτύξει ευκαιρίες για κοινωνική δέσμευση και εθελοντισμό σε επίπεδο Ένωσης. Η αδελφοποίηση πρέπει να νοηθεί υπό ευρεία έννοια, δηλ. ως αναφερόμενη στους δήμους που υπέγραψαν ή έχουν δεσμευτεί να υπογράψουν συμφωνίες αδελφοποίησης, καθώς και στους δήμους που έχουν άλλες μορφές εταιρικών σχέσεων για την ενίσχυση της συνεργασίας και των πολιτιστικών δεσμών τους.

Οι αιτούντες πρέπει να είναι:

- Πόλεις/δήμοι
- Επιτροπές αδελφοποίησης
- Άλλοι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί που εκπροσωπούν τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης.

Κάθε πρόταση πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής:

- δήμους από δύο (2) τουλάχιστον συμμετέχουσες χώρες, μία εκ των οποίων να είναι κράτος μέλος της ΕΕ.
- τη συμμετοχή τουλάχιστον εικοσιπέντε (25) προσκεκλημένων συμμετεχόντων. «Προσκεκλημένοι συμμετέχοντες» είναι οι αλλοδαποί συμμετέχοντες που αποστέλλονται από τους δήμους εταίρους.

Η μέγιστη διάρκεια της συνάντησης είναι 21 ημέρες, ενώ η μέγιστη επιδότηση που μπορεί να δοθεί ανά σχέδιο είναι 25.000 ευρώ.

Μέτρο 2: Δίκτυα πόλεων

Δήμοι και ενώσεις που συνεργάζονται σε ένα κοινό θέμα με μακροπρόθεσμη προοπτική μπορεί να επιθυμούν να αναπτύξουν δίκτυα πόλεων για να κάνουν τη συνεργασία τους περισσότερο βιώσιμη. Η δικτύωση μεταξύ δήμων για θέματα κοινού ενδιαφέροντος φαίνεται να είναι ένα σημαντικό μέσο για τη διευκόλυνση της ανταλλαγής καλών πρακτικών. Η αδελφοποίηση είναι ένας ισχυρός δεσμός για τους δήμους. Ως εκ τούτου, το δυναμικό των

δικτύων που δημιουργούνται από μια σειρά δεσμών αδελφοποίησης πόλεων θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για την ανάπτυξη θεματικής και μακροχρόνιας συνεργασίας των πόλεων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει την ανάπτυξη τέτοιων δικτύων, τα οποία είναι σημαντικά για την εξασφάλιση διαρθρωμένης, έντονης και πολύπλευρης συνεργασίας, συμβάλλοντας έτσι στη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου του προγράμματος.

Τα δίκτυα πόλεων αναμένεται:

- να ενσωματώνουν ένα φάσμα δραστηριοτήτων γύρω από τα θέματα κοινού ενδιαφέροντος που θα εξεταστούν στο πλαίσιο των στόχων ή των ετήσιων προτεραιοτήτων του προγράμματος
- να έχουν καθορισμένες ομάδες-στόχους για τις οποίες τα επιλεγμένα θέματα είναι ιδιαίτερα σημαντικά και να συμμετέχουν δραστήρια σε αυτά μέλη της κοινότητας στον θεματικό τομέα (δηλ. ειδικοί, τοπικές ενώσεις, πολίτες και ομάδες πολιτών που ενδιαφέρονται άμεσα για το θέμα κ.λ.π.)
- να λειτουργούν ως βάση για μελλοντικές πρωτοβουλίες και δράσεις μεταξύ των πόλεων που συμμετέχουν, όσον αφορά τα θέματα που εξετάζονται ή ενδεχομένως άλλα θέματα κοινού ενδιαφέροντος.

Για να είναι επιλέξιμοι, οι αιτούντες πρέπει να εδρεύουν σε μία από τις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και να είναι:

- Πόλεις/δήμοι ή οι επιτροπές αδελφοποίησης ή τα δίκτυά τους.
- Άλλα επίπεδα αρχών τοπικής/περιφερειακής αυτοδιοίκησης.
- Ομοσπονδίες/ενώσεις αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης.
- Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί που εκπροσωπούν τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης

Εκτός από τη φύση των αιτούντων, οι μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί της κοινωνίας των πολιτών μπορούν να είναι εταίροι σε αυτά τα έργα.

Ένα σχέδιο πρέπει να προβλέπει τα εξής:

- τη συμμετοχή δήμων από τέσσερις (4) τουλάχιστον συμμετέχουσες χώρες, μία εκ των οποίων να είναι κράτος μέλος της ΕΕ
- να περιλαμβάνει τουλάχιστον 30% προσκεκλημένους συμμετέχοντες. Οι «προσκεκλημένοι συμμετέχοντες» είναι διεθνείς συμμετέχοντες απεσταλμένοι των επιλέξιμων εταίρων

- το 30% των συμμετεχόντων κάθε εκδήλωσης να προέρχεται από επιλέξιμες χώρες εκτός της χώρας υποδοχής.
- 4 εκδηλώσεις σε οποιαδήποτε από τις επιλέξιμες χώρες.

Η μέγιστη διάρκεια ενός σχεδίου είναι 24 μήνες, ενώ το μέγιστο επιλέξιμο ποσό για επιδότηση σχεδίου στο πλαίσιο αυτού του μέτρου είναι 150.000 ευρώ. Να σημειωθεί επίσης ότι σε αυτό το μέτρο, και όχι για τις αδελφοποιήσεις πόλεων, εφαρμόζεται προχρηματοδότηση 50% της συνολικής επιδότησης.

Τρίτο Πρόγραμμα για την Υγεία

Το Πρόγραμμα Υγεία για Ανάπτυξη είναι η τρίτη δράση της Ένωσης που υποστηρίζει τους στόχους της στρατηγικής υγείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι γενικοί στόχοι του Προγράμματος είναι να συμπληρώνει, να στηρίζει και να προσθέτει αξία στις πολιτικές των κρατών μελών που στοχεύουν στη βελτίωση της υγείας των πολιτών της Ένωσης και στη μείωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας, προάγοντας την καλή υγεία, ενθαρρύνοντας την καινοτομία στον τομέα της υγείας, αυξάνοντας τη βιωσιμότητα των συστημάτων υγείας και προστατεύοντας τους πολίτες της Ένωσης από σοβαρές διασυννοριακές απειλές κατά της υγείας.

Οι κύριοι στόχοι του Προγράμματος Υγεία για Ανάπτυξη είναι :

- Βελτίωση της υγείας , πρόληψη ασθενειών και ενθάρρυνση υποστηρικτικού περιβάλλοντος για υγιή διαβίωση.
- Προστασία πολιτών από σοβαρές διασυννοριακές απειλές στην υγεία.
- Συνεισφορά στην καινοτομία, αποδοτικότητα και βιωσιμότητα των συστημάτων υγείας.
- Διευκόλυνση στην καλύτερη και ασφαλέστερη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης για τους πολίτες της Ένωσης.

Συνολικός Προϋπολογισμός: €449,394,000

Ποσοστό Επιχορήγησης/Συγχρηματοδότησης: 50%-80%

Ταμείο για την Εσωτερική Ασφάλεια

Το πρόγραμμα θα παρέχει οικονομική στήριξη για τη συνεργασία με την αστυνομία, την ανταλλαγή και την πρόσβαση σε πληροφορίες, την πρόληψη της εγκληματικότητας και την καταπολέμηση του διασυνοριακού καθώς επίσης και του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένων και της τρομοκρατίας, της προστασίας των ανθρώπων και των υποδομών ζωτικής σημασίας από διάφορα περιστατικά που αφορούν την ασφάλεια και την αποτελεσματική διαχείριση των κινδύνων που σχετίζονται με την ασφάλεια και την κρίση λαμβάνοντας υπόψη τις κοινές πολιτικές της Ένωσης (στρατηγικές, προγράμματα και σχέδια δράσης), τη νομοθεσία, τις πρακτικές συνεργασίας και τις αξιολογήσεις απειλών και κινδύνων.

Συνολικός Προϋπολογισμός: €1,004,000,000

Ποσοστό Επιχορήγησης/Συγχρηματοδότησης: 90%

Δικαιοσύνη

Το πρόγραμμα θα υποστηρίζει τις προσπάθειες της Επιτροπής για τη δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού τομέα για τη δικαιοσύνη και τα δικαιώματα, με έμφαση σε δραστηριότητες με αυξημένη προστιθέμενη αξία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το πρόγραμμα Δικαιοσύνη αποτελεί συνέχεια των προγραμμάτων Αστική Δικαιοσύνη, Ποινική Δικαιοσύνη και πρόληψη της τοξικομανίας και προγράμματα πληροφόρησης (CivilJustice, CriminalJusticeandDrugPreventionandInformationProgrammes).

Ο γενικός στόχος του προγράμματος Δικαιοσύνη είναι να βοηθήσει στη δημιουργία ενός πραγματικά ευρωπαϊκού χώρου δικαιοσύνης, με βάση την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Θα προωθήσει τη δικαστική συνεργασία σε αστικές και ποινικές υποθέσεις, θα βοηθήσει στην εκπαίδευση των δικαστών, των εισαγγελέων και άλλων νομικών επαγγελματιών, και θα στηρίξει τη δράση της ΕΕ για την καταπολέμηση των ναρκωτικών. Η νομοθεσία της Ένωσης για τον τομέα του αστικού και ποινικού δικαίου καλύπτει ένα ευρύ φάσμα, από το συμβατικό δίκαιο και αφερεγγυότητα σε δικονομικά δικαιώματα και τα δικαιώματα των θυμάτων. Το Πρόγραμμα Δικαιοσύνη θα ενισχύσει την αποτελεσματική και συνεπή εφαρμογή τους, και θα εξασφαλίσει πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη.

Συνολικός Προϋπολογισμός: €378,000,000

Δικαιώματα και Ιθαγένεια

Το πρόγραμμα Δικαιώματα και Ιθαγένεια αποτελεί συνέχεια των τριών προγραμμάτων της περιόδου 2007-2013: Θεμελιώδη δικαιώματα, Daphne III, και του προγράμματος Απασχόλησης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (PROGRESS), τμήματα “Καταπολέμηση των διακρίσεων και Διαφορετικότητα” και “Ισότητα των φύλων”.

Το πρόγραμμα υποστηρίζει δράσεις όπως:

- Ανάλυσης δεδομένων, στατιστικών, ανάπτυξη κοινών μεθοδολογιών, δεικτών, μελετών, ερευνών, αξιολόγησης αντίκτυπου κλπ.
- Δράσεις κατάρτισης όπως για παράδειγμα ανταλλαγές προσωπικού, εργαστήρια, σεμινάρια κλπ.
- Δράσεις αμφίδρομης μάθησης, συνεργασίας, διάχυσης ,ανταλλαγές ,καινοτομικές προσεγγίσεις κτλ.
- Παρέχει υποστήριξη σε κύριους εταίρους όπως είναι τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν την κοινοτική νομοθεσία και πολιτικές.

Συνολικός Προϋπολογισμός: €439,470,000

Ποσοστό Επιχορήγησης/Συγχρηματοδότησης: 43%-57% σύμφωνα με ομάδα ειδικών στόχων

Δικαιούχοι: Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ιδιωτικοί Φορείς, Κεντρική Κυβέρνηση, Κρατικοί Οργανισμοί και Κρατικές Επιχειρήσεις

Λοιπά χρηματοδοτικά προγράμματα για τους ΟΤΑ

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) έχει δημιουργήσει χρηματοδοτικά προϊόντα για τους ΟΤΑ στην Ελλάδα. Η τράπεζα έχει δημιουργήσει συγκεκριμένα προϊόντα που στοχεύουν στις ανάγκες των νέων δημοτικών και περιφερειακών αρχών. Σε ό,τι αφορά μεγάλους δήμους (όπως η Αθήνα, η Θεσσαλονίκη, το Ηράκλειο) η τράπεζα μπορεί να προχωρήσει σε απευθείας χρηματοδότηση.

Προκειμένου να ανταποκριθεί στις ανάγκες μικρότερων δήμων, η ΕΤΕπ έχει οργανώσει δυο πιστωτικές γραμμές με το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (ΤΠΔ) που ανέρχονται στα 100 εκατ. ευρώ συνολικά. Το ΤΠΔ θα πρέπει να μεταφέρει τα χρήματα αυτά στους μικρότερους δήμους, προκειμένου να εκπληρώσουν έργα στους τομείς των μεταφορών, της αποκατάστασης δρόμων, βελτίωσης οδικής ασφάλειας, εκπαιδευτικές υποδομές, έργων που σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά, αποκατάστασης δημοσίων κτιρίων,

περιβαλλοντικής αναβάθμισης, ενεργειακής αποδοτικότητας, ανάπτυξης τουριστικών υποδομών.

Τα έργα που αφορούν δημοτικές αρχές μπορούν να χρηματοδοτηθούν έως 50% από την ΕΤΕπ και το υπόλοιπο 50% από το ΤΠΔ ή άλλους πιστωτικούς οργανισμούς ή από τους πόρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η πιστωτική γραμμή του ΤΠΔ είναι ένα καινοτόμο πρόγραμμα που φθάνει τα 50 εκατ. ευρώ για μικρότερους δήμους.

«ELENA»

Το πρόγραμμα «ELENA» αποτελεί ένα χρηματοδοτικό εργαλείο που στοχεύει στον ενεργειακό τομέα που συμπληρώνει την ΕΤΕπ και το ΤΠΔ και προσπαθεί μέσα από τεχνική βοήθεια να βοηθήσει τους δήμους να υλοποιήσουν προγράμματα ενεργειακής αποδοτικότητας και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Το «ELENA» στηρίζει με μελέτες βιωσιμότητας και μελέτες αγοράς, δόμηση προγραμμάτων, επιχειρηματικά σχέδια, προετοιμασία διαγωνισμών και των διαδικασιών τους, διευθετήσεις που αφορούν προγράμματα και υλοποιήσεις. Τομείς στους οποίους μπορεί να εφαρμοσθεί είναι η κοινωνική στέγαση, η σήμανση και ο φωτισμός δρόμων, ανακαίνιση κτιρίων προκειμένου να μειωθεί η κατανάλωση ενέργειας, λεωφορεία χαμηλής ενέργειας, ηλεκτρικά ή χαμηλής πρόωσης άνθρακα συστήματα που θα διευκολύνουν την εισαγωγή των ηλεκτρικών αυτοκινήτων στην αγορά.

«JESSICA»

Το πρόγραμμα «JESSICA», πρωτοβουλία που αναδείχθηκε από την Κομισιόν και την ΕΤΕπ, έχει ως στόχο να χρησιμοποιηθεί ένα μέρος των διαρθρωτικών πόρων προκειμένου να γίνουν αποδοτικές επενδύσεις σε σχέδια αειφόρου, αστικής ανάπτυξης. Αυτές οι επενδύσεις μπορούν να πάρουν τη μορφή είτε ιδίων κεφαλαίων, είτε δανείων, είτε εγγυήσεων.

Τον Ιούλιο 2010 η Ελλάδα και η ΕΤΕπ σύναψαν χρηματοδοτική συμφωνία και δημιούργησαν την εταιρεία επενδύσεων «Τζέσικα Ελλάς» (με κεφάλαιο 258 εκατ. ευρώ) που υλοποιείται από πέντε αστικά ταμεία, που έχουν δημιουργηθεί σε πέντε ελληνικές τράπεζες. Ως πρακτικά παραδείγματα του προγράμματος, αναφέρεται η αποκατάσταση παλιάς αποθήκης που μετατράπηκε σε ξενοδοχείο στη Δράμα, η σύσταση ΣΔΙΤ για ολοκληρωμένο σύστημα

τηλεματικής στον ΟΑΣΑ για την διαχείριση του στόλου των λεωφορείων και των έξυπνων στάσεων και η δημιουργία ΣΔΙΤ για κατασκευή σχολικών συγκροτημάτων στην Αττικής.

Βιβλιογραφία

- Ελληνική Στατιστική Αρχή, (www.statistics.gr)
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δήμου Ευρώτα 2011-2014
- Ανάπτυξη Προσχεδίου Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια για το Δήμο Ευρώτα, Διπλωματική εργασία Φαίδρα-Φεβρωνία Σ. Δέδε, 2012
- Κανονισμό Ενεργειακής Αποδοτικότητας Κτιρίων (ΚΕΝΑΚ), ΦΕΚ 407/9.4.2010
- Σχέδιο Δράσης για την Αειφόρο Ενέργεια για το Πρόγραμμα «Σύμφωνο Δημάρχων», 2014
- Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: «Ευρώπη 2020: Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη», 2010
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Πολιτική Συνοχής της ΕΕ2014-2020, Προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2012.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Χρηματοοικονομικά εργαλεία στην πολιτική συνοχής 2014-2020, 2014
- Η νέα Προγραμματική Περίοδος 2014-2020 της πολιτικής συνοχής και η σημασία της για την Ελλάδα, Διπλωματική εργασία, Χριστίνα Πατσάκη, 2012
- Συνοχή και τοπική ανάπτυξη: Αναγκαίες πολιτικές, θεσμοί και εργαλεία για την υπέρβαση της κρίσης, Ιουλία Μωραΐτου, 2014
- Μελέτη του ΕΛΙΑΜΕΠ για την τράπεζα της Ελλάδας. Αξιολόγηση των επιδράσεων που έχουν ασκήσει στην πορεία της ελληνικής οικονομίας οι πολιτικές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεύτερο μέρος: Οι προτάσεις για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, Αχιλλέας Μήτσος & Χαράλμπος Χρυσομαλλίδης, 2012
- Μελέτη του ΕΛΙΑΜΕΠ για την τράπεζα της Ελλάδας. Αξιολόγηση των επιδράσεων που έχουν ασκήσει στην πορεία της ελληνικής οικονομίας οι πολιτικές που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεύτερο μέρος: Οι προτάσεις για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, Αρτέμης Κουρτέσης & Βασίλης Αυδίκος, 2012
- Οι Δήμοι στο κατώφλι της νέας προγραμματικής περιόδου: Τα νέα χρηματοδοτικά εργαλεία, η οργάνωση της εταιρικής σχέσης και της διαβούλευσης, ΕΕΤΑΑ, 2013

- ΕΣΠΑ 2014-2020 – Χρηματοδοτικά εργαλεία, Εισηγήση Γούπιος Γιάννης, Διευθυντής Ανάπτυξης και Οικονομικών Τ.Α. της ΕΕΤΑΑ σε ημερίδα της ΠΕΔ Δυτικής Μακεδονίας 12/2/2015
- Εκ των προτέρων αξιολόγηση του ΕΣΠΑ 2007-2013, Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, 2007
- Εκ των προτέρων αξιολόγηση και στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση του Προγράμματος Αγροτική Ανάπτυξη 2014-2020, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και τροφίμων, 2014
- Εκ των προτέρων αξιολόγηση του ΠΕ Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Ιονίων Νήσων 2007-2013, 2007
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου & Ιονίων Νήσων 2007-2013, 2007
- Συμπλήρωμα προγραμματισμού του Αναθεωρημένου ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000-2006, Περιφέρεια Πελοποννήσου, 2006
- Πρόοδος υλοποίησης του ΠΕΠ ΔΕΠΙΝ 2007-2013, <http://www.ops.gr/Ergorama/>, 2015
- Απολογιστικό φυλλάδιο Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» (ΕΠΑΝ) 2000-2006 του Υπουργείου Ανάπτυξης για την Περιφέρεια {Πελοποννήσου
- Καλές Πρακτικές του ΕΠ Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα 2007-2013 στη Περιφέρεια Πελοποννήσου <http://www.antagonistikotita.gr/greek/works1.asp?perifereia=12>
- Καλές Πρακτικές Γ΄ ΚΠΣ, <http://www.hellaskps.gr/bestpractices/>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Έργα περιφερειακής πολιτικής, http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/el/projects/
- Παρουσίαση καλών πρακτικών έργων Leader 2007-2013 στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, Συνέδριο Μια Περιφέρεια, ένας Πλανήτης, 19/10/2013. <http://www.parnonas.gr/nisos-peloponnisos/>
- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Πελοποννήσου: Στρατηγικός Σχεδιασμός, 2012

- Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Πελοποννήσου: Στρατηγικός Σχεδιασμός. Παράρτημα: Ανάλυσης και Αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, 2012
- Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, Επίσημη Υποβολή, 2014
- Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης 2014-2020, Υπουργείο ανάπτυξης & Ανταγωνιστικότητας, 2014
- Εγκεκριμένα Επιχειρησιακά Προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020, <http://www.espa.gr/el/Pages/staticNewProgrammingPeriod.aspx>
- Άρθρα για την το Νέο ΕΣΠΑ και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, <http://www.localit.gr/>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Επιχορηγήσεις ανά θεματική ενότητα, http://ec.europa.eu/contracts_grants/grants_el.htm